

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**FOLKLORİK KORKU BELLEĞİNİN YOUTUBE'DAKİ YENİDEN
DOLAYIMLAMALARI:
TÜRK KORKU KANALLARI ÖRNEKLEMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HİLAL AKÇAY

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. SERDAR ŞİMŞEK

İKİNCİ TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. EROL GÜLÜM

BİLECİK, 2024

10425856

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**FOLKLORİK KORKU BELLEĞİNİN YOUTUBE'DAKİ YENİDEN
DOLAYIMLAMALARI:
TÜRK KORKU KANALLARI ÖRNEKLEMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HİLAL AKÇAY

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. SERDAR ŞİMŞEK

İKİNCİ TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. EROL GÜLÜM

BİLECİK, 2024

10425856

BEYAN

“Folklorik Korku Belleğinin Youtube'daki Yeniden Dolayımlamaları: Türk Korku Kanalları Örnekleme” adlı yüksek lisans/doktora/sanatta yeterlik tezi/dönem projesinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmının Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bu çalışmanın,			
Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih karar ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.			
DESTEK ALINMIŞTIR		DESTEK ALINMAMIŞTIR	X
Destek alındı ise;			
Destekleyen kurum;			
Desteğin Türü		Proje Numarası	
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)			
2- TÜBİTAK			
Diğer;			
ETİK KURUL onayı var ise;			
ETİK KURUL karar tarih/sayı:			

Hilal AKÇAY

Tarih

İmza

ÖN SÖZ

Türk halk bilimi alanında yaptığım tez çalışmamın yazım sürecinde manevi olarak desteğini esirgemeyen meslektaşım Elif GİKAN'a minnettarım. Tez çalışmamın kaynak temini konusunda yardımcı olan Doç. Dr. İrfan POLAT ve Doç. Dr. Meyrem DEVECİ'ye şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca danışman hocamın yurt dışı çalışmaları sebebiyle ayrılmasından sonra danışmanlığımı üstlenerek tez sürecimin başarılı bir şekilde neticelenmesini sağlayan Doç. Dr. Serdar ŞİMŞEK'e teşekkür ederim. Yanına her gittiğimde sabırla yardımcı olup desteğini ve bilgisini esirgemeyen Arş. Gör. Dr. Tümer KARAAYAK'a teşekkürü bir borç bilirim. Elbette en yakınımnda olan ve tez yazım sürecinin sıkıntılarını benimle birlikte yaşayan, arkamdaki asırlık ağacım dediğim babama, anneme, kardeşime ve ablama müteşekkirim.

Hilal AKÇAY

2024

ÖZET

FOLKLORİK KORKU BELLEĞİNİN YOUTUBE'DAKİ YENİDEN

DOLAYIMLAMALARI: TÜRK KORKU KANALLARI

ÖRNEKLEMİ

Yaratıcılık, bireyin yeni ve özgün olanı arama dürtüsüyle beraber bünyesinde barındırdığı yetenekleri dışı vurarak elindeki malzemelerle tasarladığı fikri sosyal, ekonomik yahut kültürel bir işlevde kullanabilmek gayesiyle meydana getirdiği unsurların bütünüdür. Kültürel araştırmalar özelinde düşünüldüğünde, bu yaratıcılığın kaynağı şüphesiz topluluğun geleneksel kültürünün özünde yatmaktadır. Folklorik üretimin yaratım, aktarım ve yeniden yorumlanma hususunda temel besin kaynaklarından biri hâline gelmiş dijital iletişim teknolojileri, sunmuş olduğu imkân ve olanaklar bağlamında çağdaş ifadelerle her an çeşitlenebilen farklı yaratım ve üretimlerin rezerv ve referans kaynağı hüviyetindedir. Ayrıca geleneksel kültürün işlenerek piyasaya sürülmesinde ve etkili şekilde pazarlanmasında had safhada hayati önem taşımaktadır.

Modern yaşam içerisinde alımladığımız birçok popüler unsurun beslendiği kaynak, geleneksel bilginin edebiyattaki bir karşılığı olan sözlü anlatı geleneğidir. Bu araştırma kapsamınca incelenen gelenek kökenli çağdaş içerik ve dışavurumların, sözlü anlatı geleneğinden beslendiği açıktır. Sanal icra bağlamında çağdaş ifadelerle yaratılan ve performansa dayalı folklorik üretimlerin işlerliğini ve karakteristiğini yansıtan dijital teknolojileri kullanan çağdaş insan, geleneksel toplumun bir ürünü olan sözlü anlatı geleneğiyle, yaratıcı, özgün ve etkileşime açık içerikler üretilip modern icra bağlamının sunduğu imkân ve olanakları deneyimler. Ana referans noktası ise içerisinde bulunduğu gelenek kültürünün kendisine sunduğu kültürel çerçevelerdir. Modern insanın yaratıcı müdahalelerle ürettiği deneyimsel dışavurumlar, dijital iletişim teknoloji içerikleri olarak karşımıza çıkan sanal icra bağlamında farklı şekillerde kullanılmıştır. Bu çalışmada; dijital iletişim teknolojilerinin sunduğu imkânlar özelinde ortaya çıkan bağlamlar, sanal bir icra ortamı olarak görülmüştür. Yüz yüze icra edilmeye alışık olunan kent efsanelerinin çağdaş bir kültür ortamı olan sanal düzlemdeki üretimleri, aktarım ve işlevleri performans kavramı bağlamında açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Kent Efsanesi, Sanal İcra, Deneyim, Korku Belleği, Dolayımrama.

ABSTRACT

REMEDICATIONS OF FOLKLORIC HORROR MEMORY IN YOUTUBE:

SAMPLE OF TURKISH HORROR NARRATIVE CHANNELS

Creativity is the general name of all the elements that an individual creates with the aim of using what he/she designs with the materials at hand in a social, economic or cultural function by expressing the talents he/she embodies with the urge to search for the new and original. When considered in the context of cultural studies, the source of this creativity undoubtedly lies in the essence of the traditional culture of the relevant community. Digital communication technologies, which have become one of the main sources of food for the creation, transmission and reinterpretation of folkloric production, are the reserve and reference source of different creations and productions that can be diversified at any time with contemporary expressions in the context of the opportunities and possibilities it offers. It is also vital in the processing and effective marketing of traditional culture.

The source from which many popular elements of our modern life are fed is the oral narrative tradition, which is the literary equivalent of traditional knowledge. It is clear that the tradition-based contemporary content and expressions examined in this research are fed by the oral narrative tradition. Using digital technologies that reflect the functionality and characteristics of folkloric productions created and performed with contemporary expressions in the context of virtual performance, contemporary people produce creative, original and innovative content with the oral narrative tradition, which is a product of traditional society, and experience the possibilities and opportunities offered by the contemporary performance context. The main reference point is the cultural frameworks offered to him by the traditional culture in which he lives. The experiential expressions produced by contemporary people through creative interventions have been used in different ways in the context of virtual performance, which we encounter as digital communication technology contents. In this study; the contexts that emerged in the context of the possibilities offered by digital communication technologies were seen as a virtual performance environment. The production, transmission and functions of urban legends, which are accustomed to be performed face-to-face, on the virtual plane, which is a contemporary cultural environment, will be tried to be explained in the context of the concept of performance. **Keywords:** Contemporary Urban Legend, Virtual Performance, Experience, Fear Memory, Mediation.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖN SÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLOLAR LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDE DEĞİŞEN VE DÖNÜŞEN KÜLTÜREL ORTAMLAR

1.Gelenek Kökenli Dışavurumların Anası: Sözlü Kültür Ortamı	5
2.Bir Kültürün yahut Geleneğin Mekâna Bağlanması: Yazılı Kültür Ortamı	8
3.Kitle İletişimi Kültür Ortamı	11
4.İleri Bir Teknoloji: Dijital Kültür Ortamı	14

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜREL DIŞAVURUMLARIN VE ÜRETİMLERİN BÜNYESİNDE ŞEKİLLENEN BAĞLAMSAK HUSUSLAR

1.Dijital Bağlamın Şekillenmesinde Rol Oynayan İletişim Teknolojileri.	19
---	----

2.Sanal İcra Bağlamının Kültürel Mahiyeti	21
3.Siber Uzamdaki Topluluk İlişkilerini Şekillendiren Psikolojik ve Sosyal Temeller	24
4.Gelenek Kültürünün Modern İfadelerle Yeniden Yorumlanmasında Yaratıcılık Unsurunun Rolü ve Önemi	26
5.Anlatı Geleneğinin Üretim Özelinde Bağlamsal Dönüşümü	29
6.Postmodern Çağda Folklorik Gösterimin Çağdaş Bir Kolu: Sanal İcra	32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YOUTUBE KORKU KANALLARINDAKİ ÇAĞDAŞ BİR EFSANE İCRASI: KORKU KANALLARINDAKİ MEMORATLAR

1.Türk Halk Kültüründe Memorat	35
2.Memorat Türünün Efsaneyle Münasebeti	37
3.Memorat Türüyle İlgili Literatür	38
4.Kültürel Belleğin Taşıyıcılığını ve Aktarımını Üstlenen Bir Bağlam: Youtube'daki Korku Kanalları	42

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜ KÜLTÜR GELENEĞİNİN ELEKTRONİK KÜLTÜR ORTAMINA TAŞINIRKEN DEĞİŞEN FAKTÖRLERİ

1.Sözlü Kültürdeki Anlatıcı, Dinleyici ve Bağlam Faktörü	46
2.Elektronik Kültür Ortamındaki Anlatıcı, Dinleyici ve Bağlam Faktörü	49

BEŞİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ÇALIŞMA ÖZELİNDE SEÇİLEN MEMORATLARIN İCRASAL VE BAĞLAMSAK ÇÖZÜMLEMELERİ

1.Cin ve Cinlerle Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar	54
1.1.Isparta'nın İslâm Köyünde Yaşanmış Korkunç Olaylar	54
1.2.Üç Gelin Değirmeni	59
1.3.Öğretmen Olarak Atandığım Bitlis'in Köyünde Ezanlar Okunmuyordu.....	63
1.4.Uyumak İçin En Yanlış Zamanı Seçtim	71
1.5.Yengemin Başına Gelen Olaylar.....	76
1.6.Kayseri'deki Evimiz Eski Bir Ermeni Evi Olduğu İçin Paranormal Olaylar	78
2.Alkarısıyla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar	83
2.1.Alkarısı.....	83
2.2.Bolu'da Çiftliğimize Dadanan Alkarısıyla Yaşadığımız Paranormal Olaylar	87
2.3.Alkarısının Asıl Hikâyesi Buymuş!.....	91
2.4.Hamileyken Musallat Olan Alkarısı Yüzünden Korkunç Olaylar Yaşadım.....	94
3.Veli ve Yatırlarla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar.....	97
3.1.Tuzcu Baba.....	97
3.2.Ardıçlar Köyünde Evliya Ruhu.....	100
3.3.Nöbette Gördüğüm Şehit Askerler.....	103
3.4.Zengin Eden Yatır	105

4.Büyü ve Geleneksel Uygulamalar Aracılığıyla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar.....	107
4.1.Çalıştığım Akıl Hastanesine Yatırılan Büyücü Yüzünden Aklımı Yitiriyordum. .	107
4.2.Babaannemi Böyle Bilmezdim	110
4.3.Yeni Geline Yapılan Büyü.....	113
4.4.Kayınvalidemden El Aldım	117
5.Fal ve Falcılık Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar	120
5.1.Falcı Kızla Bu Kadar Samimi Olmamalıydım!.....	120
5.2.Her Şeyi Bilen Falcı Selma Yüzünden Başımıza Gelmeyen Kalmadı	123
5.3.İstanbul Kadının Falcılık Yaparken Yaşadığı Korkunç Olaylar.....	126
6.İnsanlar Tarafından Tam Olarak Net Bir Şekilde Tanımlanamayan Varlıklarla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar.....	132
6.1.Gurbetçi Gençlerin Emirdağı'nda Yaşadığı Esrarengiz Olaylar.....	132
6.2.Ağrı'da Askerlik Yapan Askerin Yaşadığı Olaylar	135
6.3.Adana'da Eşi Öldükten Sonra Mezar Bekçiliği Yapan Adamın Yaşadığı Korkunç Olaylar	139
6.4.Kuledeki Gece Bekçisi.....	145
SONUÇ.....	150
KAYNAKÇA	152
EKLER.....	161

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 5.1. Sözlü Kültür ile Elektronik Kültür Ortamının Farkları.....	52
--	-----------

KISALTMALAR LİSTESİ

vb. : Ve benzere / ve benzerleri

vs. : Vesaire

vd. : Ve diğerleri

s. /ss. : Sayfa/ sayfalar

s. : Sayı

C. : Cilt

Çev.: Çeviren

Ed.: Editör

E. T. : Erişim Tarihi

GİRİŞ

İnsan hem kendi türünün devamlılığı hem de içinde bulunduğu bağlamın bir gerekliliği olarak ürettiği kültürün sürekliliğini sağlayabilmesi için farklı ve işlevsel birtakım teknolojiler icat etmiş ve ilgili teknolojilerin kültür ile etkin bir biçimde nasıl kullanılması gerektiğini tarihsel süreçte deneyimleyerek öğrenmeye çalışmıştır. Teknolojilerin üretim safhasının en önemli hususu, insan dediğimiz türün farklı çağlarda yahut bağlamlarda yeni ihtiyaçlarının ortaya çıkmasından kaynaklanmaktadır. İnsan ürettiği teknolojik aygıtlar vasıtasıyla bulunduğu bağlama yahut doğaya hükmederek bünyesindeki istenci ve yaratıcı içerikleri, ürettiği farklı teknolojilerle aktif hâle getirmiştir. Teknoloji ile kültür arasındaki bağı ele alan McLuhan çalışmasında bu ilişkiyi şu şekilde açıklar “Teknoloji ve teknolojinin insana sunduğu çeşitli aygıtlar, medya vasıtasıyla medyayı içeriklendiren insanın fiziksel ve psikolojik yetilerinin kültürel bir uzantısı olarak ele alınmıştır.” (McLuhan, 2020: 155).

Teknoloji kavramı dikkatle irdelendiğinde yirmi birinci yüzyılda gelişen ve değişen etkileşimsel ilişkilerin insanı farklı bir dünyanın parçası hâline getirdiği açıktır. İnsan içinde bulunduğu tekno-kültürel çağda içselleştirdiği her bir teknolojinin kendi yaşantısına eklenmesiyle yaratıcı içeriklerin zengin ifadelerle dönüşümüne ev sahipliği yapmaktadır (Gülüm, 2017: 1). Teknoloji insan yaşantısını kolaylaştıran ve insana âdeta nefes aldırarak birtakım ihtiyaçların giderilmesinde vazgeçilmez araçları bünyesinde bulunduran temel mekanizmadır. Teknoloji olarak adlandırılan bu temel mekanizma hem insanın iletişim kurma tercihlerini hem de içinde bulunduğu kültürü yaratıcı olarak farklı parçalarda algılamasına sebep olur. Doğduğumuz andan itibaren bizimle birlikte var olan iletişim kurma ihtiyacımız, hayatımız boyunca nasıl devam ediyorsa teknolojinin bireye sunduğu imkânlar da insan yaşantısı boyunca farklı şekillere bürünerek devamlılığını sürdürmektedir. Teknoloji hususuna insan özelinde bakıldığında bireyin kültürel değerlerinin, geçmişinin ve yaşam biçiminin gündelik yaşantısında dahi bakış açısını nasıl şekillendirdiği gözler önüne serilmektedir. İnsan sahip olduğu teknolojik araçlar sayesinde kendi kültürünü alımlar ve dünyaya ilgili kültürün çerçevesinden bakmaya başlar. Küreselleşen dünya düzleminde ise insan hem kendi tarihine hem de zihin yapısındaki değişime, iletişim şekline, özetle düşünme ve algılama tarzına medyatik araçların penceresinden değiştirip şekillendirmektedir (Mutlu, 2016: 209). İnsan yaşantısının neredeyse her anını şekillendirerek yeniden üretilebilir, aktarılabilir ve tüketilebilir bir düzlemde sunulmasını sağlayan teknolojik gelişmeler, özü itibarıyla geleneksel kültürün birikimine dayanır.

Gelenek kültürü, insanın geçmiş yaşantısından itibaren tüm hayatını imleyen kod ve imgelerle bezenmiş kültürel belleğin önemli bir tarafını oluşturmaktadır. Nebi Özdemir, sanal dijital devrimin etkisiyle modern dünya düzleminde teknolojinin beslendiği ve bireye sunduğu imkânlar, yaygınlaşarak farklı kültürel yapı ve belleklerin etkin bir şekilde kullanılarak, farklılık yaratılarak yerel ve ulusal düzlemde sosyo kültürel zenginliklerin ortaya çıkmasına imkân tanıdığını vurgular (Özdemir, 2006: 24). Özü itibarıyla özgün ve yaratıcı içerikleri bünyesinde barındıran gelenek kültürü; dijital aygıtlar, internet ve çeşitli platformların etkileşiminden doğan araçlarla farklı bir bağlamda içeriklendirildiğinde âdeta yerel yahut ulusal toplumu tanıtan en önemli unsurlardandır.

Dijital aygıtların, internet ve çeşitli sosyal medya bağlamlarının bünyesinde sürekli yeniden üretilen sanal ortamın etkileşimsel kültürel bağlamının en keskin özelliği, birikimsel bir bütünün parçası olmasından kaynaklıdır. Folklor doğası gereği üretildiği, tüketildiği ve tarihsel süreç boyunca bünyesinde barındırdığı ortamın çeşitli özelliklerini vurgulamaktadır. Sanal- dijital ortamda üretilen içerikleri ve kültürü anlamının temel yolu, gelenek kökenli dışavurumların anası olarak nitelendirilen sözlü kültür ortamına bakılmasından geçmektedir. Dijital teknolojilerin dolayımında yaratılan, üretilen, dolayımlanan ve tüketilen gelenek kökenli dışavurumları çözümleyebilmek adına ilgili dışavurumların üretildiği bağlamı doğru bir şekilde çözümlemek son derece elzemdir (Gülüm, 2017: 4).

Dijital dönüşümler vasıtasıyla farklı geleneklerin dönemin ruhuna uygun bir şekilde işlenmesi son derece önemli bir dinamik olarak karşımıza çıkmaktadır. Folklorun modern bağlamlarda işlevsel bir içeriğe dönüşerek çeşitli ihtiyaçlara cevap verecek şekilde yorumlanması, geleneğin ve geleneksel olanın dünü, bugünü ve yarını kapsayıcı nitelikte olmasından kaynaklanmaktadır (Özdemir, 2019: 22).

Literatüre bakıldığında “sanal ortam”, “internet folkloru” yahut “netlore” gibi kavramlar temelinde çeşitli çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Ancak gelenek kültürünün üretim, aktarım, icra ve tüketim safhasında bütüncül bir perspektifle yapılan çalışmaların sayısı oldukça azdır. Özellikle yüz yüze kültür ortamında aktarımına alışık olunan efsanelerin dijital bağlamda üretilip icra edilerek gelenek halesinde nasıl bir kültür değişmesine sebebiyet verdiği ile ilgili müstakil bir çalışma mevcut değildir. Bu çalışma, sanal ortamda üretilen ve tüketilen efsanelerin yeni kültürel ortamındaki özelliklerine odaklanmaktadır. Buna göre sanal ortamda memorat olarak adlandırılan kültürel form, aslında efsane türünün modern, yaratıcı ve artistik bir biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada, gelenek kökenli dijital üretimlerin (sanal icra bağlamında üretilen

memoratlar) bellek ve korku kavramları bünyesinde nereye konumlandırılabilceği açıklanmaya çalışılacaktır. Anlatı kültüründe modern insanın geleneksel bilgiyi nasıl işleyerek diğer dışavurumlarda başvuru kaynağı olarak kullandığına ilişkin çeşitli çıkarımlarda bulunulacak, daha sonra gelenek kökenli anlatılar vasıtasıyla yeniden dolayımlanan ve alımlayıcı kitlesinde korku belleği imgelerini zenginleştiren folklorik üretimlerin, icra mahiyetleri, epizotları, tür, retorik ve işlevlerinin çözümlemeleri yapılacaktır.

Problem Tanımı ve İfadesi:

Normal şartlarda yüz yüze bir şekilde yaratımı, üretimi ve aktarımı sağlanan sözlü anlatı geleneğinin bir formu olan memorat türü, farklı modern bağlamlardaki icra deneyimlerinde nasıl bir kültürel değişime uğramıştır ve kültürel değişim sürecinde gelenek kültürü nasıl rezerv referans olarak alınmaktadır?

Araştırmanın Ana Hipotezi:

Modern dünyada medya yelpazesi içerisinde anlatı formlarının dönüşümünü ve korku belleğinin şekillendirilip dolayımını sağlayan ana kaynaklardan biri dijital medyanın çağdaş bir kolunu oluşturan Youtube'dur. Başka bir ifade ile sanal ortamın başlıca kaynaklarından biri olma vasfına sahip Youtube, geleneksel anlatıların yeni ifade biçim ve özellikler kazanmasını sağlamıştır.

Araştırmanın Amacı:

Sanal icra bağlamının bünyesinde pek çok çeşitli ifadeleri barındırarak adaptasyon ve yaratıcılık hususunda bireyin kültürel hüviyete sahip üretimlerini çeşitli perspektiflerden alımlayıcıya sunup nasıl bir deneyimleme ortamı oluşturduğuna ilişkin hususlar incelenecektir.

Şu ana kadar yapılan çalışmalar genellikle dijital iletişim teknolojilerinin farklı alanlarında ele alınıp teorik bir zeminde açıklanmıştır. Lakin sanal ortamı bir icra bağlamı olarak düşünüp bünyesinde var edilen üretim özelinde performansa dayalı dışavurumların nasıl bir kültürel değişime sebep olduğu hususu teorik bir zeminde ele alarak çeşitli çözümlemelerle kapsamlı bir çalışma vücuda getirilen çalışmalar bulunmamaktadır.

Dijital iletişim teknolojilerinin temel yaratım, üretim ve aktarım alanı olarak konumlandırılan sanal icra ortamındaki dışavurumların hangilerinin geleneksel bilgiden beslenerek hayat bulduğunu belirlemek ve içeriklerin geleneksel bilgiyle arasındaki organik

ilişkiyi tespitlerle ortaya koymak, farklı araştırmalara ışık tutması bakımından son derece elzemdir. Belirtilen bu temel amacın yanı sıra çalışmanın alt amaçları şu şekildedir:

1. Dijital iletişim teknolojilerindeki farklı bağlamlarda üretilen, yaratılan, aktarılan ve dolayımlanan folklorik mahiyetli dışavurumların performans kavramıyla arasındaki organik bağı ortaya koyarak bağıın sanal ozan olarak adlandırılabilcek içerik üreticileriyle ilişkisini ve etkileşimlerini teorik ve pratik düzlemde çeşitli hususlarla aktarmaya çalışmak.

2. Sözlü anlatı geleneğine ait imge, sembol ve unsurların dijital çağcıl bağlamın imkân ve olanaklarıyla donatılarak üretilen içeriklerle nasıl etkileşime girdiği hususunu sanal icra bağlamı özelinde açıklamak.

3. Dijital iletişim teknolojileri bünyesinde var edilen sanal bağlamlarda folklorun neden rezerv olarak kullanıldığını açıklayarak kullanımın yanı sıra diğer yeni üretimlere nasıl bir referans kaynağı teşkil ettiğini irdelemek.

4. Gelenek kökenli sanal üretim ve dışavurumların bünyelerinde üretildikleri topluluğa ait barındırdıkları kültürel imge kodlarının açığa çıkarılmasını sağlayarak ilgili imgelerin kültürel bellek ile arasındaki organik bağı ortaya koymaya çalışmak.

5. Sanal icra bağlamından seçilecek içerikleri önce tematik bir incelemeyle irdelemek daha sonra ilgili içeriklerin icra mahiyetleri, epizotları, türü, retorığı ve işlevleri gibi hususlarda karakteristiğini çıkarmak.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Yöntemi

Söz konusu çalışmanın örneklem sahasını oluşturan yirmi beş çağdaş kent efsanesi Youtube platformu üzerinden seçilerek analiz edilmiştir. İlgili platform üzerinde korku türüne ilişkin çok sayıda anlatı olmasına karşın araştırmada esas alınan anlatılar, anlatıların yayın tarihlerine, kaç kişi tarafından görüntülendiğine, süresine, dinleyici yorumlarına, anlatıcı kimliğine, beğenilme sayısına ve Anadolu korku belleğini şekillendiren hangi korku imgelerini barındırdığı hususlarına ilişkin unsurlardan yola çıkılarak seçilmiştir. Youtube’da korku içeriklerine ilişkin pek çok kanal ve anlatı olmasına rağmen seçilen anlatılan özellikle Anadolu korku kültürünü şekillendiren korku imgelerini bünyelerinde barındırması bakımından önemlidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇ İÇERİSİNDE DEĞİŞEN VE DÖNÜŞEN KÜLTÜREL ORTAMLAR

1. Gelenek Kökenli Dışavurumların Anası: Sözlü Kültür Ortamı

Nefes almak, su içmek gibi ihtiyaçlarımızın yanı sıra iletişim kurma tercihimiz ve ait olduğumuz kültürün bilgisine sahip olmak bizim en önemli parçamızdır. Doğduğumuz andan itibaren bizimle birlikte var olan iletişim kurma ihtiyacımız ölene değin devam etmektedir. İnsan yaşantısına bir kültürün içinde başlar, büyür ve ölür. Doğup yetişilen kültürel ortamın bünyesindeki hususlardan etkilenmeme olasılığımız bulunmamaktadır. Kültürel değerler, bizim geçmişimiz ve yaşam biçimimizi oluşturan önemli bir halkadır. Gelenek kültürü özelinde kültür diye adlandırılan ve günlük yaşantımızda dünyaya bakış açımızı şekillendirerek bizleri birbirimizden ayıran en önemli halka kültür olarak adlandırılan kavramdır. İnsan, içinde doğup büyüdüğü kültür sayesinde düşünür ve hisseder. Diğer bir ifade ile ait olduğu toplumun kültürü ile var olur.

Bu düşünceler ve hisler silsilesini ise iletişimin kendisine sunduğu kültürel bağlamı sayesinde paylaşmaktadır. Kültürel bağlam sayesinde hem dışarıyla birtakım ilişkiler kurulur hem de hissedilen, düşünülen duygu ve düşünceler çeşitli yollarla aktarılır. Bireyin iletişim bağlamında kurmuş olduğu tüm bu hususlar sahip olunan kültürel bağlamı görünür hale getirmektedir. Bu bağlamda insan, kültür ve iletişim sınıflandırmasının önemli yapı taşlarından biri iletişim kurulmasına imkân tanıyan kültürel bağlamın ta kendisidir. Bu yapılar arasındaki ilişki doğru bir şekilde çözümlendiğinde gelenek kültürünün ve teknolojinin bireye sunduğu imkânlar görünür hâle gelmektedir. Dünya üzerinde çeşitli kültürler bulunmaktadır ve bu farklılık kültürel bir çeşitliliğe dönüşmüştür. İletişimin ve teknolojinin insana sunduğu kültürel bağlam özelinde farklı kültürlerle ortak bir noktada buluşabilmek son derece elzemdir.

Tarihsel süreç boyunca kültürel bağlamlar insana bünyesinde barındırdığı değerleri aktarma imkânı tanımıştır. Ayrıca manevi değerlerin devamlılığı, bu bağlamlar sayesinde oluşturulmaktadır. Uzaktan bakıldığında anlamsız, saçma olduğu düşünülen her şey, iletişimin kültürel bağlamı ile anlam kazanarak yeni bir kimliğe bürünmektedir. Günümüzde teknolojinin gelişip yaygınlaşması ile internet ve sosyal medya kullanımının artmasıyla beraber tamamen değişen kültürel ortam, herkesin kolaylıkla ulaşabileceği ve etkileşim kurabileceği bir zemine kaymıştır. Dolayısıyla dijital kültürün modern dünya düzlemindeki gelenek kökenli dışavurumlarını doğru bir şekilde çözümleyebilmek için ilk durak yerimiz sözlü kültür ve sözlü kültürün en önemli teknolojik aygıtı olan söz olacaktır. İletişim tarihinde uygarlıkların her biri, zaman ve mekân düzleminde kendine

özgü bir kültürel yönelime sahiptir. Bu kültürel yönelimin önemli bir noktası kullanılan aracın doğasından gelmektedir (Crowley& Heyer, 2019: 19).

Sözlü kültür ortamında insanlığın başlangıcından itibaren üretilen birtakım simgeler, topluluğun yaşam deneyimini, inancını ve bilgisini aktaran önemli aygıtlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Birey kendi ihtiyacını, deneyimini gelecek nesillere aktarabilmek için söz diye adlandırılan teknolojik aracı âdeta bir aygıt gibi kullanmıştır. Bunun yanı sıra sözlü kültür ortamı, iletişimsel ve etkileşimsel bir hüviyete sahip olduğu için bünyesinde üretilen ve icra edilen geleneksel bilgiyi aktaran zengin ve dinamik bir süreci kapsamaktadır. Toplulukların inanç, gelenek ve toplumsal değerler gibi kodlarını yüz yüze kültür ortamında kuşaktan kuşağa aktaran bir kültür formu olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarihsel süreçte iletişim tarihine bakıldığında insan türünün organizmasının bir parçası olarak karşımıza çıkan ilk medyatik araç şüphesiz sözel dildir. Sözel dil, insan bedeninin bir parçası olduğu için organik bir özelliğe sahiptir. Dolayısıyla sözlü kültür ortamında yaratılan, üretilen, somutlaştırılan ve aktarılması için biçimlendirilen önemli bir teknoloji şüphesiz sözel teknoloji olarak karşımıza çıkmaktadır. Ana malzemesini sözün oluşturduğu sözel teknoloji ile geçmişe dair imgeleri söze yükleyerek muhatap bulunan karşı tarafa rahatlıkla iletebiliriz. Geçmişe dair ortak imgelerin somutlaştırılabilmesi için söz teknolojisinin yanı sıra bedene ve özellikle ilgili topluluğa özgü davranış örüntülerine yahut jest ve mimiklere ihtiyaç bulunmaktadır. Çünkü insan zihni düzensiz içeriklere dille biçim verip somutlaştırırken kullandığı teknolojiler aynı zamanda o dönemin kültürel bağlamının araçlarını oluşturmaktadır.

Sözlü kültür döneminin anlatım, aktarım ve üretim bağlamında önem arz etmesinin nedeni dil olgusunun sözlü olmasında yatmaktadır (Ong, 2018: 19). Dolayısıyla dil olgusunun sürekliliği, sözlü kültür ortamının temel dayanakları arasındadır.

Sözlü kültür ortamında karşımıza çıkan anlatıcı profiline bakıldığında geleneği iyi bilen yaşlı kişilerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Çünkü tarihte toplumun kültürel kodlarının hepsi, gününü tüketmiş yaşlıların belleklerindedir. Bu bağlamda sözlü kültür ortamında her türlü geleneksel bilgiye vakıf kaynak kişilerin vazgeçilmez ehemmiyeti vardır. Ayrıca ilgili dönem de yaşayan insanların zihinlerindeki içerikleri söz teknolojisine dökerek geçmişi hatırlatması son derece önemli bir duruma işaret etmektedir. Sözlü kültürün dinamiğine bakıldığında ise yazı bulunmadığı için kullanılan kelimeler sadece ve sadece sesle sınırlı kalıp sesten öteye geçemez. Ses ise dondurulamaz ve durdurulamazdır. Walter J. Ong'un artık klasikleşmiş *Sözlü ve Yazılı Kültür Sözün Teknolojileşmesi* adlı eserinde birincil ve ikincil sözlü kültür ortamı olarak nitelendirdiği kültürel bağlamın temelinde sözlü geleneğin değişimi ve dönüşümü vasıtasıyla ortaya çıkan araçlar vurgusu

dikkati çekmektedir. Birincil sözlü kültür ortamı sadece iletişimin sağlandığı, konuşma dilinin hâkim olduğu kültürlerdir. İkincil sözlü kültür ortamını ise radyo, televizyon ve elektronik araçların sözlü bir biçimde üretimi ve işlevi oluşturmaktadır (Ong, 2018: 24). Bu bağlamda sözlü kültür ortamında üretilen bir düşüncenin anımsanıp gelecek nesillere aktarılabilmesi için birtakım düşünce kalıplarına sığdırılması gerekmektedir. Bunlara güzel bir örnek olarak gündelik hayatta kullanılan atasözleri yahut deyimler verilebilir. Zira atasözü ve deyimler, tarihsel süreçte ait olduğu toplumun deneyimlerinin düşünce özelinde hap formundaki bilgisidir. Diğer taraftan Jack Goody'nin *Mit, Ritüel ve Söz* adlı eseri de kültürel sürecin anlaşılması açısından dikkate değer bilgiler barındırır. Jack Goody (2018: 83), sözlü kültürlerde üretim, yaratım ve aktarım kavramlarının birbiriyle iç içe olmasından ötürü özellikle yaratım kavramının unutmaya olgusuyla ilişkisine dikkat çekip herhangi bir ürünün toplum tarafından talep edildiği sürece içselleştirilerek aynı şekilde üretildiğine dikkat çekmektedir.

Sözlü kültürle karşımıza çıkan değişim olgusunun insan hafızalarında âdeta bir elek gibi yavaş yavaş süzülerek gerçekleştirilmesi, toplumda bulunan insanların deneyimlerini, korkularını, kültürlerini unutmamak ve gelecek nesillere aktarabilmek için çeşitli yollara başvurmasını sağlamıştır. Mehmet Emir İlhan'a (2016: 88) göre; sözlü kültürde oluşan bilincin dönüşümünün kıstası, çağın ruhu yahut düşünme şeklinde yatmaktadır. Bir toplumun düşüncelerini yahut kültürünü dışa vurabilmek için kullandığı tüm aktarma aracı, kültürün düşünceyi biçimlendirme teknolojisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sözlü kültür, modern yahut postmodern olarak adlandırılan dünya düzleminde barındırdığı toplumun bireylerinin kültürel unsurlarla harmanlanan deneyimlerin özünü sunan temel kaynaklardandır. Mehmet Emir İlhan'ın *Kültürel Bellek Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Hatırlama* adlı eserinde yaptığı çözümlemeler de oldukça önemlidir. Sözlü kültür toplum yahut toplumlaşmanın temel bağlarının hüküm sürdüğü bir dönemi işaret ederken modern çağda ise hem toplum hem birey özelinde etkileşim söz konusudur (İlhan, 2018: 14). Günümüzde karşımıza çıkan toplum birey etkileşiminin özünü sözlü kültürdeki toplumsallaşma oluşturduğu için doğru bir çözümleme yapılabilmesi için sözlü kültür ortamı doğru bir zemine oturtulmalıdır. Ayşe Saltıkalp'ın doktora tezindeki ifadelerinden şu çıkarımlar yapılabilir. Şu an kullanılan kültürel mahiyetli üretimlerin temelini sözlü kültür ve yazılı kültür etkileşimi oluşturmaktadır. Çünkü burada dikkatle irdelenmesi gereken husus, kültürel bağlam da kullanılan araçların aşamalı bir düzlemde nasıl dönüştüğüdür (Saltıkalp, 2020:4).

Sözlü kültürde üretilen, aktarılan ve tüketilen anlatıların değişen ve gelişen iletişim teknolojileriyle birlikte nasıl bir silüete büründüğü oldukça önem arz etmektedir. Bu nedenle bir

toplumun dinamiğinin anlaşılabilmesi için toplumun ortaya koyduğu anlatı ve düşünce yapısının çözümlenmesi gerekir. Çünkü bizim gelenek olarak adlandırdığımız husus toplumun geçmiş yaşantısındaki deneyimlerinin çeşitli formlar yahut unsurlar aracılığıyla dil özelinde dışa vurumudur. Toplum veya birey yeni bir üretimde geçmişini referans aldığı takdirde çeşitli biçimlerde kendi deneyimlerini pazarlamaktadır. Sözlü kültür ortamının sınırlılıklarına bakıldığında karşımıza çıkan husus insanlar duygu ve düşüncelerini söz teknolojisiyle ifade edip muhatabı bulunan birey veya gruba aktarsa da ulaşılan kitle bakımından sürekli bir sınırlılığın söz konusu olduğu görülmektedir.

Yazılı kültürle beraber gelişen farklı teknolojiler, söz teknolojisinin sınırlılıklarını kendi bünyesinde eriterek çözümleyip insana yeni üretim bağlamları sunmuştur. Bireyin kendi düşüncesini aktarmak için kullandığı araçların tümü aktarılacak zihinsel içeriğin şekillendirilerek somutlaştırılmasını ve yeniden kurgulanmasını sağlamaktadır.

2.Bir Kültürün yahut Geleneğin Mekâna Bağlanması: Yazılı Kültür Ortamı

Bir toplumun deneyimlerinin ve davranış şekillerinin somutlaştırıldığı teknolojilerden diğeri ise yazıdır. Yazı, milattan önce 3200 olarak tarihlendirilen ve söz teknolojisinden sonra karşımıza çıkan teknolojilerden birisidir. Dolayısıyla yazı, bellek içeriklerinin somutlaştırılması ve biçimlendirilmesine katkı sağlayan bir teknolojidir. Sözlü kültür içerisinde bir topluluk için insani bir mekanizma olarak bellek, hayati bir öneme sahipken yazılı kültür ortamında toplulukların kimliklerini yazı vasıtasıyla nasıl tekrar inşa ettikleri önem arz etmektedir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken husus, sözlü kültür ortamında söz vasıtasıyla geçmiş deneyimlerin sabitlenmesinin zorunluluğudur. Yazılı kültür ortamına bakıldığında ise geçmişle alakalı deneyimlerin sabitlenmesinin yanı sıra estetik bir haz durumu da söz konusudur. Bu yüzden toplumun zihinsel içerik ve deneyimlerini somutlaştırdığı teknolojiler Türk kültürel bellek imgelerini oluşturmaktadır. Söz teknolojisiyle beraberilmek ilmek örülen toplumsal yahut bireysel deneyimler yazılı kültür ortamında farklı bir hüviyete bürünerek toplumların ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmeye başlamıştır. Bu nedenle yazılı kültür ortamında kullanılan yazı teknolojisinin mantığını ve yapısını anlamak için sözlü kültürle ilişkisini anlamak son derece önem arz etmektedir. Konu özelinde Walter Ong'un düşünceleri oldukça önemlidir. Buna göre söz teknolojisinin hüküm sürdüğü topluluklarda karşımıza çıkan doğal konuşma ve düşünce savunmaya ve eleştiriye açıkken, yazılı kültür ortamıyla toplumun yaşantısına dâhil olan yazı teknolojisi söz gibi kendini savunamadığı için bir sınırlılık teşkil etmektedir (Ong, 2018: 98).

Söz gibi yazı da bilincin farklı şekillerde tasavvurunu sistematikleştiren ve keskinleştiren önemli bir teknolojidir. İnsanların gündelik yaşam da içselleştirdiği hususları belli bir bilincin evresinde zenginleştirerek yoğunlaştırılmasını sağlamaktadır. Yazı teknolojisini kullanan bir toplum anlatılarını sözlü kültür ortamındaki kadar fazla değiştirme sürecine sokmadan gelecek nesillere aktarıp yoluna devam etmektedir (Goody, 2018: 164).

Yazılı kültürde kullanılan yazı teknolojisinde dikkat çeken husus, yazım sürecinde yahut okuma sırasında hiçbir şekilde sekteye uğramamasıdır. Sözlü kültür ortamında ise bir anlatı icra edilirken söz konusu anlatı hep izleyicinin gölgesindedir. Çünkü alımlayıcı¹ anlatıyı ve anlatıcıyı şekillendirerek anlatıya yön vermektedir. Fakat insan yaşantısına ne kadar çok teknoloji girerse girsün insan etkileşiminin temelini söz oluşturduğu için sözlü kültürün önemi hiçbir zaman yadsınamaz. Sözlü kültür de yazının geliştiği ve yazılı kültürde önemli bir teknoloji olan yazının söze sadece bir ilaveden ziyade sözü işitsel olmaktan sıyrıp farklı bir düşünce ve bilinç evresine bağlayarak dönüşümünü sağladığı açıktır (Ong, 2018: 104). Bu bağlamda sözü âdetâ bir mekân düzlemine oturtan yazı hem toplumsal düzlemde hem bireysel düzlemde muhatabına düzenleme imkânı verip bilincin şekillenmesini sağlamaktadır. Yazılı kültürde tanınan bu imkân sözlü kültürün sınırlılığını çözüme kavuşturmuştur.

Tarihî süreç boyunca tüm geleneklerin temelini oluşturan sözlü kültür dönemi, matbaa teknolojisinin öncesini kapsayarak toplum yahut toplumun nezdinde sözlü anlatılar vasıtasıyla nesilden nesle aktarılan bir kültür iken, yazılı kültür ise matbaa teknolojisinin insan yaşantısına girerek okuryazarlığın yükselişiyle şekillenen bilincin temel karakteristiğini oluşturan bir kültürdür (İlhan, 2018: 117). Sözün ölümlülüğü dikkat çekmektedir.

Yazı ise dilin farklı tasavvurlarda kullanımına ve estetik bir hüviyete bürünmesine imkân tanıdığı söz teknolojisini de bünyesinde barındırmaktadır. Bunun yanı sıra sözlü kültür ortamında tarihsel süreçte dilden dile anonimleşen her türlü deneyim yahut anlatı yazılı kültür içinde yazarı belli bir hüviyete bürünerek yazı aracı ile dışa vurulmaktadır.

Okuryazarlık olgusunun belirginleştiği yazılı kültür ortamında apaçık bir kurgusal iletişim hâsıl olmakla birlikte toplumsal bellekten ziyade bireysel belleğin öne çıktığı görülmektedir.

¹ Alımlayıcı: Gelenek kültürü içerisinde sadece pasif bir konumda bulunarak dinleyen kişi değil aynı zamanda dinlediği unsur özelinde bir hususu dışa vurarak icrayı yönlendirebilecek güce sahip kişi olarak tanımlanabilir. Özellikle kendisi de bir icracı olma hüviyeti taşımaktadır.

(İlhan, 2018: 116). Bazı kaynaklarda okuryazar kültürü olarak da adlandırılan yazılı kültür de görüntüye dayanan bilinç odaklı bir betimleme söz konusudur. Ayrıca zaman geçtikçe insanlar arayışında olduğu her türlü yazılı kaynağa kolaylıkla erişim sağlayarak çeşitli güncellemede bulunabilirler. Tüm bu hususlar çerçevesinde düşünüldüğünde bir toplumun gelecek nesillere aktarmak istediği deneyimler yahut birikimler veya kültürel mahiyetli sermayeler söz ile aktarılabilceği gibi yazı teknolojisi ile de aktararak kaygan olmayan bir zemine oturtulmaya çalışılmıştır. Okuryazarlık ve bireyselleşme sürecinin hüküm sürdüğü yazılı kültür ortamında insanlar kültürel mahiyetli deneyimlerini anlatı kimliğinde kullanmaktadır. Burada dikkat çeken husus kolektif düşünce şeklinden bireysel olana dönüşümün yaşanması hususudur. Bu dönüşüm hem anlatı düzleminde hem ifade şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Sözlü kültür bünyesinde hayat bulan yazılı kültürün asıl yapmak istediği, anlam çeşitliliğini yakalamaktır. Yazı teknolojisi, bireyin yahut içeriğin farklı zaman ve bağlamda doğru bir şekilde taşınıp alımlayıcının muhatap olduğu metin ile rahatça baş başa kalmasına imkân tanımaktadır (İlhan, 2018: 169).

Sözlü kültür yahut yazılı kültür ortamında temel amaç sayılan iletişim hususu, aslında bulunduğu ortamı şekillendiren ana husus olarak karşımıza çıkıp etki alanı bağlamında yazılı kültür ortamında daha fazla insana hitap etmesinden ötürü yaygınlık kazanmıştır. Çünkü sözlü kültür ortamında mekân, icra ve kolektiflik ön plana çıkarken, yazılı kültür ortamında bireysellik, anlam ve yorum ön plana çıkmaktadır. Hem söz hem yazı kendi kültür ortamını yaratarak yapı ve öz dinamikleriyle çeşitli anlatma mekanizması geliştirmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken husus dil denilen unsurun toplumun zihnindeki deneyimleri nasıl bir formda araçsallaştırdığıdır. Çünkü araçsallaştırma düzlemindeki değişim apaçık anlatı düzlemine de sirayet ederek çeşitli mekanizmaları dönüştürmüştür. Yazının sözlü kültür bünyesinde ayrımının yapıldığı *İletişim Tarihi Taş Devri Sembollerinden Sosyal Medyaya* adlı kaynaktan hareketle şu şekilde bir açıklama yapılabilir. Matbaa ve bilgisayar teknolojisinin insan yaşantısına hüküm sürmediği süreçte ses ve söz teknolojisinin bir mekâna indirgenerek belirli bir andan itibaren var olduğu şekilde koparılmasıyla yazı teknolojisi bir kimliğe bürünerek zaman geçtikçe insan yaşantısında hüküm sürmeye başlamıştır (Crowley & Heyer, 2019: 86). Çünkü yazı, mekândan ziyade imge ve anlam düzlemine hükmettiği için insan belleğinin bilincini hükmettiği hususlarda şekillenmektedir. Yazılı kültürün yaygınlaşmasını sağlayan diğer araçlardan biri de matbaadır. Matbaanın ortaya çıkarak zamanla yaygınlaşmasıyla beraber hem okur-yazar oranında hem de kaynak düzleminde birçok farklı gelişim gündeme gelmiştir. Lewis Munford'a göre matbaa teknolojisi okur-yazar toplumun ortaya

çıkışını, kaynakların kolay bir şekilde çoğaltılmasını ve kaynak üretiminin daha ucuz bir düzlemde piyasaya sürülmesini özendiren önemli bir teknoloji olarak karşımıza çıkmaktadır (Munford, 2019: 116). Yazılı kültür tekrar ve yorumlama yeteneğine dayanan ve kültürlerin kendilerine özgü deneyimlerini yazı vasıtasıyla metin odaklı bir bağlama büründüren kültür ortamının ta kendisidir (Assmann, 2018: 97).

Her yeni teknoloji gibi yazı teknolojisi de yeni araçları ve alanları ortaya çıkararak kendi egemenliğini ilan etmiştir. Lakin ortamlar yahut yeni iletişim teknolojileri birbirlerine söz teknolojisinden itibaren eklektik bir biçimde gelişim sağlayarak sınırlılıkları bir nebze olsun dönüştürmeye çalışmıştır. İnsanların ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkan her yeni iletişim aracı kendinden önceki teknolojiyi ve kültürel ortamı yok etmekten ziyade ona eklemlenerek geçmiş aracın sınırlılıklarını dönüştürmektedir (Goody, 2018: 189). Sözlü kültür ortamında doğaçlama bir şekilde aktarılan kültürel mahiyetli deneyimlerin yahut anlatıların gelecek nesillere aktarımında birtakım sınırlılıklar hâsıl olduğu için yazı teknolojisinin hükümranlılığı günden güne etkisini göstererek insan yaşantısına şekillendirmeler bulunmaktadır.

3.Kitle İletişimi Kültür Ortamı

Toplumların geçmiş yaşantısından günümüze gelene değin gerek iletişim hususunda gerekse bilgi hususunda farklı pek çok aktarım aracı kullandığı görülmektedir. İnsan yaşantısında bilgi edinme ve alışveriş süreci her daim önemlidir. İletişim özelinde ise hem insan yaşantısını hem de kültürü doğrudan etkileyen ana etmenlerdendir. Toplum yahut toplulukların ihtiyaçları doğrultusunda ve teknolojik imkânların yeni ivmeler kazanmasıyla beraber bilginin insanlara aktarım yolları çeşitlenmiştir. Bu bağlamda Frank Schirrmacher (2013: 269) bilgi ve insan arasındaki organik bağı şu şekilde açıklamaktadır: Postmodern dünya düzleminde teknolojinin evrimiyle beraber insan denilen organizmanın konuşma, davranış şekilleri, tepki yahut hatırlama durumlarının anlık bir biçimde değiştiğine şahit oluyoruz. Çünkü insan teknolojinin kendisine sunduğu araçlar vasıtasıyla her an bilgiye bağımlı bir şekilde olduğunu göstermiştir.

Yazılı kültürle beraber insan yaşantısına giren matbaa teknolojisi çağın ve toplumların ihtiyaçları doğrultusunda yeni araçların insan yaşantısına girmesiyle beraber radyo, bilgisayar, televizyon gibi kitle kültürünün araçları karşımıza çıkmaktadır. Radyo, televizyon, internet gibi kitle iletişim aygıtlarının insan yaşantısını nasıl enformatik bir hâle getirdiği Murat Kuyumcu'nun çalışmasından hareketle şu şekilde aktarılabilir. Kitle iletişiminin sosyal yahut kültürel yaşantıda bilginin hızlı bir şekilde aktarımına imkân tanınmasının yanı sıra toplumların yaratıcı içeriklere

kolayca ulaşımını sağladığı için dolaylı bir biçimde insan davranışlarını şekillendirerek toplumun yapısını dönüştürdüğü görülmektedir (Kuyumcu, 2017: 8). İnsan davranışlarını, düşüncelerini bilgi vererek dönüştüren kitle iletişiminde toplumsal, ekonomik ve kültürel anlamda gelişmeleri aktarmasının yanı sıra eğlendirme ve toplumsal devamlılık amaçları da bulunmaktadır. Bu bağlamda adından da anlaşılacağı gibi kitle iletişim araçları üzerinden bilgi edinen bireyler toplumsal düzenin pekişmesine imkân tanımış toplum içindeki aksaklıkların yavaş yavaş giderilmesine olanak sağlamıştır.

İletişim tarihine ilişkin çalışmalara bakıldığında kitle iletişim kültürüne ilişkin karşımıza önemli bilgiler çıkmaktadır. *İletişim Tarihi Taş Devri Sembollerinden Sosyal Medyaya* adlı kaynaktan hareketle radyo, televizyon, internet gibi kitle iletişim araçları ile toplum arasındaki bireylerin nasıl bir organik bağı olduğu şu şekilde açıklanabilir. İnsan yaşantısında neredeyse her bağlamda ve her zamanda bulunan birer araç hâline gelen radyo ve televizyon toplumların düşüncelerine nüfuz ederek bir dönüşüm sağlamıştır. Teknolojinin ve endüstri kültürünün gelişmesiyle beraber farklı teknolojiler insan yaşantısına girmiştir (Crowley & Heyer, 2019: 300). Küreselleşen dünya düzlemi içerisinde toplumlar sözlü ve yazılı kültürün kendilerine sunduğu imkânlar çerçevesinde bireysel düzenden kolektif düzene kayıp yeni ve farklı teknolojilerin kendilerine sundukları değişimin farkına vararak anlatılarını da bu yönde şekillendirmeye çalışmıştır. Bu bağlamda karşımıza çıkan bir diğer önemli kültür ortamı şüphesiz kitle iletişiminin sağlandığı kültürel ortamdır.

Kitle iletişimi kolektif bilincin çeşitli formlarda değiştiğini açıkça göstermektedir. Robert Fulford'un *Anlatının Gücü Kitle Kültürü Çağında Hikâyecilik* adlı eserindeki görüşlerinden şu çıkarımlarda bulunulabilir. Kitle iletişiminin insan yaşantısına girmesinin temel sebebi modernite olarak merkeze konan hususta yatmaktadır (Fulford, 2019: 99). Modernizm beraberinde küreselleşmeyi getirdiği için kitle iletişim kültüründe toplum yahut toplumsal düzen ve yapı had safhada önem arz etmektedir.

İzler kitlenin merkezde olduğu ve farklı topluluklara hitap eden herkesçe açık bir düzlemde bulunan kültürel yahut coğrafi bir sınırlandırması olmayıp hedef alınan kitleye televizyon, radyo vb. iletişim araçları vasıtasıyla izleyici tarafından geri dönütün yapılamadığı kültürel ortamdır (Türkmen, 2020: 6). Kitle iletişim, bir toplumdaki herhangi bir sebepten, cinsiyetten, kültürel benzerlikten yahut milletten bulunma hüviyeti olsa dahi gelişigüzel bir şekilde bir araya gelen bireyler topluluğunun oluşturduğu kültürdür (Kuyumcu, 2017: 7). Kitle iletişiminin alımlayıcıya

sunduğu imkânlardan birisi ürün formunda sunulan bilginin küresel düzlemde oldukça hızlı ve kolay biçimde aktarımının sağlanmasında yatmaktadır. Çünkü modern dünya düzleminde televizyon yahut radyonun girmediği veya ulaşamadığı neredeyse hiçbir ev bulunmamaktadır.

Toplumsal ilişkiler düzeyinde ise kitle iletişim kültürü, toplumdaki bağın kuvvetlenmesini sağlamış olmakla beraber diğer toplumlara karşı bilgi edinilmesini kolaylaştırmıştır. Televizyon ve radyonun insan yaşantısına girmesiyle ve kitle iletişim kültürünün topluma yeni teknolojik imkânları sunmasıyla beraber küreselleşme olarak adlandırılan süreç yeni bir ivme kazanarak farklı medya teknolojilerini özellikle de kitle iletişim araçlarını geliştirmiştir (Mutlu, 2016: 207). Bu hususlar çerçevesinde düşünüldüğünde tüketici birey, aracı ve aktarılan içerik bireyleri kültürel, sosyal ve ekonomik düzlemde bir forma sokarak medya aracı vasıtasıyla aktarılan tavrın sürekli bir biçimde insan yaşantısında hüküm sürmesini sağlamıştır.

Her kültürel ortamın bireye yahut topluma sunduğu aracı, imkânlar doğrultusunda aracın belirli birtakım sınırlılıkları olduğu görülmektedir. Kitle kültürünü oluşturan iletişim araçlarında ise bu sınırlılığın temel sebebi radyo, televizyon gibi araçların bireyi tüketici formuna sokup tek yönlü bir iletişimin olmasından kaynaklanmaktadır. Egemen söylemin aktarımını üstlenen kitle iletişim aygıtları zaman içerisinde bireyin âdeta gözü kulağı hâline dönüşüp edinilen bilgiyi içselleştirmeden doğrudan tüketimine sebep olmaktadır.

Kapital bir dünya düzlemini bireye kabul ettirmeye çalışarak tüketen bir konumda merkeze yerleştiren kitle iletişim kültürü bünyesinde barındırdığı imkân ve araçlar vasıtasıyla egemen düsturun söylemini aktararak bireyi “Tüket! Tüket! Tüket!” düsturuna sokup aktarılan söylemin sorgulanmasına dahi izin vermeden belirli birtakım tavırlar dayatmaktadır (Kuyumcu, 2017: 20). Bu sınırlılıkların yanı sıra insan yaşantısını özellikle de toplum yapısını değiştirci ve dönüştürücü pek çok imkânı da tanımıştır. Erol Gülüm’ ün konu özelinde görüşleri şu şekilde dile getirilebilir. Kitle iletişim araçlarının oluşturduğu kültürel zemin bir toplumun hiyerarşik düzlemde en üst tabakasından en alt tabakasına yaratılarak aktarılan ve tüketilerek yerelleşen etkin bir mekanizmayı göstermektedir (Gülüm, 2017: 22).

Kitle kültürünün topluma sunduğu imkân ve araçlar bir mekanizma olarak değerlendirildiğinde, altında yatan temel motive kaynağının kapital üst yapının sürekli bir biçimde üretim, yayılım ve devamlılığını emniyet altına alan düzeni olduğu görülmektedir. Bu yüzden kitle iletişim kültürünün başat unsuru ideoloji ve ideolojiyi sorgulamadan alımlatmaya çalışılan kitlelerin

yaşam şekline hükmetme gayesidir. Gerek ideolojik gerekse siyasi ve ekonomik söylemi kitlelere aktaran bu araçlar, şüphesiz bir hegemonyanın aygıtı olarak ele alınabilir. İletişim bilimci olan Erol Mutlu'ya göre modern toplumlarda annelerini başından atmak için yahut kendi işine engel olmaması için ekran karşısına oturtulan çocukların bağımsızlaşma süreci büyük bir sekteye uğramaktadır. Çünkü medya da aktarılan düşünceye karşı muhatap bulunan kitle yahut bireyin eleştiri, sorgulama ve tartışma hakkı bulunmamaktadır (Mutlu, 2016: 187). Gitgide endüstriyelleşerek farklı bir zemine kayan dünya düzleminde teknolojik gelişmelerin bireye yahut topluma sunduğu imkânlar yadsınamayacak düzeyde önem arz etmektedir. Lakin yaratan, üreten ve sorgulayan bir toplum olmanın başat unsuru, eleştirel bir zihne ve çeşitli medya araçlarında eleştiriye açık içeriklerin üretilmesidir. Bu yüzden kitle iletişim kültürünün sınırlılıkları dâhilinde yeni iletişim teknolojileri, araçları ve bu araçların oluşturduğu yeni kültürel ortamlar meydana gelerek bireye bilginin ve iletişimin çeşitli araçlar üzerinden nasıl aktarımının yapılacağı hususu irdelenmelidir.

4. İleri Bir Teknoloji Kültürü: Dijital Kültür Ortamı

Gelenek kültürünün temel gayesi, geçmiş olarak adlandırılan zaman diliminin bütünsel bir çerçevede görülüp özümsemesiyle bugünün anlamlandırılarak yarının kurgulanması durumudur. Bu bağlamda toplumların yahut insanların ihtiyaçları dönüşüme uğradıkça bununla eşdeğer bir düzlemde toplumların öz yaşam bilgisi ve geleneklerinin de farklı ve yaratıcı bağlamlarda nasıl yeniden hayat bulduğu hususu son derece önem arz eden bir husustur. Çünkü toplumların iletişimi sağlamak ve gelenek kültürünü aktarmak gayesiyle kullandığı imkân ve teknolojiler, toplumun medyatik düzlemde gelenek kültürüyle bezeli iletişim yelpazesini oluşturmaktadır.

Gelenek düzleminde kültür değişmesinin temel sebebi olan medya, kendi imkânları doğrultusunda toplumsal yaşantıya yön vererek çeşitli amaçlarla geleneksel unsurları kendi evreninde düzenlemektedir (Özdemir, 2013: 92). Toplumun elinde bulunan ve geleneksel kültürün nesillere aktarımı için aracı hüviyetinde kullanılan medya teknolojileri bünyesinde barındırdığı imkân ve sınırlılıklar çerçevesinde aracılık yapmaktadır. Medyanın yahut iletişim teknolojilerinin tarihsel süreçteki evrimine bakıldığında form yahut şekil değişse de iletişim teknolojileri bünyesinde aktarılmaya çalışılan geleneksel bilgi çağın ihtiyaçları doğrultusunda dönüşüme uğrasa dahi özü itibarıyla kendini muhafaza etmeyi başarmıştır.

Toplumların aracı olarak kullandığı iletişim yahut medya teknolojilerinin hepsi bünyesinde içeriklendirdiği gelenek kültürünün şekil düzleminde kabını oluştururken, gelenek kültürü yeniden hayat bulduğu kapta farklı ve yeni biçimlerle karşımıza çıkmaktadır (Gülüm, 2016: 105).

Özgünlüğün, yaratıcılığın ve farklılığın kaynağı olan gelenek kültürü, şeklini aldığı iletişim teknolojisinin popülerleşip toplum tarafından kolayca özümşenerek toplumsal ve kültürel imgelemin kolaylıkla farklı farklı şekillerde üretimine imkân tanımaktadır.

Günümüz postmodern dünyasında köklü sözlü kültür ürünlerimizin üzerine koca gövdesiyle konan dijital devrim, bütünsel bir medyatik teknolojinin imkânlar bütünüdür. Bu dijital devrimin en önemli ayağı ise internettir. Günümüz dünyasına bakıldığında internet aracılığıyla insanoğlunun sahip olmak istediği her türlü içerik, bilgi, oyun, kıyafet, takı gibi insanın aklına gelebilecek her türlü unsur, tek tıklayışla gözünün ucuna getirilir. İnternet, bir toplumun öz yaşam bilgisini ve kültürel kodlarının bulunduğu gelenek sarmalını sanal bir forma sokarak kendi dinamiklerini kendi belirleyen bir icra olarak karşımıza çıkmaktadır (Özdemir, 2015: 388). Her kültür ortamında olduğu gibi dijital kültür çağında da belirli ekonomik ve sosyolojik temeller bulunmaktadır. Zaman geçtikçe insanlar, ihtiyaçları doğrultusunda artık sadece sözel bir biçimde iletişim kurmak yerine medyanın kendilerine sunduğu imkân ve teknolojiler vasıtasıyla kolayca sanal ağlar aracılığıyla iletişime geçilip yeni, farklı ve yaratıcı içerikler üretme kaygısında olup birbirleriyle âdeta bir yarış içerisine girmiştir.

Modern medya platformlarından biri olan Youtube platformu, köklü ve hareketli değişkeler sonucunda yerelin ve geleneksel olanın en iyi şekilde temsili, sunumu ve alımlayıcı bağlamında tüketimi açısından kültürel sanal ortam müzesi olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır (Gülüm, 2019: 492). Bu bağlamda postmodern çağın en önemli platformlarından biri olan Youtube, halk kültürü imgeleri açısından zengin içeriklerin bulunduğu âdeta sanal bir kültür evidir. Burada ev ifadesi önemlidir. Çünkü ev, Türk toplumunda çekirdek vazifesi gören ailenin sıcak yuvasıdır.

İnsan, evinde kendi yoğrulduğu kültüre ait eşyalar bulundurarak geçmişini yâd etmekle kalmaz, ayrıca o geçmişin ve kültürün bilgisini de hafızasına kazımaktadır. Youtube platformu içindeki kültürel içerikleri yereli temsil ederek alımlayıcısına sunmaktadır. Bilginin kolayca ulaşılabilmesi olanağını bize sağlayan internet gündelik yaşantımızda âdeta bizim gözümüz kulağımız gibi bir vazife görmeye başlayınca internet devrimi öncesine ait kültürel hayatımız, geleneklerimiz internetle birlikte yeniden üretilerek sanal ortamda yaratılmaya, yaşatılmaya, değiştirilmeye ve devinimsel bir şekilde aktarılmaya başlanmıştır (Özdemir, 2015: 389). İnternetin insan yaşantısında bu denli merkeze yerleştirilmesinin sebepleri arasında modern insanın tekdüzeleşen ve gün geçtikçe makineleşen hayatından bir nebze olsun farklı dünyalar görme arzusu yatmaktadır. İnsan farklı içeriksel sentezlerle büyülenmek, içinde bulunduğu kasvetli ruh hâlinde

bir anlığına da olsa kurtulmak ister. Fakat bu farklı arayışlar da insan şu tehlikenin farkında değildir. Gelenek dediğimiz unsurlar dijitalleştikçe kendi yerel özelliklerinden taviz verip Youtube gibi güçlü bir sanal platformların sınırlarını yok etme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bir araştırmacı gözüyle bakıldığında gelenek dediğimiz unsurlar dijital çağ da her ne kadar kaybolmuş gibi görünse de yaratıcılık halesi etrafında bulunduğu için yaratıcı müdahalelerle tekrar karşımıza çıkmaktadır. Gelenek kültürü ile dijitalleşme arasında nasıl bir organik bağ bulunduğunu Mehmet Özdemir'in görüşleri bağlamında şöyle açıklanabilir. Tarihsel süreçte toplumlar değişim, dönüşüm ve gelişim çabasıyla çağın ihtiyaçları doğrultusunda farklı bağlamlar da teknolojik gelişmenin kendilerine sunduğu imkânlar özelinde çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Dijitalleşme ve teknoloji çağının insan yaşantısına hükmetmesiyle toplumun içinde bulunduğu kültürel atmosfer sanal ortam olarak adlandırılan bağlama nüfuz edip dijitalleşmenin en önemli ayağını oluşturmaktadır (Özdemir, 2019: 17).

Her dönemin farklı teknolojisi ve iletişim yelpazesi bulunmaktadır. Bu yelpaze ne denli geniş olursa insanlar farklı ve yaratıcı bir biçimde zihinlerindeki kaotik içerikleri kendilerine sunulan medyatik imkânlar doğrultusunda muhatabındaki bireylere çeşitli şekilde aktarımını sağlamaktadır. Farklılığın, yaratıcılığın ve özgünlüğün kaynağı olan gelenek kültürü, internetin, yeni medyanın ve Web 2.0 araçlarının bünyesinde yaratıcı müdahalelerle bir anlam arayışında olan topluma sunulmaktadır. İnternet insan yaşantısına yerleştikten sonra özellikle hızla ivme kazanan dijital devrimin de etkisiyle bilgisayar ve çeşitli ortam dolayımında üretilip içeriklendirilen farklı bir kitlesel kültürel iletişim deneyiminin sunulduğu yeni medya ve Web 2.0 araçları önem kazanmıştır (Yılmaz, 2021: 43).

İki muhatap arasında aracı olarak tanımlanan medya kavramı geleneksel medya ve yeni medya olarak iki türde karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel medya ile yeni medya kavramları arasındaki en önemli fark, yeni medyanın dijital bir bağlamda etkileşimlerin hayati olduğu bir şekilde ve sanal bir unsurla karşımıza çıkmasıdır. Bu bağlamda yeni medyanın iletişim süreçlerini erişilebilir, ulaşılabilir ve hızlı bir hale getirmesinden ötürü yeni medya toplumsal bilgilendirmenin önünü açmıştır. Toplumsal yaşama ve bireye farklı alternatif yollar sunan yeni medya teknolojisi muhatabı olan kullanıcılara yepyeni bir bağlamda çeşitli etkileşimlerin ve ortaklıkların varlığıyla kendi geleneksel kültürlerini rahatlıkla aktarabilecekleri sanal ve siber uzam bağlamı sunmuştur. Çeşitli siteler, blok ve içerik üretilen video platformları gibi Web 2.0 tabanlı tüm platformlar, bireyin gündelik yaşantısındaki kültürünü sanal ortama kanalize etmekle kalmamış aynı zamanda geleneksel kültür ile sanal bağlamın ortak bir alan da buluşmasını sağlayarak çevrimiçi dünyada iç

içe organik olarak farklı formlar ortaya çıkartıp çok sesliliğe izin veren bir teknolojiye dönüşmüştür (Gölüm, 2017: 27). İnternetin ve Web 2.0 medya teknolojisinin gündelik hayatını sürdüren sıradan insana ulaşarak amatör bir düzlemde üretilen içeriklerin dahi toplum tarafından beğenilerek alımlanmasının sebebi, söz konusu içeriği üreten amatör kişinin kendi gibi kültürel kodlara aşına olan insanlara hitap edip gündelik hayatta aynı anlam arayışında bulunmasından kaynaklanmaktadır. Yirmi birinci yüzyılda dijital teknolojilerin insan yaşantısına hükmetmesiyle beraber sözlü kültür ortamında üretilen içeriklerin sanal ortamdaki içeriklerle benzerlik taşıdığı hususu söz konusudur. Bu bağlamda Erol Gölüm'ün tespitleri oldukça önemlidir. Buna göre sözlü kültür bağlamında geleneği icra eden aktörün otoritesi hüküm sürerken yaratıcılık hususu aktörün ve bağlamın elindedir. Dijital devrimin etkisiyle insan yaşantısına giren sanal bağlamda ise gelenek kültürünün yahut geleneği icra eden aktörün otoritesinden ziyade teknolojiyi kullanan gündelik ve sıradan insanın sanal ortamı şekillendirdiği açıkça görölmektedir. Çünkü teknolojinin imkânları doğrultusunda tüketici konumunda bulunan sıradan insan aynı zamanda her an yaratıcı müdahalelerle üretici konumuna gelebilecek bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır (Gölüm, 2017: 28). Özellikle sözlü kültürün bireye sunduğu imkânların sınırlılık teşkil ettiği dijital kültürün insan yaşantısına hükmetmesiyle beraber son derece keskin hatlarla ortaya çıkmıştır.

Sözlü kültür ortamında sadece belirli aktörler tarafından icra edilen gelenek kültürü dijital medyatik araçlar da gündelik insana kayarak toplumdaki sıradan insanı geleneğin üretim, aktarım ve deneyim düzleminin bir parçası hâline getirdiği görölmektedir. Çünkü sanal ortamda önemli olan bireyin zihnindeki kaotik içeriği yaratıcı ve çağcıl bir düzlemde ifade etme aracı olarak kullanması hususudur. *İnternet Folkloru: Netlore ve Netrografi* adlı kaynakta yer alan bir makale de internet kültürü ve gelenek kültürü arasındaki bağa ilişkin şunlar söylenebilir. Yüz yüze iletişim ortamından ziyade iki muhatap arasında anlamlı davranışlar silsilesinin yürütüldüğü E posta, Wiki siteler, Facebook, şahsi bloklar internet folklorunun yaygın araçları içerisinde bulunmaktadır (Oğuz vd., 2018: 11).

Dijital kültür ve yeni medya ile ilgili literatür tarandığında Ekrem Nazlı'nın Youtube bağlamını konu edindiği yüksek lisans tezindeki hipotezlerinden hareketle sanal ortamın önemi şu şekilde açıklanmaktadır. Gündelik insanın Youtube platformunu kullanımını ve içerik üretim ve tüketimine ilişkin milyonlarca içeriğin üretildiği görölmektedir. İlgili üretim ve tüketim skalasının yanı sıra yorum yapılması ve karşılıklı fikir alışverişi ortamının oluşmasını imkân tanıyarak bireyin kendini yaratıcı bir düzlemde çeşitli şekillerde ifade etmesini sağlamaktadır (Nazlı, 2021: 37). Çeşitli

içeriklerin kolaylıkla erişimine ve oluşumuna imkân tanıyan sanal platformlar dikkatli irdelendiğinde toplumun kullanım pratiklerini ve kültürel bellek alanlarını oluşturmaktadır.

Postmodern insan yaratıcı, eleştiriye açık, ilgisi doğrultusunda biriktirmeyi seven, katılımcı ve hareketi oldukça sınırlı olan insan olarak tanımlanırken dijital bağlamların imkân ve teknolojileri sayesinde birbirleriyle iletişim yahut kendini ifade etme hususunda dijital medyatik araçları bu amaçlar doğrultusunda alımlamaktadır (Birgül, 2021: 86). Dolayısıyla hepsinin merkezinde farklı yaratıcı ve modern içeriklerin üretimi söz konusudur.

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜREL DIŞAVURUMLARI VE ÜRETİMLERİN BÜNYESİNDE ŞEKİLLENEN BAĞLAMLAR

1.Dijital Bağlamın Şekillenmesinde Rol Oynayan İletişim Teknolojileri

İnsanlık tarihine ve folklor kavramının farklı araştırmacılar tarafından irdelenen özelliklerine bakıldığında şüphesiz belirli bir ekolojiden geçildiği ve bu iletişim ekolojisine ilişkin araçların önem kazandığı görülmektedir. İletişim araçları vasıtasıyla kültür, ekonomi inanç gibi olgulara şekil verildiği görülmektedir. İki muhatap arasında iletişimi sağlayan aracı olarak tanımladığımız medya kavramı, insan için hayati bir öneme sahip olan bilginin tarihsel ve bağlamsal düzlemde ilerleyişini farklı medya teknolojileri bünyesinde göstermektedir. Walter J. Ong *Sözlü ve Yazılı Kültür Sözü'nün Teknolojileşmesi* adlı eserinde de sözün yerini yazıya bırakma süreci üzerinde durur. Buna göre sözlü kültür evresinden itibaren toplumların bilincini şekillendirmiş ve düşünme sürecini etkileyerek yön veren söz teknolojisi, yazılı kültür evresine geçildiğinde hükümlerliliğini yazı aracına bırakmıştır (Ong, 2018: 74). Marshall McLuhan ise kültürel dışavurumların ve üretimlerin değişim sebebinin dijital devrimin etkisiyle insan yaşantısına hükmetmeye başlayan elektronik kültür araçları olduğuna dikkat çeker (McLuhan, 2020: 153).

Toplumun yahut bireyin araçsallaştırarak dışa vurduğu deneyim şekilleri iki muhatap arasında iletişimi sağlarken, aynı zamanda toplumun kendini ifade etme aracı olarak algısal anlama dayalı açıklamaya içkin unsurları tetiklediği görülmektedir. Medya araçlarına ilişkin çeşitli araştırmalar yapan iletişim bilimci Walter Ong'a göre modern dünya düzleminde tüketilen medya teknolojilerinin temelini, sözel ve yazılı kültür bilincinin içsel ve açık dinamiği meydana getirmiştir (Ong, 2018: 210). Bu bağlamda modern medya teknolojisinin sunduğu imkânları doğru çözümleyip anlayabilmek için insanlık tarihinin başlangıcı olarak ele alınan sözlü kültür safhasına giderek aşama aşama ilerleme kaydetmemiz gerekmektedir. Tarihsel süreçte özünü sözün oluşturduğu bütün teknolojiler temelde birbirleri arasında çağcıl yeniliklerle işlevsel bir hale dönüşerek farklı araç ve bağlamlarda ortaya çıkmıştır. Postmodern dünya düzleminde çeşitli görsel deneyimler vasıtasıyla yaşantımıza uyarlanan medyatik araç ve aygıtların kökü itibariyle doğası ve önemi insanların ihtiyaçlarına dayanmaktadır (Robins, 2020: 54).

İmkân ve araçlar yelpazesi olarak adlandırılan teknoloji, toplumun yahut bireyin düşüncesini ve algısını dönüştüren ana unsurlardan biridir. Dijital kültür çağında ise bireye sunulan imkân ve teknolojik aygıtların çeşitliliği görsel olana kayarak farklı medyatik dünyaların kapısını aralayıp insanın tüm duyu organlarını etkileyecek şekilde dönüşüm geçirmiştir. Buna göre insanoğlunun

dünya bağlamına geldiği andan itibaren algı ve düşünce hususu farklı teknolojiler sayesinde değişik silüetlere bürünmüştür. Ayrıca bilgisayarın ve internetin gitgide insan yaşantısına dahil olmasıyla beraber dinamik bir süreç başlamıştır (Özdemir, 2019: 18).

Kitle iletişim kültürüyle beraber toplumsallıktan bireyselliğe, daha sonra ise kitle toplumuna dönen gruplar, medya araçlarındaki değişim ve dönüşümlere ayak uydurabilmek gayesiyle farklı araçları kullanmaya başlamıştır. *İnternet Folkloru: Netlore ve Netnografi* adlı eserde bilgisayarın insan yaşantısına girmesiyle beraber toplumun nasıl bir evreye geçtiği şu şekilde aktarılmıştır. İnternet kültürünün hükmetmeye başladığı sanal dünyada gerçek ilişkiler yerine ilgi ve yetenekler özelinde belirli bir sosyal ağ oluşturularak ilgili sosyal ağ gerçek hayatla bağdaştırılmaya çalışılmaktadır (Oğuz vd., 2018: 95).

İnsan yaşantısındaki medya araçlarına bakıldığında hiç şüphe yoktur ki bir ihtiyaçtan hâsıl olduğu görülmektedir. Bilgisayar ve internetin insan yaşantısına girmesi de şüphesiz dijital devrimin etkisiyle çağın farklı ihtiyaçlardan kaynaklanmaktadır. Yaratıcı iletişim aygıtlarının geleneksel kültürdeki değişim ve dönüşümleri etkileyerek şekillendirip farklı formların ve sosyal yaşantının çeşitli platformlarda yeniden yaratıldığı dile getirilmektedir. Yirmi birinci yüzyılda sanal temelli tüm iletişim teknolojileri gerçek yaşantıyı dijital aygıtlar içerisinde dönüştürüp yeniden üreterek geleneksel kültürü ve kültürün araçlarını da çeşitli değişimlere sevk etmiştir (Gülüm, 2017: 47). Postmodern dünya düzleminde modern ifadelerle yeniden yorumlanan gelenek kültürü özü itibarıyla toplum yahut toplulukların geçmiş yaşantısındaki deneyimlerini âdeta yeniden icat ederek sürekli aktarıp toplumun ortak geçmişini hatırlatmaktadır (Goody, 2017: 152).

Özü itibarıyla temel çerçevesini yaratıcı içeriklerin, argümanlı bilgi ve teknolojilerin oluşturduğu bilgi çağında imkânların gündelik hayattaki çeşitli değişim ve şekilleri tetiklediği görülmektedir. John Brockman'ın editörlüğünü üstlendiği ve muhtelif araştırmacıların kültür yorumlarını içeren eserde, toplumdaki bireylerin davranış örüntüleri, düşünme ve hatırlama şekilleri teknolojinin evrimiyle birlikte değişim sürecine girdiği, internetin merkezine bilgiyi alan çeşitli deneyimlere ev sahipliğine soyunduğu vurgulanır. Buna göre internet ve farklı çağcıl sistemler, gündelik hayatı şekillendirerek bireyin algı ve düşünce yapısını değiştirir (Brockman, 2013: 269). Özü itibarıyla insan yaşantısını oluşturan kültür, internetin insan yaşantısına girmesiyle beraber geleneksel düzlemdeki sözlü kültür belleği sanal bir belleğe dönüşmüştür (Özdemir, 2015: 410).

Sosyalliğin giderek azaldığı bir dönemde insan yaşantısına hükmetmeye başlayan ileri teknolojiler, belirleyici bir konuma gelerek bireyin gündelik yaşantısındaki deneyimlerini değiştirmeye, yeniden üretmeye ve farklı kombinasyonlarda sürekliliğini sağlamaya başlamaktadır.

Bu nedenle dijital bağlamda şekillenen folklorik mahiyetli her türlü yaratım, üretim ve tüketim formları, icra özelinde farklı teknolojilerde çağdaş ifadelerle yeniden yorumlanıp farklılaşma sürecine girmektedir. Küreselleşen, değişen ve dönüşüme ayak uyduran medya teknolojileri temelde iki muhatap arasında iletişimi sağlarken, toplumsal düzlemde bakıldığında toplumun kültürel bir ifade biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklı ve modern teknolojik gelişmeler hem iletişimin hem de enformasyon unsurunun küresel dünya düzleminde kabul görmesini sağlayarak toplumlar ve bireyler arasında uzlaşının sağlanması gayesiyle desteklenmektedir (Mutlu, 2016: 216).

Modern dünya düzleminde farklı medya teknolojilerinin oluşturduğu medyatik yelpaze, küresel düzlemde bir çekim gücü yaratmıştır, böylelikle modern ifadelerle yeniden yorumlanan gelenek kültürü de bu çekim alanına dâhil olmuştur. Ayrıca medya platformlarında yaratım, üretim ve aktarımı sağlanan kültürel dışa vurumlar bellek unsuruna olan cazibeyi artırmıştır (Özdemir, 2012: 371). Folklorik üretimin hayatta kalabilmesi için şu husus geçerlidir. İnsan yaşantısındaki tüm deneyim, uygulama ve folklorik mahiyetli pratiklerin medya ekolojisiyle bağdaştırılıp çağdaş ifadelerle yeniden yorumlanıp yaratıldığı bir bağlamda kültürel mahiyetli modern ifadelerin, üretim veya deneyimlerin yeni medya teknolojilerinde kullanılarak performe edilmek için farklı bir silüete bürünme süreci, folklorik mahiyetli üretimin sürerliliği bağlamında hayati bir önem teşkil etmektedir (Gülüm, 2017: 49).

2.Sanal İcra Bağlamının Kültürel Mahiyeti

Dijital devrimin etkisiyle çok çeşitli bir aracı yelpazesi sunan medya teknolojileri özü itibariyle yenilik olgusu içerisinde şekillendiği için bu olgu dâhilinde kendi imkân ve olanakları bireye çeşitli deneyimlerle sunmaktadır. Medya araçlarında dolayım sal bağlamda yaratımı, üretimi ve aktarımı gerçekleştiren çeşitli üretimler, bağlamın karakteristiğini ortaya koyan somut göstergelerdendir (Gülüm, 2020: 135). Dijital kültürle alakalı çalışılan araştırmalara bakıldığında karşılaşılan önemli kavramlardan biri siber uzam kavramıdır. İnsanların gündelik yaşamları içerisinde çeşitli üretimleri tükettikleri bağlamlar, toplumun hem alışkanlık bazında hem de kültürel anlamda da ne tür içeriklere ilgilerinin olduğunu göstermektedir.

Çeşitli işlevsel bilgilerin, ideolojik söylemlerin, anlamın, imgelerin, sembol ve kodların belirli bir sistematik içerisinde işlenerek muhatabına sunulduğu işlevsel ortama bağlam adı verilmektedir. Toplum bazında düşünüldüğünde bağlam bir tahtanın üzerine asimetrik şekilde çakılmış çiviler ve bu çivilerin iplerle donatıldığı gibi siber bağlamlarda da insan ilişkilerini çok yönlü bir boyuta taşıyan ağ sistemi bulunmaktadır. Bu nedenle bireyler çok yönlü bir etkileşim halesi

bünyesinde gerçeklik olgusunun göndergesinden çıkıp yapay olarak üretilen bağlamın içerisine kendini bırakmaktadır (Lefebvre, 2020: 96). Modern insanın yaşantısındaki akışa bakıldığında sürekli olarak çağın ihtiyaçları doğrultusunda bir değişim ve dönüşüm dizgesi izlediği görülerek üretim sürecine dâhil olduğu görülmektedir. Ayrıca bu üretimi bireysel yahut toplumsal düzlemde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda alımladığı sosyal mekânlar içerisinde aidiyet duyduğu gruplarla birlikte gerçekleştirmektedir. İnternet teknolojisiyle beraber karakteristiği çizilen siber uzam, çeşitli araştırmacılar tarafından yapay ve yalın bir bağlam olarak görülse de bireye yahut alımlayıcısına sunduğu esneklik bakımından yeni ve farklı kültürel unsurlara kolaylıkla ev sahipliği yapmaktadır. Çünkü siber uzamın esnekliği itibariyle bireyin öz yaşam bilgisi olarak adlandırılan kültürle yavaş yavaş adapte olmaya başlayan bağlamları esnettiği ve onları değişim ve dönüşüme ayak uydurmaya teşvik edip içerik üreticilerine bu bağlamda fazlaca esneklik sağlamaktadır (Gülüm, 2017: 53).

Yeni medya teknolojileri olarak gündelik yaşama dâhil olan imkân ve araçlar çağın ihtiyaçları doğrultusunda ve muhatabı olan kitle grubunun tükettiği içerik noktasında sürekli olarak değişim ve dönüşüme uğrayıp olanakları iyileştirmeye çalışmaktadır (Gans, 2020: 39). Siber uzam bünyesinde çeşitli semboller, folklorik mahiyetli deneyimler, gelenekler ve özellikle kültürel davranış kalıpları alımlayıcıları daha fazla iletişime teşvik ederek birbirleri arasında bir bağ kurup kendileri ile farklı olanı belirli bir ayrıma itmektedir ve bu doğrultuda alımlayıcılar bağlamlar özelinde iletişim gerçekleştirirken kendi sosyal, kültürel, ekonomik özelliklerini referans almaktadır.

Sanal toplulukları yahut kültürleri incelemek siberuzamın karakteristiğini anlamada hayati önem taşımaktadır. Birey, internet yahut siberuzamı tükettikçe zamanla tüketilen içeriğe ilgi arttıkça bağlamların etrafında çeşitli toplulukların oluştuğu ve birbirleriyle gelişmiş bir sosyal ağ oluşturdukları görülerek kendilerine özgü bir iletişim dilini benimsedikleri görülmektedir (Oğuz vd., 2018: 26). Instagram, Ekşi Sözlük, Facebook gibi bünyesinde metin bağlamında iletişime de imkân tanıyan dijital platformlarda etkileşim çift yönlü olarak gerçekleşmektedir. Bu etkileşimin ilk yönünü ilgili bağlamı tüketen alımlayıcıların sanki sanal dünyada değil de gerçek dünyada bir arada oturup sohbet ediyorlarmış gibi davranış sergilemeleri oluşturur. Etkileşimin diğer yönü ise kullandıkları bağlam içerisinde ürettikleri terminolojiyle yahut terim anlamındaki ifadelerle ilişkilidir. Örnek verilecek olursa Ekşi Sözlük de güncel bilgilere göre sınıflandırılan platformda siteye üye olan bireylerin kendilerini rahatça ifade ettiği görülmektedir. Ayrıca sitede kendilerine özgü random, kod ve sembollerle iletişim kurdukları dikkat çekmektedir.

Dijital medya araçlarıyla beraber insan yaşantısına dâhil olan sanal bağlam yahut siber uzamın karakteristiği modern insanın dış dünyada gerçek unsurlarla iletişim ve etkileşiminin bir yansıması yahut taklidi gibi görülüp sanki gerçekten dış dünyada varmış gibi pazarlanan bir ortam olarak karşımıza çıkmaktadır (Robins, 2020: 87). Marshall McLuhan, siber uzamı “küresel köy” olarak görüp aracı teknolojiler bünyesinde oluşan her türlü değişim ve dönüşümü bu bağlamda düşünmeye çalışır. Gerçek yaşamda bir akrabalık, köylülük, arkadaşlık yahut komşuluk ilişkileri vasıtasıyla etkileşimde bulunan insanların sanal platformlar da etkileşim kurmaya çalıştığı görülerek bu amaçlar doğrultusunda çeşitli grupların oluşumundan söz edilebilir. Gerçek yaşamda belirli amaçlarla bir araya gelen grup yahut insanlar sanal platformlarda aynı gerçeklik düsturuyla birbirleriyle etkileşim kurmak gayesiyle çeşitli gruplar oluşturmaktadır. Bu bağlamda kültürel mahiyetli içerik ve deneyimler benzer amaçlar taşıyan bireyleri sanal bağlam bünyesinde etkileşime geçirmekte ve organik ve çok yönlü bir iletişimi vücuda getirmektedir (Gülüm, 2017: 55).

Çağın ihtiyaçları doğrultusunda medya teknolojilerinin yahut internetin insan yaşantısına girdiği andan itibaren unutulmaya yüz tutmuş pek çok folklor malzemesinin yaratıcı bir düzlemde yeniden yorumlanarak çağdaş ifadelerle yaratıcı bir düzlemde yeniden yorumlanmasıyla dijital kültür platformlarında canlandığı görülmektedir. Örneğin sözlü kültür ortamında yüz yüze aktarılmaya alışık olunan masal anlatma geleneğinin dijital platformlarda farklı bir kimliğe bürünerek yaratıcı bir düzlemde yeniden yorumlandığı görülmektedir. İnternetle beraber pek çok imkân ve olanağı alımlayıcıya sunan dijital platformlar hem aktif hem pasif bir etkileşimi bünyesinde barındırmaktadır. Burada söz konusu olan aktiflik kullanıcının bir içerik yaratması ve yarattığı içeriği platform üzerinden insanlara taşımasıdır. Pasiflik durumu ise tüketicinin platform da yaratılan içeriği alımlayıp çeşitli ifadelerle herhangi bir içerik üretmeden dâhil olma durumudur (Özdemir, 2015: 389).

Sanal ortamın alımlayıcıya yahut bireye çok yönlü bir etkileşim yelpazesi sunması bünyesinde yaratılmaya çalışılan anlatı düzlemindeki formların farklılığını da oluşturmaktadır. Erol Gülüm’ e göre alımlanmakta olan kültürel bağlamlar icra düzleminde ve alımlayıcıların birbirleriyle olan etkileşimi bağlamında çeşitlenerek üretilen her türlü içeriğin zenginliğini de bu husus oluşturmaktadır (Gülüm, 2017: 56). Bünyesinde farklı pek çok folklorik mahiyetli kültürel deneyime ev sahipliği yapan sanal icra bağlamının kültürel mahiyetini oluşturan önemli unsurlardan biri icra edilen performans sırasında performansa nasıl dâhil olunduğu hususudur. Bu bağlamda yaratım, üretim, aktarım ve tüketim unsurlarına sahip süreç ve deneyimsel pratikler siber uzam da dijitalleşmiş biçimler olarak karşımıza çıkmaktadır (Özdemir, 2019: 183).

Sanal platformlar yahut siber uzamın kendi karakteristiğine bakıldığında karşımıza çıkan en önemli netice, platform olanaklarını mümkün kılacak işlevsel hâle getiren yazılımlardır. Dijital ortamın kendi imkân ve olanakları doğrultusunda iletişim araçlarının nasıl bir değişim ve dönüşüm geçirdiği görülmektedir. Siber uzamla beraber sözlü, yazılı ve görsel ağ teknolojisi bütünleşmiştir (Özdemir, 2019: 182).

3.Siber Uzamdaki Topluluk İlişkilerini Şekillendiren Psikolojik ve Sosyal Temeller

Kentleşme olgusunun beraberinde getirdiği sanayileşme hususu hızlı bir biçimde değişerek çeşitli dönüşümler geçirmiştir. Söz konusu dönüşüm, insan yaşantısını da derinden etkilemiş, modern insanı yavaş yavaş gerçek dış dünyadaki bağlamlardan koparıp bağlamdan yoksun bir hâle getirmeye başlamıştır. Özü itibariyle sosyalleşme unsuruyla güdülenmiş vaziyetteki her insan, hangi mekânda yahut bağlamda olursa olsun mutlak surette kendisinin sosyalleşebileceği farklı ve modern sosyalleşme alanları bulmaktadır. Şüphesiz yeni sosyalleşme alanları bulma arayışına girme eğilimi, bireyi tekillikten çıkarıp grup olma psikolojisiyle donatmaktır (Gülüm, 2017: 58).

İnsan yaşantısının bir uzantısı hâline gelen dijital medya aygıtları ve dijital platformlar, bireyin sosyalleşme gayesiyle beraber kendini ait hissedeceği geniş bir bağlam yelpazesinde bünyesinde barındırdığı çeşitli imkân ve olanaklar sunmaktadır. Bu imkân ve olanakların esnek bir şekilde kullanıma sunulması, dijital platformlara ilgi gösteren insan sayısını gün geçtikçe arttırmaktadır. Enformatik dönüşümlerin sıklıkla yaşandığı dijital tekno-kültür çağında farklı pek çok kültürel üretim ve yaratımın önüne açan medya teknolojileri odağına insan faktörünü yerleştirerek insanı kendisine bağlı hale getirmenin stratejilerini geliştirmektedir (Yılmaz, 2021: 55). Sanal ortam da oluşumu sağlanan topluluklar şüphesiz dijitalleşme olgusunun insan yaşantısına nasıl hızlı bir şekilde girerek gündelik yaşamı dönüştürdüğünün somut göstergelerindendir. Siber uzam bünyesinde yaratılan topluluklara bakıldığında dikkat çeken en önemli özellik ilgi, yetenek yahut kültürel ve sosyal değerler üzerine kurulan toplulukların performansa dayalı deneyimlerinin oluşumuna esnek bir şekilde imkân vermesidir (Türkmen, 2020: 33).

Instagram, Facebook, Twitter ve Youtube gibi dijital iletişim teknolojilerini modern ifadelerle yeniden yorumlayarak özgün yaratımlar ortaya çıkaran içerik üreticileri, bağlamın olanakları doğrultusunda ilgi, yetenek ve arzularıyla zamansal ve bağlamsal bir unsurun sınırlandırması olmadan özgürce diledikleri şekilde teknolojiler bünyesinde çeşitli gruplar oluşturabilmektedir. Ayrıca oluşturdukları gruplar da kendi kültürel kimliklerine ilişkin folklorik nitelikli üretim, yaratım ve tüketim hususlarına hizmet eden içerikler vücuda getirerek kültürel

belleğin dolayımını sağlayıp performansa dayalı şekillerde somutlaştırılmasına ve sürerliliğine imkân tanımaktadır (Gülüm, 2020: 1393). Sanal bağlam bünyesinde alımlanan içeriklerin işlevsel, yapısal ve kültürel analizi yapılarak bağlamın temel karakteristiğini oluşturan iletişim şekilleri, grupların birbirleriyle kurduğu etkileşimler, bağlama özgü davranış kalıpları açıkça görülecektir. Çünkü modern ifadelerle yeniden yorumlanan kültürel mahiyetli yaratımlar, insan ile bağlamın etkileşimsel iletişimini ortaya koyan en önemli hususlardandır. Birey içerik üretimi yapacağını düşünken aynı zamanda örtük bir şekilde kendi benliğinin sunumunu gerçekleştirir (İlhan, 2018: 144).

İletişim olgusunun tarihsel olarak gelişimine bakıldığında özellikle internetin insan yaşantısına dâhil olduktan sonra bünyesinde barındırdığı farklı medya teknolojilerinin bağlamsal yelpazesi hem içerik yaratımında hem de çok yönlü bir iletişim sunulmasında hayati bir araca dönüşmüştür. İnternetteki değişik platformlar dikkatli incelendiğinde alımlayıcıların ilgili platformlar da ne tür etkileşimlerde bulunarak zamanlarını değerlendirdiğine ilişkin unsurlar ortaya çıkmaktadır. Ayrıca modern dünya da internetin girmediği bir ev dahi bulunmazken, teknolojinin hem küresel hem de yerel kültürel etkileşim ve iletişim biçimlerine dönüştüğü görülmektedir (Crowley & Heyer, 2019: 377). Modern bireyin tükettiği dijital bağlamlar küresel düzlemde oldukça geniş bir etkileşim ağı oluşturduğu için insanlar ilgili bağlamı kullanarak sadece bilgi edinmekten ziyade bireysel düşünce dünyalarını pazarlayıp dünyanın öbür ucundan kişilerle bir organik bağ kurmaktadır. Bu bağlamda insani konuşma güdüsünün, davranışsal karakteristiğinin nasıl değişim geçirdiği açıkça görülmektedir (Crowley & Heyer, 2019: 381).

Sanal bağlamın iletişim ve etkileşim unsurları hususunda modern insana sunduğu esneklik diğer iletişimsel aygıt ve bağlamlar düşünüldüğünde oldukça cezbedici bir sistematiğe olduğu görülmektedir. Çünkü bünyesinde barındırdığı imkânlar dâhilinde küresel bir etkileşim ağı oluşturan bağlamların oldukça dinamik bir karakteristiğe sahip olduğu görülmektedir. Birbirleriyle uzaktan yakından hiçbir teması bulunmadığı halde sanal ortam da aynı topluluğun üyesi olup iletişim kuran pek çok insan bulunmaktadır. Burada önem teşkil eden husus aynı topluluklarla belirli kültürel kalıplara yahut kodlara sahip olan insanların ortak ilgi ve yetenekler doğrultusunda davranış biçimini gerçekleştirdiği görülmektedir (Gülüm, 2017: 70).

Sanal ortam bünyesinde herhangi bir topluluğa üye olmadan bireysel bir otoriteyle kendi sosyal ağını düzenleyerek sosyal ağ özelinde bir grubu çekip çevirebilen, gruba dahil olacak bireyleri kendisi belirleyen insanlar olabilir. Fakat üretim, yaratım, aktarım ve tüketim süreci özelinde ortak gönüllü dayanışmayı öngören folklor ilgili sanal ortamlar bünyesinde esnek bir

düzlemde yorumlanabilmektedir (Crowley & Heyer, 2019: 379). Sanal bağlamdaki topluluk ilişkilerini şekillendiren psikolojik ve sosyal temeller, topluluğun folklorik mahiyetteki özelliklerini de göstermektedir. Bu nedenle modern dünya düzleminde hem özgür olup hem de bir yere, topluluğa yahut ırka ait hissetmek isteyen bireyler sosyal platformlara yönelmektedir. Söz konusu platform da bir etkinliği deneyimlerken takındığı tavır gerçek yaşamdaki davranış şekillerini ve duygu durumunu belirtmektedir (Robins, 2020: 153).

İletişim ve Web 2.0 araç ve aygıtlarının bireye sunduğu imkân ve olanaklar bağlamında araştırmak ve öğrenmek istediği her türlü bilgiye kolaylıkla ulaşan modern insan zihnini, düşünme biçimini ve iletişim şeklini teknolojilerle adapte bir şekilde değiştirmiştir. Çünkü modern insanın gündelik yaşantısını ele geçiren sanal bağlamlar bireyin her türlü ihtiyacını karşılayabilecek düzlemde dir. Bu nedenle bireyin kültürel yaşantısını ve davranış şekillerini dönüştüren dijital medya aygıt ve teknolojileri gündelik hayatın bir uzantısı olarak karşımıza çıkmaktadır (Gans, 2020: 39).

Sanal ortamın temel karakteristiğini oluşturan değişim unsuru dijital iletişim aygıtlarını şekillendirerek bireye kendini ifade etme hususunda oldukça çeşitli bir bağlamsal yelpaze sunmaktadır. Bunun yanı sıra tüketici yahut kullanıcıları belirli birtakım zorluklardan kurtarıp kendi ilgi, yetenek ve istekleri özelinde deneyimler gerçekleştirmelerini sağlamıştır. Burada önem arz eden husus, siber uzamdaki topluluk ilişkilerinde farklı davranış kalıplarının ve duygu durumlarının ortaya çıkması hususudur (Gülüm, 2017: 73). Siber uzamdaki yahut çeşitli dijital platformlardaki topluluk ilişkilerine bakıldığında şu husus dikkat çekmektedir. Gönüllü bir şekilde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda istediği topluluğa dâhil olan bireylerde toplumsal düzlemde bir kimlik bilinci, aidiyet hissiyatının pekiştiği görülmektedir (Gök vd., 2019: 79).

4.Gelenek Kültürünün Modern İfadelerle Yeniden Yorumlanmasında Yaratıcılık Unsurunun Rolü ve Önemi

Yirmi birinci yüzyıl toplumunun folklorik üretim ve aktarım temellerine bakıldığında karşımıza çıkan önemli husus, üretim hususunda yaratıcılık olarak adlandırılan temel maddenin nasıl bağdaştığıdır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, içerik üreticisinin yahut aktörün, geleneğin imkânları doğrultusunda kendisine sunulan imkânlarla beraber yeniden yorumladığı ve belirli tekniklerle farklı biçimlere sokulan formlardır. Anlatı formları dikkatle irdelendiğinde normalde sözlü kültür ortamında icra edilirken modern dünya düzleminde dijital devrimin etkisiyle insan yaşantısına giren farklı bağlamlarda yaratılan ve içeriklendirilen anlatıların nasıl bir kültür değişmesine uğradığı anlaşılabacaktır. Yaratıcılık dendiği vakit akla gelen temel bileşenlerden biri

bireyin dışavurumsal bir düzlemde bünyesinde barındırdığı potansiyel özelinde yaratıcılığını farklı davranış kalıplarına büründürmesiyle ortaya çıkan fiiller bütünüdür. Bölme, bükme ve birleştirme teknikleri vasıtasıyla dışa vurulan gelenek kültürünün modern ifadeleri özü itibariyle yaratıcı üretimin ve sürecin mahsulüdür (Gülüm, 2017: 74). Sanal ortamdaki folklorik mahiyetli yaratıcı içerikler tüketme bağlamında muhatabı bulunan alımlayıcının gündelik hayatının bir parçası hâline gelmesine imkân tanıyan en önemli hususlardandır. Folklorik mahiyetli kültürel bir deneyimin yaratıcı bir süreç olduğunun iddia edilebilmesi için mutlak surette etkileşim ve iletişim bulunan bir bağlamda üretilip içeriklendirilerek tüketilmesi gerekir. Yaratıcılık otantik bir bağlam özelinde sosyal ve kültürel ilişkilerin tasarlanılarak farklı bağlamlarda dışa vurulduğu fikirler bütünü olarak karşımıza çıkmaktadır (May, 2020: 71).

Modern dünya da üretilen, yaratılan ve aktarılan içeriklere bakıldığında bilgi faktörünün yanı sıra farklı içerikler alımlayıcının her zaman dikkatini çekmektedir. Dijital kültürün topluma yahut bireye sunduğu imkânlar özelinde kolaylıkla yeniden yorumlanan gelenek kültürünün modern ifadeleri yaratıcılık unsuruyla bezenmektedir. Gelenek kültürü özelinde yaratıcılık unsurunun bu denli hayati olmasının temel nedeni özü itibariyle geleneğin tarihsel süreçte çağın ihtiyaçları doğrultusunda dönüştüğü değişim evrelerinde yatmaktadır.

Yirmi birinci yüzyılda bilginin hüküm sürdüğü çağda endüstrilerin temel ham maddesi olarak karşımıza çıkan yaratıcılık, farklılaşmanın ve modern ifadenin özünü oluşturur. Teknolojinin gitgide gelişerek ve dönüşerek topluma yahut bireye sunduğu imkânlar insan yaşantısının farklı biçimlerini meydana getirmeye başlamıştır. Kapital dünya düzleminde tekillik unsurunun deneyimlenmesiyle beraber zaman ve mekân kavramı yeni ve farklı anlamlar kazanarak anlam kaymasına uğramıştır. Bu bağlamda insan yaşantısını farklı biçim ve bağlamlar da yeniden yorumlanmasını sağlayan önemli bir husus yaratıcılık unsurudur (Raunig, 2016: 74). Özü itibariyle yaratıcılığa ev sahipliği yapan kültür, insan yaşantısının bütün süreç, eylem, üretim ve deneyimleme safhalarında karşılaşılan önemli bir husustur. Modern dünyada tüketici konumundaki sıradan insan, her an üretici kimliğe bürünerek çeşitli strateji ve yaratıcı müdahalelerle değişik kültürel eylemler meydana getirebilmektedir. Bunu bir oyuna dönüştürdüğü için muhatap aldığı hedef kitle tarafından farklı ve modern olduğu görüşü yaygınlık kazanmaktadır. Yaratıcı çağ olarak adlandırılan günümüz dünyasında ekonominin, kültürün, politikanın ve sosyolojik faktörlerin bağlayıcısı ve taşıyıcısı hüviyetinde bulunan ana etken yaratıcılık etkenidir. Bu yaratıcılık etkeni, şüphesiz teknoloji ve bağlamın yanı sıra insanın bünyesinde barındırdığı kültürel birikimin dışavurumunda yatmaktadır (Florida, 2011: 64).

Bireyler yahut toplumlar gündelik yaşam içerisinde alımladıkları bağlamlardaki folklorik mahiyetli kültürel deneyimlerde farklı ve yaratıcı olanı aramaya meyletmektedir. Foklorik mahiyetli çağcıl ifadelere yahut icralara bakıldığında gelenek halesinin bütününe geleneğin çağın ihtiyaçları doğrultusunda şekillenerek dönüşmesi hususu oluşturmaktadır. Bu bağlamda gelenek kültürü, icra ve yaratıcılık arasındaki besleyici ilişki kolaylıkla anlaşılmaktadır. Foklorik mahiyetli bir icrayı biçimlendiren ana unsur, geleneğin imkân ve sınırları dâhilinde çağın ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yorumlanmasıyla yansıtılan yaratıcı stratejiler bütünüdür (Gülüm, 2017: 78).

Çağın ihtiyaçları doğrultusunda değişik bağlamlarda yaratıcı müdahalelerle yeni ürünler üreten ve nakleden icracıda bulunması gereken en başat özellik, elindeki geleneksel bilgiyi kendi zihin dünyasında yeniden yorumlayarak sanatsal bir dışavurumla meydana çıkartabilmesidir. Bu yüzden geleneği iyi bilen icracı yeniden yorumlama safhasında elindeki geleneksel bilgiyi modern ifadelerle birleştirir. Böylece icracı, geleneksel bilgiyi aktaran, yaşatan ve gerektiğinde yeniden canlandıran kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. İşte bu yüzden gelenek kültürü bireyden ve yaratıcılık hususundan tamamen bağımsız ve ondan ayrı bir şey gibi üretilemez, yaşatılamaz ve düşünülemez.

Kevin Robins'e göre modern insanın yaratıcı bir düzlemde dışa vurup ürettiği, içeriklendirdiği ve tükettiği tüm deneyimler temelde toplum yahut toplulukların teknolojik aşamalara yüklediği sermayeler bütünü olarak karşımıza çıkmaktadır (Robins, 2020: 54). Bu nedenle insan yaşantısına girmiş tüm medya ve teknolojik gelişmeler temelde insanların kültürel, sosyal, ekonomik yatırımlarının doğasını şekillendiren bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Modern insan teknolojik gelişmelerin etkisiyle kendisine sunulan tüm imkân ve olanakları yaratıcı bir düzlemde kendi kültürüyle bezeyerek farklı biçimlerde somutlaştırmaktadır. Ayrıca medya teknolojilerinde bizzat deneyimleyerek geçmiş yaşantısındaki birikimine sürekli atıflar yapıp bugününü şekillendirip yarınını kurgulamaktadır.

Tarihsel süreçte internet, bilgisayar ve Web 2.0 araçlarının gelişimiyle beraber özellikle on dokuzuncu yüzyıl ve sonrasında insan gücünün yerini alan teknolojiler modern insanı farklı bir evreye taşımıştır. Dijital devrimin etkisiyle insan yaşantısına hükmeden makine teknolojisinde önemli olan bilgi ve bilginin yaratıcı bir düzlemde nasıl içeriklendirilerek pazarlandığı hususudur (Schirmacher, 2013: 272). Özü itibarıyla üretim, değişim ve gelişimsel bir dinamiği vücuda getiren kültürün en çarpıcı özelliği yaratıcı bir hüviyete bürünmesinden dolayıdır ve merkezinde yaratıcılık hususu vurgulanan kültürel, ekonomik, sosyal ve bireysel olguların tamamına yakını yaratıcılık hususuyla bezenmektedir (Özdemir, 2021: 53). Hareketli bir yapıya sahip olan gelenek kültürü çeşitli müdahalelerle ve yaratıcı etkileşimlerle sürekli olarak yeniden yorumlanan bir dinamiğin parçası

hâline gelmiştir. Bu durumun ise temel nedeni ihtiyaçların sürekli değişerek şekillenmesinden kaynaklanmaktadır.

Viktor E. Frankl'a göre insana özgü olan en temel itkilerin başında gelen herhangi bir unsuru anlamlandırma istenci bireyi farklı deneyimlere itmektedir. Burada bireyin temel motivasyonu içgüdüsel bir düzlemde âdeta bünyesine yapışmış halde olan yeniyi, farklıyı, çağcıl ve yaratıcı olanı bulmak arzusunun yanı sıra etrafındaki her şeyi anlamlandırma itkisinde yatmaktadır (Frankl, 2023: 105). Modern insanın yaşantısını şekillendiren her türlü kültürel bağlam temelde yaratıcılık sürecinin alımlayıcı ile olan bağının ve bireyler arasındaki iletişimsel iş birliğinin bir ürünüdür (Gülüm, 2017: 75). Gelenek kültürünün çağdaş ifadelerle yeniden yorumlanmasında merkezi bir konuma sahip olan yaratıcılık unsuru özü itibarıyla birey odaklı düşünülse de kolektif ve sistemsel bir unsur olduğu açıkça görülmektedir.

5. Anlatı Geleneğinin Üretim Özelinde Bağlamsal Dönüşümü

Halk bilimi çalışmalarında folklor kavramının ne olduğuna ilişkin farklı araştırmacıların bugüne değin pek çok tanımlaması bulunmaktadır. Rus halk bilimci Vladimir Propp'a göre folklor, ilkel yahut ilkel olmayan tüm halkın kendi ihtiyaçları doğrultusunda dışa vurarak somutlaştırdığı her türlü yaşamsal bilgidir (Propp, 1998: 12). Diğer bir ifade ile folklor, insanın geçmişini oluşturup bugününü şekillendiren her türlü toplumsal ilişkiler bütünüdür.

Folklorla ilişkili bir diğer önemli kavram ise şüphesiz gelenek kavramıdır. Zira toplumlar nerede olursa olsun kendi gelenekleriyle var olmuştur. Teknolojinin gelişimiyle beraber postmodern dünya düzeninde ise toplumlar kendi alımladıkları geleneklerini modern bir formda farklı bağlamlarda dönüştürüp şekillendirerek ve yeniden yorumlayarak içselleştirmeye devam etmiştir. Nasıl ki kültürsüz insan olmayacağı gibi tarihsel süreçte gelenekler halesine dâhil olmamış toplumda bulunmamaktadır. Jack Goody'e göre dil üzerine içselleştirilen bir söyleme özelliği olan anlatı kavramı, mutlak surette bir süreci kapsayarak farklı yaratımlara sebebiyet verip deneyim özelinde bir anlatı geleneği oluşturmaktadır (Goody, 2018: 147).

Gelenek kavramı üzerinde düşünüldüğünde geçmişten bugüne tevarüs eden ve bugün de değerli olan kültürel deneyimin aktarımına ve yok olmasına ilişkin çeşitli endişeler bulunmaktadır. Gelenek, somut yahut soyut nitelikte bir unsur yahut üründen ziyade bireyin ve toplumun zamansal, bağlamsal ihtiyaçlarına göre yeniden yorumlanarak açık uçlu bir hüviyette bulunan süreç odaklı bir husustur (Gülüm, 2017: 88). Anlatı geleneğinin üretim özelinde düşünüldüğünde toplumların kendi kültürel birikimlerini sözlü bir biçimde nesilden nesle aktardığı her türlü folklorik maliyetli kültürel

içerik ve deneyimlerin hepsi bir gelenek halesinden aktarıldığı için hayati bir öneme sahiptir. İsmail Abalı' ya göre modern ifadelerle yeniden yorumlanan folklorik yaratmalar özü itibariyle toplumun sözlü kültür bağlamında üretilip aktarılan masal, efsane formlarının yaratıcı mahsullerini oluşturmaktadır (Abalı, 2018: 2432).

Modern insanın sanal ortam da tükettiği folklorik içeriklerin tümü sözlü kültür içerisinde bulunan anlatı geleneğinin güncel formlarıdır. İlgili formlar dikkatli çözümlendiğinde sözlü anlatı sürecinin geçmişten bugüne farklı varyasyonlarda devamlılığının söz konusu olduğu görülmektedir. Çünkü gelenek sürecinin zamana, bağlama ve çağa göre yeniden yorumlanarak temel karakteristiğini koruyup her performansta çeşitli imge, sembol ve imajlarla varyasyona uğradığı görülmektedir.

Gelenek olarak adlandırılan süreç, toplumun geçmiş yaşantısındaki deneyimlerini çeşitli formlar yahut unsurlar aracılığıyla dil özelinde dışavurumdur. Yeni bir üretim sürecinde toplum yahut birey, geçmişini sürekli referans aldığı takdirde, geçmiş mutlak surette bir bellek ürününe dönüşerek toplumda hatırlatma işlevini karşılamaktadır (İlhan, 2018: 18). Toplumların sözlü gelenekleri farklı kültür ortamları, araç, imkân ve teknolojiler insan yaşantısına girdikçe miras bırakılan kültürel unsurlar dönüşüp başkalaşım geçirerek yeni silüetlere bürünür. Yalnız geleneksel süreçte dikkat edilmesi gereken temel husus, bir anlatı geleneğinin kendi başına üreyen bir hüviyette bulunmayıp bireylerin, alımlayıcının, bağlamın ve zamanın ihtiyaç yelpazesinde dönüşüm geçirebileceğidir. Bu değişim ve dönüşümde ise anlatı geleneği temel iskelet yahut çerçevesini koruyarak âdeta “don değiştirmek”tedir. Erol Gülüm'e göre sözlü gelenekler silsilesi olan folklor hem somut hem de somut olmayan kültürel mirasın nesilden nesile devamlılığını sağlayan araç olarak açıklanıp araç ve teknolojiyi kullanan taşıyıcı hüviyetinde bulunan insan hazinelerinin hangi vasıflara sahip olması gerektiği irdelenmiştir (Gülüm, 2017: 90).

Anlatı geleneğinde icracı ile alımlayıcı arasında esnek bir bağ bulunmaktadır. Çünkü anlatı geleneğinin icra töresine sahip alımlayıcılar her an yaratıcılıkları, yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda geleneğin icracısı olma hüviyetini gösterebilir. Bu durum geleneğin sürekliliği bağlamında oldukça hayati bir husustur. Aktarım bakımından sözlü bir biçimde araçsallaştırılan folklor hem kültürel belleğin hem de alımlanan icra sırasında paylaşılan deneyimin imge ve ürünlerini belirli bir icra töresinde somutlaştırmaktadır (Oğuz, 2007: 8). Geleneğin üretimi, aktarımı ve icrası, sürecin nasıl ete kemiğe büründüğünü göstermektedir. M. Emir İlhan'a (2015) göre bireyin geçmiş yaşantısından itibaren deneyim özelinde yarattığı folklorik mahiyetli unsurların bugün dahi cazibesini korumasının nedeni atalarının da aynı deneyimi paylaşmış olmasından kaynaklıdır. Sözel

olarak aktarımı sağlanan geleneğin farklı formlarda çeşitli araçlarla dinamik bir süreci sağladığı görülmektedir (İlhan, 2015: 739). Sözlü bir anlatı geleneği olan folklorun üretim özelinde bağlamsal dönüşümüne bakıldığında aslında belirli bir gaye etrafında çeşitli normlarla ve çağcıl ifadelerle yaratıcı bir düzlemde yeniden yorumlanarak üretildiği görülür.

Bir geleneğin ayakta kalmasını sağlayan temel bileşke, geleneğin alımlayıcıları ve icracısı konumunda bulunan insanların ayakta tutma mücadelesidir. Anlatı geleneğinde farklı, yaratıcı ve çağdaş ifadelerle ayakta kalan icracı, geleneğin sınırları özelinde her türlü yaratıcı müdahalede bulunma hüviyetine sahiptir. İracı çağın ve muhatabı bulunan alımlayıcıların ihtiyaçları doğrultusunda geleneği özgün bir biçimde güncellemektedir. Geçmişten tevarüs etmesine rağmen özü itibarıyla farklı, yaratıcı ve çağdaş müdahalelerle farklı formlarda insan yaşantısına girebilen geleneksel süreç kavramını şekillendiren unsur bireyin ta kendisidir. Bir toplum yahut topluluklarda birey veya grup, geleneğe zamansal ve bağlamsal düzlemde yaratıcı müdahalelerde bulunabilir. Çünkü anlatı geleneğinde alımlayıcının kendini ait hissederek geleneğe ev sahipliği yapıp kendini geleneğin bir parçası olarak hissetmesi son derece elzemdir. Erol Gülüm' e göre: Folklorik bir unsurun geleneksel bir sürece ev sahipliği yapabilmesi için üyelerinin icra sırasında aidiyet duygusu hissetmesi gerekmektedir. Aidiyet ve kimlik bilincini şekillendiren geleneksel süreç, farklı hususlara ev sahipliği yapmaktadır (Gülüm, 2017: 94). Böylelikle icra sürecine ve icra töresine en az geleneğin icracısı kadar hâkim olan alımlayıcı performe edilen icrada değişim olduğunda ya da herhangi bir hata tespit ettiğinde müdahale edebilir.

Herhangi bir geleneğin nesilden nesile aktarımını sağlayacak araçların yoksunluğu geleneğin yok olmasına sebep olur. Lakin gelenek kültürü farklı medya teknolojilerinde dolaymlanarak somutlaştırıldığında hem bireysel hem de kolektif belleğin devamlılığını sağlayacaktır (İlhan, 2015: 1398). Anlatı geleneğinin yaratım, üretim, aktarım süreci icracı, alımlayıcılar ve medya teknolojileri etrafında dönmektedir. Çağdaş ifadelerle yeniden yorumlanan her türlü folklorik mahiyetli kültürel deneyim gelenek kültürünün zenginleşerek çeşitlenmesini ve farklı medya teknolojilerinde dolayımının sağlanmasını sağlar.

İnsan yaşantısının en önemli parçalarından biri olan gelenek kültürü, medya araçları vasıtasıyla hem bireyin kendini ifade biçimini oluşturur hem de insana aidiyet ve kimlik bilincini yerleştirerek insanı bir mekâna, zamana ve topluma bağlar. İnsan geleneği yaratıp üretebilmek için heybesinde bulunan deneyimlerini, kültürel imge ve imajlarını farklı malzemelerle harmanlayıp yeniden yorumlayarak ilmek ilmek yavaş yavaş örüp vücuda getirir. Bu yüzden gelenek kültürü bir toplumun dünyaya bakış açısını ve dünyayı algılama biçimini form ve anlatı düzleminde

somutlaştıran önemli unsurlardandır. Bu form ve anlatıların oluşturduğu gelenekler, dikkatli incelendiğinde toplumun kültürel birikimi ve tarihsel süreçte nasıl değişime uğradığı ortaya çıkacaktır.

6.Postmodern Çağda Folklorik Gösterimin Modern Bir Kolu: Sanal İcra

Özü itibariyle performansa dayalı bir dışa vurum olan folklor kavramı farklı araştırmacılar tarafından çeşitli boyutlarıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Bir toplum yahut topluluğun dünyaya bakış açısını ve düşüncelerini kolektif bir biçimde gündelik dilin, bağlamın ve çağın imkânları doğrultusunda sanatsal bir hüviyette temsil ettiği içeriklerin tümü toplumun folklorunu oluşturmaktadır (Ben- Amos, 1997: 77). Bu tanım çerçevesinde düşünüldüğünde toplumların yarattığı folklorik mahiyetli gösterimlerde zamanın özellikle bağlamın da etkisiyle deneyim artistik bir şekle büründürülüp farklı şekillerde yeniden yorumlanmaktadır.

Folklorik mahiyetli bir deneyimi sıradanlıktan çıkarıp artistik bir performansa dönüştüren şey, söz konusu deneyimin yaratımı sırasında tüketicileri tarafından kendilerine özgü kültürel kodlarla işaretlenerek şekillendirilen yorumlar oluşturmaktadır (Gülüm, 2017: 187). Bu nedenle gündelik yaşamdaki kültürel mahiyetli dışavurumlar bağlam, zaman ve geleneğin imgesel kodlarıyla bütüncül düşünülerek incelenmelidir. Bütüncül bir düzlemde incelenen geleneksel sürecin bir dışavurumu olan performans, üretildiği, yaratıldığı, aktarıldığı ve tüketildiği toplumun duygu, düşünce ve kültürel birikimlerini ortaya koymaktadır. Bir toplumun iletişim yelpazesini çeşitlendirip, şekillendirerek metinleştirdiği için toplumsal ve kültürel sürerliliğinin mekanizmasını oluşturan performans kavramı bağlamsal söylemin süreç özelinde uygulamasıdır (Bauman, 2008: 119).

Özü itibariyle en temel düzlemde bir iletişim biçimi olan performans insan yaşantısı için hayati bir kavramdır. Birey farkında olmasa bile belirli bir bağlama girdiği an istemsizce benliğini, kimliğini ve kültürel birikimini belli bir çerçevede somutlaştırıp muhatabı bulunan kişilere sunmaktadır. Modern dünya bir mağaza vitrini olarak düşünüldüğünde bağlam da meydana gelen bir durum yahut olay karşısında bir icracının muhataplarının düşüncelerini şekillendirip etkilemek gayesiyle gerçekleştirdiği etkinlikler bütünüdür (Goffman, 2020: 28). Modern dünyada bireyin, gündelik yaşantı da kendi benliğini ve kültürünü izler kitleye sunup servis eden bir garson rolünde olduğunu anlarız. Uğur Zeynep Güven'in çalışmalarında performans kavramının gündelik hayatta nasıl bir teatralite zeminine oturtulduğu şöyle değerlendirmektedir. Gündelik yaşamın ve temelde insanın bir parçası olup toplumsal düzenin işlerliğini pekiştiren her türden iletişim, farklı sanat

dallarının icra mekanizmasını oluşturan bir dışa vurum olarak adlandırılmaktadır (Güven, 2018: 120).

Dijital devrimin etkisiyle insan yaşantısına âdeta hükmetmeye başlayan aracı platformlar, farklı kültürel bağlama sahip insanları ilgi ve yetenekleri özelinde folklorik bir gösterimin parçası hâline getirip âdeta performans eksenli bir buluşuma ev sahipliği yapmaktadır. Özü ve doğası gereği canlı, dinamik ve sosyal bir süreci somutlaştıran folklorik performans, çeşitli rol, hareket ve icra töresinin gelenek düzleminde sistematüğini oluşturur (Çobanoğlu, 2019: 303).

Bir toplumun örtük ve gizli bir biçimde bulunan kültürel kodlarının aracı hüviyetinde bulunan medya teknolojilerinde kullanılarak çeşitli modern, farklı ve yaratıcı yeniden yorumlanmasıyla ortaya çıkan performanslar, bağlamın imkânlarını göstermektedir. Herhangi bir performansın somutlaşarak bir bağlam özelinde çerçeveye oturtulması hem performansın hem de geleneğin çeşitliliğini sağlayan en önemli faktörlerdendir (Ben- Amos, 2007: 241). Bağlam, geleneğin yaşatılarak çeşitlenmesi hususunda geleneğin taşıyıcısı hüviyetinde bulunan icracılara kendi kültürel birikimini ifade etme biçimlerinde pek çok imkân tanımaktadır.

Postmodern dünya düzeninde insan yaşantısına giren dijital platformlar folklorik performansın çeşitlenmesini sağlayarak çağdaş ifadelerle yeniden yorumlanmasına imkân tanıyacak icralara ev sahipliği yapmaktadır. Youtube, Twitter, Instagram gibi bireye çok yönlü bir sosyal iletişim ile etkileşim ortamı sunan sanal dijital platformlar, bünyesinde yaratılan üretilen ve aktarımı sağlanan performansların somutlaştırıp zaman da geri dönüp tekrar tüketilebilmesi için veya aynı zaman diliminde farklı farklı performansların takibi için kayıt altına alan önemli avantajlardandır (Gülüm, 2017: 190). İnsan deneyimlerinin tüm cephelerini ve yönlerini bünyesinde barındıran etkileyici çeşitlilikteki kültürel dışavurumların araç odaklı bir yansıması olan performanslar çeşitli fiziksel yahut sanal bağlamlar aracılığıyla çeşitlenmektedir.

Performansa dayalı dışavurumun sınırlarını belirleyen şey değişim olgusu insan yaşantısına dâhil olan yeni araçlar ve modern medyanın ta kendisidir (Carlson, 2014: 15). Bu nedenle toplumun rağbet gösterip talep ederek hızla tükettiği kültürel mahiyetteki dışavurumlar, performansın bağlı olduğu geleneğin ve yaratıldığı bağlamın nasıl bir kültürel değişimden geçtiğini göstermektedir. Postmodern dünya düzleminde çağdaş bir şekilde anlatı geleneğinin tekrar yorumlanmasıyla karşımıza çıkan sanal bağlamlar, toplumların başından geçen sosyal, tarihsel ve kültürel değişimlerin etkisiyle yoğrularak performans kavramına yön vermiştir (Gürcan, 2015: 44). Sanal ortamda icra edilen folklorik mahiyetli içeriklerin yahut anlatıların bağlamın imkân ve sınırları çerçevesinde kayıt altına alınması performans özelinde düşünüldüğünde çok yönlü bir etkileşim ortamına imkân

tanımaktadır. Kaydedilip sonradan istenilen yer ve zaman diliminde alınılan içerik kendinden sonraki içeriklere de bir çerçeve çizmektedir. İlgili ve yetenekleri özelinde performansı izleyen grubun eleştirileri icra edilen içeriği de şekillendirmektedir. Geleneksel süreçte icra edilen performansların anlatıldığı andan itibaren belirli çerçeve, imge ve semboller dışında insan zihninde kalıcılık teşkil etmemesi, performansın izler grup arasındaki yayılımını da azaltan önemli bir faktördür. Youtube platformunun kullanım özelliğine bakıldığında üretilen ve yaratılan herhangi bir içeriğin açık uçlu bir düzlemde yoruma elverişli olması içeriğin hızlı bir yayılımı sağlayarak farklı içeriklere de temel teşkil etmektedir (Nazlı, 2021: 37).

Yüz yüze kültür ortamında alışık olunan performanslarda icracı-dinleyici ikilisi bulunurken, sanal platformlarda bu durum içerik üreticisi konumundaki icracı-alımlayıcı ikilisine dönüşmüştür. Ayrıca söz konusu ikili arasındaki tüm iletişimsel reaksiyonlar ve icrayı alımlayan izler, kitleye sıçrayıp etkileşim ve iletişim hızlıca genişleyebilmektedir. Bireylerin konumlarının her an değişebildiği ve kendilerinin de ilgi, yetenek ve yaratıcılıkları özelinde istenilen zaman diliminde hızlıca içerik üretme sürecine dâhil olabildikleri küresel bir video üretim ve paylaşım havuzudur (Ökmen, 2021: 107).

Dijital platformlar da belirli ilgi ve ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelen gruplar kendi aralarında bir iletişim sistemi oluşturup iletişim sisteminde sanal imge ve kodlar aracılığıyla etkileşim kurmaktadır. Bunu sanal ortamın imkân ve yeterlilikleri doğrultusunda yorum vasıtasıyla ya da imgeye dayalı birtakım kültürel kodlarla gerçekleştirmektedir. Youtube gibi dijital platformların insan yaşantısının her alanına intikal etmesi modern insanı farklı bağlamlar alımlamaya ve sanal bir ortamda kendini nasıl ifade edeceğini öğrenmeye teşvik etmektedir. Emojiler, ifade kalıpları, görseller gibi kullanılan dijital bağlamanın her türlü imkânı yaratıcı müdahalelerle alımlayıcının kullanımına sunulmuştur. Gündelik yaşamı hızlı bir şekilde etkisi altına alan dijital iletişim teknolojileri, bünyesinde barındırdığı farklı imkânlar sayesinde modern insanı cezbederek kültürel mahiyetli yaratıcı performans odaklı formların yaratımını sağlayan önemli araçlardır (Özdemir, 2006: 23).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YOUTUBE KORKU KANALLARINDAKİ ÇAĞDAŞ BİR EFSANE İCRASI: KORKU KANALLARINDAKİ MEMORATLAR

1.Türk Halk Kültüründe Memorat Türü

İnsanoğlu var olduğu andan itibaren deneyimlediği olaylara birtakım tepkiler vermiştir. Bunların başlıcaları; hüznün, korku, heyecan ve tutkudur. En temel içgüdülere dayanan bu tepki ve duygular, geçmişteki ataların deneyimlerinden tevarüs eden birer mirastır. Bu bağlamda insan psikolojik düzlemde mutlak suretle harekete geçecek birtakım yetenekler geliştirmiştir.

Bu duygulardan en önemlisi korkudur. Farklı kaynaklarda korkunun ne olduğuna ilişkin birçok farklı görüş ileri sürülmüştür. Korku duygusunun ortaya çıkmasında yaşın ve kültürün farklılık göstermesinin yanı sıra, çevresel, psikolojik ve fizyolojik faktörlerin etkisi görülmektedir. Korkunun değişkenlik göstermesi ve bireyde farklı tepkilere sebep olması beraberinde gelişecek çeşitli psikolojik etmenleri doğurmasıyla da ilişkilidir. Yıldız Burkovik'e göre korku, bireyin algıladığı, düşündüğü, gördüğü veya tasarladığı tehlikeli bir cisim ya da nesne karşısında gösterdiği reaksiyonun psikolojik sonucudur (Burkovik, 2021: 19).

Sevinç, üzüntü, acı ve kıskançlık gibi duyguların yanı sıra korku fenomeni de bireyin herhangi bir durum karşısında gösterdiği en önemli tepkilerdendir (Svendsen, 2021: 31). Tüm bu kaynaklara bakılarak genel bir tanımlama yapılacak olursa korku bireyi tehdit eden duruma karşın bireyin verdiği en doğal reaksiyonlardan birisidir. Yani bireyin karşılaştığı tehdit karşısında savunma halinin ortaya çıkması durumudur. İrfan Polat'a göre ise korku; tehlike yahut tehlike olduğu düşünülen bir nesne durum eşya karşısında bireyin tehlike derecesini tespit etmek gayesiyle vücudunun verdiği fizyolojik tepkidir (Polat, 2020: 19). Bu tanımlamalar ışığında olağanüstü varlıklara ve bilinmeyen güçlere bağlı korkular, gelecek, ölüm, karanlık, kapalı alan ve hayvan korkusu gibi korkular korkunun çeşitleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Korku olgusu, toplumdaki bireylerin anlattığı, aktardığı yahut yaşadığı bir tehlike veya tehdit durumunun aniden öğrenilmesinden kaynaklanır. İnsan ölüm, yalnızlık, doğal afetler, salgın hastalıklar, kâbus, baskı veya savaşlardan ötürü çeşitli korkulara kapılabilmektedir. Tüm bu sebeplerden ötürü birey içerisinde yaşamakta olduğu korku duygusunu aktarıp ondan bir an önce kurtulma ihtiyacı duymuştur. Korku, bireyin kendisini tehdit eden unsura karşın iradesini ve mantığını kontrol altına alamayıp verdiği tepkiler silsilesi olarak açıklanabilir. Korku, insanın gündelik yaşantısıyla gelişen onu âdeta hayatta tutan bir unsurdur. Korku dendiği vakit özellikle

bireyin içinde bulunduğu inanç sistemi akla gelmektedir. Çünkü inanç insan yaşantısını şekillendirerek yaşama manevra verdiği gibi insanın ruh ve psikolojik durumunu da doğrudan etkileyerek birtakım tepkiler vermesine neden olabilmektedir. Ayrıca insan yaşantısı için hiç hafife alınmayacak kadar hayati bir kavram olan inanç unsuru, kültüre göre de çeşitlilik kazanan nesne, eşya veya unsurların şekillenerek insan zihninde yer edinmesine neden olur. Bu bağlamda korku unsurunu cazip kılan şey, diğer insanlar tarafından oldukça merak edilerek dinlenip fikir sahibi olma arzusunda yatmaktadır.

Birey, zihinsel olarak elindeki kontrolü kaybettiğini düşünmeye başladığı an, korku duygusuna yenik düşer. Bu durumun farklı sebepleri olabilir. Lakin temelde kaotik olan durumu belirli bir anlamsal çerçeveye oturtamamasından kaynaklanmaktadır. Geleneksel kültürle bezeli bir ortamda doğup büyüyen zihinlerde özellikle doğum ve ölüm gibi insan yaşantısını şekillendiren durumlar Congoloz, Alkarısı, cin ve gulyabani gibi çeşitli kötücül varlıklarla eşleştirilip ilgili varlıkların bu deneyimler sırasında yahut sonrasında bireye musallat olacağı inancı oldukça yaygındır (Polat, 2020: 31). Nerede yaşamış olursa olsun, her zaman güvenli bir bağlamda yaşantısını devam ettirmek isteyen insan, inancı karşısında çeşitli zafiyetler barındırdığı için her an savunmasız bir şekildeymiş gibi kendini ve bulunduğu bağlamı güvenliği bir yere dönüştürmek istemektedir.

Belirsizlik imgesinin bireyde oluşturduğu bilinmezlik unsuru, akıl ve mantığın saf dışı olup bireyin elini kolunu bağlayan bir durumda kalmasıyla zihninin dumur olmasına neden olan bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Belirsizlik unsuru ekonomik, sosyal, kültürel yahut siyasi bir unsurla ilişkili olabilmektedir (Kelav, 2019: 82). Yaşanılan gerçek durumun risk faktörü oluşturması yahut belirsiz bir şekilde olması insanı zihinsel bir çarpıtma yoluna sokmaktadır. Gündelik yaşamda korkularının esiri olan bireyler korkak bir tavır takınarak sergilediği her davranış örüntüsünde hissettiği korkaklığı sergilemektedir. Ayrıca bu durum medya teknolojileri tarafından kamçılanarak psikolojik bir yıkıma dahi sebep olmaktadır. Korku duygusunun üretimi ve farklı medya teknolojileri bünyesinde kullanımı bireyin korku duygusunu kamçılamaktadır (Çapak, 2020: 33).

Korku durumuyla ilişkili anlatı düzleminde akla gelen memorat türü, bireysel yaşamışlıkları konu edinerek insanların olağanüstü durumlar karşısında yaşadığı zaman diliminin anlatımı yahut kaynak bir kişiden aktaran bireylerin hikâyeleridir. Memoratların aktarımında de karanlık bir odada büyük bir perdeden bir korku filmi izleniyormuş gibi bir bağlam hissedilmektedir. Özellikle bünyesinde barındırdığı motifler ilgili korku duygusunu pekiştirerek anlatı formu bağlamında işlenen olaya ilişkin bireyde gerçekten yaşanmış olup olmadığına ilişkin bir şüphe oluşturmaktadır.

Özü itibariyle dinsel bir kaynak, mitolojik temelli bir değişim yahut gündelik yaşantının unsurlarından hikâye edilen veya nakledilen halk edebiyatı türüne efsane adı verilmektedir (Alptekin, 2018: 15). Korku temini bünyesinde barındıran memorat türü, insanın yaşadığı durum karşısında nasıl bir tavır sergilediğini göstermektedir. Akademik düzlemde ise memorat kavramını bilim dünyasına sokan Carl Wilhelm Von Sydow, 1934 yılında hazırladığı bir araştırmada memorat kavramının efsane formundan farklı bir hüviyete sahip olduğuna işaret etmiştir (Çobanoğlu, 2015: 25).

Memorat anlatılarında işlenen olaylar, kişinin kendi yaşantısında başına gelmiş veya ilgili olay başından geçmiş olan birinden dinleyerek anlatımının sağlanması gerekmektedir. Bu bağlamda şahsi ve kişisel bir folklorik tür olan memoratların çözümlemesi yapılarak bünyesinde barındırdığı halk inançları sosyal bir ortama oturtulup işlevsel düzlemde açılımı yapılmaktadır (Çobanoğlu, 2015: 37). Dilek Çetindaş'a göre, anlatıyı aktaran kişinin bireysel olarak geleneksel düzlemdeki dinî uygulamaları ve birtakım doğüstü varlıklarla muhatap olma deneyimlerinin anlatı düzlemindeki adına memorat denmektedir. Bu bağlamda memorat denildiğinde akla ilk gelecek imgelerden biri tekinsizlik imgesidir (Çetindaş, 2016: 270). Bireylerin inanç unsurlarının çeşitli kod, imge ve sembollerle bezeli olduğu memorat türüne ilişkin sanal icralardaki performansların çözümlenmesiyle çok yönlü bir açıklama yapılarak anlatı geleneğinin değişimi, dönüşümü ve aktarımının nasıl sağlandığı rahatlıkla görülebilir.

2.Memorat Türünün Efsaneyle Münasebeti

Gerçek bir yer ya da belli bir kişi hakkında anlatılan hikâyeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Anlatı içerisinde gerçek bir yeri yahut yaşanan bir olayı aktarmasının nedeni gerçek olduğuna inanılmasıdır. Bu sebeple memoratlar, geleneksel kültürün inanç anlatılarından birini teşkil etmektedir. İnsan herhangi bir durum karşısında yaşadığı tehdit ve korku duygusunu aktarmak için memorat anlatısını kullanmaktadır. Memoratlar bireyin yahut başkasının korkularıyla aktarılıp anlatılarak yaşanan durumun tehlike seviyesini somutlaştıran anlatıdır (Hallaç, 2018: 186).

Bireyin ölüm, salgın, deprem, savaş, karanlık gibi endişe ve tehlike verici durumlar karşısında kurtulma şeklini gösteren anlatılardır. Memoratlar, bünyesinde barındırdığı imge ve sembol ve düşünceler çözümlendiğinde kültüre ait hayat tasavvurunu ortaya koyan önemli araçlardır. Cin vs. doğüstü varlıklarla iletişim kurma, yatır veya önemli şahsiyetlerin biçimleri, ölmüş insanlarla irtibat kurma, göz değmesine ilişkin olaylar, büyü ve falcılık ile ilgili yapılan uygulamalar memoratların teması olarak karşımıza çıkmaktadır (Çobanoğlu, 2021: 92).

Memoratlar, halk tasavvurunu, korkuyu, inancı çeşitli sembol ve imgeleri bünyesinde barındırarak gerçek bir kişinin kimliğiyle vücuda getirilen tecrübe odaklı anlatılardandır (Polat, 2020: 21). Memorat türü diğer sözlü anlatı türlerindeki gibi sözlü bir şekilde aktarıldığı görülmektedir. Sözlü bir biçimde anlatıldığı içinde çok ayrıntılı ve uzun anlatılar olarak karşımıza çıkmamaktadır. Memoratlar gündelik yaşamla ilişkili olarak bir konu özelinde hangi davranışın yapılıp yapılmayacağını bireye imgeler ve semboller vasıtasıyla söyleyen anlatılardır (Küçükyıldız ve Gözelce, 2022: 732).

Memorat olarak tanımlanan tür, kişinin aktarılan olaya bakışını ve tavrını öznel bir biçimde başından geçtiği gibi anlatması yahut olayı birinci ağızdan dinlemesidir (Hallaç, 2018: 267). Memorat türü sözlü olması ve doğaüstü olayları konu edinmesi bakımından masal anlatısıyla benzerlik taşısa da masallarda farklı olarak memoratlarda zaman, mekân ve aktarılan olayı deneyimleyen kişi bellidir (Çobanoğlu, 2021: 29). Memorat türü ile destan ve fıkralar arasında motif, işlev ve yapı gibi hususlarda benzerlik olmasına rağmen memoratlar muhteva bakımından doğaüstü deneyimlerin hatıra formatında anlatımı olduğu için farklılık teşkil etmektedir (Çobanoğlu, 2018:29).

Sözlü anlatı biçimleri içerisinde memorat ile aynı düzlemde ele alınabilecek efsane türü, temelinde inanç olması bakımından her iki türün eş olarak kullanımını sağlamaktadır (Alptekin, 2018: 17). Özü itibarıyla inanç unsurunu bünyesinde barındıran memorat türü bir olayı bireyin bizzat deneyimleyerek veya deneyimleyen kişinin ağzından duyarak aktardığı görülürken efsane türünde bu durum söz konusu değildir (Çobanoğlu, 2021: 30).

3.Memorat Türüyle İlgili Literatür

Halk biliminin öncü araştırmacılarından biri kabul edilen Carl Wilhelm Von Sydow, memorat terimini icat ederek kavramı literatüre kazandırmıştır. Sydow, memorat türünü insan yaşantısından geçen deneyimlerin anlatı düzlemindeki birikimi şeklinde açıklamıştır (Çobanoğlu, 2021: 11). Türk halk bilimi araştırmalarında memorat türü hakkındaki çalışmalar, yeterli sayıda ve seviyede değildir. Bu eksikliğin en önemli sebebi, memoratların genellikle efsane başlığı altında değerlendirilmesidir. Türkiye’de memorat türü üzerinde kapsamlı bir çalışma ortaya koyan ve türle dünyada halk bilim çevrelerinde gerçekleşen tartışmalardan haberdar olunmasını sağlayan Özkul Çobanoğlu (2021: 12), memoratları şu şekilde izah eder. Ona göre bir toplumun, kültürel düzlemde kimliğini oluşturan unsurların başında şüphesiz toplumun mitleri, kahramanlık destanları ve efsane kökenli anlatıları gelmektedir. Memoratlar da toplumun inanç değerlerine göre şekillenmektedir.

Ahmet Tacetdin Hallaç'ın (2022: 762) Türk dünyasında yaygın olarak bilinen ve hemen hemen her coğrafyada karşımıza çıkan Alkarısı ile ilgili çalışması da memorat türüne bütüncül bir bakış açısı sağlanmasına imkân tanımıştır. Söz konusu çalışmada ele alınan Alkarısı imgesi, memorat türünün tematik şekillerinden birini teşkil etmektedir. Ayrıca bir korku imgesinin coğrafyamızda nasıl farklı şekillerde sirayet ettiğini göstermesi bakımından son derece önem arz etmektedir. Ahmet Tacetdin Hallaç'a göre (2018: 182), tüm halk anlatılarında olduğu gibi memorat yahut efsane anlatısı da zaman ve insan yaşantısındaki değişimlerden ve kaynak kişilerin vefatından ötürü aktarılamadığı için yavaş yavaş ortadan kaybolmaya başladığını aktarıp akademik düzlemde anlatıların sınıflandırılarak anlatıya ilişkin çalışmalar yapılabilmesi için o anlatının tanımının yapılmasını son derece gerekli görmektedir.

Memorat türü bünyesinde barındırdığı imgeler ve semboller özelinde dinî inançların şekillendirdiği bir anlatı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun yanısıra konu ve içerik anlamında çeşitli sınıflandırmalar yapılmaya çalışmıştır. Memorat türü bireyin kendi başından geçeni anlattığı yahut birinci elden alımladığı olayı anlattığı korku anlatısıdır. (Hallaç, 2018:151). Lauri Honko'nun, *Memoratlar ve Halk İnançlarının İncelenmesi* isimli çalışmasında anlatı ve inanç ilişkisi üzerinde durulur. Buna göre korku diye adlandırılan duygu durumu, insanın sahip olduğu inanç sistemini etkileyerek kültüre göre farklılık kazanan nesnelerin de şekillenmesine sebep olur. İnsanların yaşadığı olağanüstü olaylar onu dinleyenler için her zaman merak edilen bir durum olmuştur. Memorat olarak adlandırılan anlatılar, bireylerin olağanüstü durumlarda karşılaştıkları anların anlatımı veya kaynak kişiden dinlediğini anlatan kişinin hikâyeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Memoratlar, korku imgelerinin yanısıra halk inanışlarını somut bir şekilde ortaya koyan bir anlatı türüdür (Hanko, 2018: 260).

Çıplak, fırlatılmış ve uyumsuz olarak yaşantısını sürdürmeye çalışan insan, pek çok yönüyle anlatılara konu olmuştur. Gerek korkusuyla gerek deneyimleriyle kültürün de malzemesi olan efsane türünün gelişiminde rol oynamıştır. Korku kavramı kültürel düzlemde ele alınarak efsane türüne nasıl ışık tutulduğu hususunun yanı sıra çağcıl dijital dışavurumlarda memorat olarak adlandırdığımız varyantsal türün örnekleri üzerinden çıkarımlarda bulunulmaya çalışılmıştır. Bunun dışında memorat kavramının yapı ve tasavvuru, farklı anlatım teknikleriyle ilişkisi, menkıbe ve efsane türleri arasındaki bağlar, işlevleri, anlatı geleneğindeki yeri ve hafıza teoriyle ilişkisi irdelenmiştir (Polat, 2020: 23). İrfan Polat (2020:15), çalışmasında korku kavramının gerek gündelik yaşamda gerekse anlatılarda oldukça etkili bir şekilde karşımıza çıktığını belirtmiştir. Korkunun kaynağına ve korkulan unsura ilişkin halk kültüründe çeşitli uygulamalar mevcuttur.

Korku unsuruyla somutlaşarak vücuda getirilmiş demonolojik varlıkların mahiyetini açıklayarak ilgili korkuların işlevsel düzlemde tahlilini ve sınıflandırmasını yapmıştır. Çalışmanın önemi ise Türkiye sahasındaki korku temelli anlatıların incelenerek anlatılar temelli bir çerçeve sunulup korku haritası çıkarılması hususudur. Ayrıca masal ve efsane anlatısı özelinde olağanüstü varlıkların bir kataloğunun çıkartılmış olması korku kültürü ve korku belleği özelinde çeşitli imgelerin daha rahat çözümlenebilmesine kolaylık sağlayacağı için son derece elzemdir.

İrfan Polat (2020: 49), insanı zaman ve bağlam arasında sürekli bir bağ kurmaya çalışarak kendisine hem toplumsal düzeyde hem de bireysel düzeyde bir yer edinmeye çalışan bir varlık olarak açıklamaktadır. Bu yer edinmenin yanı sıra içgüdüsel olarak sürekli ileride ne olacağına ilişkin merakıyla ve başına gelen iyi veya kötü olaylardan sonra geçmişinden hareket ederek yaşamış olduğu anı ve geleceğini kurgulamaktadır. Toplumların yahut bireylerin zaman ve bağlam özelinde kurgusal düzenini yansıtan kültürel uygulamalar araştırmacılara ışık tutarak ilgili dönem de yaşamış olan toplumun inanç düzlemindeki düşüncelerine ilişkin fikir sahibi olabilmektedir. Memorat türüne ilişkin doktora tezleri incelendiğinde karşımıza çıkan kaynaklardan biri Tuğrul Balaban'a aittir. Memorat kavramına ilişkin teorik bir zemin kurduktan sonra Adana memoratları çalışması bölgenin sosyal ve kültürel unsurlarını göz önüne çıkarmada yardımcı olabilir. Konularına ve bünyesinde barındırdığı motiflere bakarak özellikle memorat türünün efsaneyle ilişkisini yahut farkını ortaya koymaktadır (Balaban, 2013: 56).

Ali Berat Alptekin (2018: 16), efsane türünün tanımlamasını ve özelliklerini belirtip kökenine ilişkin açıklamalarda bulunmuştur. Bu bilgilerin yanı sıra tür de yer alan tipleri ve türün kendi bünyesinde sınıflandırması yapılarak farklı anlatı türleriyle efsane anlatısının yeri tartışılmıştır. İlgili kaynağın dikkat çekici tarafı halk biliminin önemli isimlerinin (Bahaeddin Ögel, Pertev Naili Boratav, Sedat Veyis Örnek, Ahmet Yaşar Ocak) türe ilişkin fikirlerine yer vermiş olmasıdır. Efsane türüne eğilen bilimsel çalışmalara da yer vermiş olması ilgili türe bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşılmasını kolaylaştırmaktadır.

Tüm anlatı biçimlerine bakıldığında inanç unsuruna ilişkin mutlak surette bir temel bulunduğu görülmektedir. Metinler de kutsal ile kutsal olmayan iç içe geçmiş bir yapıda bulunduğu için bu durum hem metne hem de imgelere yansıyan önemli bir husustur. Toplumların ilk anlatıcısı konumunda bulunan şamanlar hem toplumun mistik yönünü hem de toplumsal yönünü somut bir şekilde göstermektedir. Fuzuli Bayat söz konusu çalışmasında şamanlığı, şaman olabilmek için geçirilen süreci, çeşitli olağanüstü durumları, şamanın şifa verme özelliklerinin anlatıldığı metinleri efsane ve memorat kategorisinde ele almıştır (Bayat, 2005: 15).

Memorat türüne ilişkin literatüre bakıldığında karşımıza çıkan kaynaklardan biri de Ahmet Yaşar Ocak'ın inanç ekseninde Hızır'ın nasıl bir kült oluşturduğunu ve bu kültle inancın birbirini nasıl beslediğini ortaya koyması önemlidir. Çünkü halk inanışları halkın tasavvurunun bir yansıması olarak anlatı da var olmaya çalışır (Ocak, 2012: 129).

Memorat türüyle doğrudan ilişkili olmasa da bağlantıları göz önünde bulundurulduğunda karşımıza çıkan kaynakları da buraya dahil etmek mümkündür.

Dinler tarihçisi olan Mircea Eliade (2019: 143), kutsal kavramının insan yaşantısını nasıl evreleyerek ibadetin dışında dahi gündelik yaşamın sürekli kutsal olana içkinliği irdelenmiştir. Modern insan kutsal dışı alan olarak ifade ettiği ev, okul gibi sosyal yaşam alanlarında dahi kutsallığın gölgesinde dinlenmektedir. Elimizdeki kaynakta insanın gündelik yaşamdaki deneyimlerinden yola çıkarak dinî yahut la- dinî insan kavramları karşılaştırılmıştır. İlkel insandan modern insana gelene değin sürekli değişen gelişen bir varlık olan insanın deneyimleriyle nasıl hayatta kalıp kendi yaşantısını şekillendirdiği kaynaktaki açılmanmaya çalışılmıştır.

Editörlüğünü Özlem Güzel'in yaptığı *Anadolu Halk Kültüründe İnanış ve Ritüeller Teoriden Pratiğe Köken ve Yansımalar* adlı çalışmada halk kültürüne bakıldığında gündelik yaşamda hala pek çok uygulama ve inanışın farkında olunmadan uygulanması hem inanç düzleminde hem de çeşitlilik bakımından coğrafyanın zenginliğine işaret eden önemli bir ölçüttür. Fal, büyü, nazar, nevrüz, hıdrellez, kurban, doğum, ölüm, bereket gibi insan yaşantısını derinden etkileyen unsurlarda çeşitli uygulamaların pratiğe dökülmesi insan, toplum ve inanç düzlemindeki sınıflandırmayı şekillendiren önemli bir husustur. Uygulamalar ve pratikler çözümlendiğinde toplumun zihin ve dünya tasavvuru karşımıza çıkmaktadır (Güzel, 2021: 8).

Tarihsel süreçte memoralarda karşımıza çıkan en yaygın imgelerden biri cin imgesidir. Birey tasavvur edemediği varlıkları çeşitli uygulamalarla ilişkilendirmiştir. Bu durumun varlığı da anlatıları şekillendirmiştir. Özellikle tekensiz mekân, تنها yerler cin varlığıyla beraber algılanarak huzursuz bir atmosfer oluşturmaktadır. Cin varlığı ve ilişkili olduğu her şey anlatıya konu olmaktadır (Küçükyıldız ve Güzelce, 2022: 723).

Rifat Nergiz'in (2023: 405), çalışmasında gündelik yaşantı da Anadolu kültüründe yarı ölüm olarak adlandırılan uyku durumu sırasında birey çeşitli durumlarla karşılaşmaktadır. Bu karşılaşmalar yaşandığı anda ise araftalık söz konusu olduğu için herhangi bir müdahalede bulunulamamaktadır. Bireyin iç huzurunu kaçırarak bünyesinde şüphe uyandıran her türlü korku unsuru anlatılarda işlenmiştir. Anadolu kültüründe albastı olarak karşımıza çıkan kötücül varlık

korkutucu bir hüviyette insana zarar verebilecek düşüncesiyle anlatılara konu edinmiştir. Albastı yahut Alkarısı olarak adlandırılan kötücül varlık dişil özelliklerle aktarıldığı için kadın olarak nitelendirmiştir. Ayrıca Lohusa kadınlara musallat olarak onlara yahut doğan bebeklere zarar verebilecek düşüncesiyle toplum tarafından çeşitli uygulamaların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Anadolu kültüründe inanç düzleminde gerek derleme çalışmalarında gerekse uygulamalardaki unsurlardan biri büyüdür. Büyünün tarihsel süreçte durumuna bakıldığında ilk büyücülerin bitkiyle, tabiatla, çeşitli ruhlarla kolaylıkla iletişime geçen şamanlar olduğu anlaşılmaktadır. İnsan kendi yaşantısında karşısına çıkan herhangi bir soruna ilişkin çareler bulma gayesiyle bu uygulamaya başvurmaya çalışmıştır. Çocukluk, evlilikte mutsuzluk, ekonomik sıkıntı, hastalık, göz değmesi gibi çeşitli konularda yapılan bu uygulama anlatılara da konu olmuştur. Memorat özelinde düşünüldüğünde pek çok anlatıyı korku olgusuyla bezeyen büyü hususu gündelik hayatta da insanın başına gelebilecek son derece korkutucu bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır (Sipahi, 2006: 36).

Mustafa Sözen'in (2017: 488), çalışmasında ses olarak adlandırılan frekans dalgaları özellikle film sektöründe oldukça çeşitli işlevlerde kullanılmaktadır. Ses olarak anlamlandırılan herhangi bir unsur alımlayıcının zihninde anlamı tamamlayan yahut duyguyu ona canlıymış gibi hissettiren bir duygu durumunu tetikleyebilir. Teknolojinin gelişimiyle beraber özellikle sinemada efekt biçiminde anlatıyı destekleyici çeşitli unsurların kullanımı ve işlevi önemlidir. Dijital ortamlarda aktarılan memorat anlatılarında da verilen korkuyu tamamlayıcı nitelikte çeşitli efektlerin kullanımı alımlayıcıyı korku duygusuyla evreleyen önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sanal bağlam özelinde her an üretilen, yaratılan ve aktarılan yeni, çağcıl folklorik mahiyetli içeriklerin çözümlendiği incelemenin çağdaş kültür bilimi çalışmalarına ve bellek çalışmalarına katkısı önem arz etmektedir. Ancak orijinalinde yüz yüze kültür ortamında icra edilmeye alışık olduğumuz kent efsanelerinin sanal ortamda yansımalarına ilişkin bir örneklem sahasının çözümlendiği çalışma görülmemiştir. O nedenle çalışmamızın dijital bağlamlardaki çağdaş, melez ve heterojen olana evrildiği örnekleme çözümlemesi bağlamında farklı çalışmalara ışık tutması beklenmektedir.

4.Kültürel Belleğin Taşıyıcılığını ve Aktarımını Üstlenen Bir Bağlam: Youtube'daki Korku Kanalları

Bir toplumun kültürel deneyim imge, simge ve kodlarının sözlü, yazılı yahut dijital aygıtlar aracılığıyla farklı medya teknolojileri içerisinde çağın ihtiyaçları doğrultusunda yeniden

yorumlanması hem geleneğin hem de kültürel belleğin yeni formlar aracılığıyla kullanılır hale gelmesine imkân tanımaktadır. Değişen ve dönüşen dünya düzlemine toplumların ayak uydurup adapte olabilmesi için farklı yaratıcı ve modern içerikler üretmesi gerekmektedir. Bu yüzden de farklılığın ve yaratıcılığın kaynağı olan gelenek kültürüne gidilerek ilgili sürece ayak uydurulması gerekmektedir (Oğuz, 2007: 5).

Bir toplumun tarihsel süreçte çeşitli deneyimler vasıtasıyla vücuda getirdiği imge, simge ve kodların farklı araçlarla somutlaşarak oluşturduğu belleğe kültürel bellek denir. Bir toplumun geçmiş zaman dilimiyle bağ kurup toplumun kimliğine ilişkin çeşitli imge, sembol ve imajların yaratımını sağlayan hayati bir bellek türüdür (Assmann, 2018: 310). Kültürel bellek, toplumun geçmiş yaşantısını canlandırıp gelenek sürecine gelmesine imkân tanıyarak kültürel düzlemde toplumların belleğini oluşturmaktadır (İlhan, 2015: 1395). Erol Gülüm'e göre mitten, destana, masala varana değin farklı formlarda vücuda getirilen anlatılar kültürel belleğin farklı, yaratıcı, çağcıl teknolojilerindendir (Gülüm, 2021:218).

Değişen ve sürekli dönüşen modern çağda kültürel belleğin taşıyıcılığını ve aktarımını üstlenen modern bağlamlar, farklı formları ve araçları bünyesine katmaktadır. Geçmişteki geleneklerin yaratıcı bir düzlemde çağdaş ifadelerle yeniden yorumlanarak bugün olarak adlandırılan zaman dilimine yol alması kültürel belleği gün yüzüne çıkararak toplumsal kimliğin ve bilincin değişimini gerçekleştirmiştir (İlhan, 2018: 144). Toplum yahut toplulukların kültürel düzlemdeki unsur yahut üretimlerinin farkındalığının sağlanması için çeşitli dijital platformlar da ulaşımının kolaylıkla erişilebilir olması gerekmektedir (Çakmak, 2017: 16). Bu nedenle küresel bir pazara açılan dijital medya yelpazesi içerisinde yaratılan ve aktarımı sağlanmaya çalışılan kültürel mahiyetli her türlü içerik farklı toplumlar da belli bir farkındalık oluşturmaktadır.

Modern insan şu anki bağlamın şartlarında farklı ve yeni anlamlar yahut bilgilere ulaşabilmek gayesiyle bellek olarak adlandırılan geçmiş yaşantısındaki deneyimlere sık sık başvurmaktadır. Bağlam yahut zaman değişse dahi bu şartlar da geçmiş zaman dilimiyle sürekli bir irtibat halindedir (Boyer vd., 2015: 6). Dijital devrimin etkisiyle insan yaşantısına girmiş olan sanal bağlamlar bünyesinde oluşan gruplar hem folklorik anlatı formlarının sürekliliğini sağlayıp hem de ilgili formların bağlam ve performans düzleminde dışavurumunu sağlamaktadır. Ayrıca sanal bağlamda perforce edilen her türlü artistik deneyim, toplumun folklorik imgeleminin dijital düzlemde dolayımıdır (Gülüm, 2017: 276).

Toplumların yarattığı kültürel ürünleri ve dünyaya bakış açısını hangi gerçeklik düzleminde ele aldığı son derece önem arz eden bir husustur. Bu doğrultuda üretilen, yaratılan ve aktarımı

sağlanan imge, sembol ve kodlar, toplumun folklorik imgelemine yansıtan en önemli unsurdur. Toplumun düşünce yapısını çeşitli sembol, simgeler vasıtasıyla dönüştürüp kurguladığı ve farklı formlarda somutlaştırdığı folklorik ürünler bünyesinde barındırdığı simgeler vasıtasıyla toplumun folklorik imgelemine oluşturmaktadır (Aktulum, 2014: 278).

Modern dünya düzleminde kültürel belleğe ilişkin imge, sembol, imaj ve kodların aktarımını üstlenen dijital platformların başında Youtube gelmektedir. Topluma sunduğu imkân ve olanaklar modern ve farklı içeriklerin kolaylıkla üretilip erişilebilirliğini sağlamaktadır. Bu bağlamda hem kültürel belleğin taşıyıcılığını ve aktarımını üstlendiği hem de bireylerin çok yönlü bir şekilde iletişim kurmalarına imkân tanıdığı görülmektedir. Erol Gülüm' e göre sanal araçlar bünyesinde yaratılan, üretilen ve tüketilen bütün folklorik mahiyetli gelenekler şüphesiz yeniden bir üretimin ve icranın dışavurumu olarak karşımıza çıkmaktadır (Gülüm, 2018:128).

Youtube platformunun platform kullanıcılarının alışkanlıkları özelinde Benan Gök, Ali Murat Kırık ve Murat Akşit çalışmalarındaki görüşlerden yararlanarak şunlar söylenebilir. İnternet ve Web 2.0 teknolojilerinin insan yaşantısına girmesiyle etkileşimler ağı olarak kurgulanan sanal bağlam bireylerin gündelik hayattaki etkinliklerini de dönüştürmüştür. Özellikle Youtube gibi sanal bağlamlar modern insanı hangi saatte olursa olsun bir içerik izlemeye teşvik etmektedir (Gök vd., 2019: 77).

Hız ve tüketim kavramlarının hat safhada önemli olduğu bu dönemde iletişim teknolojileri sürekli değişim ve dönüşüm geçirerek güncellenmektedir. Medyayı aracı olarak tanımladığımızda bireyin yarattığı ve ürettiği her türlü içeriği hızlı bir şekilde ilgilisi olan insanlara ileten dijital platformlar hem kültürü hem insanı büyük bir değişim ve dönüşüme sevk etmiştir. Dijital iletişim teknolojilerinin bireye sunduğu imkân ve olanaklar vasıtasıyla sanal bir ağın bünyesine dâhil olan modern insan ürettiği yarattığı taşıyıcılığını ve aktarımını üstlendiği folklorik mahiyetli dışavurumlarda milyonlarca insana ulaşarak hem kültürel belleğin aktarımını üstlenmiş hem de dijital bir vatandaşa dönüşmüştür (Küngerü, 2016: 34).

Youtube platformunu dijital bir müze gibi algılayıp konu özelinde açıklama yapan Erol Gülüm' ün çalışmasından örnekle şu şekilde bir çıkarım yapılabilir. İnsan yaşantısının büyük bir çoğunluğunu şekillendiren ve folklorik deneyimlerin temsilini, yaratımını ve aktarımını sistematik bir düzlemde dönüştüren sanal bağlamlardan biri olan Youtube aynı bir vitrin gibi bünyesinde içerikleri pazarlarken bu durumun yanı sıra ilgili içerikleri kayıt aldığı için bir müze işlevi görmektedir. Sanal bağlamda ilgi ve yetenekleri doğrultusunda farklı folklorik içerikleri deneyimleyen insan bilginin temsili hususunda tüm olanakları kavramaktadır (Gülüm, 2019: 493). Çoklu bir ortam

olarak ele alınan dijital medya teknolojileri çeşitli olanaklar sunması bakımından bireye zengin bir yelpaze sunarak mekân ve zamandan bağımsız bilginin erişilebilirliğine imkân tanıyıp yaratıcı düzlemde çağdaş ifadelerle yeniden yorumlanan folklorik mahiyetli kültürel deneyimlere ev sahipliği yapmaktadır. Dolayısıyla bir topluma ilişkin çeşitli kültürel kodları, toplumun dünyaya bakış açısını ve kendini ifade etme şeklini gösteren en önemli somut hususlardandır. İnsan yaşantısına âdeta hükmetmeye başlayan dijital platformlar etkili iletişimin yollarını açıp bir bağlam da farklı türlerin aynı anda takibini kolaylaştırma olanağı sunmaktadır (İnceelli, 2005: 141).

Bireyi sadece tüketici konumunda değil çeşitli çağcıl ve yaratıcı içerikler üretme fırsatı sunarak içerik yaratıcısı konumuna getiren Youtube platformu küresel düzlemde en çok paylaşım yapılan sanal bir bağlam olarak karşımıza çıkmaktadır. Youtube platformu bireyi hem tüketici hem de içerik üreticisi bağlamında düşünüp çok yönlü bir ortam olarak çeşitli imkânları bünyesinde barındırmaktadır (İlhan, 2018: 142). Bireye sunduğu imkân ve olanaklar özelinde çeşitli imge, sembol ve kodlarla içeriklendirilen yaratımlar hem kültürel belleğin hem de görsel belleğin etkileşimsel bir düzlemde gelişimini sağlamaktadır. Birey, çağcıl ifadelerle yarattığı içeriklerin bünyesinde çeşitli görsel unsurlar, kodlar, imge ve semboller kullanması bakımından görsel belleğin gelişimine imkân tanıyıp kültürel belleğin içeriğinin çeşitlenmesine olanak sağlamaktadır (Çıralı, 2014: 19).

Doktora tezi içerisinde sanal bağlamın bütün karakteristiğini inceleyerek ilgili bağlamın folklorik mahiyetli kültürel deneyimlere ve kültürel belleğe üretim, yaratım ve aktarım hususunda nasıl bir ev sahipliği yaptığını irdeleyen Erol Gülüm'ün görüşlerinden istifade edildiğinde şu şekilde açıklanabilir. Tüm bu hususlar çerçevesinde düşünüldüğünde çağcıl yaratımlara imkân tanıyan Youtube bağlamı, içeriği yaratan topluluğun dünyaya bakış açısını yansıtır bunun yanı sıra kültürel belleğin taşınmasını ve aktarımını üstlenerek çeşitli imge, sembol ve kodların oluşturduğu kültürel imgelemin çeşitli şekillerde kurgulanmasını sağlayan işlevsel bir bağlam olarak karşımıza çıkmaktadır (Gülüm, 2017: 276).

Geçmiş yaşantıdaki belirli davranış kalıplarının temsillerini oluşturan imge ve kodlar çeşitli deneyimsel pratikler vasıtasıyla somutlaşmaktadır. İlgili bedensel yahut kültürel formdaki her türlü pratik, geçmiş yaşantının canlandırması olarak karşımıza çıkıp modern dünya düzlemindeki platformlarda temsillerinin yaratılması kültürel belleğin yaratımını ve aktarımını sağlarken toplumlara kimlik bilinci vererek grup içerisinde aidiyet hissi oluşturmaktadır (Connerton, 2019: 123).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜ KÜLTÜR GELENEĞİNİN ELEKTRONİK KÜLTÜR ORTAMINA TAŞINIRKEN DEĞİŞEN FAKTÖRLERİ

Değişim ve gelişim insan yaşamının her anına sirayet ederken sözlü kültür ortamına da etki etmesi kaçınılmaz bir gerçekliktir. İnsan varoluşundan beri dünyayı anlamlandırma çabası içinde olmuştur ve bu çaba neticesinde en eski anlatılar olan mitleri inşa etmiştir. Böylelikle sözlü kültürün ilk meyveleri verilmeye başlanmıştır. Zamanın değiştiren ve dönüştüren etkisi mitlerle birlikte çeşitli anlatı türlerinin de doğmasına zemin hazırlamıştır. Bu türler doğarken kendi aralarında yeni anlamlar ve çeşitlenmeler kazanarak sözlü kültür ortamını oluşturmuştur. Gelişen ve dönüşen dünyanın merkezindeki insan sözlü kültür ürünlerini de bu bağlamda şekillendirmiştir. Sözlü kültür ortamına en etki eden faktör de teknoloji olmuştur. Ateş etrafında dönerek elindeki davulla mitler icra eden şamandan bilgisayar başında görüntü ve ses kayıtları kullanarak üretim yapan icracıların var olduğu elektronik kültür ortamına geçiş yapılmıştır. Sözlü kültür ortamındaki anlatıcı, bağlam, dinleyici ve diğer faktörlerin de değişim geçirmesi kaçınılmaz olmuştur. Anlatıcılar artık yüz yüze canlı olarak icra yapmaktan ziyade görüntü ve ses kayıtları olarak elektronik kültür ortamına bunları yüklemekte ve insanların evrensel düzlemde istediği zaman bu icralara ulaşmasına olanak tanımıştır. Sözlü kültür ortamında canlı olarak geleneğin icrasına şahit olan ve bunu ilk elden alımlayan dinleyici ise elektronik kültür ortamında artık tek bir tuşla icraya ulaşabilir hale gelmiştir.

1.Sözlü Kültürdeki Anlatıcı, Dinleyici ve Bağlam Faktörü

Anlatıcı: Sözlü kültür ortamının temelini oluşturan anlatıcının en önemli özelliklerinden biri, öncelikle bir geleneğin alıcısı, aktarıcısı ve öğreticisi olmasıdır. Ait olduğu toplumun tarihi, siyasi, sosyal ve psikolojik özelliklerini de bünyesinde bulunduran anlatıcı, bu özelliklere bağlı olarak icralar gerçekleştirmektedir. En eski anlatıcılar olan şamanların temel görevi insanlar ve yaratıcı arasında bağ kurmaktır. Bu bağ kurmasının temel yolu, toplumun özelliklerini de göz önünde bulundurarak anlatı üretmek ve bunu en sanatsal şekilde icra etmektir. İcrayı gerçekleştirirken raks eden, davul çalarak sesler çıkaran ve etrafındakileri bu yolla büyüleyen şaman, sözlü kültürün diğer önemli faktörü olan dinleyiciyi etrafında toplamayı ve kendine inandırarak anlatı bünyesine dâhil etmeyi başarmıştır. Kuvvetli bir anlatıcı hâline gelen şaman, tarihî süreçte çeşitli özelliklerini (otacı, rakkas, müzisyen, din adamı, hikâye anlatıcısı) kaybederek yeni kimliklerle ortaya çıkmıştır. Bu yeni kimlikler ise ilgili süreçte karşımıza çıkan ozan/baksı, saz şairi olarak adlandırdığımız anlatıcılarıdır. Bu anlatıcıların temel özelliği ise sözlü gelenek içerisinde usta-çırak ilişkisiyle yetişmiş olmalarıdır.

Tarihsel süreçte sözlü geleneğin önemli bir kolu olan âşıklık geleneği hem icra düzleminde hem de aktarım hususunda bölge ve topluluğun özellikleriyle alımlayıcının karşısına çıkmaktadır. Âşıklık geleneği dikkatle irdelendiğinde toplumsal normlar ve bölgeye ait kültürel özellikler ortaya çıkmaktadır (Fidan, 2016: 20). Geleneğin aktarıcısı olan bu anlatıcılar dışında sözlü kültür geleneğinde doğup büyümüş geleneksel anlatıcılar da icralarını çeşitli bağlamlarda gerçekleştirmişlerdir. Bu anlatıcılar, temelde sözü kullanarak dinleyicileri etrafında toplamış ve sözlü kültürün çeşitli türlerini varyantlaştırarak muhatabı olduğu topluluğa aktarmışlardır. Bu geleneksel anlatıcıların çeşitlilik gösterdiği ve kalabalık bir icra topluluğu oluşturduğu unutulmamalıdır. Ateş başında hikâyeler icra eden bir nine ya da evde çocuklarına uyuması için masal anlatan bir annenin bu kalabalık icra topluluğuna ait olduğu söylenebilir.

Sözlü kültür içerisinde karşımıza çıkan geleneksel anlatıcılar farklı jest, mimiklerle anlatıyı süsleyerek söz teknolojisiyle beraber alımlayıcının zihninde bir yer edinmeye çalışmaktadır. Burada karşımıza çıkan hususlardan biri, anlatıcının sözcükleri kullanma şekli ve anlatıyla somutlaştırma stratejisidir (Kepez, 2020: 21). Geleneksel anlatıcı, farklı imkân ve teknolojilerle aktarmaya çalıştığı anlatıyı alımlayıcının zihninde resmetmeye çalışıp ilgili geleneğe ait kültürel kodları da anlatıyla beraber ilmek ilmek işlemektedir (Oğur, 2023: 240).

İnsan yaşantısının hamurunu oluşturan sözlü kültür geleneği, toplumun dünyayı anlamlandırma biçimini, gündelik yaşamdaki deneyim ve tecrübelerini farklı anlatı düzlemleriyle somutlaştırmasına imkân tanımıştır. Söz teknolojisiyle beraber insanlar imkân ve ihtiyaçları doğrultusunda farklı bir kültürel zemine evrilerek farklı ortamlara dâhil olmaktadır (Çelikten, 2019: 339).

Dinleyici: Sözlü kültür ortamında anlatıcıdan sonraki önemli faktör ise dinleyicidir. Anlatıcıların etrafında topladıkları dinleyicilerin özellikle akrabalarından veya yakın çevreden oluştuğu ve onlara aktarım yapıldığı görülmektedir. Dinleyiciler kendi bünyelerinde bulundukları topluma ait çeşitli kültürel kodlar taşımakta ve özellikle bu kodlara yönelik anlatıları dinlemekte istekli gözükmektedirler. Anlatıcılar da bunu göz önünde bulundurarak kültürel kodları anlatılara yerleştirmekte ve dinleyiciyi daha istekli ve aktif kılmaktadır.

Aktiflik kazanan dinleyici yer yer anlatıcıya müdahale etmeyi de geleneğin ve icranın bir parçası hâline getirmiştir. Sözlü kültür ortamındaki herhangi bir anlatıcı, icrasını gerçekleştirirken dinleyicinin anlatıya çeşitli şekillerde yön vermesine izin vererek bu kültür ortamında anlatıcı ve dinleyici arasındaki mesafenin de azalmasına imkân tanımaktadır. Artık anlatıcı, dinleyici ve bağlam bir bütün hâline gelmiştir.

Sözlü kültür geleneğinde önemli bir konuma sahip olan dinleyici icra sırasında farklı yöntemlerle dikkati çekilerek hem metne dahil olması hem de anlatının somutlaşabilmesi adına icra sırasında aktif olması son derece önem arz etmektedir (Kepez, 2020:35). Sözlü kültür geleneğinde anlatıcı kadar aktif rol oynayan dinleyici, icraya hâkimiyetinin yanı sıra icracıyı doğrudan şekillendirerek icra bağlamındaki hâkimiyetini ortaya koymaktadır (Fidan, 2016: 142).

Sözlü kültür ortamındaki herhangi bir dinleyicinin özellikleri de icrayı yönlendiren önemli bir faktördür. Dinleyicinin sosyal statüsü, yaş grubu, mesleği, ekonomik durumu gibi bazı özellikleri anlatıcının icrasını şekillendirmektedir. Anlatıcı bunlar konusunda bilgi sahibi olmak durumundadır.

Bağlam: Sözlü kültür ortamında anlatıcının ve dinleyicinin bulunduğu ve icrayı doğrudan etkileyen önemli bir faktör de bağlamdır. Bağlam anlatının şekillenmesinde, değişmesinde, dönüşmesinde ve dolayısıyla yeni bir form kazanmasında anlatıcı ve dinleyici faktörü kadar elzemdir.

İnsan yaşantısındaki tüm geleneklerin kültürel yahut sosyal hususunu oluşturan bağlam/ortam hem icrayı hem de dinleyici kitlesini şekillendirmenin yanı sıra sözlü geleneğin değişimini ortaya koyan önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. (Çelikten, 2019: 339). Bağlamın bu denli hayati ve önemli olmasının sebebi bünyesinde farklı icraları meydana çıkarmasından kaynaklanmaktadır. Bu farklı icralara aşık atışmaları, destan anlatıcıları, masal anlatıcılığı gibi icraları örnek gösterebiliriz. Bağlamın hayati öneme sahip olduğunu belirtmemizin en büyük şahitlerinden biri aşıklık geleneğinin zuhur ettiği ve aşık atışmalarının gerçekleştiği kahvehanelerdir.

Toplumsal yapı, farklı gelenekleri bünyesinde barındırmaktadır. Özellikle icra bağlamı düzleminde kahvehanelerde karşımıza çıkan âşıklık geleneği, kendisini yaşatan bağlam yok olduğunda icra edilme hususu tamamen kaybolacaktır. Bu bağlamda âşıklık geleneği ile kahvehane ortamının eklettik ilişkisi, bağlamın ne denli hayati olduğunu gösterir (Çelikten, 2019: 2019).

İcra ortamının icraya imkân tanımmasının yanı sıra alımlayıcı özelinde ele alındığında, farklı öğrenme ortamları oluşturarak insanları ortak bir unsurda buluşturmaktadır. Sözlü anlatı geleneği düzleminde düşünüldüğünde ise sürdürülebilirlik hususunda önem teşkil ettiği görülmektedir (Kepez, 2020: 22). Bağlamların birleştirici ve bütünleştirici etkisi anlatıyı daha etkili kılmakta ve dinleyicileri icra çevresinde toplayarak bir bütün hâline getirmektedir. Bir bütünün parçasına dönüşen dinleyiciler anlatının etkisinde kalarak anlatıcının bu yolla kendilerine hükmetmesine imkân tanımaktadır. İcranın gerçekleştiği ortamın/bağlamın ısı durumu, güvenilirliği, kapladığı alan

gibi faktörler anlatıcının icrasını şekillendirmesi konusunda önemlidir. Ortak bir bağlamda buluşan dinleyici kitlesi bu yolla aynı ve ortak fikirlere sahip olma şansı da edinmektedir. Sözlü kültür ortamında icra düzleminde ses sistemi, mekânın konumu, ulaşılabilirliği vs. özellikleri anlatıcı, dinleyici ve icra üçgeninde önem arz etmesinin yanı sıra insanların icra sırasında aktifliğini ve alımlama şeklini etkilemektedir (Kepez, 2020: 47).

2.Elektronik Kültürdeki Anlatıcı, Dinleyici ve Bağlam Faktörü

Anlatıcı: Elektronik kültürün radyo, televizyon ve internetle bütünleşen dünyasında sözlü kültür ortamının farklı varyantları oluşturulmaktadır. Elektronik kültür ortamındaki anlatıcı profiline bakıldığında hem kültürel değişimin hem de geleneğin farklı şekillerde nasıl yeniden uyumlaştırıldığı ortaya çıkmaktadır. Radyoyla başlayan süreçte anlatıların radyo kanallarında dinleyiciye aktarılması sağlanmış ve anlatıcının ses yoluyla icrasını birçok bağlamdaki insan topluluklarına ulaştırılmasına imkân verilmiştir. Televizyonla birlikte ise artık anlatıcının sesiyle birlikte görüntüsünün de dünyaya ulaşması ve evrensel bir bağlamın oluşturulması, anlatıcının dünyaya açılması sağlanmıştır.

Toplumların ihtiyaçları doğrultusunda aktarım araçlarının şekillenerek radyo ve televizyonla birlikte internetin de insan yaşamına girmesi, elektronik kültür ortamında anlatıcının icrasını daha da süslemesine ve aktifleşmesine olanak tanımıştır. Anlatıcı internet ortamında daha fazla dinleyiciye ulaşmış, aynı zamanda kültürün aktarımında ve yayılmasında önemli bir adım atmıştır. İcrasını evinin bir odasında ya da herhangi bir yerde tek bir tuşla gerçekleştirebilmektedir. Bilgisayar ya da telefon başında video çekerek ya da canlı yayınlar yaparak dinleyicilere anlatıları aktaran bu anlatıcılar, dinleyicilerin bu paylaşımlarına yorum yapma fırsatını da vermiş ve bu yolla dinleyici ile bir bağ kurmuştur. Dinleyiciyle kurulan bu bağ, icranın yeniden yorumlanmasına ve şekillenmesine olanak tanımıştır. Anlatıcı, elektronik ortamdaki icraları sayesinde itibar, ün, tanınmışlık ve ekonomik kazanç elde edebilmektedir. Sözlü kültür geleneğinde yüz yüze icra edilen geleneksel anlatılardan elektronik kültür ortamına geçildiğinde yüz yüze olmaktan ziyade anlatının ve teknolojinin imkânları doğrultusunda ortak bir saatte ya da bağlamda bir araya gelme zorunluluğu ortadan kalkarak icra hızlı bir şekilde farklı insanlara ulaştırılmaktadır (Çelikten, 2019: 342).

Sözlü kültür ortamında usta-çırak ilişkisi içinde yetişerek usta hüviyetine bürünen icracı, elektronik kültür ortamında teknolojik imkânlardan ötürü bu bağlama ayak uydurmaya çalışmaktadır (Fidan, 2016: 140).

Dinleyici: Elektronik kültür ortamında dinleyici faktörü, anlatıcı kadar önem arz etmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte radyo ve televizyonda yalnızca anlatıcı aktif olurken, internet ortamında dinleyicinin pasif olmaktan çıkıp anlatıcının icrasına dahil olduğu ve anlatıyı şekillendirdiği görülmektedir. İnternet ortamında gerçekleşen icraların büyük bir çoğunluğu görüntü ve video kayıtlarıyla ya da canlı yayınlarla gerçekleşmektedir. Dinleyici yorumlar yapmakta ve anlatıcının icra seyrine yeni bir form kazandırmaktadır.

Sözlü kültür ortamında aktif olan dinleyici, elektronik kültür ortamında internetin kendisine sunduğu imkân ve olanaklarla birlikte tekrar canlılık kazanmıştır. Elektronik kültür ortamındaki dinleyici en az anlatıcı kadar aktiftir. Çünkü aralarındaki ilişki her an kendisinin de bir anlatıcı olabileceği hususunu göz önüne koymaktadır.

Elektronik kültür ortamının anlatıcıya sunduğu olanaklarla beraber farklı bağlamların ilişkili bir şekilde kullanımı anlatıcıya sosyal ve kültürel düzlemde etkin bir paylaşım sahası sunmaktadır (Oğur, 2023:72). Sözlü gelenekte belli bir gruba hitap eden anlatıcı, elektronik kültür ortamında ilgilisi olan insanlara icrasını aktararak farklı bir bağlamda dinleyicinin istekleri doğrultusunda icrasını şekillendirmektedir (Fidan, 2016:143).

Bağlam: Elektronik kültür ortamının taşıyıcıları olan radyo, televizyon ve internet artık bir araç olmaktan ziyade bağlamın ta kendisi olmuştur. Bu kültür ortamındaki anlatıcı ve dinleyici bağlamın olanaklarından faydalanarak bir bütünlük oluşturmuştur. Bağlam hem anlatıcıya hem de dinleyiciye fırsatlar vererek yeni anlatı türlerinin oluşmasına ve aktarılmasına zemin hazırlamıştır. Bu yeni türlere örnek olarak oluşturulan caps, reels videoları ve kısa içerikli videolar gösterilebilmektedir. Çünkü hepsi artık bir anlatı üzerine kurgulanmakta ve temeli güldürüye dayanan bir tür hâline gelmektedir.

İnsan deneyimlerinin tüm cephelerini ve yönlerini bünyesinde barındıran etkileyici çeşitlilikteki kültürel dışavurumların araçsal bir yansıması olarak karşımıza çıkan elektronik kültür ortamlarındaki tüm performansların ana belirleyicisi ilgili araçların ta kendisidir (Carlson, 2014: 6). Dünyadaki bütün insanların ekran karşısına geçerek tek bir tuşla tükettiği yaratıcı içerikler oluşum ve üretim safhalarında dinleyici, anlatıcı, bağlam üçgeninin etkileşimlerini göz önüne sermektedir (Fidan, 2016: 296).

Elektronik kültür ortamının ilgili araçları temelde elektriğin insan yaşamına girmesiyle şekillenmiştir ancak bu araçların geçiciliği de göz önünde bulundurulmalıdır. Elektronik bağlamlar kültürün aktarımında ne kadar hızlilik, ulaşılabilirlik ve kolaylık sağlasa da tek bir fişin çekilmesiyle

yok olabilecek kadar soyut ortamlardır. Flash bellekler ya da CD'ler bu anlatıların muhafaza edilmesinde kullanılmaktadır ancak yine de elektriğin varlığına ihtiyaç duyulduğu ortadadır. Bu itibarla sözlü kültür ortamının elektronik kültür ortamına göre kalıcılığı da dikkat çekmektedir. Sözlü kültür ortamları canlılığı, kalıcılığı ve yüz yüze etkileşimi açısından daha avantajlı ve kıymetli durumdadır.

Yaratıcı etkileşimlerle oluşturulan kültürel performansın bağlamı, izleyicisi ve işleyişi performansın toplumsal düzlemde önemini ortaya koyarak farklı performansların yaratılmasına imkân tanımaktadır (Carlson, 2014: 56).

Tablo 5.1. Sözlü Kültür ile Elektronik Kültür Ortamının Farkları

	Sözlü Kültür Ortamı	Elektronik Kültür Ortamı
Anlatıcı	İlgili geleneğin profesyonel düzlemde icrasını gerçekleştirebilecek icra töresine hâkim insanlardır.	Özel yahut profesyonel eğitim almış bir kişiden ziyade gündelik yaşamdaki herkes anlatıcı konumundadır.
Dinleyici	Sözlü kültür ortamı içerisinde anlatıcının yakın çevresine anlattığı görülmektedir.	İlgisi bulunan konuları takip ederek çeşitli yorumlarla anlatıcıyı ve anlatıyı şekillendirmektedir.
Bağlam	Sözlü kültürde geleneğin hâkim olduğu geleneksel kültürün zihin dünyasının belirlediği bir icra ortamı karşımıza çıkmaktadır.	Video ortamıyla çeşitli efektler, görseller ve seslerin kullanımı sonucu anlatıcıyı çoklu bir biçimde destekleyerek şekillendiren mekandır.
Zaman	Sözlü kültür ortamındaki icralarda anlatıyı şekillendirerek icraya yön veren unsurlardandır. Anlatılarında belli bir icrasal zamanı bulunmaktadır.	Elektronik kültür ortamının bireye sunduğu imkân ve olanaklardan ötürü icralarda belli bir zaman dilimi verilmekten ziyade anlatıcının özgürlüğüne bırakılmıştır.
Tiyatral Unsurlar	Jest, mimik ve ses gibi tiyatral unsurlar anlatıya bağlıdır.	Tiyatral unsurları, bağlamı ve anlatıcıyı şekillendiren husus elektronik kültür ortamının kendisidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ÇALIŞMA ÖZELİNDE SEÇİLEN MEMORATLARIN İCRASAL VE BAĞLAMSAAL ÇÖZÜMLEMELERİ

Bu çalışma özelinde Youtube platformundan Anadolu korku kültürüne ait imgeler içeren yirmi beş adet memorat örneği seçilerek icrasal ve bağlamsal düzlemde açıklanmaya çalışılmıştır. Farklı kanallar içerisinden seçilip örneklem sahasını oluşturan yirmi beş adet memoratın sınıflandırması yapılırken, Özkul Çobanoğlu'nun memorat türüne ilişkin yaptığı sınıflandırma kullanılmıştır. Özkul Çobanoğlu memorat türünü şu şekilde sınıflandırmaktadır:

- I. Cin ve Cinler ile Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- II. Alkarısı Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- III. Karabasan, Azdıran, Kırk Basması, Çarşamba Karısı, Congoloz vb. İsimlerdeki Varlıklarla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- IV. Hızır ile Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- V. Veliler, Şehitler ve Yatırlarla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- VI. Rüya Yoluyla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- VII. Nazar Değmesi Yoluyla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- VIII. Ölmüş İnsanlarla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- IX. Büyü İle Geleneksel Uygulamalar Aracılığıyla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- X. Fal ve Falcılıkla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- XI. İnsanlar Tarafından Tam Olarak Net Bir Şekilde Tanımlanamayan Varlıklarla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- XII. Modern Dünyanın Memoratları olarak karşımıza çıkan; Ruh Çağırma, Astral Seyahatler ve UFO'lar Aracılığıyla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar şeklinde açıklanmaktadır.” (Çobanoğlu, 2021: 10).

Çalışma içerisinde Youtube platformundan seçilen memoratlar, Çobanoğlu'nun sınıflandırması kullanılarak tema düzleminde şu şekilde bir ayrıma tabi tutularak çözümlenmiştir.

- I. Cin ve Cinler ile Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- II. Alkarısı ile Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- III. Veliler, Şehitler ve Yatırırlarla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- IV. Büyü İle Geleneksel Uygulamalar Aracılığıyla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- V. Fal ve Falcılık Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar
- VI. İnsanlar Tarafından Tam Olarak Net Bir Şekilde Tanımlanamayan Varlıklarla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar

1.Cin ve Cinler ile Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar

1.1.Isparta'nın İslam Köyü'nde Yaşanmış Korkunç Olaylar

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nl4kpyLI2BI>

Videonun Yayınlandığı Kanalı Adı: Erkan Gunn

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Erkan Gunn

Kanalın Abone Sayısı: 132.000

Yayın Tarihi: 12.11.2022

Videonun Adı: Isparta'nın İslam Köyü'nde Yaşanan Korkunç Olaylar

Görüntülenme Sayısı: 217.487

Dakikası: 15.42

Konusu: Isparta'nın İslam köyünde yaşayan bir gencin 2015 yılında başından geçen normal dışı olayları anlattığı memoratı konu edinmektedir.

“Köyümüzde okulumuz yoktu. Okul olmadığından köyden merkeze gidiyordum. Genelde babam götürüp getirirdi. Çok nadir yürüyerek gidip gelirdim. Karanlığa dersimiz kalmazdı. Bizim köy yamaç tarafında tek tük evlerin olduğu bir yerdi. Bizim ev de müstakil iki katlı normal bir evdi. Önü açıktı. Alttaki ana yola kadar görüyorduk. Gece vakti merkezdeki büyük binaların ışıklarını dahi görebilirdik. Mevsimlerden ilkbahardı. Babam sabah okula götürdü. Okul çıkışında gelemeyeceğini, işlerinin olduğunu, o yüzden geç kalmadan eve gelmemi söyledi. Ben de ‘tamam, baba gelirim’ dedim. Okula gittim, hava çok güzeldi ne soğuk ne sıcak, teneffüs aralarında eğleniyor, vakit geçiriyor, telefonda oyunlar oynuyorduk. Sıra arkadaşım Faruk vardı. Onunla çok iyi anlaşır, bazen beraber yürürdük. Onun köyü, bizim köyün tam karşısındaki yamaçtaydı. Faruk'un babası biraz zengin bir adamdı. Bilgisayar ve oyun konsolu almıştı. O gün bana ‘bize gelsene, yeni bir oyun indirdim, beraber oynayalım hem sen de görmüş olursun, baban sana bilgisayar alırsa beraber oynarız’ dedi, ben de ‘olur’ dedim. Babamın erken gel dediğini çoktan unutmuştum. Bizim gibileri bilirsiniz. Oyun dedin mi akan sular duruyordu. Hele de bu bilgisayar oyunuydu! Bilgisayarım olmadığı için acayip derecede hevesliydim. Babama o kadar yalvardım, ama almadı. Onun yerine eskiyen telefonunu bana verdi, eski falandı ama yine de internete girip birkaç oyun oynayabiliyordum. Neyse, okul çıkışı Faruklara gitmeye başladık. Sanırım 40-45 dakika kadar sonra Farukların evine vara bilmiştik. Yolda biraz da oyalanmıştık. Çantaları bir kenara atıp bilgisayar başına kurulduk, saate baktım, dört gibiydi, bir saat oynar kalkarım diye hesap ediyordum. Oyuna öyle kaptırmıştım ki kendimi, zamanın nasıl geçtiğini anlamadım. Bir ara ‘saat kaç?’ diye sordum, o da saat 10'a çeyrek var dedi. Panikle telefonumu aramaya başladım. Evdekiler ağızma edecekti. Çantamdan telefonumu çıkardım. Bir sürü cevapsız çağrı vardı, yandım dedim. Faruk da ‘ne oldu?’ dedi. Telefonu okulda sessize almıştım. Çıkınca sessizden çıkarmayı unutmuşum. Bizimkiler baya aramış, başıma bir şey geldi sanacaklar. Eve gidince ev dayağı yiyeceğim dedim.

Korkarak da olsa babamı arayıp ‘hemen geliyorum baba’ dedim. Bir şey demeden telefonu kapattı. Faruk kal diye ısrar etse de babam öldürecek gitmem lazım. Ben yaya geldim, gece yarısı olmuş, gitmem lazım, yarın görüşürüz diyerek evden çıktım. Farukların köyden ayrılırken içimde keşke kalsam diye bir düşünce oluştu. Yol zifiri karanlıktı. Sağdan soldan ağaçlar yola düşüyordu. Telefonun flaşını yakıp adımlarımı hızlandırdım. Sonunda ana yola gelmiş, tabelaları görmüştüm. Aşağı yol Atabey ilçesine gidiyor. Yukarı ara yol da bizim köye gidiyordu. Köyümüzün tabelasını görünce içim az da olsa rahatlamıştı. Gece buralardan neredeyse hiç tek başıma geçmemiştim. Genelde babamın motoruyla gidip gelirdik. Yol ayrımında durup sağa sola baktığımda birilerinin beni izlediği düşüncesi içimde büyüyordu. Sanki ağaçların ardında bir şey vardı, flaşı sağa sola tutarken birkaç adım attım. Atabey ilçesinin tabelasının yanında birini gördüm. Tabela kadar uzun boyu vardı, birkaç saniye kadar baktım, orada durmuş bana bakıyor, hiç kıpırdamıyordu. Bizim buralarda çocuk kaçırma olaylarını hiç duymamıştım, ama haberlerde birkaç defa duymuştum, ‘ulan beni kaçırıp bir şey yapmasın bu’ diyerek köyümüzün yoluna girdim. O tabelayla aramda neredeyse 100 m mesafe vardı. Koşarak eve doğru ilerlemeye başladım. Ara ara arkama bakıp gelip gelmediğini kontrol ediyordum. Sağdan soldan gelmesinin pek ihtimali yoktu. Çınar ağaçları yolun kenarını kapatmıştı.

Tam evin önüne geldiğimde aşağıdan bağırma sesi duydum. Öyle bir bağırma ki, bir öküz bağırıyor gibiydi. Gece gece ne oluyor? diyerek eve girdim. Bizimkiler bir şey diyecek diye sesimi çıkarmadan ‘hayırlı akşamlar’ dedim, ama kimse bir şey demedi. Ben de sessizce odama girdim, çantamı bırakıp üzerimi değiştirdim. Hava da bayağı serindi ya da koşarak gelip terlediğimden bana öyle geliyor olabilirdi. Bizimkilerin yanına geçip oturdum bizimkiler televizyona bakıyorlardı. 10-15 dakika kadar oturduktan sonra kalkıp ‘iyi geceler ben yatıyorum’ diyerek odama gittim. Yine bir şey demediler. Sanırım bayağı kızmışlardı, odama geçtim. Göz önünde fazla dolanmamak lazımdı. Odamın ışığını kapatıp telefonda oyun oynamaya başladım. Kendimi baya kaptırmışım. Yine birden dışarıdan bir bağırma sesiyle telefonu elimden düşürdüm. Ses, evin hemen altından gelmişti. Ne oluyor? hayvanları mı çalıyorlar diyerek elime sopayı alıp aşağıya indim. Dışarıdaki ışığı açıp kümese, ağıllara baktım ama hiçbir şey yoktu. Acaba bizim hayvanları

mı çıkardılar diye düşünüp eve girdim. Annem mutfakta bir şeyler hazırlıyordu. ‘Baban acıkmış bir şeyler hazırlıyorum. Açsan gel sen de ye’ dedi ama yok aç değilim yatacağım dedim. Babam ara ara geceleri yemek yerdi. Odama çıkıp biraz daha telefonla oynadım. Vakit geçerken uyuyakalmışım. Sabah annemin dürtmesiyle uyandım. Kahvaltıyı hazırlamış, beni çağırıyordu. Hava daha tam aydınlanmamış, kendi kahvaltımızı yaptık. Okula bıraktı. Faruk ile karşılaştık. Düz sizinkiler çok kızdı mı? dedi. Yok bir şey demediler. Karanlıkta giderken ‘yolun kenarında bir adam gördüm. Atabeyin tabelası kadar boyu vardı’ dedim. ‘Yürü ! yalan söyleme, o tabela iki metreden uzun kimsenin o kadar boyu olamaz. Gecenin karanlığında Allah bilir ne gördün de insana benzettin’ dedi. Haklı olabilirdi. Karanlıkta gölgeler farklı şeylere benzeyebilir. Aynı odamdaki eşyalar gibi dedim. Faruk ile gün boyunca takıldık. Annemle babam dışarıdaydı, anneme ‘ne işiniz var burada?’ dedim. ‘Misafirliğe gideceğiz’ dedi. ‘Ben gelemeyeceğim siz gidin’ dedim, ‘tamam’ diyerek beni eve bıraktılar. Evde yalnızdım, televizyonu açıp telefonda oyun oynamaya başladım. Hava kararmış, karnım da acıkmıştı. Mutfaka gittim.

Yumurta falan kırdıktan sonra televizyon karşısına geçip yemeye başladım. O sırada mutfaktan sesler gelmeye başladı. Annemler gelmiş de ben duymamış mıydım? Aslında bu kadar erken gelmelerini beklemiyordum. Mutfak aşağıda olduğundan geldiklerini duymamış olabilirdim. Aşağı indim, mutfakın ışığı yanıyordu. Kapiya geldiğimde içeri baktım. Annem mutfaktaydı ‘anne’ dedim, ses vermedi Allah Allah acaba duymadı mı? diyerek yanına yaklaşırken ‘ne zaman geldiniz?’, ‘Babam nerede?’ diye sorular soruyordum. Annemin yanına varıp sırtına dokundum. Taş gibi donmuştu, yüzüne baktım, buruş buruştu. Öyle görünce birkaç adım geri attım. ‘Anne sana ne oldu?’ diye bağırırken televizyon karşısındaki kanepede gözlerimi açtım. Derin bir nefes alıp, ‘rüyaymış’ dedim. O ara evin kapısı açıldı. Hemen odadan çıkıp merdivenden aşağı baktım, annemler konuşarak eve giriyordu. Saate baktığımda gece 11’di, baya uyumuşum diyerek oturma odasına geldim. Tepsiyi aldım, aşağıya indim. Annemler de ‘ne yaptın?’, ‘bir şeyler yedin mi?’ diye sorular soruyorlardı. ‘Yedim’ dedim. Babam yukarı çıkarken annemin mutfaka girdiğini gördüm. Rüneyi anneme anlattım, ‘yemek yiyip yatmışsın ondan olmuştur, sıkıştırmıştır seni, babana da ara ara oluyor’ dedi.

Annem beni rahatlatmıştı, ama içimdeki ürperti bir türlü geçmiyordu. Rüyanın etkisinden bir türlü çıkamıyordum. Anneme ‘bu gece benim odamda yatsana, vallahi tek yatamam’ dedim. Kolay kolay korkmam ama annemin varlığı, duası beni güvende hissettiriyordu. Yatağıma girip yattım. Annem de yer yatağında yatıyordu. Anneme ‘bana su koyar mısın?’ diye seslendim. Birkaç saniye sessizlikten sonra tekrar ‘anne’ dedim. Annem de sert şekilde ‘git kendin al! yorma beni’ dedi. Yataktan kalkarken annemin kıkırdama sesini duydum. Mutfaka gidip suyum içip geri geldim. Ben girerken annemin gözleri açık ve bana bakıyordu. Donuk bir bakışı vardı, bir şey demeden yatağıma yattım, sanırım ben gelene kadar beklemiş olmalı dedim. Sabah uyandığımda annem kahvaltıyı hazırlıyordu, yanına gittim. ‘Hangi ara kalkıp yatağına topladın, duymadım’ dedim. ‘Ne yatağı oğlum?’ dedi. ‘Dün konuşup yanımda yer yatağı serip yattın ya!’ dedim. Hatta gece su istediğimi, bana bağırdığını, gidip kendin al dediğini ardından da gözlerini dikip baktığını söyledim.

Annem bana şaşkın gözlerle baktı, ‘oğlum dün gece ben kendi odamda babanla yattım, senin yanına hiç gelmedim, bu konuşmalar da aramızda hiç geçmedi’ dedi. Annem böyle deyince ‘bütün gece ben kiminle aynı odayı paylaştım o zaman’ dedim Annem de ‘bilmiyorum ki oğlum yine rüya falan görmüş olmayasın’ dedi. Anneme bir şey demedim, kendimi hiç iyi hissetmiyordum. Çaydan birkaç yudum aldıktan sonra hazırlandım. Babam okula bıraktı. Okulun bahçesinde aptal gibi dolanırken Faruk yanıma geldi. Ne yapıyorsun falan diye muhabbet ederken ‘okul çıkışı bize gidelim mi? Oyun falan oynarız’ dedi. ‘Geçen gün oynadık ya yeni oyun almıştın’ dedim. Faruk da ‘geçen gün mü? sen bize iki haftadır gelmiyorsun ki bir yanlısın olmasın’ dedi. ‘Yok geceye kadar oyun oynadık ya!’ dedim. ‘Yok ben ciddiym’ dedi. ‘Hatta seninle dün konuştuk annenler kızdı mı falan diye sordun’ dedim. ‘Ben dün okulda değildim ki babamlarla beraber Burdur’a gittik’ dedi. ‘Nasıl? Önceki akşam geceye kadar oyun oynadık. Dün de okul bitene kadar beraberdik’ dedim. Faruk da ‘bana inanmıyorsan millete sor, babama sor, istersen yoklama kağıdına bile bakabilirsin’ dedi. ‘Sen ciddi misin? ben kiminle oynadım, kiminle vakit geçirdim, deliriyor muyum oğlum!’ dedim, ‘nereden bileyim ama senin bu anlattıkların pek iyi şeyler değil’ dedi. Faruk, bana oyun mu oynuyordu? Herkese sordum, Faruk’un dün okula gelmediğini söylediler. Hala inanmamıştım. Yoklama

fişine bakmak için hocanın yanına gittim. İzin aldıktan sonra baktım. Faruk, bütün derslerde yok yazılmıştı. Bütün gün yanımda oturmuş, konuşmuştuk. Artık korkmaya başlamıştım. Bu işin içinde bir iş vardı. Kendimi çok kötü hissediyordum. Son iki gün kötüydüm. Önce annem sonra Faruk bütün gerçek gibi yaşadıklarım hayal miydi, rüya mıydı? Annem, anlattıklarımı pek önemsemiyor ve bana inanmıyordu. ‘Git banyo yapıp temizlen misafir gelecek’ dedi. ‘Kim gelecek?’ diye sorduğumda ‘teyzenler gelecek’ dedi. Teyzemin geleceğini duyunca mutlu olmuştum.

Teyzem bu konulardan anlayan biriydi. Annemin dediği gibi hazırlanıp teyzemlerin gelmesini beklemeye başladım. Bir süre sonra geldiler. Sohbet, ikram, muhabbet devam ederken bir ara yalnız kaldık. Ben bir şey demeden teyzem bana ‘neyin var oğlum?’ dedi. Biraz sustuktan sonra ‘oğlum anlatsana neyin var merakta koymayın insanı’ dedi. ‘Teyze anlatacağım ama annem pek inanmadı senin de inanacağını pek sanmıyorum ama garip olaylar yaşadım’ diyerek olayları anlattım. Annem yanıma gelince teyzem biraz kızar gibi ‘çocukta bir şeyler var. Yarın hocaya götürüyoruz’ dedi. Bizimkiler konuşurken ‘ben yatıyorum, Allah rahatlık versin’ diyerek odama geçtim. Sabah merkeze indik. Bizimkilerle birkaç dolmuş değiştirdikten sonra sonunda bir eve vardık. Hocanın eviymiş. Bana ‘anlat bakalım ne oldu neyin var?’ dedi. Ben de olayları anlatmaya başladım. Abartmadan anlatmaya çalışıyordum. ‘Bekleyin bakalım akşam olsun neden çocuğu rahatsız ediyorlar anlarız’ dedi. Havanın kararmasını bekliyorduk. Saatler sonra hava karardı. Artık sıkılmaya başladım, buradan gitmek istiyordum, içimdeki bir ses burada durursam kötü şeyler olacağını söylüyordu. Hoca evdeki yardımcılardan birine ‘ayna ve bir kapsül getir’ dedi. Kadın onları getirdikten sonra ‘bana çarşafı domuz kanı getir’ dedi. Domuz kanını duyunca biraz korkmuştum. Sonuçta bizim dinimizde domuz haramdır.

Hocanın gözlerinin içine baktım kapıya bakıyordu. Kadın, beş dakika sonra diğer istediklerini getirdi. Her şey tamam olunca gözlerimi kapatmamı ve dediklerini yapmamı söyledi. Gözlerimi yumdum üzerime çarşaf serdi. Bir elimi suya diğer elimi kana soktu. Kulağıma onlarca ses geliyordu. Sanki odanın içi insanlarla doluydu ve hepsi aynı anda konuşuyor, tartışıyor gibiydiler. Bir süre sonra hoca üzerimdeki çarşafı kaldırıp ‘gözlerini açabilirsin’ dedi. Dediğini yaptım. ‘Ne oldu hocam?’ dedim. O ara annemin ‘Allah’ım bunlar da ne?’ dediğini duydum. Başımı arkaya çevirdiğimde çarşafın üzerinde ufak ama insan eline hiç benzemeyen kanlı el izlerini gördüm. ‘Hocam bunlar da ne?’ diye geri hocaya döndüm. ‘Korkulacak bir şey yok. Dediklerimi yapman kâfi sana musallat olmuşlar, onlara zarar vermişsin. Onlar sen korktukça daha çok musallat olmaya başlamışlar. Ama domuz kanını görünce hepsi seni bıraktı, vereceğim duaları annen üzerine okusun. Bu kasedeki domuz kanına az biraz kendi kanına damlat ve köyünüzün yol ayrımına dök. Allah’ın izniyle senden uzak duracaklar’ dedi. ‘Tamam hocam’ dedim. Kanı yanıma alarak oradan ayrıldık. Eve giderken köyün yol ayrımında durduk. Babam bıçağını çıkarıp parmağına bir kesik attı. O kâsenin içine birkaç damla kan akıttıktan sonra yol ayrımına döktük. Annem sürekli başımda hocanın verdiği duaları okudu. Çok şükür artık hepsinden kurtuldum. Olayın üzerinden birkaç yıl kadar geçti ama hala annemin o gülmesi kulaklarımdan gitmedi. Hikâye bu kadar arkadaşlar dinlediğiniz için teşekkür ederim. Sizleri çok seviyorum. Kanalıma hala abone değilseniz abone olup bildirimleri açarak yeni gelecek videolardan haberdar olabilirsiniz. Yeni videolarda görüşmek üzere hoşça kalın.”²

Video içerisindeki anlatı ürpertici ses efektleriyle bezenmiştir. Bireyde psikolojik olarak korku duygusunun yaşanmasına sebebiyet veren önemli hususlardan biridir. Video aktarılırken ekranda anlatıyla değişen ve alımlayıcıyı anlatının içine çeken canlı dere videosu konulmuştur. İcracının hem görsel hem de işitsel medyanın imkanlarını icra sırasında kullanması anlatıyı farklı bir noktaya taşıyarak korku olgusuyla bezeyip izlenmesinin yolunu açmıştır. Anlatının başında

² <https://www.youtube.com/watch?v=nl4kpyLI2BI> (E.T.:04.08.2023)

Isparta'nın İslam Köyü'nde yaşıyorum ve size başımdan geçen bir olayı anlatacağım diye belirtilerek giriş yapılan memorat, alımlayıcıda gerçekten yaşanmış ve başından geçen bir olay aktarılıyor izlenimi oluşturmaktadır.

Faruk okuldan sonra arkadaşıyla oyun oynamak için onlara gitmiş babası arayınca akşam vakti yola çıkmak zorunda kalmıştır. Yol üzerinde eve dönerken etrafın çok karanlık olduğunu ve sanki yol kenarında bulunan ağaçlar arasında birinin kendisini izler gibi hissettiğini belirtip aniden o yöne bakınca tabelanın yanında birini görmüştür. Tabela kadar uzun bir boyu olduğunu ve kendisine zarar verebileceğini düşünerek hemen koşup oradan uzaklaştığını belirtmiştir. Karanlık ve yalnızlık imgesi dikkat çekmektedir. Toplum içerisinde geceleyin ve yalnızken insanın başına her türlü kötülük gelebilir düşüncesi yaygındır. İnanç düzleminde düşünüldüğünde akşam ezanından sonra sokağa çıkılması pek hoş karşılanmamaktadır. Evin önüne geldiğinde ise öküz böğürtüsü gibi kalın bir böğürtü duyduğunu söylemiştir. Eline fener alıp baktığında ise hiç kimsenin olmadığını görmüştür. Burada değişik ses imgesi bulunmaktadır. Sabah olunca okula gidip olanları arkadaşına anlattım. Gecenin kör saatinde ne görüp insana benzettin deyince daha da ürktüm. İnsan yalnızken yolda yürüse dahi kendi gölgesinden korkar duruma gelmektedir. Bu durum aslında insan psikolojisiyle doğrudan ilişkilidir. Okuldan gelince anneler misafirlğe gitmiş bende evde tek kalmıştım. Aniden mutfaktan sesler gelince mutfağa inip baktım. Annem mutfaktaydı. Sorular sordum. Cevap vermeyince yanına gidip dokundum taş gibi donuktu. Duvar gibi soğuktu. Yüzü kireç gibi beyaz makineden yeni çıkmış çarşaf gibi kırış kırıştı. Sonra korkudan bağırıp televizyon karşısında uykuya daldığımı görüp aniden gözümü açtım. Ruhani bir varlığın bireyin yakın akrabalarının kılığına girme imgesi vardır. İnsan annesi sandığı kişiye dokunup tuhaf bir yaratıkla karşılaşınca aniden refleks olarak çılgık atabilir. Annem yemek yiyip yattığın için sıkıştırmış seni dedi. Biraz rahatlamıştım ama içimdeki ürperti ve korku asla geçmemişti. Rüya gördüğümü düşünüp korktuğumu söyleyerek annemle yattım. Gece annemden su istedim. Biraz sessizlikten sonra git al diye bağırış duyup annemin şeytani bir kıkırdamayla güldüğünü gördüm. Burada kötücül varlıkların şeytani kıkırdama imgesi bulunmaktadır. Ayrıca bu unsur alımlayıcı da korku duygusunu daha da tetikleyerek ürpertiye sebebiyet vermektedir.

Sabah olup mutfaktayken anneme dün gece su istediğimde niye güldüğünü sorunca annem ben dün senle yatmadım dedi. Dün gece kiminle yattım diye düşünüp durdum. Sabahta arkadaşım ile konuşunca önceki gece benimle oyun oynamadığı söyleyince içimdeki ses birden yükseldi korkuyla deliriyorum herhalde diye düşündüm. Kafayı yemek üzereydim. Sürekli bu olanları düşünüyordum. Olayın gerçek olup olmadığının araştırılması ve olay içerisindeki aile fertlerinin olaydan habersiz

olması insanı sürekli düşünmeye sevk eden bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Teyzeme yaşadığım olayı anlattım. Beni bir hocaya götürdüler. Hoca beni kimin rahatsız ettiğini tespit etmek için ayna, çarşaf, domuz kanı ve su istedi. İslam dininde domuz murdardır lakin tabağa elimi sokturduğunda bir sürü ses geldi. Hoca bana musallat olduklarını söyleyerek benim onlara zarar verdiğimi o yüzden musallat olup günden güne bunalttıklarını anlattı. Anlatının bu kısmında hoca ve musallat olma imgesi bulunmaktadır. Bu tarz varlıklarla münakaşa durumunda toplum tarafından yapılan uygulama hocaya götürme davranışdır. Çünkü gözle görülmeyen inanç düzleminde çözüleceğine inanılan bir durumdur. Musallat olunduğunda ise sürekli bir bunalım ve sıkıntı da olup gündelik yaşantıya sağlıklı bir biçimde devam edilemez.

Domuz kanını gördüklerinde seni bırakıp gittiler. Yazdığım duayı oku ve domuz kanını kendi kanınla karıştırıp bu varlıkları gördüğün yol ayrımına dök. Burada kan imgesi ve domuz imgesi bulunmaktadır. Musallat olunan varlıkların kişiyi terk etmesi için domuz kanından faydalanılmıştır. Kanın kutsallığı işlenmiştir. Kan, tırnak ve saçta ruh vardır. Domuz hayvanı inanç düzleminde haram karşılanmaktadır. Pis ve kötücül varlıklara domuz kanıyla püskürtmek iki unsurunda kötü ve kabul edilemez olduğunu vurgulamaktadır. Hocanın dediklerinin hepsini yaptım. Olayın üzerinden kaç sene geçmesine rağmen annemin o şeytani kıkırdaması hala aklımdan çıkmıyor. Allah kimseye yaşatmasın. Anlatı içerisinde animistik inancın pratikleri bulunmasına karşın İslami unsurlarda iç içe geçmiş bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Sözlü gelenekte oldukça yaygın inanç temelli bir varlık olan cin imgesi dijital kültür ortamına geçildiğinde de halen farklı etkileşimlerle anlatıların bünyesinde barındığı görülmektedir.

1.2.Üç Gelin Değirmeni

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2GXUWCzDCbE>

Videonun Yayınlandığı Kanalın Adı: SonGulyabani- Mehmet Berk Yaltırık

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Mehmet Berk Yaltırık

Kanalın Abone Sayısı: 19.000

Yayın Tarihi: 14.08.2021

Videonun Adı: Üç Gelin Değirmeni

Görüntülenme Sayısı: 4.783

Konusu: Cumhuriyet devrinin ilk yıllarında yaşamış “Koca İfrit (Abdullah)” adındaki eşkıyanın konaklamak için kaldığı bir evde başına gelen korkunç olay anlatılmaktadır.

“Korku hikayesi yazdım, dinleyelim bakalım. Ben müziksiz anlatıyorum siz arkaya dilediğiniz müziği yahut atmosfer sesini açabilirsiniz. Bu seferlik ateş çıttırsı ekledim. Bundan yüz sene evvel. Olay Anadolu'nun bir köşesinde geçiyor. Osmanlı'nın son, Cumhuriyet'in ilk vakitleriydi. Dağlar, asker kaçakçılarıyla çetelerle doluymuş. Bir tüfek, bir keskin kalem, bir de fişeklik uyduran soluğu kırdı yabanda alıyormuş. Orman kanunlarının taşrada işlediği al vur zamanlarıymış. Köyün birinde boş vakitlerinde pehlivanlık yapan Koca İfrit dedikleri bir adam var, asıl da Abdullahmış. Sonra hovardalık huyu ve başına buyruk davranışları yüzünden yarı köy kabadayısı yarı pehlivan geçinirmiş. Sonra bunu askere alıyordılar ama yirmilerin başına kadar kaçak bir şekilde köyden köye ulaşmış. Günahı boynuna kendisini kaçak diye ihbar eden Ağayı vurup dağların yolunu tutmuş. Kısa sürede hali Ali kıran baş kesen eşkıyalardan olmuş. Böyle dev yapılı, namussuzluktan geri durmayan cinsten olduğundan ahali buna İfrit diye lakap takmış. Eski lakabı Koca da bu lakaba eklenivermiş. Koca İfrit geliyor diye uyumayan çocukları, çeşme başında fazla oynaşan kızları korkuturlarmış. Bu Koca İfrit bir ele geçmez ve tek başına dolaşmış. Vurgun falan yapılacaksa galibiyetini alıp savaşıp gidermiş. Saklandığı yerleri bir kendisi bilirmiş. Cinayetleri sayısız olduğu için ve sürekli kurtulduğundan ahali buna pek yanlış yapamıyormuş. Savaş zamanı ellerine bir miktar para geçince ağanın biri dostlarına ziyafet çekmek amacıyla bir sofra kurdurmuştur. Bizim Koca İfrit eşkıya da artık birinden haber alıp aniden kapıyı kılıcı sıra yumrukluyor. Kapıya gelene kapıyı aç falan demiyor, zira açmazlarsa yıkıp gireceğini biliyorlar. Diğer ağalar korkuyor, ‘kapıyı açma! bizi soyacak belki’ diyor. Ev sahibi olan ağa da diyor ki, ‘adam soyacak olsa kapıyı kırar girerdi. Huyuna suyuna gidelim bakalım’ diyor. Kapı açılıyor, eşkıya buyur ediliyor.

Koca İfrit, Ağaları eze eze üstünden geçip sofranın baş köşesine kuruluyor. Aç kurttan beter. Azılı eşkıya ‘hani rakı’ diyor, rakı getiriyorlar, ‘vay hadi çakır’ diyor, şarap getiriyorlar, kimse gıkını çıkaramıyor yiyip içmeye başlıyor. ‘Ben geldim diye öldünüz mü?’ deyince muhabbette kaldığı yerden devam ediyor. Laf lafı açıyor. Bir ara konu ahirete, ölüme, cine ve periye geliyor. Ağalardan biri ‘hani ahali hep kadın olan o köy var ya ona gidene ne olur?’ diye sorunca sohbet olayın olup olmadığına kadar geliyor. Eşkıya birden kulakları diki veriyor. ‘Hangi köy bu? ahali hep kadın ve erkeği yoktur’ diyor. Ağalardan biri elini sallayıp ‘lakırdı ettiğine değmez’ diyor.

Köy dediysek Yakup adında bir değirmencinin evde kalmış üç kızının yaşadığı yermiş. Bir diğeri mırıldanarak ‘üç gelin değirmeni’ demiş. Bir de bu kızların kaldığı yerin yakınında evler var. Yöredeki hikâyeye göre üç kızına üç ayrı ev yapmış. Babaları ölünce evlenemeyen bu kızlar söylentiye göre cinlerle evliymiş. Ağalardan biri ‘orası cinlidir. Biz korktuk, gidemedik’ deyince eşkıya iyice meraklanıp ‘gideyim şu kızların peri mi, cin mi olduğunu bir göreyim’ diyor. Ağalar o yeri tarif ediyor. Tarif edilen yer bulundukları köyün uzağında ormanların içinde bir yermiş. Eşkıyanın merakı gelinlik çağdaki bu kızların nasıl hep genç görüldüğü mevzusuymuş. Tarif edilen üç gelin değirmeninin olduğu yer de hiç insan yokmuş. Eşkıya, ormanın içinde belli belirsiz eskiden kullanılmış ama artık keçi patikasına dönmüş bir yol bulup, onu takip etmiş. Akşam karanlığında bir ormanda yürürken uzakta bir ev görüyor. Adım adım yaklaşıyor, oraya gidiyor. Böyle soluğu tıkanmaya başlıyor. Yokuş yukarı tırmanıyor. Tırmandıkça inceden inceye bir ırmak sesi geliyor. Irmağın kıyısında değirmen buluyor. İki katlı kocaman dolapları dönen çarkın yanında üç tane tek göz oda dedikleri cinsten müstakil bir ev var. Bir de odunluk tarzı derme çatma üç kulübe var. Kapıları hep örümcek bağlamış. İçi boş kuş yuvaları var. Lakin ne bir hayvan sesi ne bir insan sesi hiçbir şey yok.

İçeri girip tahta perdeleri araladığında bir değirmen taşı sesi duyuyor. Baktığında kendi kendine dönen bir değirmen taşı görüyor. Ondan sonra birden kapıyı açıp içeriye dalınca değirmen taşı bir dakika içinde tıp deyip duruyor. Taşa baktığı esnada kulağına bir ses geliyor. ‘Babamız öldü, bizden başka yaşayan biri yoktur’ diyor. Üç tane boylu poslu kız, üçünün de yüzleri çok belli ama saçlarından görünmüyor. Eşkıya misafir olduğunu belirtince konuşup koşturmaya başlıyorlar. Evlerden birine buyur ediyorlar. Karanlıktan

hiçbir şey gözüküyor. Kızlar hep bir ağızdan ‘kandilimiz yanmaz lakin yemeğimiz vardır, sen bekle de sofraya kuralım’ diyorlar. Bu kadınlar, gölge gibi oradan oraya seyretilip diğer evlere girip çıkıp hazırlığa başlıyorlar. Eşkıya, tırsmaya başlıyor. Önüne büyükçe bir sini getiriyorlar, üstünde de kaplar ve bardaklar var. Bardaktan bir yudum aldığı anda şerbet tadı geliyor. Çanaklarda peynir, kaymak ve pastırma var. Adam kendi kendine ‘dün ağaların sofrasındaydık bu kadar bolluk, bereket görmedim’ diyor. Koca İfrit yiyip içerken bir de bunların ağızını yoklamaya başlamış. ‘Perişanlık içinde yaşıyorsunuz lakin bereket nereden geliyor?’ diye sormuş. Kızlar hep bir ağızdan konuşuyor. ‘Kocalarımız bize alır getirir rıziksız koymaz’ demiş.

O zaman da savaş zamanı olduğu için eşkıya daha çok şüpheleniyor. ‘O kadar yol gezdim niye bunlara denk gelmedim?’ diye soruyor. Kızlar, kocalarının her yola gitmediğini ve her kişiyle görüşmediğini söyler. Eşkıya kendi kendine yemeye içmeye devam ediyor. ‘Şerbet su sattı, su var mıdır?’ diyor. Buna geniş bir bakır kapta su getiriyorlar. İbrik uzatıyorlar, kızlar yıkarken diyorlar ki ‘eğer bir fenalık görmek istemiyorsan sakın suya bakma’ diyor. Eşkıya, yüzünü yıkarken göz ucuyla bakarım karanlıkta görmez diye düşünüp suya bakıveriyor. Anadolu ağzında su falı bakanlara şeytan görünür derler. Bu bir bakıyor ki başında bekleyen üç gelin kız. Üçünün de çehresi birbiriyle aynıymış. Elleri, ayakları ters el pençe divan bekliyorlar. Ondan sonra dua okumaya başlayıp kafasını kaldırıncaya korkuyla gözüme böyle görüldü diye düşünürken değirmenin içine yeşil bir ışık yayılıyor. Kafasını kaldırdığında yeşil ışık filtresinde üç erkek silüeti var. Kısa kısa boylu, sakallı, gözleriyle ateş saçan küçük küçük mahluklar görüyor. O ışıpta sofraya bir baktı ki hep çöp, kapkara sular, o bal, kaymak, şerbet zannettiği şeyler hep pislikmiş. Göz kapaklarını yumup bağıra çağıra dua okumaya başladı. O anda sanki biri altındaki sediri çektiği için düşerek yere yuvarlandı. Hemen kendini dışarıya atmış. Fakat dönüp nereye baksa o üç kadının suratını görüyormuş. Yani üç kafa tek vücutta birleşmiş bir baş görüyor. Karanlıkta artık ne kadar koşup geldiyse bir köye sığınıp bir ihtiyara gördüklerinden bahsediyor. İhtiyar o sırada elindeki bakır tasla dönüp ‘benim gibi mi?’ diyor. İhtiyarın yüzünde üç kadın çehresi belirip aynı sesle konuşuyor. Kulübeden bir feryat yükseliyor. Koşturup geliyorlar. Senelerdir boş bildikleri mezarlık kulübesinde eşkıya köşede sedirin üstünde parmaklarıyla gözlerini çıkarmış. Eşkıya ondan sonra delirip köy köy gezmeye başlıyor. Ölene kadar kadın sesi duyuyor. Yıllar sonra eşkiyayı elleri boğazında sarılı vaziyette buluyorlar. Efendim sizler için yazıldı, sizler için okudu. Gerçek veya kurgu hikâye hikayedir. Her ne kadar sürçü lisan ettiysem af ola.”³

İcracı anlatıyı icra ederken arka fonda ateş çıtırtısı sesinin eklenmesi diğer icralardaki müzik olayına karşın odun ateşi etrafında toplanan bir grup insanın sohbet ettiği bir ortamı andırmaktadır. İcracının korku türü özelinde farklı yayınlarının olmasından dolayı ilgili anlatıyı tarihsel bilgilerle bezeyerek kendisinin kaleme alındığı belirtilmektedir. Anlatı içerisinde icracı araya kendi yorumunu katarak eşkıyaların vs. seslerini kendi ağızıyla taklit etmeye çalışmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminin son yılları ile Cumhuriyet’in ilk yılları, dağların asker kaçakları ve eşkıyalarla dolu bir dönemdir. Alımlayıcıya aktarılan memorat örneği tarihsel bir zemine oturtularak gerçeklik algısını pekiştirmek için önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bir gün adıyla nam salmış Koca İfrit eşkıyası kaçagım beni Tanrı misafiri sayıp saklar mısınız diye köyün birine çıkıp gelmiştir. Anadolu’da eskiden köy yerlerinde dağlarda yaşayan kaçak

³ <https://www.youtube.com/watch?v=2GXUWCzDCbE> (E.T.: 04.08.2023)

eşkıyalar vardı. Eşkıyalar askerden kaçarken köylere sığınarak köylülerle karın doyurup misafir olurdu. Anlatı da işlenmesi eşkıyalık kültürüyle ilgili alımlayıcıya bilgi sunmaktadır. Çeşme başında konuşan kadınları görüp benim ha Koca İfrit diyerek köye girmiş. Köydekiler onu görünce korktuğu için köyü sessizlik bürümüş. Anlatıda köyde sessizlik hakimiyeti bağlamın tekinsiz bir mekân olduğunun göstergesi olarak işlenmektedir. Köylerde halen sular çeşme başına gidilerek güğümlere doldurulmaktadır. Özellikle kadınlar çeşmeye giderek orada köyden arkadaşlarıyla sohbet eder.

Gittiği yerde etrafına bakındığında evdeki üç kıza kandil yakmaya yağınız yok perişanlık içindesiniz ya bunca bereket nereden geliyor diye sual etmiş. Üç başlı gelin imgesi karşımıza çıkmaktadır. Fakirlik köy yerlerinde oldukça normal bir durumdur. Lakin burada anormal olayların yaşandığının belirtisi olarak karşımıza çıkıyor çünkü evinde erkek olmadığı halde ve bu denli bir fakirliğin yaşandığı yerde bolluğun sebebi insanı şüpheye düşüren bir faktördür. Koca İfrit köydeki sessizlikten şüphelenerek ben geldim diye öldünüz mü söyleyip eğlenin diye konuşmuş. Sessizlik aynı zamanda işlerin yolunda gitmediğinin somut bir göstergesidir. Bir yerde sesin olması orada yaşayan insanların varlığına işaret ettiği için tekinsiz ve تنها yerlerde sesin olmaması korku anlatılarından sıklıkla karşılaşılan bir husustur. Koca İfrit' in sinirlendiğini gören köydeki o üç gelin aman yiğidim lakırdı ettiğine değmez köy dediysek bir değirmen üç hane var. Anlatı içerisinde Anadolu ağzına ait çeşitli söylemlerde yer almaktadır.

Koca İfrit o üç geline misafir olur. Karnının acıktığını belirttiği vakit gelinler sofraya kurar. Koca İfrit 'i uyarırlar. Sofrayı kurduktan sonra sakın suya bakma diyerek belirtirler. Koca İfrit, yemek esnasında susayıp suya bakınca o üç gelinin tek bedende, üç başlı garip bir yaratık olduğunu görür. Anadolu'da suya bakmak yani su falı bakana şeytan görünür, cin görünür inancı yaygındır. Fal anlık durumlarla ilgili çıkarımlarda bulunulması için yapılan bir uygulama olarak karşımıza çıksa da anlatı da işlenen su falı imgesi üç başlı gelinin nasıl bir varlık olduğunu işaret etmek için kullanılmıştır.

Koca İfrit korkudan ne yapacağını da bilemez. Çünkü buradaki köy hanesinden başka doğru düzgün insan yoktur. Çaktırmamaya çalışsa da üç başlı gelinler mevzuyu anlayınca Koca İfrit' e işkence eder. Koca İfrit acı içinde hemen oradan uzaklaşarak deli divane bir şekilde yollara koyulur. İnsanın gözü kendi türüne aşına olduğu için farklı yaratıklar karşısında aniden irkilip eli ayağına dolaşır. Anlatı içerisinde korku duygusunun alımlayıcının zihninde yer edinmesini sağlayan önemli bir faktör üç başlı olan gelin imgesidir. Yaratık olup da kılık değiştiren varlıklar korku anlatılarında sıklıkla karşımıza çıkmaktadır.

Gelenek kültürü özelinde anlatılar incelendiğinde karşımıza çıkan cin imgesi korku anlatılarının en çok işlenen imgelerinden biridir. Toplum içerisinde insanlar cinlerinde alemlerinin olduğu bilinmektedir. Zararlı ve zararsızları bulunmaktadır. Ayakları ters yahut çok başlı, kirli tırnaklı, pis yerlerde ortaya çıkacağı görüşü hakimdir. Özkul Çobanoğlu'nun derlediği cin anlatılarına bakıldığında kalıplaşmış ortak unsurlar göze çarpmaktadır. Dijital kültür içeriklerinin farklılaştığı düşünülse de geleneksel havuzdan beslendiği açıkça görülmektedir (Çobanoğlu, 2021: 95).

1.3.Öğretmen Olarak Atandığım Bitlis'in Köyünde Ezanlar Okunmuyordu

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bV3EiDfxluM&t=1s>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Kasvet Paranormal

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Mahlas kullanmaktadır

Kanalin Abone Sayısı: 24.4

Yayın Tarihi: 25.01.2022

Videonun Adı: Öğretmen Olarak Atandığım Bitlis'in Köyünde Ezanlar Okunmuyordu

Görüntülenme Sayısı: 110.154

Dakikası: 42.15

Konusu: Bitlis'in bir köyüne tayini çıkan Özlem öğretmenin köyde yaşadığı anormal olaylar anlatılmaktadır.

“Merhaba dostlarım. Korku ve gerilim hikayesi paylaştığım kasvet paranormal kanalına abone olup bildirimleri açarak hikayelerden haberdar olabilirsiniz. İyi dinlemeler. Merhaba ben Özlem. Otuz sekiz yaşındayım. Öğretmenim. İstanbul, Zeytinburnu'nda oturuyorum. Öğretmenliğe on altı yıl evvel başladım. Tayinim Bitlis de küçük bir köye çıkmıştı. Köyün adını hala orada yaşayanlar olduğu için açıklamayacağım. Heybeli köyü diyeceğim. Gideceğim köyü internetten biraz araştırdım. Nasıl bir yer olduğuna baktım. Köy gayet güzel görünüyordu. Şirin küçük evleri ve tek katlı ufak bir okulu vardı. Köyün nüfusu oldukça düşüktü. Bu benim için bir avantajdı. İnsanları tanımakta zorluk çekmeyecektim.

Ailemle gidip kaydımı yaptırdım. Okulların açılmasına daha vardı. Tekrar İstanbul'a döndük. Zaman hızlı geçmişti ve köye gitmem gereken zaman gelmişti. Bavulları hazırlayıp ertesi gün hazır bir şekilde beklemeye başladım. Evdekiler ile vedalaşıp yola çıktım. Bulunduğum araç Bitlis'e varmadan bir yerde mola verdi. Biraz hava almak istedim. Dinlenme tesislerinde bir köşeye çekilip karanlığı izledim. Gözlerim karanlığa dalmıştı. Yalnız odaklandığım yerde bir hareketlilik fark ettim. Siyah gölgeler sağa sola sallanıp duruyordu. Sanki bir ağaç dalına siyah bir çarşaf asılmış gibiydi. Bir süre oraya baktım. Aniden kulağımın dibinden bir ses yankı yaparak geçti. Sanki ismini söyledi. Anlık bir ürkmeden sonra sağıma ve soluma baktım, kimseler yoktu. Tekrar arabaya bindim. Yolculuk devam ediyordu. Nihayet Heybeli köyün

tabelasını görmüştüm. İçimde anlamını bilmediğim bir heyecanla beraber korku ve endişe vardı. Bunları aşmak benim için zor değildi. Artık çalışacağım köydeydim.

Uzun kavak ağaçlarıyla bezenmiş, çok sık olmayan ahşap birbirleri arasında yakın mesafe olan iki katlı evlerin arasında elimde bavulla dolaşıyordum. Saat akşam yedi sularıydı. Hiçbir evin ışığı yanmıyordu. Kendi kendime ‘bu saatte yatmış olamazlar acaba neden ışıklar kapalı?’ diye soruyordum. Biraz daha ilerledikten sonra ışığı yanan bir ev gördüm. Oraya doğru yürüdüm. O gördüğüm yer kahvehaneye benzeyen bir yermiş. Önünde otuz beş kişi oturuyordu. Yanlarına gidip selam verdim. İçlerinden biri selamımı alıp ‘buyur kızım kime bakmıştın?’ dedi. Ben de kendimi tanıtip öğretmen olduğumu muhtar aradığımı söyledim. ‘Gel kızım gel hoş geldin, hele buyur içeri gir muhtar içeride’ dedi. Ben içeriye girdiğimde karşı masada iki kişi vardı. Birinin sırtı, diğerinin ise yüzü bana dönüktü. ‘Merhaba muhtar bey’ dedim. Sırtı bana dönük olan kişi yüzünü bana dönerek ‘merhaba buyurun’ dedi. Dikkatimi elindeki küçük kemiğe benzeyen şeyler çekmişti. Eline baktığımı fark edip elindekileri cebine koydu. ‘Ben özlem öğretmen bu köye atandım’ dedim. Muhtar ayağa kalkıp ‘hoş geldin öğretmen kızım ben Tevfik, bu köyün muhtarıyım. Neden haber vermedin? Geleceğin yerden seni aldıldım’ dedi. Ben de ‘köye girdiğimden beri telefonum çekmiyor kimseye ulaşamadım’ dedim. Kahvehaneden çıkıp yaklaşık beş dakika yürüdük, okul görebiliyordum.

Okulun hemen yanında küçük prefabrik bir ev vardı. Muhtar bana o evi göstererek, ‘burası senin kızım burada kalacaksın, şimdi geç çeyreği yat dinlen’ dedi. ‘Sabah olunca yine kahvehaneye gel, seni diğer köy halkıyla tanıştırayım. Sonra da görevine başlarsın’ diye ekledi. Ben de teşekkür ederek muhtarın elindeki anahtarı alıp içeri girdim. İçerisi oldukça soğuktu. Biraz odunla sobayı yakıp pencere kenarından okula bakıyordum. Küçük tek sınıflı bir okuldu. Kendi kendime ‘Buranın öğrencisi bu kadar mı?’ diye düşündüm. O gece sobanın verdiği sıcaklık ile uyuyup kalmışım. Kalktığım sabah olmuştu. Dışarı çıkmak istedim. Benim kaldığım eve yakın bir pınar vardı. Pınarın başında üç tane kadın su dolduruyordu. Onların yanına gidip selam verdim. Kadınlar selamımı aldı. ‘Hoş geldin kimlerdensin?’ diye sordular. Ben de öğretmen olduğumu dün akşam köye geldiğimi söyledim. ‘Duyduk tekrar hoş geldin hoca hanım’ diye beni karşıladılar. Yalnız kadınlardan biri bana çok tuhaf bakıyordu. Ben de ona doğru dönünce herkes konuşmayı kesti.

Derin bir sessizlik sonrası o bana bakan kadın ‘fazla kalamazsın bu köyde sen de gidersin’ dedi. Ben de ‘neden gideyim ki? Neden öyle söylediniz’ diye sordum. O kadın, ‘onlar seni rahat bırakmaz, bu köyde yabancı istemiyorlar’ dedi. Bende ‘kim kimlerden bahsediyorsunuz, açıklar mısınız?’ diye sordum. Diğer kadın benimle konuşan kadına dönüp ‘Naciye fazla konuştu sen karıştırma öğretmen hanımın kafasını’ dedi ve ardından bana dönüp ‘kızım ben Havva, muhtarın eşiyim, sen Naciye’ye bakma o bazen ne dediğini bilmez, bizim çocuklar biraz yaramaz olurlar, o yüzden öyle söyler’ dedi. Muhtarın eşi yüksek sesle ‘Naciye, sus artık suyunu doldur!’ diye çıkıştı. Naciye kadın ‘bir şey demedim ben, siz de biliyorsunuz onlar kimseyi istemiyor. Bu köyden kaç kişi geldi gitti, kaç kişi kafayı yedi dayanamadı, yalan mı ha!’ dedi. Sonra testisini alıp Pınar’dan ayrıldı. Bu durum beni biraz ürküttü. Havva kadın bana dönerek ‘kızım benim evim şu gördüğün caminin hemen yanında. Bir şeye ihtiyacın olursa çekinmeden buyur gel’ dedi. Ben de ‘tamam, Havva teyze’ dedim. Havva teyze ve yanındaki diğer kadına iyi günler dileyip oradan ayrıldım. Günlerden cumartesiydi. Okullar pazartesi günü açılacaktı. Bu iki günlük zaman dilimi köyü gezip insanları tanımak, çocukları görmek adına iyi bir fırsattı. Ama tuhaf olan bir şey vardı. Sokaklarda bir tane bile çocuk yoktu. Köyün içinde biraz dolaştıktan sonra kaldığım eve yöneldim. Hava yavaş yavaş kararıyordu. İleriden bazı sesler duydum. Çocuklar birbirleriyle konuşarak geliyordu.

Bu çocukların önünde yaklaşık on beş keçi vardı. Çocuklar bana iyice yaklaştı. Onlara ‘merhaba’ dedim, benimle konuşmadılar. Ben çocuklara ‘korkmayın, ben sizin yeni öğretmeninizim’ dedim. Ve ardından biraz daha yaklaştığımda aniden kara bir keçi benim karşıma çıktı ve korkutucu gözlerle bana bakmaya başladı. Çocuklardan birisi keçinin boynuzundan tutup geri çekti. Benimle hiç konuşmadan yollarına devam ettiler. Arkalarından öylece bakakaldım. Bu köy her geçen dakika daha tuhaf olmaya başlamıştı. Eve gidip yine cam kenarında oturmaya başladım. Dışarıyı seyreliyordum. İçimi titreten bir atmosfer vardı burada ama sebebini bilmiyordum. Öylece karanlığa bakarak düşünürken birden bir çığlık yükseldi. İlk önce pencereden seyrettim. Çığlıklar gittikçe daha belirgin ve yakından gelmeye başlamıştı. Gaz lambasını yakıp dışarı çıktım. Kapının önünden sesin geldiği yöne doğru baktım, ses bana doğru

yaklaşıyordu. ‘Kimsiniz?’ diye seslendim. Cevap yok. Bu bir kadın sesiydi. Tekrar ‘kim var orada?’ dedim. Yine cevap yok. Bir iki adım attım.

O anda çığlıklar kesildi. Ama sanki bu çığlıkları sadece ben duyuyordum. Benden başka kimse dışarı çıkmamıştı. Ben sessiz bir şekilde etrafa bakmaya başladım. Arkamdaki evin kapısının önünden farklı bir ses duydum. Kapı gıcırdama sesi gibiydi. Geri dönüp eve gittim. Kapıları kilitleyip pencere kenarına geçtim. Olanlara anlam vermek mümkün değildi. Pencere kenarından dışarıya bakarak uyuya kalmışım. Sabah olmuş her yerim tutulmuştu. Elimi yüzümü yıkamak için kalkıp banyoya gittim. Musluğu açıp elimi yıkıyordum ki aynaya baktığımda ani bir refleksle kendimi geri attım. Aynada kan ile ‘git buradan!’ yazıyordu. Üzerimi bile değiştirmeden pijamalarımı muhtarlığa koştum. Muhtara dün geceki kadın sesini ve sabahki ayna olayını anlattım. Muhtar sanki çok normal bir olaymış gibi karşıladı. Yüzüme bakarak ‘kızım bu köye alışmam biraz zaman alacak. Sen dün gece seste duymadın. Sabah aynada yazı da görmedin, kendi kendini korkutmuşsun’ dedi. Ben de öfkeli bir şekilde ‘ben ne duyduğumu da ne gördüğümü de çok iyi biliyorum. Gelin eve birlikte gidelim, siz de görün’ dedim. Muhtar gayet sakin bir ses tonu ile ‘kızım var git evine bak göreceksin hiçbir şey yok’ dedi. Ben de olayı daha fazla büyütmemek için ‘peki’ dedim. Eve doğru yürüyüp içeri girdim. Yavaş adımlarla banyoya gittim. Aynaya baktığımda bir şok daha yaşamıştım. Yazı yoktu. Tek bir leke bile yoktu. ‘Bu nasıl olur?’ diye kendi kendime sormaya başladım. Bu köyde bir tuhafılık vardı. Biraz düşününce ‘sanırım ben kendi kendimi korkuttum galiba’ dedim. Kahvaltı hazırlayıp yedikten sonra yine köyü gezdim. Yarın okul vardı.

Köyün içinde dolaşıyordum. Yine etrafta bir tane bile çocuk yoktu. Köyün çıkışında küçük bir koruluk vardı. Oraya doğru yürüdüm ormanın içine girdim. Ağaçlarda kargalar vardı. Ormana girmeden önce hiçbir ses yoktu. Ama ormana bir adım atar atmaz. Onlarca karga bir ağızdan bağırmaya, daldan dala uçmaya başladılar. Sesleri çok ürperticiydi. Biraz ilerledikten sonra ileride bir çocuk gördüm. Sırtı bana dönük bir şekilde çömelmiş kafasını önüne eğmişti. Yanına yaklaşıp ‘hey küçük! ne yapıyorsun orada?’ diye seslendim. Cevap yok, iyice yaklaştım. ‘Merhaba iyi misin?’ dedim. Yine ses yok. Omzunu elledim. O çocuk yavaşça bana döndü. Kucağında bir şey vardı. Dikkatli bir şekilde baktığımda bir kargo ölüsü olduğunu gördüm. Çok sessiz ve titrek bir ses tonu ile ‘o öldü, onu öldürdüler, bak boynunu kırdılar’ dedi. Ben de ‘kim yaptı bunu?’ dedim. Çocuk kafasını yukarıya kaldırdı ‘onlar’ dedi. Yukarıya baktığımda çocuk bana diğer kargaları gösteriyordu. ‘Kargalar mı yaptı?’ deyip tekrar çocuğa döndüğümde orada kimse yoktu. Bütün tüylerim diken diken oldu, içime amansız bir korku ve ürperti düştü.

Koşarak oradan uzaklaşmaya başladım. Koşuyordum ama bir türlü o küçücük ormandan çıkamıyordum. Sanki olduğum yerde daire çiziyordum. Karga sesleri gittikçe daha keskin bir şekilde geliyordu. Ne yapacağımı şaşırmış bir vaziyette olduğum yerde dizlerimin üstüne çöküp ağlamaya başladım. Ellerimle kulaklarımı kapatıyordum. Bu bir süre böyle gitti. Daha sonra bir sessizlik oluştu. Omzuma bir elin dokunmasıyla irkildim. Kafamı kaldırdığımda bu muhtarın hanımı Havva kadındı. Hemen toparlanıp ayağa kalktım. Şaşkın gözlerle sağa sola bakmaya başladım. Havva kadına dönerek ‘ben buraya nasıl geldim?’ dedim. O da ‘Kızım sen buradaydın zaten yaklaşık on dakikadır seni kendine getirmeye çalışıyorum’ dedi. Ben de ‘ama nasıl olur? Ben ormanın içine girmiştim. Orada çocuk ve kargalar vardı’ dedim. Havva kadın bana bakarak ‘senin sinirlerin bozulmuş hocam bize gidelim sana sıcak bir ıhlamur kaynatayım içer kendine gelirsin’ dedi. Ben de yaşadıklarımın etkisi altında sadece ‘tamam olur’ diyebildim. Yavaşça yürümeye başladık. Yıkık dökük bir caminin önüne geldik. Bu köye geldiğim günden beri hiç ezan duymamıştım. Havva kadına dönerek ‘abla bu köyde bu camiden başka cami yok mu? ben geldim geleli hiç ezan sesi duymadım’ dedim. Havva abla ‘sus kızım burada konuşulacak şeyler değil bunlar eve gidip sana anlatacağım’ dedi. Ben de ‘tamam’ diyerek sustum. Camiye bakarken kırık penceresinden içeride bir hareketlenme olduğunu gördüm. Bir ya da birileri sağdan sola koşturuyordu. Sadece gölgelerini görebiliyordum.

Havva Ablaya ‘abla bak içeride birileri var’ dedim. Havva abla benim gösterdiğim yöne baktı ve bir anda gözleri kocaman oldu. Benim kolumdan tutarak ‘koş kızım koş! bakma oraya’ dedi. Hızla oradan uzaklaşıp eve vardık. Abla ‘ben cine periye fazla inanmam, daha doğrusu onları görebileceğime inanmam. Ama bugün yaşadığım olaylardan sonra neye inanıp, neye inanmayacağımı şaşırdım. Anlat bana yoksa şimdi bavulumu alıp buradan giderim’ dedim. ‘Tamam kızım dinle beni’ dedi ve anlatmaya başladı. ‘Onların

ismini anmadan önce Allah'a sığınırım, onlar ki Allah'ın ateşine lanetlediği şeytanın çocukları, onlar ki ateşin görünmeyen kısmı, Allah bizi onların şerrinden ve gazabından korusun' dedi. Kızım 'bu köyde Naciye kadının abarttığı kadar değil tabi ki ama maalesef birtakım tuhaf olaylar yaşıyoruz. Yani şöyle söyleyeyim, korkma ama biz burada cinlerle birlikte yaşıyoruz. O cinler bizimle bir anlaşma yaptı. Biz köyde ezan okutmayacağız. Namaz kıldırmayacağız onlar da bize zarar vermeyecek. Aksi takdirde bu köyde yaşamamıza izin vermezler' dedi. 'Bundan tam yirmi sene önceydi. Ben yeni evlenmiştim. Benim babam köyün imamıydı. Sevilen sayılan biriydi. Bir sabah, ezanı okumak için bu gördüğün yıkık camiye gitti. Minareye çıkıp ezan okuması gereken yerde saçma sapan şeyler söyledi. Ne olduğunu öğrenmek için dışarıya çıktık. Babam kendinden geçmiş bir vaziyette kalkın misafirlerimiz var onlara hizmet edin diye bağırıyordu. Minareye çıkarak ilk kan, ilk diyet! diyerek kendini aşağı attı' dedi.

Ben çığlık çığlığa babamın yanına gittim. Babam son nefesini vermek üzereydi. 'Neden yaptın bunu baba?' dedim. Sadece bir cümle söyleyebildi. 'O orada onu alın! diyerek kollarımda can verdi' dedi. 'Kimden bahsettiğini bilmiyorduk ama bunu öğrenmemiz fazla sürmedi ve bir anda deprem olur gibi her yer sallanmaya başladı. O, babamın kendini attığı minare yüksek bir gürültüyle çöktü. Sebepsiz yere yıkıldı ve caminin içinde aniden bir yangın çıktı. Bütün ahali caminin yanına geldi. İçeriye girenler kendini geri dışarı atıp Allah'ım sen bizi koru! Sen bize yardım et! diye bağırarak dizlerine vura vura kaçmaya başladılar. Ben de caminin penceresinden içeriye baktım ki, cami alev alev yanıyor' dedi. Daha sonra köy halkı toplanıp minareyi yeniden dikmeye çalıştı ama her bir hamlede minare tekrar yerle bir oldu. 'Biz bir tuğla koyduk. Beş tuğla birden düştü, izin vermediler. Caminin içine Kur'an-ı Kerim koyduk. O dakikada yanıp kül oldu. Yani kızım senin anlayacağın bu köyü sahiplendiler. Biz de onlarla yaşamaya alıştık. Onların kurallarından köyden kaçanlar oldu ama fazla geçmeden kaçan kişilerin kimisi intihar ederek, kimisi boğularak, kimisi yeni taşındığı evde yanarak can verdi' dedi. 'Kimsenin gitmesini istemiyorlar ayrıca birinin de bu köye gelmesini istemiyorlar. Şimdi senin gördüklerin ve yaşadıklarının hepsi gerçek. Sana zarar veremezler. Anlaşmaya göre bir zarar görmedikleri takdirde bu köydeki kimseye zarar veremezler ama seninle bu köyden gitmene izin vermezler kızım' dedi. Ben 'böyle bir şey nasıl olur? siz kafayı yemişsiniz, ben hemen şimdi gidiyorum zaten bu köyde bir tane bile çocuk yok, kime öğretmenlik yapacağım?' diye çıkıştım. Havva Ablâ, 'kızım her köyde olduğu gibi bu köyde de çocuklar var ama evlerinden dışarıya çıkamazlar, sadece okul açıldığında okula gider eve dönerler, onların çoğu şeyden haberi yok, yaşı biraz büyük olanlar çobanlık falan yapanlar' dedi.

Ben de o akşamki gördüğüm çocukları sordum. Keçiye anlattım. Havva Ablâ kafasını öne eğerek 'o, keçi değil, o bu köye musallat olan cinlerin reisi hasta Hannas birçok kılığa girebilir, genellikle siyah bir keçi kılığında dolaşır, sen çocuğa yaklaşmaya çalışınca ona dokunma diye senin önüne geçmiş izin vermemiş' dedi. 'Yarın okullar açılıyor, sen bu anlattıklarımı hiç duymamış gibi davran işini yap, bu duruma alışırın' dedi. Ben de 'abla ne alışmasından bahsediyorsun? bu anlattıkların sıradan şeyler değil, ben bu köyde bir dakika bile kalmak istemiyorum' dedim. Evden bir hışımla çıkıp kendi evime doğru hızlı adımlar attım. Eve gidip bavulumu alıp dışarı çıktım, yürümeye başladım. Köyün dışına doğru ilerledim, hava birden kararmaya başladı. Önümü görmekte zorlansam da durmadım. Şimdiye kadar köyü geçmiş olmalıydım ama hâlâ köyün içindeydim. Sürekli dua okudum. O an ileride bir kalabalık gördüm.

Bir eğlence veya bir düşün vardı, oraya doğru gittim. Kara çarşafly kadınlar, sarıklı uzun boylu adamlar vardı, 'bana yardım edin' dedim. İçlerinden birisi yanıma gelip 'gel benimle' dedi. Koluma girip, kalabalığın içine götürdü. Herkes bana bakıyordu. Ben 'bana yardım edin, bu köyden gitmem lazım' dedim ama kimse beni dinlemiyordu. Sadece dönen gözlerle bana bakıyordu. Karşımdan bir tane siyah keçi bana doğru yaklaştı. Ben olduğum yerde çakılı kalmış keçiye bakıyordum. Keçi bana yaklaştıkça bir insan silüetine büründü. Ben korkudan titremeye başladım. O kişi yanıma geldi ve bana öfkeli bir şekilde bakarak 'bu köyün sırrını dışarıdan kimseler bilmemeli ve sen burada olanlara şahit oldun. Senden öncekiler kaçıp gitti. Onlara ne olduğunu görmek ister misin?' dedi ve kolumdan tuttu. Kendimi bir ormanda buldum. Orada yaşı genç bir kadın vardı. Toprak yiyordu. Nefessiz kalıp yere yığılıyor, daha sonra kalkıyor yine toprak yiyordu. Beni oraya getiren varlık, 'bu kadın Elif öğretmen, bu da köyden kaçmak istedi, şimdi ise her gün ölüp yeniden dirilerek aynı acıları çekiyor ve henüz ıstırapı bitmedi' dedi. Yine kolumdan tuttu. Kendimi bir anda başka bir yerde buldum. Burası bir hastane ya da tımarhaneydi. Boş bir odada genç bir adam vardı. Elindeki kırık

cam parçası ile kendi bileklerini kesiyor. Oradan akan kanı içiyordu. Aynı şekilde defalarca bu sahneyi yaşıyordu. Ben ‘yeter artık!’ diye bağırdım. ‘Yetmez! gel benle’ dedi. Bu sefer gözümü bir mezarlıkta açtım. Orada ise yine bir kadın bir mezarı elleriyle kazıyor, içindeki çürümüş cesedi çıkarıyor. Kendisi yatıyor ve kendi üzerine toprak atıyordu. Benim bu sahneleri görmeye gücüm kalmamıştı. Gözlerimi kapatıp olduğum yere çöktüm. O varlık, bunun da bir öğretmen olduğunu kaçmak istediğini ama yapamadığını bu köyden çıkış olmadığını söyledi. Ben dizlerimin üzerine çöküp ağlamaya başladım. Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Kendime geldiğimde Havva kadının evindeydim. Bana ‘Ne oldu?’ dedim. O da ‘bir şey yok kızım her şey yolunda, seni köyün çıkışındaki ana yolda bulmuşlar, bana getirdiler bu köyün kurallarına uy kızım yoksa biz seni onlardan koruyamayız’ dedi. O an bir şey demedim ama kendimce bir karar aldım. Kaderim beni buraya gönderdiyse tek başıma da olsam onlarla mücadele edecektim.

Ben buradaki köylüler gibi yapıp bu duruma katlanamazdım. Aileme iyi olduğumu çocukların beni çok sevdiğini, köylülerin bana sürekli yardım ettiğini söyledim. Bir gün sabah caminin önünden geçerken içeriye doğru bir göz attığımda aslında sadece minarenin yıkık olduğunu, caminin oldukça sağlam olduğunu fark ettim. Belki de bu cami kurtuluş yolumuzdu. Bu köyde bir ezan okunsa, ölenleri bir sela verilse, bu şerli varlıklar gücünü kaybedecekti. Bu camiye tekrar onarmak gerekiyordu. Kendi kendime ‘bu köyde ezan sesi yükselmeli!’ dedim. O gün okulda ders verdikten sonra çocukları evlerine yolladım. Okuldan sonra çantamı alıp köyün kahvesine gittim. On kişi vardı, selam verdim, muhtar da oradaydı. Yüksek bir sesle ‘biliyorum’ dedim. Herkes bir anda bana baktı. Ben tekrar ‘biliyorum, bu köyün başındaki laneti biliyorum. Buna sebep olan şeyleri de biliyorum ve sizin onlardan ne kadar korktuğunuzu da ama buna artık bir dur demeyecek misiniz? kendiniz için olmasa bile çocuklarınız, torunlarınız için bir şey yapmayacak mısınız? okula gelen bütün çocukların gözü ders boyunca dışarıda yazık vallahi yazık! bu köyde ezan okunmalı, namaz kılınmalı’ dedim. Muhtar yanıma gelip ‘kızım sen bu işe karışma işini yap, maaşını al, gerisini kurcalama’ dedi. Öfkeli bir şekilde ‘ben bu köyden gidemiyorum, benden önceki öğretmenlerin hepsi öldü, bir şey yapmadı, benim sonumda, sizin sonunuz da onlar gibi olacak. Sizin de çocuklarınızın da benim de bu köyde kimsenin can güvenliği yok. Ben kararlıyım. O camiye tadilat edeceğim, gerekirse tek başıma o tuğlaları alıp o minareyi yeniden dikeceğim. Siz de burada ölümü bekleyin!’ dedim. Kimseden çıt çıkmıyor. Herkes boş yüzlerle yüzüme bakıyordu. Ben de bir süre kahvehanede insanların üzerinde gözlerimi gezdirdikten oradan çıktım.

Camiye doğru yürümeye başladım. Arkamdan birisi ‘öğretmen kızım’ diye seslendi. ‘Efendim Hüseyin amca?’ dedim. Yanıma gelip ‘ben de sana yardım edeceğim, bıktım böyle ölü gibi yaşamaktan’ dedi. Birlikte camiye doğru yol aldık. Camiye vardığımızda Hüseyin amca bana ‘kızım ne yapacağız, ben ihtiyar, sen kadın bu koca minareyi ikimiz nasıl dikeceğiz?’ dedi. Ben de ‘yapacağız amca bir şekilde bu köyde ezan okunacak, bu şerhler bundan güç alıyorlar. Köylülerin korkularından besleniyorlar, yapacağız. Bir bir öreceğiz tuğlaları’ dedim. Hüseyin amca ile birlikte minarenin sağlam olan tuğlalarını ayırdık. Hüseyin amca, saman ve çamurdan harç yaptı. Hüseyin amca, ‘kızım artık gitmemiz gerekiyor, hava karardı, bu saatte dışarıda olmasak iyi olur’ dedi. Ben de ‘tamam amca yarın okuldan sonra tekrar devam ederiz’ dedim. Hüseyin amcaya teşekkür ederek eve gittim. O gece içimde bir huzurla uyudum. Sabah olduğunda okulun yolunu tuttum. Okula giderken yolda Hüseyin amca karşıma çıktı. Gözleri kan çanağına dönmüş, dudakları morarmıştı. Onu o halde görünce ‘ne oldu?’ dedim. Hüseyin amca yüzüme bile bakmadan kafası öne eğik bir şekilde ‘kızım kusura bakma sana daha yardım edemem hakkını helal et’ dedi. Ben de ‘bunu sana kim yaptı?’ dedim. ‘Boş ver kızım onlara bizim gücümüz yetmez, sana yardım ettim diye beni sabaha kadar dövdüler, işkence ettiler’ dedi. Kimlerin olduğunu anlayınca ‘kusura bakma amca benim yüzümden oldu’ dedim ve yürümeye devam ettim.

Caminin önüne gelince olduğum yere çakılı kaldım. Dünkü ördüğümüz o duvar yine yerle bir olmuştu. Gözlerim doldu. Kolumdan çantamı bırakıp hemen yıkılan duvarı tekrar örmeye başladım. Ama olmuyor, ben bir tuğla koyuyorum. Hemen geri düşüyordu, sinirimden orada ağladım. Ne yapacağımı bilmez bir şekilde çaresiz kalmıştım. Haftalardır buradaydım ve bir çözüm bulamıyordum. Her geçen gün biraz daha akıl sağlığımı yitiriyordum. Allah'a haykırdım. ‘Rabbim! sana güvenir sana sığınırım, buradaki günahsız yavrular için bana bir yol göster. Ben daha fazla dayanamıyorum, bir yol göster ya da al canımı! Burada ezanın okunmuyor, namazın kılınmıyor, bu aciz kula yardım et!’ dedim. O an birinin omzuma dokunduğunu hissettim. Ellerimle gözyaşlarımı silip kafamı kaldırdığımda bunun Havva abla olduğunu gördüm. Bana

‘kalk kızım kendine gel’ dedi. Ben ayağa kalkıp Havva Ablaya baktım ‘ne oldu?’ dedim. ‘Gel kızım camiye gidelim’ dedi. Havva abla minberi gösterip ‘orada kızım, senin, benim, bu köyün kurtuluşu orada ama kimse bilmiyor, bilenler de cesaret edipte onu oradan almıyor, sen al onu kızım’ dedi. Ben de Havva Ablanın bana gösterdiği yere doğru yürüdüm. Minberin altında küçük bir kutu vardı. Üzerinde Arapça yazılar yazıyordu. Onu elime alıp, Havva ablaya döndüm. Bana bakarak ‘aç kızım o kutuyu’ dedi. Ben yavaşça kutuyu açtım, içinden bir tespih, bir yüzük ve Musa'ya benzer bir şey çıktı. Havva abla, ‘onu bana getir kızım’ dedi. Ben de ayağa kalkıp ona doğru yürüdüm ama Havva Abla bir anda ortadan kayboldu. Camının içine göz gezdirdim ama kimse yoktu. Kutuyu alıp dışarıya çıktım. Havva Ablanın evine gidip kapıyı çaldım. Havva Abla kapıyı açtı. ‘Buyur öğretmen kızım’ dedi. ‘Abla neden beni bırakıp geldin? Hem ne ara eve girdin, az önce yanımdaydın, kutuyu sana getirmemi söyleyip ortadan kayboldun’ dedim. Havva Abla şaşkın bir yüz ifadesiyle bana bakarak, ‘kızım ben hiç dışarıya çıkmadım ki buradaydım hem ne kutusu?’ dedi. Donuk bir şekilde kutuyu ona uzattım. Kutuyu elimden alıp bana bakarak ‘bu ne kızım? nereden buldun bunu?’ dedi.

Kutuyu açınca birden gözyaşlarına boğuldu, olduğu yere yığıldı. Onu içeri götürüp bir bardak su içirdim. Kendine geldi ve kutudakilerin ne olduğunu anlatmaya başladı. ‘Kızım bu babamın tespihi, bu da onun yüzüğü, babam koymuş oraya önceden rüyalarım girerdi, kızım camiye git, orada emanetim var, onları al’ derdi. ‘Ben ya da bu köyden hiç kimse oraya girmeye cesaret edemedik, giren olursa ya da girmeye teşebbüs eden başına muhakkak bir şey gelirdi, Hüseyin Efendi'ye sana yardım ettiği için sabaha kadar eziyet etmişler. Sen temiz kalplisin belli ki sana bir şey yapamıyorlar, seni koruyan bir şeyler var’ dedi. Ben de ‘bana da yaptılar, beni de alıp farklı yerlere götürdüler ama ben onlardan korkmuyorum, bu muskaya benzer şey ne dedim? Muskayı eline alıp bilmem kızım anlamam ben böyle şeylerden bu da babama ait bir şey olsa gerek’ dedi. Havva Abla tereddütlü bir şekilde muskanın içine bakmaya başladı. Muska da şekiller, semboller ve bir ağaç vardı. Havva Abla, ‘kızım babam bunu boş yere oraya koymaz, bunun muhakkak bir anlamı vardır’ dedi. Ben de ‘bunu kim anlar, kim okuyabilir?’ dedim. O da ‘köyün en yaşlısı’ dedi. Ben de ‘tamam, o halde birlikte oraya gidelim okutalım’ dedim. ‘Tamam’ dedi ve birlikte yola çıktık. Kadının evine gittik. Havva Abla kapıyı çaldığında kapıyı genç bir kadın açtı. Kapıyı açan o kadın ‘Havva buyur’ dedi ve içeri girdik. Abla, direk konuyu açtı ‘önüne bu kâğıdı al, ona iyice bak, orada yazan şeyin şekillerin ne anlama geldiğini bize söyle’ dedi. Kadın, kâğıda uzun uzun baktıktan sonra ‘Havva kızım bu kâğıtta bu köyün lanetini kaldırmaya yarayacak bir şifre var, senin baban tarafından yapılmış güçlü bir mühür, bunları yerine getirmeniz gerekiyor’ dedi. Ben söze girerek ‘peki teyzeciğim anlat bize ne yapmamız gerekiyor?’ dedim.

Kadın, ‘kızım bu ağaç köyün bir çıkışında var, bir de girişinde var, ağacın altında Fatıha suresini okuyarak birer tane ateş yakacaksınız, daha sonra mezarlığa girip bir ölünün toprağından birer avuç toprak alıp yaktığınız ateşe atacaksınız, son olarak da bu tılsımı bulduğunuz yere gidip Ayet’el Kürsi’yi bir kâğıda yazın caminin duvarlarının dört bir tarafına asacaksınız, bunları yaptıktan sonra Allah'ın izniyle bu köydeki lanetin kalkacağı yazıyor’ dedi. Ben Havva Ablaya bakarak ‘bunları hemen yapalım abla’ dedim. Havva Abla o an gözyaşlarına boğuldu ve ‘demek ki babamın son nefesinde söylediği oradan onu alın dediği şey bu mühürdür, babam son nefesinde dahi bizi düşünmüş’ dedi. Kadının dediği her şeyi bir bir yaptık. Akşam olunca bende eve geçtim. O gece başka bir hava vardı. Gökyüzünde yıldızlar parlıyor, ağustos böcekleri yatıyordu.

Pencerenin kenarında uyuyakalmışım. Gece uyandığımda başucumda Havva Abla gülümseyerek bana bakıyordu. Ben bir anlık irkilmeye ‘abla sen nasıl girdin içeri?’ dedim. ‘Başardın kızım! Artık bu köyde de ezan okunacak, senin sayende’ dedi ve usulca kayboldu. Onun kaybolmasıyla birlikte aniden bir ezan sesi yükseldi. Hemen dışarıya çıktım. Bu ses yan köyden geliyordu. Ezan sesini ben gibi duyan herkes kendini dışarıya atmıştı. Ağlayanlar, dizleri üzerine kapanıp dua edenler, Allah'tan af dileyenler muazzam bir manzaraydı. Ben içeriye girip Allah'a şükredip abdest almaya yönlendim. On dakika sonra bir gürültü duydum. Kapının önünde birileri vardı. Dışarıya çıktığımda gördüğüm manzara karşısında gözlerim doldu. Köyün yaşlısı, genci, çocuğu, kadını ellerine kazma, kürek, kova, su ve inşaat malzemeleri alıp gelmiş. Havva Abla bana yaklaştı ve ‘kızım senin sayende bu sabah bu köy ezan sesi duydu, sen bize birlik olmanın ne kadar güzel bir şey olduğunu öğrettin, şimdi senin önderliğinde o camiye tekrar faaliyete geçireceğiz’ dedi. Ben de ‘hepinize teşekkür ederim, hepinizden Allah razı olsun’ dedim. Akşama kadar yıkılan camiye eskisinden güzel bir hale getirdik. Köy bir anda aydınlığa kavuşmuştu. O şerlerden sadece ben değil bütün

köy kurtulmuştu. Allah hepimizi o şerlerden korusun. İnsana merhameti yardımlaşmayı, bazen cesaret etmeyi de öğretmek gerekiyor diye düşündüm. Ve bunu hayatım boyunca bütün öğrencilerime aşılama çalıştım. Selam ve dua ile kalın. Hikâyenin sonuna geldik dostlarım hikayelerin devamı için abone olmayı, videoyu beğenmeyi ve yorum atmayı unutmayın. Bir başka hikâye de görüşmek üzere hoşça kalın.”⁴

Adım Özlem. Öğretmenlik mesleğini icra ediyorum. Tayinim Bitlis’in hiç bilmediğim bir köyüne çıktı. Köyde halen yaşayan insanlar olduğu için kurgu olarak Heybeli köyü diyeceğim. İcracı giriş kısmında kendi başından geçen bir olayı anlatır gibi bir üslup benimsediği için anlatının gerçekten yaşanmış olduğu düşüncesi alımlayıcının zihninde yer edinmiştir. Yolda atandığım köye doğru giderken gözüm bir karanlığa odaklandı. Bir hareketlilik vardı. Sanki bir ağaç dalına siyah bir çarşaf asmışlar, siyah gölgeler sağa sola sallanıp duruyordu. Oraya bakarken sonra kulağıma aniden bir ses yankı yaptı. Bir ses ismini söylüyordu. Ama etrafımda kimse yoktu. Karanlık imgesi, siyah gölge imgesi ve ses imgesi anlatıyı korku bakımından donatarak alımlayıcının ilgili korkuyu hissetmesini sağlamıştır. İnsan karanlıktan korkan bir varlıktır. Karanlığın bu denli ürpertici ve korkutucu olmasının nedeni insanın hakimiyeti dışında her şeyin gerçekleşebileceği ihtimalini bilmesinden kaynaklanmaktadır. Karanlıkta insanın başına her türlü şey gelebilir. İnanç gereği doğaüstü varlıkların karanlık vakitlerde hareketlenerek insanlara zarar verebileceği düşüncesi yaygındır. Halk arasında gece gece tırnak kesilmez. Akşam ezanından sonra evden çıkılmaz gibi ifadeler yaygınlık kazanmıştır.

Köye geldiğim vakit muhtar evimi gösterdi. Kalacağım evin yakınında bulunan pınardan su dolduran kadınlar tuhaf tuhaf bana bakıyordu. Fazla kalamazsın bu köyde sende gidersin. Onlar seni rahat bırakmaz. Bu köye yabancı istemiyorlar dedi. Bu durum beni biraz endişelendirmişti. Okulların açılmasına daha vakit olmasına rağmen sokaklarda bir tane bile çocuk yoktu. Korku türüne ilişkin anlatılarda tekensiz mekân imgesi sıklıkla karşılaşılan bir imgedir. Metruk binalar, mezarlıklar, تنها sokaklar, ormanlar, kuytu köşeler vs. toplum içerisinde güvenli gözüktüğü düşünülmeyen mekanlardır. İnsanlar bu mekanlardan olabildiğince uzak durmaya çalışmaktadır. Çünkü bu yerler pis yerlerdir. Pisliğin içine de her türlü hayvan, börtü böcek ve yaratık gelebilir. İlgili anlatı odaklı düşünüldüğünde de köydeki sokakta tek bir çocuk cıvıltısı bile olmayışı merak duygusunun yanı sıra korkuyu da beraberinde getirmektedir.

Akşam olunca pencerede birden gözüm karanlığa daldı. Bu köyde içimi ürperterek gitgide tuhaf gelen bir şey vardı. Sebebi belirsizdi. Öyle bakınırken bir çığlık yükseldi. Kadın sesi gibi bir ses bana doğru gelmeye başlayınca orada kimin olduğunu sorsam da etrafta kimse gözüküyordu.

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=bV3EiDfxluM&t=1s> (E.T.: 06.05.2024)

Karanlık ve çığlık imgesi anlatı içerisinde insanı huzursuz bir atmosfere sürüklemektedir. Korku duygusuyla detekardeş olan bu iki imge alımlayıcının da durumu rahatlıkla kavramasına imkân tanımaktadır.

Uyanıp banyoda elimi yüzümü yıkarken aynaya baktığımda ani bir refleksiyle irkilerek kendimi yeri attım. Aynada kan ile ‘‘Git Buradan’’ yazıyordu. Hemen evden ıktım. İnanışa göre cinlerin uğrak mekanlarından biri de banyodur. Memorat rnekleri dikkatli incelendiğinde genelde banyo imgesinin bulunduğu anlatılarda yaratıklarla dolaylı yoldan bir bağlantı sağlanmaktadır. Yine banyo imgesiyle bağlantısı bulunan ayna imgesi kişinin kendi korkularıyla aniden yüzleştiği bir eşya olarak karşımıza çıkmaktadır. Aniden muhtarın eşi yanıma geldi. Yolda yürürken yıkık dökük bir camiyle karşılaştık. Köye geldim geleli hiç ezan sesi duymadığımı söyledim. Kadın beni sus kızım burada konuşulacak şeyler değil diye susturdu. Camiye bakarken içeride birilerinin koşturduğunu gördüm. Kadın koş kızım bakma sakın oraya dedi. Sonra köydeki ablalardan biri bu köyün lanetli olduğunu yaşanan birtakım olaylardan sonra cinlerle beraber yaşadıklarını söyledi. Ezansızlık imgesi ve cin imgesi karşımıza çıkmaktadır. İslâm inancının hâkim olduğu köylerde camisiz hiçbir yer bulunmamaktadır. Camiye yapılan her türlü kötü davranış toplum tarafından kınanmaktadır. Her şeyden önce cami bir toplumun özgürce ibadet ettiği ve ezan sesini duyuran kutsal bir mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. Cin ise korku anlatılarında olduğu gibi burada da karşımıza çıkmaktadır. Anadolu korku kültürü dendiğine akla gelen ilk kötücül varlıklardandır. Ezan sesinin okunmadığı bir zaman dilimi ancak kıyametin gerçekleştiği zaman dilimi olarak tasavvur edilebilir.

O cinler bizimle anlaşma yaptı. Biz ezan okutmayacağız, namaz kıldırmayacağız onlar da bize zarar vermeyecek dedi. Muhtarın eşi eskiden babasının bu köyün imamı olduğunu söyledi. Bir gün minareye çıktığında saçma sapan şeyler söyleyip ilk kan ilk diyet deyip kendini attı. Sonra birden cami yıkılıp Kur’an-ı Kerimler yanmaya başladı. İnsanlar kaçıp gitti. Camiyi yeniden düzeltmek için uğraştıysak da izin vermediler. İnanç düzleminde düşünüldüğünde caminin yıkılması imgesi ile Kur’an-ı Kerim’in yanması imgesi korku duygusunu da beraberinde getirmektedir. Bir dinin ibadet yeri ve kutsal kitabının yok olması orada yaşamın biteceğinin veya ciddi bir terslik olduğunun açıkça habercisidir.

Duyduğum şeyler karşısında köyden kaçmak için yürümeye başladım. İleride bir düğün vardı. Oraya yöneldim. Kara arşaflı kadınlar, cbbeli uzun boylu adamlar vardı. Yardım istedim. Aralarından siyah keçi kılığındaki biri sen bu köyde yaşananları ve köyün sırrını ğrendin. Gitmek isteyenler hep öldü dedi. Cin eğlencesi imgesi göze çarpmaktadır. Cinlerde insanlar gibi eğlenceler düzenleyebilir. Anadolu inancında cinler düzenlediği düğünlere uyur gezer olan insanları kaçırıp

katarak kendi aralarına dahil ederlermiş. Bu yüzden uyku halindeyken ve karanlıkken dışarı çıkılması pek doğru kabul edilmemektedir. Burada dikkat çeken bir diğer husus sırrı öğrenme imgesidir. İnsanlar ve cinler aynı dünyada yaşasa bile iki tür birbirinin hayatına belli bir sorun teşkil etmediği sürece dahil olmamaktadır. Sırrın öğrenilmesi imgesi ise cinlerin varlığından haberdar olma durumuyla açıklanarak bireye korku hissettiren bir imgedir.

Köye geri dönüp düşünmeye başladım. Belki de bu köyde ezan okunsa ölmüşlerin ruhuna bir sela verilse bu şerli varlıklar gücünü kaybeder diye düşünüp köyde yeniden ezan sesi yükselmeli dedim. İfritler cami yapmama bir türlü izin vermiyorlardı. Dua etmeye başlayınca içimdeki ses caminin içinde bir kutu buldurdu. Kutuda eski bir tesbih, muska ve Kur'an vardı. Bilen birine sorduk. Köyün giriş ve çıkışındaki Kanlı ardıç ağacına Fatiha okuyacaksın. Sonra mezarlığa gidip bir ateş yakıp yaktığınız ateşe toprak atacaksınız. En son ise camiye gidip duvarlara Ayet'el Kürsi asacaksınız. Öğretmen bunları yapıp laneti kaldırınca köyde yeniden ezan sesi yükselmeye başladı. Ezan okunması ve sela verilmesi İslami unsurun bir parçası iken lanetin bozulması için hem Fatiha okunup hem de ateşin toprakla yakılması şamanistik unsurları da göz önüne çıkaran bir örnek olarak verilebilir. Ayrıca İslâm ile şamanistik unsurların bireyin yaşantısında nasıl iç içe geçtiği açıkça görülmektedir.

1.4.Uyumak İçin En Yanlış Zamanı Seçtim

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RuMY0xMvz5s&t=13s>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Hikaye Saati

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

Anlatıcının Gerçek Adı: Pınar

Kanalin Abone Sayısı: 42.1

Yayın Tarihi: 05.05.2024

Videonun Adı: Uyumak İçin En Yanlış Zamanı Seçtim

Görüntülenme Sayısı: 7.100

Dakikası: 12.10

Konusu: Fabrikada çalışan 19 yaşındaki Nilay 'ın ikindi vakti uyuduğu için başına gelen olaylar anlatılmaktadır.

“Hoş geldiniz, yeni bir hikayeye daha beraberiz. Hikâyeyi geçmeden önce kanalımıza abone olmayı, videoyu beğenmeyi ve yorum yapmayı unutmayın. Sizlerin de yaşadığı bu tarz paranormal olaylar varsa bizlere açıklama kısmında paylaştığım Instagram veya mail adresimiz üzerinden ulaştırabilir. Abla adım Nilay, geçen sene çok korkunç bir olay yaşadım. O olaylardan beri evde tek başıma kalamıyorum. Karanlıkta uyuyamıyorum. Tuvalet gitsem bile çabucak geri çıkıyorum. Bu arada ben 19 yaşındayım. Çalıştığım fabrikada maaşlar düzgün bir şekilde yatmıyordu. Çok sık mesaiye kalıyorduk ancak mesai ücretlerini dahi alamıyorduk. O gün de fabrika çapında büyük bir eylem yapıldı. Bütün işçiler greve çıkmıştır. Kimse çalışmak istemiyordu. Güvenlik görevlileriyle çalışanlar birbirlerine girdi. Çok büyük olaylar çıktı. Patron yalakası olan ustalar, greve katılanların isimlerini tek tek not ediyordu. Bunları daha sonra işten çıkaracaklarını söylüyorlardı. Greve çıkan herkesi korkutmaya başladılar. Bizim de kredi borçlarımız vardı, işten çıkamazdım. Eksik de olsa o maaşa ihtiyacım vardı. Kimse çalışmadığı için ben de ‘eve gideyim bari’ dedim. Normalde evime servisle dönüyordum. O gün serviste çalışmadı. Otobüs durağı da çok uzaktaydı. Yürürken çok yorulmuştum.

Eve döndüğümde kendimi çok halsiz ve yorgun hissettim. Tamam çalışmamıştım ama olaylar beni yormuştu. Kavgadan tartışmadan daha çok nefret ederim. Bağırıp çağırmlar, ağlayanlar beni gerçekten yormuştu. Yatağıma geçip uzanmak istedim, ikindi vaktiydi. İkinci vakti uyumaması gerektiğini duymuştum ama hiç önemsemedim. O an o kadar yorgun hissettim ki kendimi zaten böyle şeyleri de pek fazla inanmazdım. Evde tek başımaydım, annemle babam da çalıştığı için geç gelirlerdi. Neyse biraz uyuduktan sonra kalkmak istedim fakat kalkamadım üzerime çöken bir karabasan olmadı. Ama üzerimdeki yorgan çok ağırdı. Gücüm onu kaldırmaya yetmiyordu. Yatağımın tam karşısında da aynalı bir dolabım vardı o dolapta yorganın altında debelenip çıkmaya çalışırken bir şey fark ettim. Karşıda gördüğüm aynadaki ben yataktan çıkıp ayağa kalkıp bana korkunç bir şekilde gülümsedi. Onu görünce sıçrayıp uyandım. Rüya olduğunu anlayınca rahatladım. Elimi yüzümü yıkamak için banyoya girdim. Akşam olmuştu. Annemle babam birazdan gelirdi. Kendime gelip sofrayı kurmalıydım. Banyoda yüzümü yıkarken lavaboya doğru eğildim.

Yüzümü yıkayıp kafamı kaldırdığımda aynada tam arkamda yine kendimi gördüm. Benim kılığıma girmiş olan bu varlık önce öfke dolu baktı, sonra da gülmeye başladı. Ben o şekilde ne kadar vakit geçti bilmiyorum. Annemin kapıya vurmasıyla kendime geldim. Onlar geleli bir on dakika olmuş. Ben korkudan musluğu bile kapatamamıştım. Annemin sesi beni kendime getirdi. Annemin sesi geldiğinde aynada gördüğüm silüet kayboldu. Anneme anlatınca o da ‘ikinci vakti uyuduğun için olmuştur’ dedi. İş yerinde olanları anlattım ve o gün öyle geçti. Ertesi gün haber geldi, grev devam ediyormuş. Kimse çalışmayacakmış, sadece eyleme katılanlar gidecekti. Ben yine işe gitmedim. Evde tek başımaydım. Sanırım günlerden çarşambaydı. O gün annemle babam işe gitmişlerdi. Alışkın olduğum için sabah erken kalkmıştım. Biraz kahvaltı yaptım. Dışarıda yürüyüş yaptıktan sonra film izleyecektim ki vazgeçtim. Yani burayı nasıl anlatsam bilmiyorum. İçindeki bir ses ya da duyduğum bir fısıltı mı desem telefona bakmamı istedi. Telefonu tam elime aldım, iş arkadaşım aradı.

O an çok şaşırmıştım ama üzerinde durulacak bu konuda değildi, iş yerinde olanları anlattı. Yine kavga çıkmış birkaç işçi yaralanmış. Hatta işçilerden bazılarının çıkışı verilmiş kalanlara ise maaşının yatırılacağı söylenmiş. Hafta sonuna kadar maaş yatırılacaktı. O iki gün içinde bana para gelecekti. Arkadaşım mutlu haber vermişti bana ama benim içim sıkılmaya başladı. Konuşurken kalbim sıkışır gibi oldu. ‘Ben kötü oldum, telefonu kapatayım, sonra konuşuruz’ dedim. Lafi ağzına tıkıp telefonu kapattım. Durduk yere niye böyle olmuştum? Sanki başım dönüyordu, kulağımda bir çınlama başladı. Allah'ım! evde tek başımaydım. ‘Başıma bir şey gelse kimseye sesimi duyuramam ne olur bir şey olmasın ne olur bayılmayım’ dedim. Lavaboya gitmekten de korktum, mutfığa gidip yüzümü orada yıkadım, musluğu kapattım ve titremeye başladım. Zangır zangır titriyordum. Tekrar telefona bakma hissi geldi. Telefona baktığımda bu kez babam arıyordu. Babam iş yerinde ufak bir kaza geçirdiğini, hastanede olduğunu ve merak etmemem gerektiğini söyledi. Evden çıkıp hastaneye gittim, annemle başındaydı. Babam parmağını kesmişti. Parmağına sekiz dikiş atılmıştı. ‘İçimdeki kötü hissin sebebi buymuş demek ki’ dedim, ben önceden böyle olayları hissetmezdim. Defalarca kötü olay yaşamış olmama rağmen hiçbirinde de böyle bir his gelmemişti. Bir gün iş yerindeyken gözümün önüne bir görüntü geldi. Sanki bir video kaydı izliyorum ya da sinema filmi

izliyordum. O görüntüde ustabaşı yanıma gelip işten çıkarıldığımı söylüyordu. Bunu söyleyince görüntü kayboldu. Bundan yaklaşık bir saat sonra ustabaşı yanıma geldi. Ve benim de işten çıkarılanlar arasına girdiğimi söyledi. Ama ‘ne! ben eyleme bile katılmadım, neden işten çıkarılıyorum?’ dedim. O da ‘fabrika zor durumda işçi çıkarmak zorunda, böyle giderse iflas etmek zorunda kalacak mecburen bazıları çıkarıyoruz, ne kadar zor durumda olduğuna da biliyorum, senin adına konuştum ama maalesef elimden bir şey gelmedi, Allah yardımcın olsun’ dedi.

Eve gittiğimde çok üzgündüm. Hemen yatağıma yatıp uyuduğumda bir rüya gördüm. Karşımda hemen hemen benim yaşlarımda bir erkek vardı. Nedense onun insan olmadığını hissetmiştim. O, ‘benimle düşman mı olmak istersin, arkadaş mı olmak istersin?’ dedi. İçimden arkadaş demek geldi. Ben de ‘ben seninle arkadaş olmak isterim’ dedim. O zaman ‘yaklaş yanıma’ dedi. Ondan korkuyordum. Ben ‘bir iki adım yaklaştım, biraz daha yaklaş, çok uzaktasın’ dedi. Bir iki adım daha yaklaştım. Yine aramızda mesafe vardı. Bana ‘biraz daha yaklaş’ dedi. Yanına iyice yaklaştığımda ağzını kocaman açtı ve ağzından simsiyah dumanlar çıkmaya başladı. O dumanları bana doğru üfledi. Benim de ağzım açıldı ve o dumanlar benim ağzımdan içeri girdi. Boğulur gibi uyandım, öksürmeye başladım. Boğazımda bir kuruluk ve yanma hissi vardı. Uyandığımda saat ikiydi. Annemle babam da uyumuştı. Biraz ‘sosyal medyada takılıp kafa dağıtayım’ dedim. Telefonda bir şeyler izlemeye başladım. Sonra kulaklarımda bir ses, ‘arkadaşım! buraya bak arkadaşım, ben buradayım, yanıma gelmek istemez misin?’ dedi. Bu ses iç içe geçmiş titreşim bir sestense oluşuyordu. İçimden ‘inşallah bana öyle geliyordur’ dedim. Telefonun sesini kısıp ‘gerçekten duyuyor muyum?’ diye bekledim.

Birkaç dakika sonra ‘arkadaşım! beni hâlâ göremedin mi?’ dedi. ‘Kimsin sen?’ dedim. Ben, ‘senin arkadaşınım’ dedi. ‘Ben seninle arkadaş olmak istemiyorum, sakın bana gözükme, evimden git’ dedim. O ses ‘seninle arkadaş olmak için seni işten çıkardım, artık daha çok vakit geçireceğiz’ dedi. Anne, baba çığlıklarıyla duvarı yumruklamaya başladım. Annem başımda sabaha kadar okudu. Sabah uyandığımda annemler işe gitmişti. Yine evde yalnız kalmıştım. Yakınlarda bir arkadaşım oturuyordu, onun yanına gittim. Akşama kadar yanında durdum. Annemlerin işten geleceği zamanda eve geçtim. Benden önce gelmişlerdir sanıyordum. Evde kimse yoktu. Önce annemi aradım, işlerin uzadığını birkaç saat gecikeceğini söyledi. Peki ‘babam o niye gelmedi?’ dedim. Annem, ‘bilmiyorum, babanı arayıp sorarsın’ dedi. Babama sorduğumda o da aynısını söyledi. Salona geçip televizyonu açtım, koltuğa oturduğum gibi televizyon kapandı, korkudan çivilenmiş gibi koltuktan kalkamadım. Yine bir şeyler hissediyordum. Vücudumda bir titreme olmaya başladı. Salonun kapısı açıldı ve o rüyamda gördüğüm erkek girdiği içeri girip ‘arkadaşım hoş geldin’ dedi.

Sadece ‘hayır!’ diyebildim. O, ‘annenle babana biraz daha iş çıkardım, birkaç saat yalnız kalalım dedim, iyi yapmış mıyım?’ dedi. ‘Hayır!’ diye bağırarak salonun balkonuna kaçtım. Beni karşıdan komşu görmüş iki dakika sonra kapıya gelince komşuya her şeyi anlattım. Allah’tan anlatmışım, komşumuz Şükran Yengenin tanıdığı bir hoca varmış. ‘Ben ona bir haber veririm, evi biraz uzakta ama oraya gitmen gerekir’ dedi. Ben de ‘giderim Şükran Yenge nerde olsa giderim, yeter ki bundan kurtulayım’ dedim. Şükran Yenge, annemler gelene kadar benimle oturdu. Onlar gelince konuyu birlikte konuştuk. Hocadan randevu alıp annem ve Şükran Yenge ile birlikte gittik. İkinci vakti uyuyup onları kendime çekmişim. O vakitlerde biz çok güçsüz oluyormuşuz, bizim en güçsüz olduğumuz vakit onların da en güçlü olduğu vakitmiş. Hoca, ‘kızım senin uyuduğun zaman aralığında namaz kılmak bile haramdır’ dedi. O vakitler çok dikkat edilmesi gereken vakitlermiş. Gelen cin benim enerjimi söndürmek, benden faydalanmak için gelmiş kafir ve soylu kötü bir kabileye dayanıyormuş. Hoca, ‘bunlar kendi çıkarları için her şeyi yapar, sana bir muska yazacağım, onu bir eşyanın içine koyacağım banyoda da hiç çıkarma, hep seninle olacak, sakın bir yerde kaybedeyim deme!’ dedi. O muskayı hala üzerimde taşıyorum. Bir kere bile çıkarmadım. Boynumdan kaybolacak diye ödüm kopuyor. Bu işin bana faydası namaz kılmaya başlamak oldu. Bu şerrin içinden böyle bir hayır çıktı. Artık o varlıkları görmüyorum. Korku filmleri bile seyretmiyorum. Sadece hikâye saati kanalını takip ediyorum.

Benim hikayeme de yer verirsiniz çok sevinirim. Hikayemizin sonuna geldik. Hikayesini paylaşan kişiye teşekkür ediyorum. Bir sonraki hikâyede buluşuncaya dek hoşça kalın.”⁵

Abla ben Nilay. Geçen sene başımdan geçen çok korkunç bir olayı anlatmak istiyorum. O yaşadığım olaydan sonra kendi başıma evde kalamıyorum. Karanlıkta uyuyamıyorum. 19 yaşımdaydım, çalışıyordum. İcranın başında seçilmiş tüm memoratlar da olduğu gibi burada da yaşanmışlık hissiyatı oluşturmak için gerçeklik zeminine oturtulmaktadır. Çalıştığım fabrika işçilerin paralarını eksik yatırınca grev başlatıldı. Ben evim uzak diye greve katılmadım, yorgun da hissettiğim için eve gittim. Eve geldiğimde ikinci vaktiydi. Yatağıma girip uzanmak istedim. İkinci vakti uyunmaz diye duymuştum ama hiç önemsemedim. O an o kadar yorgundum ki bir de uyku bastırınca uykuya teslim oldum. Uyku imgesi ve ikinci vakti imgesi göze çarpan korku imgelerindendir. Uyku yarı ölümdür sözü insan uykuluyken başına her şey gelebilir anlamıyla örtüştürülebilmektedir. Çünkü savunmasız olan birey, bilinçli bir şekilde hareket edemediği için başına her türlü kötülük gelebilmektedir. İkinci vakti uyumak ise insana rehavet ve huzursuzluk vererek tüm günün çöpe gitmesine neden olmaktadır. Anlatı içerisinde bu durumdan ötürü kızın başına musallat olan bir cin vardır.

Evde tek başımaydım. Annem ve babamda çalıştıkları için geç geliyordu. Uyuyup uyandım. Fakat kalkmak istememe rağmen üzerimdeki yorganla debelenip duruyordum. Yatağımın karşısında aynalı bir dolap vardı. O dolapta kendimi görüyordum. Debelenme imgesi bulunmaktadır. İnsan uyku ile uyanıklık arasında bilinci yarı açık yarı kapalı şekilde mücadele etmektedir. Diğer bir imge ise yalnızlık imgesidir. Anadolu’da bu durumu hap bir şekilde özetleyen güzel bir söz vardır. Sürüden ayrılan kuzuyu kurt yapar. Yalnız kalan kişinin başına her türlü felaket gelebilir. Ben tüm gücümle yorganla debelenirken karşı da gördüğüm aynadaki ben yataktan çıktı ayağa kalkıp bana şeytani bir şekilde gülümsedi. Onu görünce birden sıçradım. Rüya olduğunu anlayınca rahatladım. Bu kısımda ise şeytani gülümseme imgesi karşımıza çıkmıştır. İnsan kılığına giren kötücül yaratık musallat olacağı kişiye her türlü eziyeti yaparak onu korkutmaya çalışmaktadır. Akşam olmuştu. Banyoda yüzümü yıkarken kafamı kaldırıp baktığımda aynada yine az önce şeytani bir şekilde sırttan kendimi gördüm. Benim kılığıma girmiş bu varlık öfke dolu bakarken birden kahkaha atmaya başladı. Ayna imgesi kişinin kendi duygularıyla ve içinde bulunduğu dünyayla birden yüzleştiği bir imge olarak karşımıza çıkmaktadır. Annemler gelince o varlık birden kayboldu. Anneme durumu anlattım. Annemde ikinci vakti uyuduğun için olmuştur dedi. Ertesi gün grev devam ettiği için ben

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=RuMY0xMvz5s&t=13s> (E.T.: 06.05.2024)

yine evde yalnız kaldım. Annemler işe gitti. Evde vakit geçirirken içimden bir ses ya da fısıltı telefona bakmamı söyledi. Tam o sırada arkadaşım aradı. Kötü bir haber vermemesine rağmen kalbim sıkışır gibi oluyordu. Kulağımda bir tınlama, başım dönmeye başladı. Lavaboya da gidemedim o anda. Mutfakta yüzümü yıkarken telefona bakma isteği tekrar gelince babam fabrikada parmağını kesmiş o yüzden aramıştı. Kötü bir haber geleceği vakit insanın bir şekilde içine doğmaktadır. Göz seğirmesi, kulak çınlaması, telefona bakma isteği bunlardan birkaçına örnektir. Bir gün fabrikada çalışırken gözümün önüne aniden bir görüntü geldi. Ustabaşı yanıma gelip işten çıkarıldığımı söylüyordu. Bundan yaklaşık bir saat sonra ustabaşı yanıma gelip işten çıkarıldığımı söyleyince görüntü kayboldu. İnsan olumsuz bir olayın varyantını rüya yahut başka birtakım sinyaller vasıtasıyla tahmin etmektedir. Çok üzgündüm. Eve gittim. Yorgunluktan uykuya dalınca rüyamda benim yaşlarımda bir erkek vardı. Nedense onun insan olmadığını hissetmiştim. Benim kendisine dost mu düşman mı olmak istediğimi sordu. Arkadaş dedim. Yanına yaklaştıkça ağzından simsiyah dumanlar çıkartıp o dumanları bana doğru üfledi. Dumanlar ağzımdan girince boğulur gibi oldum. Biraz kafa dağıtmak için video izlerken ürpertici bir sesle arkadaşım buraya bak, ben buradayım, sende gelmek ister misin diye sorunca sesin nereden geldiğini anlamak için etrafa bakındığımda kimseler yoktu. Arkadaşım hala göremedin mi deyince ben seninle arkadaş falan değilim sakın bana gözükme diyerek evden kovdum. O da seni işten ben çıkarttım. Daha fazla vakit geçireceğiz deyince çılgılık attım. Ürpertici ses imgesi ve duman imgesi bu kısımda korkuyu işleyen imgelerdir. Özellikle ürpertici ses imgesi korku atmosferini kolaylıkla hissettiren bir imge olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ertesi gün annemle babamın işleri uzadığı için eve geç geleceklerdi. Televizyonu açtım. Birden kapandı. Çivilenmiş gibi olduğum yerde kaldım. Vücudum titremeye başladı. Salonun kapısı açıldı ve rüyadaki erkek içeri girdi. Arkadaşım hoş geldin deyince hayır diye çılgılık attım. Balkona kaçınca komşu teyze görüp hemen geldi. Olayı anlatınca tanıdığı bir hocadan randevu aldı''. Rüya imgesi ve hoca imgesiyle karşılaşılmalıdır. İnsan rüyada her türlü kılığa girmiş, niyeti iyi veya kötü varlıkları yahut hayvanları görebilir. Hoca imgesi de Anadolu korku kültürünün Şamanist tarafını bizlere aktarması bakımından önemlidir. Hocalar, doğaüstü varlıklara ilişkin bilgi sahibi olması bakımında başvuru kaynağı olarak görülmüştür.

İkinci vakti uyuyunca onları kendime çekmişim. O vakitler bizim en güçsüz olduğumuz onların ise en güçlü olduğu vakitmiş. O vakitte namaz bile kılınması doğru olmazmış. O vakitlerde çok dikkatli olunması gerekirmiş. Gelen cin kafır bir cinmiş ve soyu kötü bir kabileye dayanıyormuş. Bunlar kendi çıkarları için her şeyi yaparlar. Dikkatli ol dedi. Namaza başlayınca

hepsi kayboldu. Cin imgesi ile anlatının iyice oturtulması sağlanarak o görülen kılıktaki erkeğin ne olduğu belirlenmiştir. Belirsizlik durumunun açığa çıkartılması bakımında önem arz etmektedir.

1.5.Yengemin Başına Gelen Olaylar

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SDBIQbDrUt4>

Videonun Yayınlandığı Kanalın Adı: Hikâye Saati

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

Anlatıcının Gerçek Adı: Pınar

Kanalın Abone Sayısı: 42,7 B

Yayın Tarihi: 24 Nisan 2024

Videonun Adı: Yengemin Başına Gelen Olaylar

Görüntülenme Sayısı: 7759

Dakikası: 10.34

Konusu: Çevresindeki çocuklardan merak ederek çeşitli cin çağırma uygulamaları ve cin söylemleri aktaran kadına cinlerin musallat olması konu edinmektedir.

“Kanalımıza hoş geldiniz. Videoyu beğenmeyi ve yorum yapmayı unutmayın. Sizlerin de yaşadığı bu tarz paranormal olaylar varsa bizlere açıklama kısmında paylaştığınız Instagram veya mail adresimiz üzerinden ulaştırabilirsiniz. Merhaba Pınar Ablam uzun zamandır seni takip edip hikayelerini dinliyorum benim değil ama bir akrabamın başından geçen ve benim de şahit olduğum bir olayı anlatmak istiyorum. Adım Ezel 19 yaşındayım. 6 ay önce annem ağlayarak ablamı aradı. ‘Yengen çok kötü, bana vurdu’ dedi. O an sinirlendim ‘ne oluyor?’ dedim. Annem de ‘birkaç haftadır amcana da saldırıyor, evinde yemek pişirmiyor, temizlik yapmıyor’ dedi. Yengemin dört çocuğu vardı, inanın hepsini de canından çok severdi. Yengem ile çok yakın olmasak da ben de yengemi severdim. Yengemin ben de yeri çok ayırdı ve daha çok gençti. Neyse biz babaannemlere gittik. Ben bu olaylara merakımdan gitmiştim. Mutfığa girdim baktım, yengem iki lokma bir şey yiyordu. Annemler daha gelmemişti, yengem bir anda ‘uyumak istiyorum’ dedi ve orada gözleri kapandı. Hemen kolundan tutup odaya götürdük. Bana olayları anlattılar. Meğer yengem haftalar önce çocuklarından gördüğü videoları izlemiş ve oradan birkaç dua okuyup, ritüel yapmış. Diğer yengemle birlikte dalga geçerek cin çağırılmışlar.

Cin çağırma duaları varmış. Onları okumuşlar. Diğer yengeme hiçbir şey olmamış ama bu yengem adına da Meryem diyelim. Hiç durmamış. Hangi ritüeli bulduysa denemiş, olanda o akşam olmuş. Rüyasında gördüğü bir adamın ona dokunduğunu görmüş ama aslında yengem kendisine dokunuyormuş. Günler ilerledikçe gece uyuyamamaya ve yemek yememeye başlamış. Uzatmadan neler gördüğünü söylemek istiyorum. Yengemi odaya götürdük. O kuzenimin nişanlısına da Mert diyelim, Mert Abi çok dindar ve her şeyin bilincinde olan biriydi. Olaydan benim haberim yeni olmuştu ama bunlar bir haftadır bununla uğraşıyormuş. Odaya geçince yengem kendinden geçti. İnanın neler olduğunu anlamadım bir yandan dizim titriyor, bir yandan da merak ediyorum. Yengem kilolu değildi ama kendine zarar vermesin diye onu tutuyorduk, vücudunun her yerinde morluklar vardı. Günlerdir uyumamıştı belliydi. Annem, Kur’an okumak için eşarbını taktı ve okumaya başladı. Gözlüğü olmadığı için bazı yerlerde takılıyordu, yengemde

gölüyordu ama inanin öyle şeytani bir gülüş ki gören korkudan titrer. Sonra ardından ‘bu kadın mı beni kurtaracak?’ dedi. O anda anneme saldırdı. Birkaç kere vurdu hatta annemden zor ayırdık, annemi eve gönderdim. Zaten saat geç olmuştu. Yanında dört kişi kalmıştık yengem bazen hırçınlaşıyor, bazen de kendine gelip ‘ne yaptım ben!’ diye ağlıyordu. Sonra da birkaç litre su içiyordu.

O kadar su içen biri hiç mi lavaboya gitmez ya da midesi bulanmaz, kendini kaybettiğinde o kalın sesiyle küfürler yağdırdı. Birden bana baktı, ben o gün hastaydım, parmaklarımda da oje vardı. Gusül abdestim yoktu. Bana ‘sen önce ojelerini sil abdestini al da öyle gel’ dedi. O kadar utandım ki biz ‘bu böyle olmaz’ dedik. Yengeme, abdest aldırıp namaz kıldıralım dedik. Abdestini aldı. Namaz kılarken tam rükuya geçmişti sallanmaya başladı. Deli gibi sallanıyordu, birden yere yığıldı. Kaç kere denedik bilmiyorum ama olmuyordu. Sabaha karşı herkesin uykusu vardı ama yengemin gözleri sonuna kadar açıktı. Ben işe gideceğim diye geçtim uyudum. En fazla iki saat uyumuşumdur. Kalkıp eve gittim. Oradakilere ‘duş alıp geleceğim’ dedim.

Eve gidince de istemsizce uyudum. Uyandığımda saat on olmuştu. Hemen babaannemlere koşu koşu gittim. Bir baktım yengem ellerini duvarlara vurup ‘sahip oldu bana!’ deyip ağlıyordu. Mert abiye sordum. Abi, ‘ne oldu?’ dedim. O da ‘sorma babaannen gece kalkıp Meryem yengenin üzerini örtmüş ışığı kapatmış’ dedi. Yengem zaten ışığı kapatmamız için dakikalarca nefesini tutardı. Kapatınca da affedersiniz kendini ellemeye başladı. Yengemin anlattığına göre içindeki cin daha da güçlenip yengeme tecavüz etmiş. Yengem, ‘kurtulamayacağım ondan’ diye ağlıyordu. Ben de onunla birlikte ağladım. Akşam gittiğimde yengemin evinde değildiler. Bir yandan da hoca arıyorlardı. Yengem bir saniyede çıldırdı. Sesi nasıl duydu bilmiyorum. Kalkıp her yere vurmaya başladı, kendine vurmasın diye tutayım dedim. Allah’ım hayatımda öyle tekme yememiştim. Acıdan kaçtım. En sonunda hocayı ayarladılar, onu uzak bir mezarlığa götürmüşler. İki veya dört hoca varmış. Mezarlıkta dualar okuyup içindeki cini çıkarmaya çalışmışlar. Meğer yengeme iki tane cin musallat olmuş. Yengem, eve döndüğünde ziyarete gittim. Öyle sarılıp ağladı ki ‘özür dilerim, her şeyi anlattılar sana vurmuşum’ dedi. Onun halini görünce ben de ağladım. Şimdi sorarsanız iyi mi diye öncekine göre daha iyi. Ama bayılmaları ve rüyaları hiç geçmedi, hala kolay kolay dışarı çıkamıyor. Allah kimsenin başına vermesin. Hikâyeyi seslendirmenizi çok isterim. Allah'a emanet olun.”⁶

Anlatı içerisinde musallat olunan kadın belirli birtakım özellikler göstermektedir. Örneğin kendi kendine sallanır, boş boş etrafına bakınır, aniden öfke patlaması yaşar, etrafı yumruklayabilir vs. tekinsiz davranışlarda bulunmaktadır. Anlatı içerisinde de görülmekte olan bu tarz ruhani durumlarda doktor vs. göstermekten ziyade direk hacı ve hocaların kapısı çalınmaktadır. Musallat olduğu düşünülen kişinin psikolojik problemlerinin yanı sıra çevresel baskınında göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Musallattan kurtulmanın bir diğer yolu ise inanç düzleminde duadır. Anlatının son kısmında dua edilerek kapatılması bu durumu gözler önüne sererek yaşanmışlık hissini pekiştiren ender ipuçlarındandır.

Anlatıcının kadın olup sesini ilgili duygu durumuna sokması dinleyicinin icradan kopmamasını sağlamıştır. Sözlü kültür içerisinde icracının en büyük silahı sözüdür. Dijital kültür içerisinde ise icracının silahı sözün yanı sıra bağlamın kendisine sunduğu imkanların tümüdür. İcracı

⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=SDBIQbDrUt4> (E.T.: 04.05.2024)

etkili bir icra gerçekleştirmek istiyorsa hem sözel hem işitsel teknolojiyi yaratıcı bir düzlemde kullanması gerekmektedir.

Bu hikayelerin anlatımı izlendikten sonra beğenilip farklı istek hikâye iletilirse, icracının icracısını istek anlatı üzerinden de şekillendirdiği görülmektedir. Sözlü kültür ortamında icra töresini iyi bilen icracı her ne olursa olsun kararı elinde tutan kişiydi. Lakin teknolojik gelişmelerin etkisiyle gittikçe hızlanan dünyaya ayak uydurmaya çalışan gelenekler, yaratıcı etkileşimlerle yeniden gün yüzüne çıkarak kendini farklı formlarda devam ettirmektedir. Anlatıcı faktörünün ise farklı kanallar aracılığıyla topladığı hikayeleri eldeki imkân ve teknolojilerle bezemeye çalıştığı açıkça görülmektedir. Sözlü kültür ürünleri farklı bağlamlarda icra edilse dahi bünyesindeki yerelliği bir şekilde koruyarak etkileşimlerde bulunmaktadır. Bunun en somut örneğini ise çalışmaya konu edinilen korku anlatı örneklemeleri oluşturmaktadır.

1.6.Kayseri’deki Evimiz Eski Bir Ermeni Evi Olduğu İçin Paranormal Olaylar

URL: https://www.youtube.com/watch?v=e68V_OnW6p0

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Kasvet Paranormal

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Mahlası bulunmaktadır

Kanalin Abone Sayısı: 24.4

Yayın Tarihi: 13.07.2022

Videonun Adı: Kayseri’deki Evimiz Eski Bir Ermeni Evi Olduğu İçin Paranormal Olaylar

Görüntülenme Sayısı: 13.634

Dakikası: 24.30

Konusu: Kayseri’de eski bir Ermeni evi içerisinde yaşanan ürpertici olaylar anlatılmaktadır.

“Merhaba dostlarım, korku ve gerilim hikâyesi paylaştığım kasvet paranormal kanalına abone olup bildirimleri açarak hikâyelerimden haberdar olabilirsiniz. İyi dinlemeler. Yaşım epeyce olduğu için hikâyeyi yazmamda bana yardımcı olan oğlum Göksel'e teşekkür ederek başlamak istiyorum. Olayda geçen mahalleyi, semti tam olarak belirtmeyeceğim. Yalnızca il vermem kafidir diye düşünüyorum. Biz Kayseri'nin merkezinde ikamet ediyoruz. Kayseri de o zamanlar evler aralıklı ve müstakildi herkes bahçesini ufak tefek eker biçirdi. O zamanlar ben yirmili yaşlarımda yağız bir delikanlıyım. Babam, ben altı ya da yedi yaşlarındayken bu arsayı almıştı, içine bir ev kondurmuştu. Hayal meyal hatırlasam da evimizin olduğu arsayı aldığımızda içinde çok küçük eski bir ev daha vardı. Yaklaşık iki sene boyunca bu evde kalırken hemen 10 m çaprazına yeni evimizi yapıyorduk. Evimiz çok güzel olmuştu. Babamın planı yeni evimizin düzeni iyice oturunca o eski harabeleri yıkmaktı.

Annemin o evi kiler olarak kullanması bu plana mâni olmuştu. Baktık bir şekilde işimize yarıyor, kullanmaya devam ettik. Yıllar böyle geçip gitmiş, liseden sonra bir düzen tutturamamış, askerden sonra yapılacak tek şey babamın un sattığı dükkânın kasasına oturmak olmuştu. Samimi olduğum iki arkadaşım vardı. Yüksel ve Zeynep, çocukluk arkadaşım olan bu ikisi de aynı benim gibi bir düzen tutabilmiş değillerdi. Bir noktadan sonra zengin olmayı bırakın normal geçinmek bile lüks hâline gelmeye başlamıştı. Çünkü o zamanlar devletimiz Kıbrıs Harekâtını yapmış, ardından da Amerika tarafından ülkemize uygulanan ambargoyla hemen her şeye faiz zamlar gelmişti. Babamla işlettiğimiz dükkânın da gelirleri iyice düşmüş. Almanya'ya işçi olarak giden abimin gönderdiği harçlıklar olmasa neredeyse geçinemeyecek hale gelmiştik. Bir sonbahar akşamıydı. Kapımız çalındığında gelenler annemi de babamı da beni de çok şaşırtmıştı. Karşımızda otuz beş, kırk yaş aralığında iki kadın ve iki erkek vardı. Bir de onlardan yaşça büyük bir amca bulunuyordu. Giyim kuşamı bizlere göre daha farklıydı. Bu insanlarla iletişime geçmeye çalıştığımızda büyük olan amcanın Türkçe bildiğini anlamıştık. Osmanlı zamanında bizim Kayseri bölgesinde çok fazla Ermeni yaşamış. 1800, 1900'lerin başında Kayseri'de ticari loncaları da hep onlar yönetir. Ekonomik hayata onlar yön verirmiş. Özellikle Osmanlı'daki Türk vatandaşların uzun zamanlı yaptıkları askerlik, Ermenilerin ticarete daha da hâkim olmalarını sağlamış. Velhasıl karşımızdaki bu beş kişiden Türkçe bilen o yaşlı amca bize meramını anlatıp bu dört kişinin kardeş olduğunu, Ermenistan'da yaşadıklarını, dedelerinin bizim bahçedeki kiler olarak kullandığımız o eski evde yaşadığını, Birinci Dünya Savaşı zamanında buradan göç ettiklerini bize ilettiler. Ben önde annem ve babam hemen arkamda anlatılanlara anlam vermeye çalışıyorduk ki 'evet amca peki bizden ne istiyor bu Ermeni kardeşler?' diye sordum.

O amca, kendisinin de Ermeni kökenli olduğunu söyledikten sonra devam etti. 'Bu dört kardeş beni bir şekilde buldu, biz de aile hatıralarına çok değer verilir, araştırıp dedelerinin yıllarca yaşadığı bu evin hala yıkılmamış olduğunu öğrenince gelip burada bu evi görmek, müsaadeniz olursa dedelerinin yıllarca yaşadığı bu evde birkaç gün kalarak ruhlarına dualar etmek istiyorlar' dedi. Biz halen olayı kavramaya çalışırken kadın olanlardan biri gözyaşları içinde o eski eve gidip duvarlarını öpmeye ve yad edercesine inlemeye başladı.

Her ne kadar duygusal bir durum olsa da hiç tanımadığımız hatta dillerini bile bilmediğimiz bu insanları evimize almak ne kadar doğrudu bilemiyorum. Ancak babam Ermeni kökenli amcaya doğru dönüp 'bu dört kardeş ta nerelerden gelmiş, artık onlar tanrı misafiri, biz de Tanrı misafirine kapı kapatılmaz, gelin önce Allah ne verdiyse bir karnımızı doyuralım sonra bir hal çaresine bakarız' dedi. Amca babamın dediklerini çevirdiğinde dördü birden babamın eline sarılıp öpmeye, şükran dilemeye çalıştılar. Tanrı misafirlerini içeri buyur edip yemek yiyerek tercüman eşliğinde sohbet etmeye başladık. O amcanın adı Kamer'miş. Kamer, Ermenilerde de kullanılan bir isimmiş. Ailesi beş kuşaktır Kayseri'de yaşıyorlarmış ve göç zamanı. Onlar burada kalmayı tercih etmiş. Bu gelen dört kardeş de Kamer Amca ile bir şekilde iletişime geçip dedelerin evinin araştırılmasını istemişler. Sohbet muhabbet devam ederken Kamer Abi aracılığıyla bize burada üç gün kalıp kalamayacaklarını sordular. Biz ne desek bilemiyorduk tabi. Daha sonra üç rakamının onlarda kutsal olduğunu, üç gün boyunca dedelerinin ruhlarını yad edeceklerini söylediler. Babam tam bir cevap verecekti ki tekrar söze girip bize bir rahatsızlık vermeyeceklerini o eski evde kalmak istediklerini söylediler.

El mahkûm yüzlerce kilometre uzaktan gelen bu insanları kıramazdık. Kabul etmek zorunda kaldık içlerinden erkek olanlardan biri kalkıp çantasından bir şeyler çıkarmaya başladı. Babama çok gösterişli bir tespih, bana çok şık pahalı olduğunu düşündüğüm bir saat, anneme altın bir kolye hediye ettiler. Ayrıca onlarda da bizdeki gibi kilim kültürü olsa gerek. Üç parça el dokuması kilim hediye ettiler. Annem yorgun olacaklarını düşündüğünden bana 'gel yardım et' diye söyledi. Kiler olarak kullandığımız elektrik hattı dahi olmayan o evi, gaz lambası eşliğinde hızla topladık. Sağı solu temizledik. Annem bir de halı serip döşek attı. Dört kardeş, 'burada yatsınlar' diye söylenirken bir yandan da 'bunlar bize bir kötülük yapmazlar değil mi?' diye soruyordu. Ben de 'yok be anne hareketlerini görmüyor musun? ne kadar iyi insanlar ne kötülük gelecek şunlardan bize' dedim. Tekrar bizim eve dönüp yataklarını hazırladığımızı, başka bir istekleri olursa istedikleri zaman kapımızı çalabileceklerini söyledik. Ben gaz lambası ile onlara önden giderek yol gösterdim. Tuvalet evin dışındaydı, yerini gösteririm, sonra eski eve doğru yöneldi. Yatacakları odayı da onlara gösterdikten sonra gaz lambasını bir tanesinin eline tutuşturdum. Kamer Amca 'ben kendi evimde

kalacağım, yarın gelirim’ diyerek arabasına binip gitti. O dört Ermeni kardeş de evin sağına soluna bakarak duyulanıyor. Kendi aralarında bir şeyler konuşuyordu. Ben de ‘evet’ dedim, iyi geceler diledikten sonra kendi evimize geçtim. Benim kaldığım oda o evi biraz görüyordu. Babamlar odanın uzağına düşüyordu.

Sen yine de ‘gece göz ucuyla ara ara bak bir ihtiyaçları var mı yok mu? Onlar henüz uyumaz ayın yapacaklar herhalde dedelerine, ninelerine’ dedi. Ben de ‘olur, baba ara ara bakarım, kulağımda kapıda olur, kapıyı çalarsa açarım’ dedim. Babamın da annemin de uykusu çok ağırdı. Babam, odasına gitti. Ben de odama geçip uzandım. Ara ara eski eve bakıyordum, gaz lambasının hala yandığını görüyordum. Sönerse anlayacaktım ki yatıp uyudular. Bir yandan evi izleyip bir yandan da ‘ne ilginç insanlar ta nereden kalkıp şöyle bir yeri görmeye gelmişler’ diye düşünürken içim geçip uyumuşum. Bir buçuk saat sonrasında uyandığımda eskilerin penceresinden yansıyan gaz lambası gözüküyordu. Ancak içeriden daha kısık bir aydınlık geliyordu. Sanki mum yakılmış da onun loş ışığı pencereden dışarıya vuruyor gibiydi. Bu durum açıkçası bir miktar beni huylandırmıştı. Sessiz bir şekilde yatağımdan kalkarak evimizin kapısını açtım. O an pencereden gelen ışığın kaybolduğunu gördüm. Daha da tuhafıma gitmişti. Sessiz bir şekilde camlarına doğru yöneldim. İçerisi karanlık olduğu için ‘belki de mum yakıp yattılar ve ben tam evden çıktığım sırada mum söndü’ diye düşünüp tekrar kendi evime girdim. Yeniden uzanıp yattım. Sabah kalktığımızda Ermeni misafirler çoktan kalkmış. Kahvaltılık birtakım malzemeler almış, bizim uyanmamızı bekliyorlarmış. O ara Kamer Amca da geldi. Onun aracılığıyla gecelerinin nasıl geçtiğini sorduk. Bize şükranlarını sundular. Bizler işimize gücümüze gittik. Annemin yanına da komşuyu çağırdık ki yalnız kalmasın diye. Akşam eve geldiğimizde anneme ‘ne yaptınız?’ diye sordum. Kilerde ‘akşama kadar birtakım dualar edip ayın yaptılar, bunlar örgütlerine ne kadar bağlı böyle’ dedi annem. Akşam hep birlikte yemek yedik. Kamer Amca’nın vasıtasıyla sohbet ettikten sonra yine o kilere geçti bizim Ermeniler. Bu, dün geceki olayı anne ve babama anlattım. Annem ‘denk gelmiştir, başka bir şey yoktur’ dese de babam ‘sen yine de ara ara kontrol et ve dikkatli ol oğlum’ diye söyledi. Ben de ‘tamam baba’ dedim. Aslında kendimce farklı bir plan yapmışım. Gece olup herkes uyuduğunda yine onları kontrol ettim. Yine içeriden gaz lambası ışığı yerine mum ışığı tarzı bir ışık geliyordu. Ben bu kez kapıdan mutfığa o evin tarafında olmayan küçük penceresinden çıkıp bahçeye indim ve sessizce kilere doğru yürüdüm. Bu sefer ışık hâlâ gelmekteydi. Usulca cama doğru yürüdüm. Şöyle bir göz ucuyla içeride ne yaptıklarına baktım.

Sonuçta bu insanları tanı mıyorduk ve gerçekten buraya dedelerinin ruhunu yad etmek için gelip gelmediklerini öğrenmemiz gerekirdi. Göz ucuyla baktığım zaman içeride bir sürü yanan mum gördüm. Belki de ‘bu da ayının bir parçasıdır’ diye düşündüm. Ancak odanın hemen köşesine yığılmış bir kum yığını görünce bu işin içinde bir iş olduğunu düşünmeye başladım. Çünkü orada öyle bir kum yığını yoktu ve biraz sonra içeriye birkaç saniye daha bakınca bu insanların değişik bir ayın içinde olduklarını fark ettim. Annemleri uyandırmadan sessizce içeri girip ne yaptıklarını soracaktım ki içeride kaç kişi olduklarını tahmin edebiliyordum. İçeride sanırım beş kişi vardı. Akşam Ermenileri buraya bırakıp giden Kamer Amca öyle zannediyorum ki içerideydi. Elime bir taş alıp içeriye ağır ağır sokulmaya başladım. Kalbim gümbür gümbür atıyordu. Yavaşça kapıyı açtım ve parmak ucunda adımlamaya başladım. O odaya girerken ‘burada ne oluyor?’ dedim ki içerideki herkes yürüdü. O an karşılaştığım manzara beni daha da ürküttü. O odada kazılmış iki tane çukurun her birinden siyah maymun gibi kıllı, lama gibi çok çirkin varlıklar belirdi. Hatırladığım tek şey yüzlerinde ne göz ne de burun vardı. Kireç gibi suratlarında sadece ağız vardı. O an enseme bir darbe aldığımı hissettim. Daha sonrasını hatırlamıyorum. Başımda müthiş bir ağrı, burnunda yoğun bir kolonya kokusuyla uyandım. Sabah olmuş annem ve babam başucumda neler olduğunu soruyordu. Doğrulunca ‘Ermeniler nerede?’ dedim. Annem, ‘yoklar gitmişler!’ dedi. Hemen bir yudum su içip kilere yöneldim. Geceki gördüklerim gerçek miydi hayal miydi bilmiyorum, sınamak istiyordum. Kilere hızla girdim. Annem ve babam da meraktan peşime düştüler. Odadaki yere serili kilimi kaldırına kadar her şey normal gözüküyordu. Toplamda üç nokta vardı. İki tane benim o maymun gibi şeyleri gördüğüm noktaydı ve kumla tekrar doldurulmuştu fakat belliydi. Diğer ise yarım kazılmış ya da kazılıp yarısı kapatılmıştı. Ama benim tahminim ve anladığım kadarıyla o çukur biraz kazılıp bırakılmıştı. Ailem ne olduğunu soruyordu. Ben de ‘bu insanlar burada olan bir gömüyü alıp kaçtılar, dedelerinin ruhu falan yalan hem de sahipli bir defineyi kesin’ dedim. Dün gece yaşadıklarımı bir bir anlattım. Babamla annem ağzı açık beni dinlediler. Onlar, ‘bana göre cindi, hatırlıyorum, baba gördüm’ dedim. Kamer evdeydi. Gider gibi yapıp gece tekrar gelmişti. Ben babama ‘bence şuradaki çukurda da bir şeyler var ama bunlar alamadı, biz alabilir

miyiz? bilmiyorum' dedim. Konu görünmeyen varlıklarla ilgili olunca bilmeden etmeden hiç burnumuzu bu işlere sokmayalım diye düşündük ve mahallemizin imamını çağırdı. Başımızdan geçenleri eksiksiz bir şekilde anlattık ki İmam Efendi 'buralarda birçok Ermeni vatandaşının yaşadığını, bu Ermenilerin Kayseri'den göç ederken de birçoğunun altınları ileride tekrar dönüp alabilmek için evlerine sakladığını, bu saklama işinde de o an vakti olanların altınları koruması için papazların aracılığıyla büyü yaptırdıklarını' söyledi. Aslında imamın anlattığı hikâyeyi biz de az çok tahmin etmiştik. İmama 'peki ne yapacağız? Altınların hepsini aldılar mı?' diye sorduk. O da 'Onu anlamak zor, benim ilmim yetmez ama bir dostumu çağırırım' dedi. Yatsıdan sonra İmam Efendi ve arkadaşı geldi. Arkadaşı da kendisi gibi kırk beş yaşlarındaydı. Olayı zaten hocadan dinlediği için direkt 'nerede o yerde de?' dedi. Bizde kiler olarak kullandığımız evin en dibindeki odayı gösterdik.

Hoca, 'sende bizle gel delikanlı' dedi. El çantasından bir tane kitap çıkardı. Ancak Kur'an-ı Kerim değildi. İmam da hemen o hocanın arkasından içeri girdi. Ben elime bir gaz lambası alıp geldim. En arkada ben olacak şekilde üçümüz ip gibi dizilip odaya doğru girdik. Hoca yüksek sesle değişik dilde bir şeyler okuyordu. O odaya geldiğimizde hoca çantasından mum çıkarıp o üç tane çukurun başına geçti. Çantasından bu sefer ufak ufak çakıl taşları gibi bir şeyler çıkarıp birinci çukurun üstüne attı. Daha doğrusu çukur gibi kazılıp kapatılmış alana taşları attıktan sonra elini o noktada tutup tekrar bir şeyler okuyup başını olumsuz anlamda salladı. Daha sonra diğer kazılıp kapatılmış noktaya gitti. Aynı şeyi yaptıktan sonra başını olumsuz anlamda yine salladı. Yarım kapalı şeklindeki üçüncü çukura gitti. Elini yaklaşık 30 santim kadar içeriye sokması gerekiyordu ki öyle yaptı. Yine bir şeyler okumaya başladı ki, o an odanın içine sanki sis çökmüş gibi oldu ve ev gümbür gümbür âdeta sallanmaya başladı.

Tavandan molozlar üstümüze geliyordu. Hoca, 'çıkın çabuk!' dedi. O zaman sağa sola çarpa çarpa dışarı çıktık. Annemin de 'oğlum!' diye feryadı dışarıdan geliyordu. Belli ki onlar da bu zelzeleye dışarıdan şahit olmuşlardı. Babam hocaya, 'hocam ne oldu? anlatın' dedi. Hoca ve imam cevap vermeden bu kez Arapça olarak dua etmeye başladılar. Biz de onlara eşlik edip hızlı hızlı bildiğimiz duaları okuduk. Hoca 'bir su getirin hele' dedi. Annem su getirdi ve soluk soluğa oturdu. Sakinleşince anlatmaya başladı. Bu ev zamanında bir Ermeni'nmiş. O gelenler de torunlar ya da tanıdıkları veya akrabaları mı bilmiyorum. Her biri tılsımlı üç ayrı noktaya gömülü altın var. Buradan giden dedeleri belli ki tılsımın şifresini vermiş de onlarda sizin Kamer Amca diye bahsettiğiniz büyücüyü bulup tılsımı çözmüşler. Mevzu şu ki, 'üçüncü altın hala burada, sizin anlayacağınız şekilde söyleyeyim ki onlar cinlere göre zaman aşımına uğramış, yani üçüncü hazineyi sahiplenmek imkânsız, ancak güçlü bir hüddam ordusuyla savaş açıp hazinenin sahiplerini dumansız ateşten çıkabilirse o şekilde altınlar çıkarılır' dedi. Annem, 'hocam peki bunlar bize zarar verir mi?' dedi. Hoca dua okuduğu harçla üç çukuru özellikle yarım kalan o çukuru iyice kapattı. Hoca, 'nefsinize uyup sakın açmaya çalışmayın, evin nasıl sallandığını gördünüz' dedi. Biz de 'tamam hocam gördük' dedik. Hoca ve imam gittiler. İlk başlarda evde biraz tedirgin olsak da zamanla bir şey olmadığını görünce içimiz rahat bir şekilde oturduk. Daha doğrusu sonrasında o evde yıllarca oturduk. Babam vefat edince evi de sattık. Bina dikmek için yedi sene önce oraya bir müteahhit talip olmuş ama inşaatı bir türlü ilerlememiş ve bina yapılamamış. Bizim bu Ermeni altınları mevzuuyla alakası var mı bilmiyorum. Ancak bana göre kesinlikle var. O bina bir türlü tamamlanamadı. Doğrusunu ancak Allah bilir. Hikâyenin sonuna geldik dostlarım, hikâyelerin devamı için abone olmayı, videoyu, beğenmeyi ve yorum atmayı unutmayın. Bir başka hikâyede görüşmek üzere hoşça kalın."⁷

İcra içerisinde arka fonda anlatıya eşlik eden korku efekti bulunmaktadır. Bu tarz performans dayalı icralarda belirli bir duyguyu verebilmek için çeşitli efektlerin kullanımı önemli bir detaydır. İcra anlatıyı gerçekleştirirken videoda ise gökyüzünde yıldızların bulunduğu bir çadır

⁷ https://www.youtube.com/watch?v=e68V_OnW6p0 (E.T.: 06.05.2024)

ve çadırın yanında yanan bir ateş görseli bulunmaktadır. Bu tarz görsellerin kullanımı alımlayıcıya korku anlatısını iliklerine kadar hissetmesine yardımcı olmaktadır.

Anlatının Kayseri’de geçtiğinin belirtilmesi dış dünyadaki gerçek bir mekân ve yaşanmışlık izlenimi kattığı için alımlayıcının daha kolay adapte olmasını sağlamaktadır. Yaşım epeyce olduğu için hikâyeyi yazmamda bana yardımcı olan oğluma teşekkür ederek başlamak istiyorum. Biz Kayseri’nin merkezinde ikamet etmekteyiz. Babam oraya bir ev inşa etmek için oradaki eski evi yıkmaya karar verdi. Sonra bu olayın yaşandığı zamanlar devletimiz Kıbrıs Harekâtını yapmış, Amerika tarafından ülkemize uygulanan ambargoyla hemen her şeye çeşitli zamlar gelmişti. Olayın Kayseri’de geçmesi ve Kıbrıs Barış Harekâtının yapıldığı zamanların örnek verilmesi anlatının gerçeklik duygusuyla örtüşmesi bakımından tutarlılık teşkil etmektedir. Diğer memorat anlatılarında olduğu gibi bu anlatı da gerçeklik zeminine oturtulup alımlayıcıda gerçekten böyle bir olayın yaşandığına ilişkin fikri desteklemektedir.

Bir sonbahar akşamı kapıya iki kadın, iki erkek gelmişti. Bunların aralarından sadece büyük olan dede Türkçe biliyordu. Bizim Kayseri bölgesinde Osmanlı zamanından kalma çok fazla Ermeni yaşadığı için ekonomik hayata yön vermişler. Özellikle Türk vatandaşların uzun zamanlı yaptığı askerlik Ermenileri ticarete hâkim konumuna gelmişti. Velhasıl kapıya gelen Ermenilerden sadece yaşlı amca bize durumu anlatıp bizim şu an kiler olarak kullandığımız evde I. Dünya Savaşı sırasında göç ettiklerini ilettiler. Sonra Ermenilerin hatıralarına ne kadar düşkün olduğunu belirterek dedelerinden kalan bu evde birkaç gün yaşayarak dedelerinin ruhuna dua etmek istediklerini söyledi. Bu kısım içerisinde korku unsuru ile gerçek yaşamdaki olaylar bağdaştırılarak olayın alımlayıcının gözünde canlandırılması sağlanmıştır. Kayseri’de yaşayan ve göç etmeden önce bizim evde oturduklarını söyleyen bu misafirler burada üç gün kalacaklarını söyledi. Sonra üç rakamının onlarda kutsiyet ifade ettiğini ve dedelerinin ruhlarını yad edeceklerini belirttiler. Akşam olup karanlık çökünce bunların kaldığı kilere pencereden göz ucuyla baktım. Bir ara uyuyakalmama rağmen aniden kilerdeki mum ışığını fark ettim. Bu durum beni oldukça meraklandırmıştı. Sessizce kapıyı açıp ışığın geldiği yere baktığımda ise her şey kaybolmuştu. İçerisi aşırı sessiz ve karanlıktı. Karanlık imgesi, sessizlik imgesi burada göze çarpmaktadır. İnsanlar karanlık içerisinde genellikle doğaüstü varlıklarla iletişime geçmektedir.

Bu adamların gerçekten dedelerini yad etmek için mi geldiğini öğrenmemiz gerekiyordu. Bunun için sık sık kilere bakıyordum. Bir gün içeride bir sürü mumun yandığını gördüm. Gittikçe korkmaya başlamıştım. Bu adamların değişik bir ayın içinde olduğunu fark ettim ve bu sefer içlerinde Türkçe konuşan amca da vardı. Kalbim güm güm vücudumdan fırlayacakmışçasına

atıyordu. Odanın içinde kocaman kazılmış çukurlar ve bu çukurların her birinde siyah maymun gibi kıllı değişik bir varlık belirdi. Bembeyaz kireç gibi suratı ve ağzı vardı. Hatırladığım tek şey ise ensemeye aldığım darbe oldu. Ayin imgesinin yanı sıra belirsizlik imgesi ve çukurun içindeki siyah çirkin varlık imgesi karşımıza çıkmaktadır. İslam inancında Allah dışındaki farklı bir varlıkla ayin yapılması yasaktır ve toplum tarafından oldukça ürkütücü bir tavra sebep olmaktadır. Bunun yanı sıra korku duygusunu fazlaca hissettiren bir diğer durum belirsizlik imgesidir. Varlıkların ne olduğunun belirsizliği bireyi korkuya iten faktörlerdendir.

Sabah olduğunda dün gece yaşadıklarımı aileme anlattım. Onlarda oldukça endişelenmişti ve konuyu bir büyüye danışmak gerektiğini söyledikleri için mahallenin imamını çağırdık. İmam Kayseri’den göç eden birçok Ermeni’nin burada altınlarının bulunduğunu ileride tekrar dönüp almak için evlere sakladığını vakti olanların ise altınların korunması için büyü yaptırdıklarını söyledi. Bu tarz durumlarda bir din büyüğüne danışma imgesi göze çarpmaktadır. Toplumda insanların kendi başına akıl erdiremediği olayları bir büyüye danışma yahut bilene sorma durumu oldukça yaygındır. Kültürümüzde ise yaşlılar oldukça büyük önem arz ettiği için gündelik yaşamdaki bu tarz olaylarda mutlak surette yaşlı kişilere danışılıp fikir alınmaktadır.

Bu olay karşısında imam akşam ezanından sonra olayı halledeceğini söyledi. Akşam ezanı sırasında geldiler. Hoca çantasından bir kitap çıkarıp yüksek sesle değişik bir dilde bir şeyler okuyordu. Sonra mum çıkarıp o üç tane çukurun başına geçerek çeşitli taşlar okuyup taşları çukura attı. O an odanın içine bir sis çökmüş gibi oldu ve ev gümbür gümbür sallanmaya başlayarak tavandan tozlar düştü. Hoca bu kez Arapça olarak dua etmeye başladı. Sonra bu evin bir Ermeni evi olduğunu ve o üç çukurunda tılsımlı olduğunu söyledi. O Ermenilerin ise cinlerle iletişimde olduğunu söyledi. Cin imgesi, define imgesi ve dua imgesi ilgili anlatının bu kısmında karşımıza çıkmıştır. Bu ve farklı imgelerin eklektik bir biçimde kullanımı korku kültürünü biçimlendirerek alımlayıcıyı anlatının içine çekmektedir.

2.Alkarısıyla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar

2.1.Alkarı

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Xz7SCzZQLOs>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: SonGulyabani- Mehmet Berk Yaltırık

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Mehmet Berk Yaltırık

Kanalın Abone Sayısı: 19.000

Yayın Tarihi: 09.12.2021

Videonun Adı: Alkarı

Görüntülenme Sayısı: 5.843

Dakikası: 24.01

Konusu: 2000’li yılların başlarında da İç Anadolu’nun bir şehrinde yaşayan bir çiftin bayram tatili sebebiyle memleketlerine gittiklerinde başlarına gelen olay anlatılmaktadır.

“Daha önceki videoda da söylemiştim. Bu anlatıyı temiz haliyle ve ateş çıttırtısı klasiğiyle renklendirmiş olarak size tekrar seslendirip ulaştırmak istedim. Bu videoda okuyacağım hikâye başlıkta da gördüğünüz üzere alkarı. Ben arkaya ateş çıttırtısı ekledim. Deniz müziği ya da atmosfer sesini açabilirsiniz, başlıyoruz. İç Anadolu’da bir köy, belki 90’lı, belki 2000’li yıllardı. İç Anadolu’da genç bir kadın şehirde evlenmiş. Eşiyle birlikte şehirde yaşıyormuş. Bayram tatillerinden birinde eşi, ‘bizim köye gidelim, tepelik ferah bir çiftliğimiz var orayı da görürüz’ demiş. Çiftlikte bir köyün içinde ve hayli güzel bir yerdeymiş.

Orada da tek katlı geniş bir ev varmış. Pek metruk değil ama yolunun patikasını otlar bürümüş. Camları örtülüymüş. Evli çift geldiği zaman herkes oradaymış. Gittikleri vakit akrabalar, ‘kimler de kalacaksınız?’ demiş. Adam da ‘kimseye rahatsızlık vermeyelim, tepedeki evde kalırız’ demiş. Akrabalar, ‘o eski ve uzun zamandır kalan olmayan yerde rahat edebilecek misiniz?’ demişler. Temizlemek lazım diye vazgeçirmeye çalışmışlar. Adamın karısı, ‘bir gidip bakalım rahat etmezsek burada bir yerde kalırız’ diyor. Adam çocukluğunda köyden ayrılmış, köye tatilden tatile geliyor ama az çok civarı biliyormuş. Evi görünce heveslenip çıkmışlar.

Bir köy evine göre biraz büyük yapılmış. Bir kısmı ardiye olarak kullanılmış. Kurutulan yiyecekler, aletler ve eşyalar varmış. Diğer kısmında yatak odası, mutfak ve oturma odası varmış. Tabaklar, çatallar, sürahiler falan duruyormuş. Evde yakın zamana kadar biri yaşıyormuş da sonra yaşayan aile bir örtü örtüp başka bir yere gitmişler gibi bir izlenim bulunmaktaymış. Kadın biraz şüphelenmiş. Akrabalar, ‘böyle güzel bir yerde hak iddia ederiz diye mi çekindiler?’ diye düşünmüş. Evi temizlerken ve tozunu alırken içerideki odadan kadın basmaları, erkek elbiseleri falan bulmuş. Hakikaten bir yaşayan varmış gibi her şeyin üzeri örtülmüş.

Eşyaların bu denli yeni ve çok olması kadına biraz acayip gelmiş. Yine yatak odasından bebek patikleri, küçük örtüler, bir de ahşap bir beşik çıkmış. Beşiği gömme bir dolabın içine koyup saklamışlar. Kadın beşikten çıkarımda bulunmuş, Buradaki aile, ‘bebek beklemiş ama eşyalar hiç kullanılmadığı için bebeklerini kaybetmişler’ diye düşünmüş. Adamla kadının merakı iyice artmış. Yaşı bu kadından biraz büyük bir gelin varmış. Evin diğer tarafı ardiye olduğu için ‘bu odada rahat edemezsiniz’ diyor. Evin döşemesi de eski tarz ahşap olduğu için yürüdükçe gıcırıyordu. Hava karardığı zaman çiftlikte kalanlarla sofraya oturmuşlar. Kadın muhabbet arasında ‘bu ev kimindi?’ diye sormuş. Akrabalar, ‘Sabaha konuşuruz’ diye geçiştirmiş. Akşam vakti herkes evine çekilince bunlarda patikadan çıkıp eve geçmiş. Adam, ‘yarın kalkınca bu patikadaki otları temizler yolu açarım, her gidiş gelişimizde de artık burada kalırız’ diyor. Kadın köy ortamında hiç büyümemiş. O tahta döşemelerin gıcirtısı, pencere tahtaların çıttırtısı, dışarıdaki dal çıkıntıları, yaprak ısıltıları, uzaklardan gelen köpek havlamaları ve başka sesler onu rahatsız ettiği için bir

türlü uyuyamamış. Tam uyumaya çalışırken bu sefer dolabın içinden bir gıcırdama ses gelmiş. Kadın, ‘fare falan mı?’ diye korkuyla yataktan fırlayıp lambayı açmış.

Odaya baktığında ne dolaşan bir şey var ne de görünen bir şey var. Bir süre sonra yine o sesi duymuş. Ses, bu sefer daha belirgin duyulunca yataktan fırlamış. Işığı açıp bakınca içerideki bebek beşiğinin kendi kendine hafifçe sallandığı görmüş. Kadın, ‘rüzgâr falan sanırım’ diye açıklamalar getirip tekrar uzanmış. Tam uykuya dalacağı an ses daha şiddetli duyulmuş. Kadın kalkıp dolabı açınca beşiğin sallandığını gördüğünde, ‘bu döşemelerde ya da dolapta bir sorun var herhalde’ diye düşünmüş. Beşiğin sabit durması için yerini değiştirecek lakin beşik çok ağır olduğu için bir türlü kaldıramamış. İçinin boş olmasına rağmen bu kadar ağır olması şaşkınlık vericiymiş.

Kadın beşiği sürükleyerek bırakıp yeniden yatağa gitmiş. Uykuya tam dalacağı vakit beşik olduğu yerde tekrar sallanmaya başlamış. Kadın, ‘herhalde buranın zemininde ciddi bir sıkıntı var, mutfağın zemini taş, oraya götüreyim belki orada sallanmaz’ diyor. Güç bela kaldırıp mutfak ile oturma odasının bulunduğu giriş kısmına bırakmış. Tam geri dönüp giderken bu sefer daha baskın bir ses duymuş.

Böyle göz ucuyla arkasına dönüp baktığında beşiğin kendi kendine tıngır mıngır sallandığını görmüş. Kadın onu görünce zaten koşup odasına dönüyor ve hayal gördüğünü sanıp kendini teskin ederek uykuya dalmış. Ertesi sabah kadını eşi uyandırmış. Adam, ‘beşiği koridorun ortasında kapımızın önüne bırakmışsın’ diyor. Kadın, ‘ben getirmedim, çok gıcirtı yapıyordu ben de mutfığa bırakmıştım’ diyor. Kadın, köyden bir akrabaları hep birlikte kahvaltı yapmaya eve geldiğinde boş beşiğin böyle kendi kendine sallandığını ve koyulan yerde bulamamasını anlatmış.

Akraba kadın ise ‘o gelir, kendi kendine gelmiştir’ diye ağzından sözü kaçırmış. Belki ‘sen uyku sersemi hatırlamıyorsundur’ deyince kadının şüphesi artıyor. Arada samimiyette gelişince ‘bu evde bazı şeyler oldu’ diyor. Orada bir yaşlı teyze, ‘biz diyecektik ama siz rahatsız olmayın diye bir şey diyemedik, kaldığınız yer alkarının evidir, ezandan sonra pek o tarafa varılmaz’ diyor. Bundan ‘belki yirmi, belki on beş yıl evveliymiş, kasabanın birinde kızın teki evlenmiş, ev inşa edilmiş, birinin dediğine göre erkek eşine âdet halinde yaklaşırsa doğacak çocuk huzur bulamaz, ölü doğup hortlar alkarısı olurmuş, bu gelin de bebek bekliyormuş, çocuk ölü doğmuş ve hilkat garibesi gibiymiş, cinler bebeği değiştirip, kendilerinden olanı bırakıp gelininkini almış, çocuğu, bahçelerinde bir yere gömmüşler, kadına adetliyen sokulmuş bebekleri hortlak alkarısı doğmuş, bir de selasız da ezansız gömünce bunlar huzura eremez diye bir laf çıkmış, kadını bir gün boğulmuş vaziyette bahçede bulmuşlar’ diyor.

Cenazesini kaldırmışlar. Hatta o sırada kocası vefat etmiş, onu da evde yine boğulmuş vaziyette buldukları için eşyaları toplayıp üstünü örtmüşler. Bu olaydan sonra ev uzunca bir süre boş kalmış. Arada bir misafir kaldığı olmuş ama kalanlar rahatsız edildiğinden kimse kalamamış. Çok yakından geçtiklerinde de beşiği gıcirtısı dışarı kadar geliyormuş. Kadın yine şüpheye düşüp ‘acaba biz burada kalıp evde hak iddia etmeyelim diye mi düşünüyorlar?’ diyor. Köydeki başka akraba gelin, ‘bende sizinle kalayım, ben yıllardır burada yaşıyorum ama ne o dolaştığı söylenen bebeği gördüm ne de sesini duydum’ diyor. Kadının, samimiyeti hoşuna gidiyor ‘tamam’ diyor. O patikayı temizliyorlar. Gecede sohbet ettikten sonra eve geçiyorlar. Kadının kocası, ‘o oda ferah değil, öbür odada uyuyalım’ diyor. Mutfığa oturma odasına yakın odaya, yatağın döşek kısmını taşıyorlar. Bir yer yatağı da oturma odasında o akraba geline seriyorlar. Kadın tam uykuya dalacak beşik sesinden yarı uyur vaziyette kalkıyor.

Beşik sesinin yanı sıra bebek sesi duyuyor. Kadın korkuyla dışarıya fırlıyor. Hemen yatak odasına koşturup yüklüğün kapağını açıyor. Bebek sesi kesilmiyor. Beşikte de böyle ayakta gibi duran, kısa boylu, kirli beyaz bir örtüye sarılı, yüzü kuru kafaya benzer bir şekil görüyor. Kadın onu gördüğü zaman o korku ve can havliyle beşiği tekmeliyor. Örtü ve kemik parçaları yere dökülüyor. Kadının hepsinin üzerine basıp kemikleri parçalıyor. Bir tane kuru kafa parçası da eline alıp koştura koştura mutfığa gidiyor. Akrabalarına, ‘dolaba bunu koymuş, ses yapıyordu, böyle şaka mı olur?’ diyor. Gece vakti eve yaklaşmaya kimse cesaret edemediği için kocası sakinleştirmeye çalışıyor.

Mutfaktayken koridordan bir ses gelince koridora bakıyorlar. Böyle ayaklarını sürüye, sürüye yaklaşan küçük bir çocuk var. Pıt pıt ayak sesleri duyuyorlar. O ses koridora doğru yaklaşılmaya başlayınca üçü korkudan gözlerini kapatıp dua okumaya başlamış. Korkudan yerlerinden kıpırdayamıyorlar. Sonra ses kapıdan çıkıp kayboluyor. Kadın gözlerini aralayıp ‘ben paramparça ettim o şeyi bu nasıl hareket eder böyle’ diyor. Odaya geri gidiyorlar oda tertemiz toz, toprak yok, örtü yok, kemikler yok, beşik bile olduğu gibi duruyor. Kadın bağıra çağıra bir anda kendini dışarı atıyor. O akrabaları olan gelin ve kadının kocası karanlıktan dolayı korkup çıkamıyor. Dışarıdan evin arkasında ‘bebeğim adresini istiyor, bebeğim anasını çağırıyor, bana yavrum verin’ diye sesler duyuluyor. Hava aydınlanınca evin etrafına çıkıp bakmaya cesaret ediyorlar. Kadın o yatak odasının penceresinin dibinde toprağı elleriyle kazıp, belli belirsiz örtü ve kemik parçalarına sarılıp bağrına basmış şekilde bulunuyor. O bebeğin kalıntılarını köyün mezarlığına defnetmişler. O gün ikisine de cenaze düzenlemişler. Adam üzülp evinin hissesini satıp ayrılıyor. Ev bir süre sonra yıkılınca yerine üç katlı bir ev yaptırılıyor. Ahali uzun süre bu hikâyeyi anlatmaya devam ediyor. Sizler için yazıldı, okudu. Berivan Özkoçak’ın kara çınar serisi altında çıkan klasik korku öyküleri adlı öykü seçkisindeki çevirisiyle, Nevşehirli bir seyircimizin gönderdiği iki satırlık halk inancı özümşenerek yazılmıştır. Gerçek veya kurgu hikâye hikayedir. Her ne kadar sürçülisan ettiyse af ola.”⁸

Anlatıcı jest, mimik ve kendi çıkardığı çeşitli seslerle anlatıyı desteklemektedir. Örneğin boş evdeki beşik sesi, pencere gıcirtısı vs. sesleri ağzı ile canlandırıp icrayı renklendirmektedir. Arka fonda kanalın diğer videolarında olduğu gibi ateş çitirtısı bulunmaktadır. Korku türüne ilgisi olan grupla sohbet eder gibi bir havada icra gerçekleştirilmektedir.

İcracı tarih bölümünde akademik faaliyetler sürdürdüğü için bu durum anlatım şekline yansımış olmakla beraber anlatılarının zemini Anadolu eksenli olması çalışmamız için önem arz etmektedir. İç Anadolu’da bir köye belki 90’lar belki 2000’li yıllarda bayram tatili sebebiyle giden çift kimseye rahatsızlık vermemek için uzun zamandır kimsenin yaşamadığı köyün tepesindeki evde kalacaklarını söylerler. Anlatının başlangıç kısmında tekinsiz mekan imgesi karşımıza çıkmaktadır. Köy yerlerinde ücra konumda bulunan terkedilmiş pek çok yapı bulunmaktadır. Oradaki insanlar terk edilmiş halde duran metruk binaları tekinsiz olarak nitelendirip kendilerine zarar gelmesinden endişelendikleri için uzak durarak çevresindekilere durumu anlatmak gayesiyle olayı anlatı düzleminde sunarlar. Tepede bulunan ve oldukça geniş olan evi beğenen karı koca temizlemek için işe girer. Fakat kadın akrabalarının neden bu evde kalmayıp kendilerinin de kalmasını istemediğine bir türlü anlam veremez. Temizlik yaparken bir oda içerisinde naftalinli bir şekilde elbiseler, basma fişanlar ve ahşap bir beşik bulunur. Adam ve kadın iyice merak etmeye başlar. Merakın sebebi ise eşyalar sanki bırakılıp kaçılmış gibi bir izlenim vermektedir. Burada şüphe imgesi, boş beşik imgesi ve naftalinleme geleneğiyle karşılaşmaktadır. Memorat anlatılarında karşımıza çıkan şüphe uyandıracak her türlü imge alımlayıcının korku duygusunu beslemektedir. Şüphenin olduğu durumlarda huzursuzluk ve kaygı da beraberinde geldiği için anlatı daha renkli bir hal almaktadır.

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=Xz7SCzZQLOs> (E.T.: 04.08.2024)

Boş beşik imgesi de ürpertici ve düşündürücü bir durumu işaret etmektedir. Anadolu’da bebeği vefat eden kadınlar beşiklerini sakladıkları için boş beşik bebek ölümüyle eşleştirilebilmektedir. Naftalinleme geleneği ise kıyafetlerin yıpranıp kemirgenler tarafından zarar görmemesi için kullanılan geleneksel bir eşya saklama yöntemidir.

Karanlık çöküp gece olduğu vakit kadın ve adam evde uyuyacakken kadın tahta döşeme gıcirtısı, pencere tahtalarının çıkardığı çıtırtılar, dışarıdaki dal çıtırtıları gibi değişik seslerden ötürü bir türlü uyuya dalamaz. Tam uykuya dalacağı vakit yüklükteki dolaptan baskın bir şekilde beşik gıcirtısı gelmeye başlar. Kadın korkuyla hemen yüklüğe yöneldiğinde boş beşiğin kendi kendine sallandığını görür. Beşiği alıp mutfağa koyar. Ertesi gün gece bebek ağlama sesi ve beşik sesleri tekrar yükselince dolaptaki örtünün altından kuru kafa ve kemik parçası bulur. Korku ve sinirle geri odaya döner. Ardından tekrar beşikte ağlayan bir bebek sesi gelince baktığında boş beşiği görüp hareketsiz bir şekilde sadece dua eder. Sabah eşi uyandığında ise beşiği kapının önünde bulunca kadın çok gıcirtı yaptığını ve alıp beşiği mutfağa bıraktığını söyler. Adam ise kapının önünde bulunca şüphelenmeye başlar.

Kadın bu evin durumunu öğrenmek için komşulara sorarken köydeki bir gelin mevzuyu çitlatınca orada bulunan yaşlı bir teyze durumu izah eder. Sizi kuşkulandırmamak için söyleyemedik. Kaldığın ev alkarının evidir. İnanişâ göre kişi hayızlıyken yaklaşıp münasebet kurulursa doğacak bebek huzur bulamaz daha da vahimi ölü doğup hortlak olur buna Alkarısı derler. Sizden önce evde yaşayanlar çiftin hayızlıyken ki münasebetten dolayı bebek beklerken kadının bebeğini cinler değiştirip kendilerinden olanı bırakmışlar. Namaz ve selayla mezarlığa gömmek yerine namazsız ve selâsız bahçeye gömmüşler. Bu durumdan ötürü mutlu olamadıklarına dair bir inanç söz konusudur. Alkarısı imgesi ve hortlak imgesi anlatı içerisinde işlenmiştir.

Bir süre sonra ölü bebek doğuran kadın ve kocası arka arkaya boyunlarından boğulmuş halde bulunuyor. Bu yüzden o evdeki eşyaların üstü örtülüp ev uzunca bir süre metruk bir şekilde durmaktadır. Eve giren herkes rahatsız edilmiş ve kimse kalamamış. Sadece hikayesi anlatılır. Anlatının sonunda misafir olarak gelen kadın vefat ediyor. Adam ise kemik parçalarını duayla mezarlığa gömdürüp eski evin yerine yeni bir ev yaptırınca tüm sesler kesilmiş.

2.2.Bolu’da Çiftliğimize Dadanan Alkarısıyla Yaşadığımız Paranormal Olaylar

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=th1bjHgNIFU>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Erkan Gunn

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Erkan Gunn

Kanalın Abone Sayısı:133 Bin

Yayın Tarihi:30 Ocak 2022

Videonun Adı: Bolu’da Çiftliğimize Dadanan Alkarısıyla Yaşadığımız Paranormal Olaylar

Görüntülenme Sayısı:28.586

Dakikası:12.48

Konusu: Bolu şehrinde çok sayıda at, inek gibi hayvanların bulunduğu çiftliğe halk arasında Alkarısı diye bilenen, akşamları ahıra girip atları kırbaçlaya kırbaçlaya koşturup inekleri sesleri kesilene kadar koşturan bir cin musallatını konu edinmektedir.

“Kanalıma abone, olup videolarımı beğenerek bana destek olabilirsiniz. İyi dinlemeler. Adım Salih. Bu olay 1993 yılında yaşandı. O zamanlar yirmili yaşların başındaydım. Dedem bize bir sürü arsa ve iki çiftlik verdi. Babam tek çocuk olduğu için hepsini bize bırakmıştı. Bende tek çocuğum. O zamanlar babam hepsiyle uğraşmakta zorlandığı için eve ve evin yakınındaki arazilere uzak olan çiftlik ile benim ilgilenmeme istedi. Ben de şimdiki Bolu merkeze bir saat uzaklıkta olan bir köye taşındım. Oraya tüm eşyalarımı bırakarak çiftliği gezmeye başladım. Aslında çiftliğe bakan birisi vardı ama bizden habersiz doğan hayvanları satıyormuş. Biz sordüğümüzda da ölü doğdu veya hastaydı. Birkaç günde öldü falan diyordu. Babam öğrenince hemen işine son verdi. Çiftlikte yirmi tane at, altmış koyun, on sekiz inek ve on dokuz tane de manda vardı. Hepsine benim bakmam bayağı zor olsa da altından kalkmak zorundaydım. Artık her sabah altıda kalkıp işlere başlıyordum. İki ayın sonunda iyice alışmıştım. Üç günde bir atları tımar eder neredeyse her gün yelelerini tarardım. Bir sabah atların olduğu ahırda ters giden bir şeyler oldu.

O zamanlar hiçbir bilgim olmadığı için beslediğim şekilde örgüleri açıp tekrar yelelerini taradım. Akşama kadar tüm işlerimi hallettim ve dinlenmek için kulübeye gittim. Sabah yine atların yeleleri örülüydü, nedenini anlamıyordum. Yeleleri tarayıp işlerime döndüm. Bir hafta böyle devam etti. Her gece atların yelesini biri tarıyordu. Sabahları at gece boyu koşmuş gibi terliyordu artık bu canıma tak etmişti. Gece sabaha kadar ahırın önünde nöbet tutacaktım. O gün tüm işlerimi hallettikten sonra döşek, yorgan, yastık falan alarak ahırın önüne koydum. Bir de ateş yakıp beklemeye başladım. Ne gelen vardı ne de giden vardı. Gözlerim yavaş yavaş kapanıyordu.

Gözlerimi atların, ayak seslerine açtım. Hızlıca kalkıp içeri girdim. Köşedeki kısırağın üzerine oturmuş, küçük elleriyle yelesini örüyordu. Sarı, dağınık saçlı, uzun boylu, yüzü sanki yağ gibi bir kadın vardı. Korkudan konuşamadım. O beni gördüğünde tiz bir çığlık atıp koşarak ahırın penceresinden çıktı. Korkudan ne yapacağımı bilemiyordum. Resmen dizimin bağı çözülmüştü. Ağlayarak olduğum yere çöktüm. Bu yaratığın ne olduğunu anlamaya çalışıyordum. Apar topar ayağa kalktım. Sabah dörtte bizim evin kapısını çaldığımda birkaç dakika sonra babam açtı. Korkudan elim zar zor oynadı. Babama olanları anlattım, babam içeriden kabanını alıp ‘oğlum gidelim yakalayalım’ dedi. Bir şeyler alıp yanıma geldi. Poşeti arka koltuğa bırakıp yanıma oturdu. Sabah altı gibi çiftliğe gelmiştik. Yatağımızı at ahırının önüne koyduk. Sabaha kadar bekledik fakat gelmedi. Babam akşamleyin yaptığı gibi atın üzerine acı sakız sürdü. O gece babam zaten gelmeyecekti. Geçen geceki gibi seslerin geldiğini anladım. Babam yatağının kenarına saklandı. Gümüş iğneyi aldım, yavaşça içeri girdi. Ben de kapının oradan onu izliyordum. Babam koşar adım kadının yanına geldi ve birden elindeki iğneyi kadının sırtına geçirdi. Kadın çığlık atarak birden insan kılıfına büründü. Babam kadına benim kaldığım evi gösterip ‘bu ev senin ocağın, artık oğlumuzun hizmetkarısın’ dedi. Kadının cılız bir sesi vardı. Yürüdükçe sırtındaki iğne hareket ediyordu. Ne olduğuna dair hiçbir fikrim yoktu. Al karısı bu kırkı çıkmadan yeni doğum yapmış kadınlara ve atlara musallat olur.

Kadınlara musallat olan tehlikelidir ama bizim yakaladığımız zararsız sadece oynamak için at biner hilesini uyarlar. Babam, ‘Al karısı gece üçten sonra evi toplar, yemek yapar bunların yaptığı çok bereketlidir, bir ekmek yapar üç ay yersin’ dedi. Babamın anlattıkları hiç gerçekçi gelmiyordu. Babamı eve bırakıp geri geldim. Sabah olduğu için kadın ortada yoktu. Akşama kadar ağır işlerimi falan bitirip eve geldim. Mutfakta ocakta dört tencere vardı. Kapaklarını açıp baktım. Çorba, kuru fasulye, pilav ve haşlanmış patates vardı. ‘Ne zaman yaptı acaba?’ diye düşündüm. Belki de dün gece yapmıştı. Yemeği yedikten sonra babamın dediklerinin doğru olup olmayacağını anlamak için sofrayı ortada bıraktım. Geceye doğru iyice uyku gelmişti. Yatmadan önce yatakları koydu. Sabah kalktığımda her yer tertemizdi. Gerçekten de her yeri tertemiz temizlemişti. Mutfağa girdiğimde tezgâhın üzerine kahvaltı vardı, her şey sıcacıktı. Çayın bile tadı farklı ve güzeldi. Neredeyse bir ay böyle yaşadım. Merakıma yenik düşüp bir gece uyumadan ne yaptığımı izledim. Sanki gerçek bir kadın gibi evi temizliyor. Yarın akşama ve sabaha yapılacak yemekleri yapıyor. Sabah çay demleyip koyuyordu. Sabah ezanı okunur, okunmaz kayboluyordu. Demlediği çayı akşam içsem bile sıcacık oluyordu. Geceden yaptığı yemekler nasıl olduğunu anlamadığım bir şekilde sıcak kalıyordu. Bir gece yine al karısını izlerken ‘acaba benimle konuşur mu?’ diye düşündüm.

Bugüne kadar hiç konuşmamıştık. O salonu toplamak için geldiğinde kolundan tutup ‘al karısı adın ne senin, bir adın var mı?’ dedim. Alkarısı yüzüme bakıp ‘sen ne dersen o olur, beni kabullenmeden kendi adımı kullanamam’ dedi. ‘İsmin Canan olsun’ dedim. Biraz düşünüp ‘gözleme yapar mısın?’ dedim. Nasıl yapacağını merak ettiğim için ‘sen yaparken izlemem olur mu?’ dedim. Başını sallayıp mutfağa gitti. Bende onun arkasından bir köşede onu izlemeye başladım. Çok hızlı hareket ediyordu. Neredeyse geldiği ilk günden beri aynı hamuru kullanıyordu ama hiç azaltmıyordu. ‘Bu hamur neden bitmiyor?’ dedim. Bana bakmadan ‘bizim elimiz bereketlidir, eğer bu hamurdan sen bir parça bile alsan hemen biter’ dedi. Her şeyi saniyeler içinde yapıyordu. Biraz sonra önüme on iki tane gözleme ve sıcak çay bırakıp banyoya gitti. Büyük ihtimalle çamaşırları yıkayacaktı. Sabah olduğunda yine yoktu. Bu akşam onu gündüzleri nereye kaybolduğunu soracaktım. Gece üçe gelince yine geldi. Bana bakıp ‘uyumadın mı?’ dedi. Başımı sallayıp ‘evet, aslında sana bir şey sormak için bekledim’ dedim. Canan kaşlarını çattı ‘sor?’ dedi. ‘Gündüzleri nereye kayboluyorsun?’ dedim. Yüzündeki gülümseme kaybolmuyor. ‘Aslında görünebilirim ama baban iğneyi o niyetle batırdı, o nedenle beni sabah göremezsin. Eğer her zaman size hizmet etmemi niyet ederek beni yakalasaydı, gündüz görürdün’ dedi. Ona baktım, ‘gitmek ister misin?’ dedim. İnanmayan gözlerle bana bakıp ‘bırakır mısın beni? ama zaten bıraksan da öldürürler beni’ dedi.

Kaşlarımı çattım ‘kim öldürür ki seni?’ dedim. Etrafına bakıp ‘bizim kabilemizin reisi bizler bir erkeğin himayesine girdiğimiz an onlara ihanet etmiş sayıyor, o yüzden sen beni satsan bile onlar öldürür’ dedi. Derin bir nefes alıp ‘ben seni bırakırsam yaşama şansın hiç yok mu?’ dedim. Başını olumsuz anlamda salladı. ‘Hayır, zaten ölüden farkım yok’ dedi. Canan bir yandan etrafı toplayarak ‘yapmasam daha çok eziyet ederler. Sırtımdaki zaten canımı yakıyor. Bizler özgürlüğüne düşkün cinleriz. Birinin kölesi olmak. Hele ki bir erkeğin bizim için çok zor’ dedi. Derin bir nefes alıp ‘şimdi iğneyi çıkarsam’ diye düşündüm. Her gün köle gibi çalışması ağrıma gidiyordu. Keşke ‘hiç babama anlatmasaydım da onu yakalamasaydık’ diye düşünüyordum. ‘Beni azat edip iğneyi çıkarırsan belki beni affederler, hem bir senede dolmadı, zaten böyle gelen birkaç alkarısını kabul ettiler’ dedi. Ayağa kalktım. Yanına gittim. ‘Seni azat ediyorum!’ dedim.

Alkarısı heyecanla yüzüme bakıp ‘iğneyi çıkarınca gidip ilerideki değirmenin önündeki dereye at, eğer sabah ezanından sonra derede kan akıyorsa bil ki öldürmüşlerdir ama eğer dere aynı renginde akıyorsa affetmemişlerdir’ dedi. Yavaşça iğneye dokundum. ‘Beni affet hakkını helal et’ dedim. Tek hamlede iğneyi çekip çıkardım. Birden yine o ilk gördüğüm varlığa döndü ve koşarak çıktı. Evden ben de iğneyi yanıma aldım. İğneyi sabaha kadar bekledim. Sabah ezanından sonra denizin rengi değişmedi, öğlene kadar bekledim ama aynı renkti. Şükürler ederek eve döndüm, ölmemişti. Benim yüzümden ölse kendimi affetmezdim. Emin olamayıp birkaç gün gidip baktım ama dere bembeyazdı. Yıllar geçti bu olayın üzerinden ama ben unutamadım. Bir cin de olsa bir varlığı köle etmek çok kötü bir şeydi. Onların yaşamı bizimkine benzer. Ama onlar daha özgürdür, onlara zarar vermezseniz, onlar da size dokunmaz. Tabi ortada bir büyü ya da intikam yoksa. Hikâye bu kadar arkadaşlar dinlediğiniz için teşekkür ederim. Sizleri çok seviyorum.

Kanalıma hala abone değilseniz abone olup bildirimleri açarak yeni gelecek videolardan haberdar olabilirsiniz. Yeni videolarda görüşmek üzere hoşça kalın.”⁹

İlgili memorat örneği tematik düzlemde incelendiğinde anlatının temel hususunun Alkarısı olduğu görülmektedir. Anlatı icra edilirken icracı arka fonda dijital kültürün kendisine sunduğu imkân ve teknolojileri kullanarak anlatıyı renklendirmektedir. Ürpertici ses efektlerinin yanı sıra ekrana da karanlık bir görsel koyarak alımlayıcının duyularına hitap etmesi icranın daha dikkatli izlenmesine imkân tanımaktadır.

Anadolu korku kültürünün önemli imgelerinden biri olan Alkarısı şamanistik inancın bir ürünü olmasına rağmen halen modern dünyadaki anlatılara bile konu edinecek çekiciliktedir. Bunun sebebi halk kültürü unsurları hiçbir zaman değer kaybetmez. Farklı kültürel ortamlarda yaratıcı etkileşimlerle harmanlandığında ortaya seyirlik bir performans çıkmaktadır. Anlatıcın erkek olması icraya farklı bir hava katmıştır. Memorat kanallarına bakıldığında genellikle erkek icracılar karşımıza çıkmaktadır. Anlatıyla da git gide özdeşleşen icracı alımlayıcıya zihinsel düzlemde farklı bir keyif vermektedir.

Dinleyici ekseninde bakıldığında icrayı yorumlarla yönlendirmenin yanı sıra gelecek icra anlatılarını da belirleyebilecek özgürlüğe sahiptirler. Bu bağlamda sözlü kültürün ürünü olan efsanelerin dijital bağlamın kanatları altına girdiğinde ilgili bağlamı benimseyerek yaratıcı şekilde dönüşüm sağladığı görülmektedir.

Geleneksel kültürde temelinde cin varlığının bulunmasıyla Alkarısı vs. varlıkların cin olduğu düşüncesi yaygınlaşmıştır. Alkarısı demonojik bir varlık olmasının yanı sıra anlatılar içerisinde farklı silüetlere büründürülmüştür. Bazı anlatılarda sarı dolaşık saçlı, uzun kadın tipolojisi çizilirken bazı anlatılarda büyük göğüslü, çirkin ve oldukça pasaklı bir kılıkta karşımıza çıkmaktadır. Mesken tuttuğu yerler ise genellikle ahır ve tekinsiz yerler olduğu için cin imgesi ile karıştırıldığı görülmektedir (Güzel, 2021:216).

Özkul Çobanoğlu’nun Amasya’dan derlediği metin ile benzerlik gösterdiği görülmüştür. Özkul Çobanoğlu Alkarısıyla ilgili derlemeleri sunarken Alkarısını lohusa kadınlara ve ahırlardaki atlara yahut ineklere musallat olan onların üzerine binip onları koşturan, yelelerini ören, sarı, kirli saçlı, uzun boylu bir varlık olarak içeriklendirmiştir. İşte bu noktada benzerlik söz konusudur. Dijital kültür bağlamında aktarılan video içeriğindeki anlatı içerisinde Alkarısı ahıra

⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=th1bjHgNIFU> (E.T.: 05.06.2024)

dadannmış, ahırdaki atları koşturup yelelerini ören, yemekleri yiyen, uzun boylu, kirli sarı saçlı bir cin yahut kadın olarak tasvir edildiği görülürken sözlü gelenek içerisindeki derleme metninde de benzer hususlar göze çarpmaktadır Ayrıca bu varlık sadece sırtına çuvaldız saplanarak yakalanmaktadır. Bu hususta da iki bağlamın anlatılarında da karşımıza çıkmaktadır (Çobanoğlu, 2021:137).

2.3.Alkarısı' nın Asıl Hikayesi Buymuş!

URL: https://www.youtube.com/watch?v=a51HD_xe__U&t=937s

Videonun Yayınlandığı Kanalın Adı: Hikaye Saati

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

Anlatıcının Gerçek Adı: Pınar

Kanalın Abone Sayısı:42,7 B

Yayın Tarihi:12 Mart 2023

Videonun Adı: Alkarısı' nın Asıl Hikayesi Buymuş!

Görüntülenme Sayısı:18530

Dakikası: 15.45

Konusu: Halk kültürü içerisinde Alkarısı olarak adlandırılan varlığın sülaleye dadanarak intikam amacıyla hamile kadını nasıl bunalıttığı konu edinilmiştir.

“Kanalımıza hoş geldiniz. Hikâyeye geçmeden önce kanalımıza abone olmayı, videoyu beğenmeyi ve yorum yapmayı unutmayın. Sizlerin de yaşadığı bu tarz paranormal olaylar varsa bizlere açıklama kısmında paylaştığınız Instagram veya mail adresimiz üzerinden ulaştırabilirsiniz. Hikâye Saati kanalınızı ilgiyle takip ediyorum. Size ailemizle ilgili nesilden nesille anlatılan bir olayı aktaracağım. Olay, 1700’lü yılların sonu 1800’lü yılların başında geçiyor. Ailemizin 1500’lü yıllara dayanan bir soy kütüğü var. O döneme kadar olan atalarımızın isimleri, ne iş yaptıklarının şeceresi tutulmuş. Olay, Erzurum’un Aşkale ilçesinde geçiyor. O kasabaya ilk yerleşen Türk aile biziz. Hikâyemi beğenir ve seslendirmek isterseniz olay yerini zikretmenizde bir sakınca yok. Zira olay dilden dile yayıldıkça üzerinden çok zaman geçmesinin de etkisiyle giderek anonimleşti. Olay bütünlüğüne yardımcı olacağını düşündüğüm için atalarımın özetle bahsedeyim. Siz gereksiz görürseniz seslendirmeyiniz? Aşkale’ye ilk ayak basan atalarım yedi kardeş, Yavuz Sultan Selim emrindeki sipahilermiş. İran seferi sırasında Elâzığ’da yaşıyorlarmış.

Ordu toplanırken yol güzergâhına yaz mevsiminde giden kardeşler, verimli çayırları görünce sultandan özgürlüklerini isteyecekleri zaman savaş bitmiş, azat edilmek istemişler. Sultan, ‘boş bulduğunuz bir bölgeyi kendinize yurt edin’ demiş. Azat etmiş. Yalnız bu yedi kardeş, Erzurum’un kışının nasıl olduğunu bilmeden yola çıkmış. O zamanlar sadece dokuz Ermeni evi varmış. Vardıklarında zorlu hava şartları onları ya geri dönmeye ya da o Ermenilerin evlerini el koymaya zorlamış. Bizimkiler deneyimli asker olduğundan bazı yerleri ateşe verip saldırınca Ermeniler bizimkilerin olduğundan daha kalabalık olduğunu düşünüp kaçmayı seçmişler. İşte size anlatacağım paranormal olayın geçtiği dönemdeki dedemin tarım ve

hayvancılıktan elde edilmiş servetinin kaynağı buymuş. Yedi kardeşin o bölgeyi tümüyle zapt etmesinin ürünü anneme kadar dayanıyor. Dedemin dedesi Kadir Bey çok zengin ve saygın bir adammış. Sayısız hayvan, uçsuz bucaksız arazi sahibiymiş. Erzurum'da al karısı diye bilinen sülalemize dadanmış bir cinliği büyüklerimiz bize anlatırken sadece mallarımıza verilen zararı anlatırlar. Canından olan insanlar hakkında detay vermezler. Tek bildiğimiz çok zayıf vermişiz. Özellikle hamile lohusa kadınlar ve bebekler ölmüş. Kadir Bey her sabah kalktığında atları ter içinde soluk soluğa, inekleri ise dövülmüş olarak bulurmuş. Öyle ki inekler günden güne kilo kaybetmeye, buzağa düşürmeye, sütten kesilmeye başlamış. Eski zaman beslenmesi gereken onca maraba var. Hepsinin kışlık erzağını o bölgenin beyi verir. Marabayı besleyemeyecek, kendi ihtiyaçlarını karşılayamayacak hale gelmiş. Atlar yorgunluktan tarlada çalışmıyor. Kadir Bey öyle çok hacı hoca gezen biri değil, gece karar veriyor. Ahırda pusuya yatacak bu hayvanlara kim zarar veriyorsa onu yakalayacak, gece oluyor. El ayak çekilmiş ortalıktan çıkıyor. Ahırın kapısı açılıyor. Elinde meşale ile bir kadın giriyor. Kadın çırlıçiplak, lakin bütün vücudu kılla kaplı, maymun gibi de değil, hamamda keseci pala dayılar misaliymiş. Kadir Bey şaşkınlıkla kadını izlemeye koyuluyor. Kadın başlıyor atlarının saçlarını ve kuyruğunu örmeye sonra da biniyor. Attan ağır, boydan boya 100 metre eni de bir o kadar var. Ortada inekler ve koyunlar araları çitle bölünmüş o alandaki kare bölgeyi atı kırbaçlaya, kırbaçlaya tur atıyor, hayvanı çatlatacak şekilde bir atı bırakıp diğerine biniyor. Hayvanların ağzı köpürmüş, inekleri de kırbaçlıyor ama inekler feryat edemiyor. Yapabildikleri tek şey uğultu şeklinde böğürüp birbirlerini ezmek. Kadir Bey, sahne karşısında dehşete kapılıyor ama soğukkanlılığını koruyup oradan ayrılıyor. Gün boyu o kadını yakalamanın yollarını düşünüyor. Kadını ilk gördüğünde müdahale etmiyor. Yakın köylerden birinde ilim sahibi diye bilinen birine durumu anlatıyor. O da bir çuvaldız üzerine bazı ritüeller yaptıktan sonra çuvaldızı dedeme veriyor. 'Ne top ne tüfek! sakın kör cesaretine güvenip başka yolu denemeye kalkma, bu çuvaldızı onun göğsüne ne yap et sapla, saplamayı başardıysan ne ala, başaramazsam o gün fani dünyadaki son günün olur' diyor.

Önceki gibi pusuya yatıyorlar. Bütün meşaleler toplanıyor. Çiftliği ay ışığından başka aydınlatan hiçbir şey yok. Atların sırtına kara sakız dediğimiz bir çeşit macun sürülüyor. Bu sefer dedem yalnız değil, beklemeye başlıyorlar, kapı açılıyor, al karısı giriyor. İçeride atların saçını, kuyruğunu örmeye başlıyor. Atlardan birinin üzerine atlıyor. Tam o esnada dedem ve yanındakilere athıyoruz. Al karısı, macuna yapışan kılları yüzünden hamle yapamadan dedem çuvaldızı göğsüne saplıyor. Çılgınlıklarına kulaklar dayanmaz. O haliyle bile zapt etmesi güç olmuş, sürekli lanet okuyormuş. O gece gün doğumuna kadar acımasızca dövmüşler. Sonra da bir köpeğe bağlanmış günlerce dövmüşler. Soru sormuşlar, cevap vermemiş. 'Beni salın! bir daha soyunuzun semtine bile uğramayacağım' demiş. Daha önce adını bile duymadıkları tuhaf isimler sayarak yeminler etmiş, aldığı onca cana karşı öldürmeyi düşünmüşler. Sonra al karısının Aras nehrindeki kırk bacısının intikamından korkup vazgeçmişler. Kadir Bey onu çözmüş, al karısı kaçmamış. O tılsımlı çuvaldız yüzünden kaçamamış. Kadınlara teslim etmişler.

'Alın! şunu tıraş edin, insana benzetin' demişler. Yedi yıl boyunca köle olarak çalıştırmışlar. İtaat etmiş, bir denileni iki etmez. Asla yalan söylememiş. Yalnız ne söylenirse tersini yaparmış, git nehirde su getir ama hemen dön denirse karanlık basınca döner, git falanca işi hallet ama acele etme denildiğinde de göz açıp kapayıncaya kadar geri gelirmiş. Yine bir gün kış vakti su getirmesi için yollanmış, orada oyun oynayan çocukları görmüş birinin yanına gitmiş. Çocuğa şeker vermiş, sonra da 'ah! şu göğsümdeki iğneyi çıkarıver, ben canımın acısından çekemiyorum, sevaptır' demiş. Çocuk ne bilsin çuvaldızı çekmiş, kurtulur kurtulmaz Aras Nehri'ne atlamış. Atlar atlamaz, su kana bulanmış derler ki nehirde yaşayan kırk bacısı insanoğluna hizmet ettiği için onu aralarına almamışlar. Gel zaman git zaman o günden sonra ne malımıza ne de soyumuzdan birinin canına zeval gelmemiş. Yetmişli yıllarda annemle babam evlenmiş. Annem hamile anneannem ise o tarihte Eskişehir'deymiş. Annem Aşkale'deki evimizde gece vardiyasında babamı beklerken kapı açılıyor, içeri anneannem giriyor. Annemin anlattığına göre inme inmiş gibi uyuşmuş. Annem etrafı sadece gözleriyle takip edebilmiş. Annesinin Eskişehir'de olduğunu biliyor. 'Peki bu evin ortasında gezinen de kim?', sobanın üzerinde çorba pişiriyor. Anneme getirip 'aç ağzını iç! iyi gelir' diyor. Yüzünde tumarhanelik deli gibi bir gülümseme, dişleri ise gri gümüş kaplama gibiymiş. Israrla çorba içirmeye çalışmış, sonra olmadı 'şu kâğıda bir üflesen' demiş. Annem ağlamaklı karşısındakinin ninem olmadığını biliyor. Alkarısı olduğuna emin dediğine göre karnındaki çocuk bizim canımızdan olduğu için işkence gördüğü zaman dokunmamış. Bu sayıya dokunacağına dair tuhaf isimler zikrederek yemin etmiş.

Anneme gün yüzü göstermiyor. Annemi sürekli olarak korkutuyormuş. O sırada da kapı çalıyor. Sadece başıyla omzunun üzerinden geriye bakıp, ‘yine geldi soyu bozuk’ demiş ama sesi tek bir kişinin sesi gibi değilmiş. Sanki gırtlığından hem erkek hem yaşlı kadın hem de çocuk sesi aynı anda koro halinde çıkıyormuş, sonra da içeri odaya kaçıp yok oluyormuş. Öyle hikayeler de anlatıldığı gibi ayakları ters veya gözü siyah değilmiş ama kimin kılığında gelse gözlerindeki o tımarhanelik deli bakışı hep aynıymış. Annemin annesiyle babam amca çocuğu annem durumu babama anlatıyor. Bakıyor ki annem feryat figan o zaman inanıyor, ‘bizim soya gelemez!’ diye duymuştum. ‘Hayret’ deyip annemi sakinleştirmeye çalışıyor. Doğum yaklaşıyor. Bu ziyaretler günden güne sıklaşıyor. Özellikle babamın gece vardiyasında annem o geldiğinde inme inmiş gibi kala kalıyor buysa yine ninemin kılığında evde geziyor, örgü örüyor. Annemin karnına koyup ölçü almış gibi yapıyor ve yine çorba pişiriyormuş. İşin en enteresan tarafı babam geldiğinde yok oluyor ama pişirdiği çorba hala sobanın üzerinde kalıyormuş. Annem halüsinasyon görmediğine bu çorbayı delil gösteriyormuş.

Dayanamayıp Eskişehir'den ninemi doğum sonrası refakat etsin diye çağırıyor. Bu sefer babam gece vardiyasına gidince babamın elbiselerini annemin yatağına seriyorlar. Doğum olmuş. Bu arada abim annemin kucağında annemin derdi çocuğun kırkını çıkarabilmek, o gece birden elektrikler kesiliyor. Teyzem mutfaktan mum almaya gidiyor. Birden salonda bu musibet beliriyor. Sanki aynı anda üç farklı insan konuşuyormuş gibi ‘sen beni aldatabileceğini mi zannettin!’ deyip annemin kucağındaki kundağa sarılıyor. Annem çılgık çılgık ‘yine neler oluyor?’ diye bağıyor. Annem ‘o, burada!’ diyor. Anneannem, ‘hani nerede?’ diye bakarken nasıl oluyorsa ayet okumak aklına geliyor, okumaya başlıyor al karısı kundağa bırakıp koridora yöneliyor ama annemin dediğine göre koşmuyor, havada süzülüyor.

O esnada mum getirmek için giden teyzem bu çılgınlık da neyin nesi diye bakmaya gelirken göğsüne tomruk çarpmış gibi yere seriliyor. Teyzemin çılgınlıkları anneminkini de bastırıyor. Ortada hiçbir ses veya varlık hissetmeyen teyzem korkudan dedim diye geçiştirmiş. Birden ‘sen de lohusa dönemini kayananlarda geçir, hem orası daha güvenli senin için baksana kocanın elbiseleri ve benim varlığım fayda etmedi, bizim burada kalmamızın gereği yok’ deyip apar topar Eskişehir’e dönüyorlar. Annem, bebeğin kırkı dolana kadar babaannemlerde kalıyor. Rüya bile görmemiş. Ben ve ortanca abim de bu gibi olaylar yaşanmamış. O günden sonra annem biz nereye taşınısak bu evde ‘Evliya var, derviş var’ deyip kendini avutur. Oysa ben tam aksi kanaatteyim. Evliya dediğin her taşındığımız evde seni takip edip peşinden gelmez. Hikayem bu kadar umarım seslendirecek kadar ilginizi çekmiştir selamlar.”¹⁰

İcrayı gerçekleştiren insanın kadın olması çok önemlidir. Duygu geçişleri sağlıklı bir şekilde dinleyiciye aktarılmıştır. Video içeriklerine bakıldığında karşımıza çoğunlukla erkek çıkmasına rağmen bu video sahibinin kadın olması dikkat çekici bir husustur. Anlatı içerisinde icraya göre yer yer ses tonunda oynamalar yaparak alımlayıcıyı icraya çekmeyi başarmıştır. Bunun yanı sıra sanal ortamın icracıya sunduğu imkân ve olanaklar dahilinde icra şekillenebilir.

İcra sırasında alımlayıcı da korku unsurunu tetikleyecek görsellerin kullanımı da icrayı bir adım üste taşıyan hususlardandır. İcra esnasında aktif olmayan dinleyici aslında her an kendi de icracı olma özelliği taşımaktadır. Bu hususun sebebi icraya ilişkin herhangi bir uzmanlaşmadan ziyade özgün içeriklerin kullanımı insanlar tarafından izlenmesine imkân sağlar. Memorat türünün içeriksel özelliklerine bakıldığında karşımıza çıkan en çok imge cin imgesidir. Anlatı içerisinde yer

¹⁰ https://www.youtube.com/watch?v=a51HD_xe__U&t=937s (E.T.: 05.05.2024)

alan Alkarısı imgesi de bir cin olarak tasvir edilmektedir. Bu cin sessiz, karanlık, تنها, insanların az olduğu yerlerde sıklıkla görülerek hızlı hareketlerle ortadan kaybolma özelliğine sahiptir. Özellikle Anadolu kültüründe ata binen, atın yelelerini ören, ucube kılıklı, uzun boylu varlıklar olarak karşımıza çıkmaktadır (Alptekin, 2018:134).

Anlatı içerisinde Alkarısını tasvir eden imgelerin bulunması önemlidir. Örneğin ne kadın ne erkek sesine benzer bozuk bir ses, çok uzun boy, kılla kaplı bir vücut, hamile kadınlara sıklıkla gözükebilme durumu, akşam vakti çıplak bir şekilde ahıra gelip ata binerek atın yelelerini örme davranışı ilgili özellikler demonik varlığın keskin sınırlarla çizilmesini sağlamıştır. Alkarı sadece göğsünün üstüne saplanan çuvaldızla yakalanmaktadır.

Sözlü kültür bağlamı içerisinde doğup büyüyerek yaşayan bir unsurun yaratıcı etkileşimlerle yeni bir bağlamda yer edinmesi de oldukça önemlidir. İcra bağlamı sırasında icrayı şekillendiren bir diğer unsur da kullanıcılar/ dinleyicilerdir. Video içeriğinin yanındaki yorumlara bakıldığında insanların da benzer olaylar karşısında çaresiz kaldığı görülmektedir. Yorum kısmında icracının ses tonu hakimiyetinden, ses değiştirme taktiklerinden, mikrofon kullanım şeklinden ve icra içerisindeki unsurlardan bahsedilmiştir. Bir inanç halesi özelinde var olduğuna inanılan demonik varlıklar hem insan yaşantısını hem de toplumun anlatı belleğini şekillendirmektedir. Bu bağlamda imgelere ne kadar doğru yatırım yapılırsa gelenek kültürümüz o denli farklı mevzuları hayat bulmaktadır (Hallaç, 2022: 762).

2.4.Hamileyken Musallat Olan Alkarısı Yüzünden Korkunç Olaylar Yaşadım

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TdF5cmnEMWQ>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Vesvese

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

Anlatıcının Gerçek Adı: Mahlası bulunmaktadır

Kanalin Abone Sayısı: 46,4 B

Yayın Tarihi: 28 Mayıs 2021

Videonun Adı: Hamileyken Musallat Olan Alkarısı Yüzünden Korkunç Olaylar Yaşadım

Görüntülenme Sayısı: 12534

Dakikası: 17.07

Konusu: Hamile bir kadının Alkarısı ile yaşadığı korkunç olaylar anlatılmaktadır.

“Merhaba korku severler ben Vesvese. En güzel korku hikayeleri için kanalıma abone olup bildirimleri açmayı unutmayın. Seslendirmemi istediğiniz hikayeleri açıklama kısmındaki iletişim adreslerinden ulaştırabilirsiniz. Dinlediğiniz için teşekkür ederim, korkulu dinlemeler. Merhaba. Size hamilelik esnasında ve sonrasında yaşadığım esrarengiz olayı anlatmak istiyorum. Ben eşimle son derece iyi anlaşılan 26 yaşında evlenip bir yıl sonra çocuk yapan bir kadıyım. Hamile olduğum zamanlarda çok abartılı şeyler yaşamadım. Çoğu hamile olan kadın gibi hafif birkaç şey yaşadım ancak arkadaş ortamında anlatılan basit şeylerden başka bir şey değildi. Bir gece su içmek istedim ve mutfığa su içmeye gitmiştim. Balkonda bir şeyin bana doğru baktığını gördüm. Bizim mutfağın kapısı balkonla birleşikti ve gördüğüm şey saçı dağınık, karanlıkta pek belli olmayan, tırnakları uzun, gözleri parlak, üzerinde uzun bir elbise olan korkunç bir şeydi. O anda bağırcınca eşim mutfığa koştu. Ona balkonda birisinin olduğunu ve bana baktığını söyledim. Eşim orada kimsenin olmadığını ve bana sakın olmam gerektiğini söyledi. O anda karnım acımaya başladı. Acıdan doktora gittiğimde doktor, ‘ağır bir şey kaldırdınız herhalde’ dedi.

O gece eşimle eve tekrar geldim, gözüm o balkondaydı. Şu an herhangi bir şey göremiyordum. Hamilelik zamanlarında yaşadığım en enteresan olay buydu. Asıl olaylar hamilelik bittiğinde başladı. Bir akşam çocuğun doğum zamanı geldiğini anladık. Hastaneye doğuma girdiğimde kolay bir doğum gerçekleştirdim. Ancak hastanede bir kadının yüzünün çok değişik olduğunu ve bana bakarak öylece kaldığını fark ettim. Kadının gözleri geçen gün balkonda gördüğüm şeye benziyordu. Korktum. Pencereden bana baktıktan sonra çocuğuma bakmaya başladı. Bu esnada çocuğum ağladığında eşime ‘onu kucağıma ver!’ dedim. Kucağıma geldiğinde sustu. Kafamı çevirdiğimde o şeyi camın orada göremedim. O gördüğüm her neyse çocuğuma zarar vermek istiyor diye hissetmeye başladım. Hastaneden çıkmıştık. Evime gittiğimde içimde bir rahatlık vardı. Eşim yanımda, çocuğum sağ salim duruyor ve akrabalarından birkaç kişi çevremizdeydi. Bu durum beni rahatlatıyordu. Eve geldiğim günün akşamı eşimin akşam namazını kıldığını gördüm. O kılarken çocuğum da odasındaydı. Onun yanına gittiğimde çok güzel bir şekilde uyuyordu. Arkamı dönüp çay yapmak için mutfığa gittim. Çocuk odasından ağlama sesi geldi. Koşarak gittim. Ancak herhangi bir şey göremedim. Ağlama sesi gelmesine rağmen çocuğum uyuyordu. Ancak mutfaktaki telsizden ağlama sesi gelmeye devam ediyordu. Eşim namazını bitirip yanıma gelince olanları anlattım, ‘sakın ol!’ diyerek sarıldı. Beni teselli etmeye çalışıyordu. Bense o ara çocuğuma bakıyordum. Bunları neden yaşıyordum bilmiyorum. Ancak yaşadıklarım beni derinden etkilemeye başlamıştı. Bunu hissediyordum. Çocuğumda bir huzursuzluk var gibiydi. Her beş dakikada bir alıyordum ve susturup yerine koyunca yeniden uyanıyordu. Ancak son derece garipleşti. En sonunda çocuğum kucağımda uyurken, ben de işlerimi halletmeye çalışıyordum.

Bu esnada bilgisayarın kapandığını gördüm ve birkaç kere ekrana vurdum, ancak bilgisayar prizdeyken nasıl kapanabilirdi? üstelik bilgisayar yeniydi. Çocuğumu beşiğine koydum, bakmak için bilgisayara dokundum, açılmadı. Prizlere baktığımda fişlerin hepsi çıkmıştı. Her birini teker teker taktım. Sonra yerime oturup bilgisayarı açmaya çalıştım. Ancak açılmadı. Anlayamadım ne olduğunu, fişlere tekrar baktım. Hepsinin çıkmış olduğunu gördüm. Olaya anlam veremedim, taktığımı biliyordum ancak fişler takılı değildi. Tekrar taktım ve arkamı dönünce prizlerin tekrar çıktığını fark ettim. Biraz çocuğumla vakit geçirmek istedim. O sırada yemek hazırlamam gerektiğini hatırladım. Çünkü eşimin de gelmesine az kalmıştı. Akşam oldu, eşim zile bastı sandım. Açtığımda kimse yoktu. Kapattığımda bir daha çaldı. Kapı gözünden baktığımda eşimin olduğunu gördüm. Açtım ancak yine biri yoktu. Bir daha çaldı. Bu sefer açmadım. Açmadığım için zil ve kapı aynı anda vurulmaya başladı. Salonda bebek ağlıyordu. Hemen onun yanına koştum ve kucağıma aldım. Ancak kendim tedirgindim ve çocuğu susturmaya çalışıyordum. Sonra kapının ardından eşim seslendi, koşup kapıyı açtım. Anlayamadığım bir şey vardı.

Eşime, bunların neden olduğunu sordum. Bana birkaç tahmin yürüttüğünü ancak kesin bir şey diyemeyeceğini söyledi. Ertesi gün bir kadın evimize geldi, yaşlıydı. Beyaz bir tülbent takmıştı, bana bakarak ‘nasılsın kızım?’ dedi. İyi olup olmadığımı sordu. Eşim bana bakarak ‘bize yardım edecek birisi’ dedi. Eşimin evimize bir hoca getirdiğini anladım. Bana yardımı dokunacak olsa bu benim için problem değildi. Kadına bakarak ne yapacağımızı sordum. Öncelikle bana ‘doğruyu söyle’ dedi. Söyleyeceğimi ancak bana yardım edip edemeyeceğini sordum. Kadın bana bakarak ‘Allah’ın büyük olduğunu ve eğer o isterse bana yardım edeceğini’ söyledi. Korkum o kadının yanındayken azalmaya başlıyordu. Kadının

yüzündeki o ifade beni mutlu ediyordu. Tam beş dakika boyunca kadının elindeki koyu renkli kağıtlara bir şeyler yazdığını gördüm. Ekstra bebeğimin üstüne bir muska koydu ve çocuğumu beşiğine yatırdı. Bana bakarak ‘eğer burada bir şeytani varlık varsa sana bir işaret verecektir, bana onun ne yaptığını söylemeni istiyorum’ dedi. Ona korktuğumu söyledim, bana ‘korkma! ‘Sen ondan daha güçlüsün’ dedi. Gözlerimi kapattım. Bana bakarak yüzüme üfledi. Ellerini ellerimin üstüne koydu ve gözümü açtı. Gördüğüm şey karşısında korkumdan kendimi geri fırlattım. Kadının eşimin yüzüne bakarak kafa salladığını gördüm.

Durumun ciddi olduğunu anlayabiliyordu. Ancak bana belli etmiyorlardı. Sakinleştikten sonra kadın ne gördüğümü sordu. Ona kafasının yanında duran çirkin bir yüz gördüğümü ve bana baktığını söyledim. Bana bakarak ‘seni korkutmaya çalışıyor, korkma buraya gel, o sana bir şey yapamayacak’ dedi. Hocaya inandım ve bana tekrar aynı şeyi yaptı. Ellerini elimin üstüne koydu ve bana tekrar gözünü aç dedi. Açtım ancak bu sefer hocanın yanında değildi. Çocuğumun beşiğinin başında duruyordu. Bana ‘nerede?’ dedi, yerinin nerede olduğunu söyledim. Ne yaptığını sordu. Beşiğin başında dikilip durduğunu ve bebeğe doğru baktığını söyledim. Kadın bana bakarak ‘dediğimi tekrar et’ dedi. Dediklerini tekrar ettiğimde gördüğüm şeyin hızlı bir şekilde kaybolduğunu, âdeta kara bir duman olduğunu gördüm. Ellerini ellerimin üstünden kaldırdı ‘bana bak!’ dedi. Senin başında olan bu musibet, yeri geldiğinde çok tehlikeli olacaktır. Üstelik şu an ben geldim ve onu rahatsız etmiş olabilirim. Eğer ‘uygunsan bu akşam başka bir yol deneyelim’ dedi. Ben onun ‘ne olduğunu?’ sordum. Bana ‘sen al karısını görmüşsün’ dedi. Halk arasında bu tabiri koyduklarını ancak aslında onun bir cin olduğunu eğer rahatsız edilirse bize büyük zarar verebileceğini söyledi. Bu al karısını genelde köy yerlerinde görürdüm ancak insanlara bulaşması nadirdir. Genelde köy yerlerinde atların kuyruklarını bağlarlar. Onların üstüne binip rahatsız ederler demişti. İnsanlara ise hamile olduklarında geldiklerini ve çocuğu düşürmek için uğraştığını söyledi. Çocuk düşürme sorununun olmayacağını söyledi. Evimizde onu bir şeylerin rahatsız ettiğini söyledi. Bize eve sonradan giren bir hediye veya ona benzer şeylerin olup olmadığını sordu. Bebek doğduğunda bazı eşyalarla tablolar evimize geldi dedim. Benden onları göstermemi istedi. Ona hediyeleri gösterdim ancak hiçbir şey çıkmadı. Sonra duvarda bir saat gördü. Teyzemin bir tanıdığının verdiğini söyledim. Aldı saati arkasına baktı. Saatin arkasında bir şey yok. Ancak o saatte bir sorun olduğunu söyledi.

Saatin arkasını açtı, yine bir şey göremedi. Güneş zaten ön camına vurduğunda cama bir şeylerin çizildiğini fark ettik. Kadın, bana sorunun bundan kaynaklı olduğunu söyledi. Eline bir kalem alıp çizmeye başladı. Saatte belli başlı semboller vardı, yazılar yazıyordu. Bana bakarak ‘bu bir büyü’ dedi. Korktum, ‘ne büyüsü?’ diye sordum. Saatin üzerinde yazanların İbranice olduğunu ve bunların çok etkili bir büyücü tarafından yapıldığını söyledi. Büyü ilmine yeni başlayan birisinin bu tür işlerle uğraşmayacağını, ciddi sonuçların olabileceğini söyledi. Ben kadını dinlerken neden bana bunu yaptıklarına anlam veremediğimi söyledim. Kadın, ‘bu tür büyüler kıskançlıktan veya çekememezlikten yapılır’ dedi. Peki bu büyüün bozulması için ne yapacağımızı sordum. Bana ‘bu büyüün bozulması için çok zor bir işlem yapmamız gerekiyor’ dedi. Ben kadının dediklerini dinledikten sonra gece vakti bu işi kökten bitirebileceğini ancak riskli işlere girişeceğimizi söyledi. Gece olduğunda salonun ortasını boşalttık. Eşim bebekle ilgilenirken ben ve kadın mumları yakıp ortasına oturduk. Kadın benim elimden bir kesi kan aldı. Birilerinin içindeki suya attı. Sonra kendi elini kesip o da aynısını yaptı. Bana bakarak ‘gözünü kapat!’ dedi.

Dediklerini yapıyordum ve bana ‘birazdan yaşayacakların seni korkutmasın!’ dedi. İçimde bir ürperti en baştan beri vardı. Ancak artmaya başlamıştı. Kadın, içinden bir şeyler okudu. Sonra bana ‘gözünü aç!’ dedi. Açtım. Elimi suyun içine soktu, kendi elini de suyun içine soktu. Bana bakarak ‘şu kâğıdı al ve mumlardan birisiyle yak sonra suyun içine at’ dedi. Yaptım aynısını o da yaptı. İkimiz de bir gariplik hissettik. Çevremizdeki mumlar birden söndü. Bana bakıp ‘korkma! gidiyorlar’ dedi. Kadını dinledim, elimi çekmedim o anda etrafta bir şeylerin olduğunu fark ettim. Ancak elimden bir şey gelmiyordu. Gözümü kapattığımda ensemde birinin nefesini hissediyordum. Bana bakan birisinin de gözümü açtığımda hocanın yanında gördüm. Kadın, bana gördüklerinin zarar veremeyeceklerini, şu anda koruma altında olduğumuzu söyledi. O şey bana bakmaya devam etti ve ortalık bir anda sakinleşti. Sanki gördüklerim aniden yok olmuş gibiydi. Her şey bitmişti. Bana dediğine göre her ne kadar bu işleri engellemek istesem de yardım edemediğimiz, hatta hayatları kararan insanlar var dedi. Senin olayın çok farklıydı. Ben bu şekilde olayları çok nadir yaşarım ancak bu kadar etkili ve tesirli bir büyüyle karşılaşmadım dedi. Benim gibi bir hastasından

söz etti. Zamanında bir hastasının kadına önceden hatta hamilelik zamanlarının başındayken geldiğini söyledi. Ancak o kadın benim kadar şanslı değilmiş çünkü o kadın bebeğini iki aylıkken düşürmüş. Bunu duyunca çok üzüldüm. Hamileliğimin ilk zamanları da bana bulaşp karnımdaki bebeği düşürmek istemişler. Ancak buna engel olan kocamın ettiği dualar, yanımda kıldığı namazlarmış. Kadın ‘bana eğer evinizde doğru ibadet yapan bir insan varsa o evde musibet yaşamanız çok zordur’ dedi. Ondan sonra benim çocuğum doğduktan sonraki dönemde dikkat etmem gerektiğini söyledi. Eğer ‘bir cin çocuğunu isterse birçok yol deneyerek onu almaya çalışacaktır’ dedi. Ben bunları dinlerken içim ürperdi. Büyücülerin birçoğu kendilerine itaat eden cinlerin olduğundan bahsederlermiş. Kocam kadına Müslüman bir cinin bulaşma ihtimalini sordu.

Kadınsa eğer hakiki bir Müslümansa ondan zarar gelmeyeceğini söyledi. Ancak ‘çevremizde Müslüman olup kötü işler yapan insanların olduğunu unutmayın’ dedi. Olaydan sonra benimkine benzer olayların bana o saati veren kadının da başına geldiğini teyzem aracılığıyla öğrendim. Aslına bakarsanız, büyü yapmanın tamamen kendi hayatınızı karartmak olduğunu orada öğrendim. Olaydan yaklaşık olarak bir yıl geçmişti. Kocamla birlikte uzaklaştık ve Kocaeli’ne taşındık. Şu an o olaydan beri hiçbir şey yaşamadım. Çevremde birkaç kişi başka türlü cinlerle alakalı sorunlar yaşadığını söylediğinde hoca olan kadını arıyor ve randevu istiyorum. Beni hiç kırmadı. Bazen buluşup konuştuğumuz bile oluyordu. Akrabalarımız sürekli ziyaretime geliyordu. Hediye verdiklerinde ister istemez korku yaşıyorduk. Ancak belli bir zaman sonra bu önyargım da geçti. Artık ne bir şey görüyorum ne de bir cin duyuyorum. Üstelik o olaylardan sonra tek dileğim kimsenin benim gibi bir şeyi yaşamaması oldu. Hikâyenin sonuna geldik. Dinlediğiniz için teşekkür ederim. Mobil uygulamamızı hala indiremediyseniz açıklamadaki linkten indirebilirsiniz sonraki hikayelerde görüşmek üzere hoşça kalın.”¹¹

Duygu geçişleri sağlıklı bir şekilde dinleyiciye aktarılmıştır. Video içeriklerine bakıldığında karşımıza çoğunlukla erkek çıkmasına rağmen bu video sahibinin kadın olması dikkat çekici bir husustur. Anlatı içerisinde icraya göre yer yer ses tonunda oynamalar yaparak alımlayıcıyı icraya çekmeyi başarmıştır. Bunun yanı sıra sanal ortamın icracıya sunduğu imkân ve olanaklar dahilinde icra şekillenebilir.

İcra sırasında alımlayıcı da korku unsurunu tetikleyecek görsellerin kullanımı da icrayı bir adım üste taşıyan hususlardandır. İcra esnasında aktif olmayan dinleyici aslında her an kendi de icracı olma özelliği taşımaktadır. Bu hususun sebebi icraya ilişkin herhangi bir uzmanlaşmadan ziyade özgün içeriklerin kullanımı insanlar tarafından izlenmesine imkân sağlar.

3. Veliler, Şehitler ve Yatırırlarla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda

Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar

3.1. Tuzcu Baba

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SDBIQbDrUt4>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Hikâye Saati

¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=TdF5cmnEMWQ> (E.T.: 01.03.2024)

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

Anlatıcının Gerçek Adı: Mahlası bulunmaktadır

Kanalın Abone Sayısı: 42.1

Yayın Tarihi: 24.04.2024

Videonun Adı: Tuzcu Baba

Görüntülenme Sayısı: 7.264

Dakikası: 10.35

Konusu: Köydeki eski bir evin altında yaşayan yatır Tuzcu Baba ile yaşanan anormal olaylar anlatılmaktadır.

“Selamlar Pınar Hanım. Size ailecek yaşadığımız bir olayı anlatacağım. Bizim köydeki evimiz çok eskiydi. Biz de o evin hemen yanına yeni bir ev yaptıracaktık. Diğer evde, eski de olsa kalacaktı. Yeni evle eski evin arasında elli metre vardı. Yeni evimiz yapıldı ve oraya taşındık. Bunları yaşayacağımızı bilsek taşınır mıydık? Bu evle her şey birbirine karıştı. Öncelikle evi iki katlı yaptırmıştık. Üst katta yattığımız odalar, alt katta salon ve mutfak vardı. Her sabah kalktığımızda o merdivenlerde tuz buluyorduk. İri taneli tuzlar bütün merdivenleri kaplıyordu. Her sabah onları temizliyorduk ama ertesi gün aynı şeyi tekrar görüyordum. Geceleri tıkırtılar da duyuyordum ama korktuğumuz için kalkıp bakamıyordum. Sabah olunca da sadece tuzları görüyorduk. Geceleri mutfakta su açılırdı. İbrik sesi ve kapı sesi duyardık. Bizim evimizde bizden habersiz biri daha yaşıyordu. Ama işte o tuzlara, su sesleri ve kapı sesleri de eklenince kedi olmadığını anladık. Bir gün şehirden teyzemler gelmişti. Bir şeyler anlatıyorduk. Bazen farkında olmadan bağıırıyorduk. Farkında bile değiliz. İçerden bir adamın homurtu sesleri gelmeye başladı. Ama hepimiz salondayız. Mutfakta ya da üst katta hiç kimse yok. İçerden o sesleri çıkaran bir adam duyuyoruz. Teyzemler de çok korktu. Fazla uzatmadan yataklarımızı yaptım. O gün o adam babamın rüyasına girmiş. ‘Sizin evi yaptığınız yer, benim mezarımın üstü, burada yaşayacaksanız geceleri sessiz olun çünkü ben geceleri ibadetle geçiriyorum eğer gürültü yapıp bana rahatsızlık verecekseniz kendinize başka bir ev yapın’ demiş. Ardından kendi adını babama söylemiş. ‘Bana yaşarken Tuzcu Baba derlerdi’ demiş. Babam rüyasında adamın elini öpüp helallik istemiş. ‘Seni bir daha rahatsız etmeyeceğiz, geceleri hiç ses çıkarmayacağız’ demiş. Uyanınca rüyasını bize anlattı. O günden sonra geceleri hiç ses çıkarmadım.

En azından bize zarar verecek bir varlık değildi. Gece, sesler duysak da namaz kıldığını ya da abdest aldığını bilirdik. Kendisini gerçekten hiç görmedik. Babam rüyasında sessizlik sözü verdikten sonra da merdivenlerde hiç tuz görmedik. Galiba onu da bizi uyarmak için yapmıştı. Biz araştırdık, bu köyde gerçekten zamanında Tuzcu Baba diye biri yaşarmış. Tuzcu Baba gerçek hayatında da sürekli ibadet eden biriymiş ve duaları hemen kabul olurmuş. Hasta olanları tuzla iyileştirmiş. Tuza dua okuyup hastaya yedirirmiş. Hastada hemen iyileşiverirmiş. Çok uzun zaman önce yaşamış biri olduğu için hakkında çok fazla bilgi sahibi değilim. Artık köydeki evimizde en fazla senede bir ay kalıyorum. Onda da sözümüzü tutmaya devam ediyoruz. Evi asla pis bırakmıyoruz. Kirlenen şeyi anında temizleyip yerine koyuyoruz ve evde hiç kötü söz kullanmıyoruz. Onu rahatsız edecek şeyler yapmamaya gayret ediyoruz. Benim bildiğim böyle yatır olaylarında yatır oradan çıkılmasını istiyormuş. Yani üzerine ev yapan birisi varsa onu rahatsız edip oradan göndermek istiyormuş. Burada ise durum tam tersiydi. Bu hikâyeyi yayınlamanızı

bekleyeceğim. Allah'a emanet. Hikayelerimizin sonuna geldik. Hikayesini paylaşan kişilere teşekkür ediyorum. Bir sonraki hikâye ile buluşuncaya dek hoşça kalın.”¹²

Anlatıcının kadın olması ve ses tonunu kolaylıkla anlatıya adapte etmesi icrayı şekillendiren ve alımlayıcının dikkatini çeken bir husustur. Ses efektlerinin yanı sıra görsellerle de icrayı bütünsel bir düzleme kavuşturmayı başararak icra, bağlam ve icracı üçgenini düzgün bağlantılarla yönetmiştir. Selam ben Pınar. Size ailecek yaşadığımız bir olayı anlatacağım. Bizim köyde çok eski bir evimiz vardı. Ev çok eski olduğu için onun biraz ötesine yeni bir ev yaptırıp burayı da depo gibi kullanacaktık. Yaşadıklarımızla gecemiz ve gündüzümüz birbirine karıştı. Bu yeni yaptırdığımız ev iki katlıydı. İcranın girişinde anlatının gerçekten yaşandığına dair bir unsur aktararak alımlayıcının gerçekten yaşanmış izlenimine kapılması sağlanmaya çalışılmaktadır. Her sabah kalktığımızda merdivenlerde tuz buluyorduk. Artık sile sile usandık. Geceleri tıkırtı duyuyorduk ama korkumuzdan aşağıya inip bakamıyorduk. Sabahları ise sadece tuzları görüyorduk. Geceleri kapı açılı, ibrik sesi duyardık. Yani bizden habersiz evde biri daha yaşıyordu. Anlatının bu kısmında tuz imgesi, ses imgesi ve gece imgesi karşımıza çıkmaktadır. Anadolu kültüründe tuz bolluk ve bereketi temsil etmektedir. Hatta yeni evli çiftlere tuz yedirilir ki tatlı tuzlu bir şekilde ömürlerini geçirebilmeleri için ilgili uygulama gerçekleştirilir. Ses ve gece imgesi ise korku türünün karakteristiğini oluşturan imgeler arasına girmiştir. İcrayı zenginleştirmenin yanı sıra alımlayıcının zihninde o olayı kendi yaşasaydı hissedeceği korku duygusunu canlandırmaktadır. Başta kedi sandık. Ama o tuzlara su sesleri ve kapı sesleri de eklenince kedi olmadığını fark ettik. Teyzemler İstanbul'dan misafirlığe gelmişti. Uzak yerden geldikleri için gece geç saatlere kadar sohbet ettik. Aniden bir homurdanma sesi geldi. Hepimiz salondaydık. Fazla uzatmadan yattık. Bu kısımda ise belirsizlik imgesi karşımıza çıkmaktadır. İnsan şüphe duyduğu ve keskin şekilde bir anlam dizgesine oturtamadığı her unsurda korkuya kapılarak davranışlarını kontrol etmede güçlük çeker. Dış dünya ile iletişimini keserek tüm dikkatini çözmeyi çalıştığı ilgili belirsizlik yaratan unsur yahut varlığa çevirmektedir. Ayrıca çevresindekilerden de bu konuda bilgi almaya çalışarak durumun yahut varlığın ne olduğuna ilişkin çözümleme yapmaktadır.

O günün gecesinde babamın rüyasına girmiş. Sizin evi yaptığınız yer benim mezarımın üstü burada yaşayacaksınız geceleri sessiz olun. Ben geceleri ibadet ederim. Eğer rahatsızlık vereceksiniz kendinize başka bir hane bulun diyerek adının Tuzcu Baba olduğunu söylemiş. Babamda helallik alarak sessizlik sağlanacağını sözünü vermiş. Sabah rüyasını bize anlattı.

¹² <https://www.youtube.com/watch?v=SDBIQbDrUt4> (E.T.:04.05.2024)

Merdivenlere tuz dökmesinin sebebi galiba bizi uyarmak içindi. Yatır imgesinin kolaylıkla ayırt edilebileceği bu kısımda olumsuz bir yatır imgesinin aksine ibadetiyle meşgul iyi niyetli bir yatırla karşılaşmıştır. Anadolu da çocuksuzlukla sınanmış kadınların yatırlara giderek onlara adak adayıp çocuk istediği görülmektedir. Çocuk doğduğu an ise ilgili yatır adına kurban adanmaktadır. Yatırlara kutsiyet atfedilerek mezarı çevresinde mum yakılır, dilek dilenir. Hürmet gösterilmeye çalışılır.

Köyde zamanında Tuzcu Baba diye biri yaşarmış. İbadetle gününü geçirirmiş. Hasta olup şifa bekleyenleri tuzla iyileştirip tuza dua okuyarak hastaya yedirirmiş. Çok uzun zaman önce yaşadığı için hakkında çok fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Ama biz evi asla pis bırakmıyoruz. Kirlenen şeyi hemen yıkayıp yerine koyuyoruz. Ona, ibadetine ve kendisine rahatsızlık vermiyoruz. Normalde bilinen yatır anlatılarında yatır evdekilerin gitmesi için her türlü çabayı sarf ederken Tuzcu Baba bunu hiç istemedi. Hikayemi yayınlamanızı bekliyorum. Allah’a emanet olun. Kutsallık atfedilen yatırlara hürmet gösterilmesi hususu burada da bulunmaktadır. Örneğin ilgili evin temizliği vs. sürekli yapılarak yatırın ibadetini yapması kolaylaştırılmaktadır. İbadet pis yerde yapılamayacağı için yatıra saygı gösterilmeye çalışılmıştır.

3.2.Ardıçlar Köyü’nde Evliya Ruhu

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=KjGPMCWIG38>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Hikaye Saati

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

Anlatıcının Gerçek Adı: Mahlası bulunmaktadır

Kanalin Abone Sayısı: 42,7 B

Yayın Tarihi: 24 Ekim 2020

Videonun Adı: Ardıçlar Köyü’nde Evliya Ruhu

Görüntülenme Sayısı: 23075

Dakikası: 16.50

Konusu: Evlerinin altında yatır bulunan bir ailenin yaşadığı olaylar konu edinmiştir.

“Kanalımıza hoş geldiniz. Hikâyeye geçmeden önce kanalımıza abone olmayı ve bu tarz hikayelerin devamı için videoyu beğenip yorum atmayı unutmayın. Keyifli dinlemeler. Öncelikle kanalınız hayırlı olsun, severek takip ediyoruz. Ben gerçek ismimi vermek istemiyorum. O yüzden adıma Esra deyin lütfen. Ben Ardıçlar köyünde yaşıyorum. Önceden annem ve babam dedemler ile beraber yaşarmış. Ben dört

yaşlarındayken ayrı ev yaptılar, o evde yaşamaya başladılar. Ev yaptığımız yer köyün biraz üst kısmında kalıyordu. Alt katı kiler gibi bir yer yaptılar. Merdivenle de eve çıkıyorduk.

Merdivenden çıkınca balkona benzer bir yerden geçip eve giriyorduk. Ev, tahtalarla ve kireçle yapılmış köy eviydi. Merdivenlerden çıkarken gıcır gıcır tahtanın sesi gelirdi. Mutfağımız koridora yapmış olduğumuz bir tezgâh kısmından ibaretti. Derme çatma kendimizi idare edebileceğimiz bir evdi. Günlerden bir gün yine oyunda çocuksu bir sebepten kavga çıktı. Ben diğer çocuklarla tartıştım ve ağlayarak eve geldim.

Annem de beni ağlarken görüp kızar diye alt kattaki kiler bölümüne girdim. Karanlıkta tek başıma ağlıyordum. Annem duymasın diye sesimi çıkarmamaya çalışıyordum. Kilerin kapısı yavaşça açıldı. Ben annem geldi sanıp yem çuvallarının arkasına saklandım. Beni bulamasın diye hiç ses çıkarmadım. Sonra içeri annem değil, yaşlı, uzun sakallı, sarıklı ve bembeyaz elbiseli bir adam girdi. Kiler kapı karanlıktı. Ama adamın yüzü öyle nurluydu ki sanki ışık saçıyordu. Onu görünce içimde inanılmaz bir güven hissi oluştu. Saklandığım yerden çıkıp bir elimle gözyaşlarımı silerken ona doğru baktım. O zat bana ‘sen ağlarsan ben çok üzülürüm, ben çocukların ağlamasına dayanamam’ dedi. Yıllar geçmesine rağmen ben o anın hiçbir saniyesini unutmadım. Bazı geceler merdivenden biri çıkar gibi sesler gelirdi. Pencereimin önünden gölge geçtiğini görürdüm. Anne ve babam hiç görmez duymazdı. Onlar uyurken perdeyi açıp bakardım. Onu görürdüm. Bana bakıp gülümserdi, ben de gülümserdim hiç korkmazdım. Onu gördüğümde içimde hep aynı güven hissi oluşuyordu.

El sallayıp uykuya daldardım. Küçük olduğum için aklıma bu adam nereden çıktı? kim? diye sorular gelmiyordu. Aradan epey zaman geçti. Ben on iki yaşlarındaydım. Bir gece annemin çılgık sesiyle uyandım. Ben hemen annemin yanına koştum. Koridordaki tezgâhın oraya doğru bakıyordu. Beni görünce hemen odaya gönderdi. ‘Bir şey yok kızım sen yat hadi’ dedi. Odaya gittim ama merak ettiğimden kapıdan konuşmalarını dinledim. Annem babama gördüklerini anlatıyordu. Bir adam gördüm, Ahmet buradaydı, abdest alıyordu dedi. Annemin o zatı ilk görüşüydü ve sesinden çok korktuğu anlaşılıyordu. Az sonra sesleri kesildi, odaya girdiler. Ben de hiçbir şey duymamış gibi davrandım. Ertesi gün köyün çocukları ile yine oyun oynuyorduk. O sırada çocuklardan biri ‘gelin çeşmenin oraya gidelim’ dedi. Bu çeşme hayvanların su içtiği, ihtiyacı olanların oradan su aldığı bir yerdi. Çocuklar yaramazdı. Biraz toprakla taşla suyun aktığı yeri tıkadılar. Su, damla damla akıyordu. Oyunmuş gibi bununla eğleniyorlardı. O sırada köylülerden biri durumu fark edip sinirlice koşmaya başladı. Diğer çocuklar hemen kaçtı. Ben kaçmadım çünkü ben yapmamıştım. Ben bir şey yapmadım diyecektim ki adam bana sert bir şekilde tokat attı. Ben de ağlayarak eve kaçtım.

Eve gelince anneme anlattım, annem de bana tokat atan adama çok sinirlendi. Ama ‘babana söyleme yoksa gider kavga eder adamla’ dedi. Aradan yedi gün geçti. Yanlış hatırlamıyorsam o vuran adam bize geldi, babam da evdeydi. ‘Ben Esra kızımızdan helallik almaya geldim, Geçenlerde diğer çocuklar çeşmeyi tıkamış, ben de sizinki yapmış sandım istemeden ona vurdum’ dedi. Babam sinirlendi. Adam da ‘vallahı ben de çok pişman oldum, o günden beri kabuslar görüp duruyorum, Çocuk da siz de bana hakkınızı helal edin gideyim, rüyamda bir Evliya görüyorum, bana her uykuya daldığımda tokat atıyor’ dedi. Babamla uzun uzun konuştuktan sonra babam bana doğru gülümseyerek ‘affediyor musun kızım?’ dedi. Kafamı ‘evet’ der gibi salladım. Adam da derin bir nefes alarak evden çıktı. Bizimkiler çok şaşkındı. Adam gittikten sonra bu olayı konuştular. Babam anneme ‘bu çocuğu koruyanlar var herhalde’ diye fısıldadı. Annem de daha fazla duymamak için babama ‘sus!’ işareti yaptı. Buraya kadar bahsettiklerim ufak tefek olaylardı. Asıl olay bundan sonra başlıyor. Bizim on taneye yakın Tavuklarımız vardı. Ben hayvanları çok sevdiğim için yemlerini ben verirdim. Yine bir gün bunun için kilere girdiğimde o zatın orada namaz kıldığını gördüm. Hemen kapıyı kapatıp çıktım. Bir süre giremedim. Aradan bir saat falan geçti. Girdim kimse yoktu. Bu sefer ben büyümeye başladıkça bu olay beni korkutmaya başlamıştı. Sonra bu uzunca bir süre devam etti. Her girdiğimde onu orada namaz kılarken görüyordum ve hemen kapıyı kapatıp çıkıyordum. Ama bir gün yine onu gördüğüm esnada çıkmadım. Namazı kılışını izledim, çok uzun sürmüştü. Namazı bitirip selamını verdiğinde arkası hâlâ bana dönüktü. Bana ‘gel bakayım’ diye seslendi. Gidemedim korktum, ayağa kalktı bana döndü. Yüzü o kadar güzeldi ki beni aynı güven sardı. Gülümsedim. ‘Sen de büyüyünce namaz kılacak

mısın?’ dedi. Kafamı salladım. Kaybolmuştu. Her yere baktım, göremedim, yine korkmuştum. Oradan hemen çıktım kapıyı da iyice kilitledim. Bu olaydan kısa bir süre sonra köyde düğün vardı. Şehirden otobüslerle bir sürü kişi geldi. O sessiz köy, bir anda şenlik yerine döndü. Düğüne biz de gittik. Gece oldu, o sesler bitmedi, gürültüden uyuyamıyordum. O sırada bizim avludan bir ses geldi. Biri kusar gibi sesler çıkarıyordu. Babam pencereden baktı. ‘Vay ahlaksız içti içti, gelmiş bizim avluya kusuyor’ dedi. Babam hızlıca merdivenlerden inerken adamın yanına daha yaklaşmadan adam bizimkilerin o tarafa doğru korkarak baktı. Babam da onun baktığı yöne baktı. Bir şey görmemiş olacak ki çekildi. Ama adam hiç hareket edemiyordu. Bir süre sonra da yere yığıldı. Babam hiçbir şey yapmamıştı. Adam kendisi düşmüştü. Hemen düğün yerine gidip haber verdi. Bir sürü kişi gelip adamı götürdüler, sonra haberini aldık. Adam felç geçirmiş. Doktor, doktor gezdirmişler ama bir çare olmamış. En son hocaya götürmüşler, o da çarpıldığını söylemiş. Bizim evi tarif edip ‘bu evde bir Ermiş’in ruhu var, o çarpmış’ demiş. Bu haber bize ulaştı. Hepimiz korktuk. Annem dua okumadan yatmamaya başladı. Babam ne hissetti pek bilmiyorum. Onun duygularını anlamak zordur ama eminim o da korkmuştur. Bazı geceler evin içinde ayak sesleri duyardım. Onun hep bizimle yaşayan bir şey olduğuna inanıyordum. Bana zarar vermeyeceğini bilsem de korkuyordum. Hatta bir gün annem Kur’an okumuştı. Kur’an-ı da okuduğu masada bırakıp yatmıştı. Ertesi gün ilk ben uyanmışım ve odaya girdiğimde asılıydı. Annem yine korktu ama bana belli etmemek için ‘baban asmıştır kesin’ dedi. Böyle olaylar sürdü. Ben on beş yaşına geldiğimde ise namaz kılmaya başladım. Bir gün öğle namazını kalacaktım. Annem ve babam evde yoktu yalnızdım. Seccadeyi serdim ve namaz kılmaya başladım. Secdeden kalktığım anda önümde o zatı gördüm, o da namaz kılıyordu. Korkudan namazı bozдум. Odadan koşarak çıktım. Keşke bozmasaydım. O zatla beraber namaz kılma şerefi ne güzel olurdu. Bunları şimdi düşünüyorum. O zaman sadece korkuyordum. Bir daha namaz kılarken hiç görmedim. Ama sesini duydum. Kaçınıcı rekâta olduğumu unutursam veya duayı unutursam bana fısıldıyordu.

Yıllar geçti, ben evlendim, şehre taşındım annemle babam da yıllar önce vefat etti. O ev duruyor. Hâlâ bazen eşimle beraber kalmaya gidiyoruz. Gittiğimde ilk işim en başta evi temizlemek oluyor. Ben onu ondan sonra hiç görmedim ama varlığını her gittiğimde hissetmeye devam ettim. İş güc derken şehir hayatının koşturmacası bizi esir aldı. Köyden bazı kişiler bizim evde akşamları ışıkların yandığını söyledi. Evden Kur’an sesleri duyduklarını söylediler. Kimse korkudan evimize yaklaşamıyormuş. Ama bunları bilmeyip yaklaşan birilerinin de başlarına bazı olaylar gelmiş, onu da anlatayım. Çarşaf giyen beş kadın bir şeyler satma bahanesiyle bizim köye gelmiş. Tek tek kapıları çalıp biri varsa getirdiklerini satıyorlarmış. Eğer biri yoksa eve girip evden bir şeyler çalışıyorlarmış, birkaç eve girmişler, hatta altın falan çalmışlar. Bizim eve geldiklerinde ne olduysa artık çığlık çığlığa, köy meydanına kadar koşmuşlar. Dikkat çekince de köylü bunları yakalamış. Şimdilerde ev artık kötü olmaya başlamıştı. Yıkılan yerleri vardı. Bunu da ben rüyamda o zattan öğrendim. Rüyamda onu çok üzgün gördüm. Bana evi gezdirdi ve yıkılan yerlerini gösterdi. ‘Çok rahatsızım’ dedi. Uyandığımda rüyamı eşime anlattım. Yıllık izne ayrıldı ve köye gittik. Rüyamda nereyi gördüysem birebir oralar yıkılmıştı, o kısımları yenilettik, evi tertemiz eskisi gibi yaptım. Kilere de bir seccade, bir de tespih bıraktım. İşimiz bitip şehre döndüğümüzde onu yine rüyamda gördüm. ‘Bana teşekkür edip Allah işini rast getirsin benim küçük kızım’ dedi. Uyandığımda duygulanıp ağladım. Hikayemiz buraya kadardı. Sizlerin de bu tarz yaşadığı paranormal olaylar varsa bizlere açıklama kısmında paylaştığımız mail veya Instagram hesabımız üzerinden ulaştırabilirsiniz. Bir sonraki hikayelerde buluşuncaya dek hoşça kalın.¹³

Duygu geçişleri sağlıklı bir şekilde dinleyiciye aktarılmıştır. Video içeriklerine bakıldığında karşımıza çoğunlukla erkek çıkmasına rağmen bu video sahibinin kadın olması dikkat çekici bir husustur. Anlatı içerisinde icraya göre yer yer ses tonunda oynamalar yaparak alımlayıcıyı icraya

¹³ <https://www.youtube.com/watch?v=KjGPMCWIG38> (E.T.:01.02.2023)

çekmeyi başarmıştır. Bunun yanı sıra sanal ortamın icracıya sunduğu imkân ve olanaklar dahilinde icra şekillenebilir.

İcra sırasında alımlayıcı da korku unsurunu tetikleyecek görsellerin kullanımı da icrayı bir adım üste taşıyan hususlardandır. İcra esnasında aktif olmayan dinleyici aslında her an kendi de icracı olma özelliği taşımaktadır. Bu hususun sebebi, icraya ilişkin herhangi bir uzmanlaşmadan ziyade özgün içeriklerin kullanımı insanlar tarafından izlenmesine imkân sağlamasıdır.

3.3.Nöbette Gördüğüm Şehit Askerler

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9rrNsofYd6k&t=443s>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Erkan Gunn

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Erkan Gunn

Kanalin Abone Sayısı: 133 B

Yayın Tarihi: 24 Eylül 2019

Videonun Adı: Nöbette Gördüğüm Şehit Askerler

Görüntülenme Sayısı: 23290

Dakikası: 12.13

Konusu: Tuttuğu nöbet sırasında Çanakkale'deki şehit askerleri gören bir askerin yaşadığı olaylar anlatılmaktadır.

“Geçen yıl askerlik görevimi yerine getirmek için Çanakkale, Gelibolu'daki birliğime teslim oldum. Birkaç asker birbirlerine baktıktan sonra bana dönüp ‘Allah yardımcın olsun’ dediler. Yüzleri az biraz düşmüş gibiydi. İçimde merak oluşmuştu. Çantalarımı alarak koğuşa geçtim. Eşyalarımı yerlerine yerleştikten sonra bir üst devrem olan Tahsin ile tanıştım. Cana yakın sıcakkanlı bir insandı. Art niyetsiz samimi bir insan olduğu için kendime yakın hissetmiştim. Bir gün Tahsin, ben ve Metin kantine gidip kahvelerimizi aldık. Kantinin yanındaki bir yere oturduk. Tahsin’le ne kadar samimiysek Metin ile de öyle samimiydik. Ayrılmaz ikili gibi geziyorduk.

Kahvelerimizi içip muhabbet ederken buraya ilk geldiğimde askerlerin, Allah yardımcın olsun dediği aklıma geldi. Tahsin’e neden bana böyle dediklerimi sordum. Tahsin sağında oturuyordu. Herhâlde bu soruyu beklemediği için kahvesinden bir yudum alıp anlatmaya başladı. ‘4 nolu kuleyi biliyorsunuz. O kulenin yakınlarında bazı askerler, Çanakkale Savaşı’nda şehit düşen askerlerin beyaz atlarıyla gecenin karanlığında ormanın içinde dolaştıklarını görmüşler. Bunu bazı askerler söyledi. Ben görmedim’ dedi. Koğuştaki otuz iki kişi vardı ve otuz kişinin neredeyse yirmisi nöbetten muaftı. Biz yeni olduğumuzdan üst devreler yatarken, nöbetleri doğal olarak bize kilitliyorduk.

13 Aralık 2018, saat 02.34 nöbetim vardı. Gecenin karanlığında sıcak yatağımı bırakıp hazırlandım. Devriye ile beraber kuleye doğru gidiyorduk. Hava çok soğuktu. Gelibolu'nun o dondurucu soğukluğu içime

nüfus ediyordu. Sıcak yatağımı o kadar çok özlemiştim ki yürüyerek sonunda kuleye varmıştık. Nöbeti devralıp yerime geçtim. Elimde soğuk silahımla etrafa bakıyordum. Etrafta sık ağaçlar vardı. Ormandan gelen baykuş sesleri ve bazı hayvan sesleri haricinde hiçbir ses yoktu. Soğukta ‘ayakta bekleyip etrafa baktıktan sonra biraz oturayım’ dedim. Devrenin gelmesine daha çok vardı. Zamanın geçmesini bekliyordum. Düşüncelere daldığım bir esnada ormanın içinden bir ses ‘asker nöbet yerine geç!’ diye seslendi. Sendeleterek ayağa kalktım. Hemen silahımı sesin geldiği noktaya doğrultup ‘kimdir o?’ diye bağırdım. Ses gelmemişti. Metin’in şaka yapmış olacağını düşünerek ‘Metin sen misin? Oğlum birazdan devriye girecek yakalanmadan koğuşa git’ dedim. Ama karşımdaki ormanlıktan ses gelmiyordu, ormanın içine bakmaya çalışıyordum ama ağaçlar o kadar sıkı ki sanki tek bir ağaç gibi karşımda durup içindekileri görmemi engelliyordu. Ormandan ne biri çıkıyor ne de ses geliyordu. Panik olmuşum. Zor durumda kalmadıkça mermi kutusunu açmak suçtur. Askere gidenler bilir. Dayanamayarak mermi kutusunu açıp üç adet mermiyi şarjöre yerleştirdim. Namluyu sesin geldiği yöne doğrulttum. ‘Her kimsen ses ver, aksi takdirde ateş etmek zorunda kalacağım!’ diye bağırdım. Benim tepkime karşılık ses gelmemişti. İçimden ‘Allah’ım sen yardımcım ol!’ diyerek tam tetiğe basacağım esnada sağımdaki çam ağaçlarının arasından bir çıtırtı sesi geldi. Namluyu direk oraya yönelttim. Gözümü ayırmadan arsanın arasına bakıyordum. Ağaçların arasından sessizce biri çıktı. Gözleri gözlerimin içine bakıyordu. Ay gibi parlayan tenin üstünde, Çanakkale Savaşı’nda şehit düşen şehitlerimizin kıyafetleri vardı. Elbiseleri ve sırtında duran çantası, çamur ve kir içindeydi. Ellerimin ve çenemin titremesine hâkim olamıyordum. Ayaklarım ise beni zar zor ayakta tutuyordu. O keskin ve delici bakışlarıyla yaklaşık iki dakika kadar gözlerimin içine baktı. Ardından geldiği gibi geri döndü.

Çamların arasında kaybolan silüetine bakıyordum. Dilim tutulmuş bedenim kaskatı kesilmişti. On beş dakika kadar yaşadığım şoku atlatıp hemen acil müdahale mangasına rapor verdim. Bazı rütbeli komutanlar yanıma gelip hangi yöne doğru gittiğini sordular. Çam ağaçlarının arasına girip kaybolduğunu söyledim. Biraz araştırma yaptılar ama ayak izi bulamadılar. Üst rütbeli komutanlardan biri ‘hastaneye gitmen gerek bir baksınlar’ dedi ve nöbet yerine başkasına yerleştirip ambulansa bindirdiler. Yolda giderken komutan, ‘anlat bakayım orada tam olarak ne gördün?’ dedi. Titreyen dudaklarımla komutanım, Çanakkale Savaşı’nda askerlerimizin giydiği kıyafetten giymiş birini gördüm. Ay gibi parlıyordu dedim. Hiçbir şey demeden gözlerimin içine baktı, tetiğe basmayı düşündüm ama içimden bir ses ‘sakın!’ diye yankılandı dedim. Komutan, gözleri dalmış şekilde bir şey demeden bakıyordu. Hastaneye varmıştık. İlk başta röntgen çekimi, ardından psikiyatriye sevk edeceklerini söylediler. Ertesi gün sonuçlarım çıkmıştı. Herhangi bir sorun yoktu. Psikiyatristle görüştüm. O da her şeyin normal olduğunu belirtti. Birliğime döndüğümde komutanlarım on beş gün hava değişimi ve nöbet muafiyeti verdiler. Askerliğim aklımdan çıkmayan dört nolu kule nöbeti ile bitti. Aklıma her geldiğinde sanki tekrar tekrar yaşıyor gibiyim. Gelibolu İslam Alayı 4 nolu kule nöbeti yerindeki paranormal olayı tertipler bilirler. Şehitlerimizin ruhları şad olsun.”¹⁴

Duygu geçişleri sağlıklı bir şekilde dinleyiciye aktarılmıştır. Video içeriklerine bakıldığında karşımıza çoğunlukla erkek çıkmasına rağmen bu video sahibinin kadın olması dikkat çekici bir husustur. Anlatı içerisinde icraya göre yer yer ses tonunda oynamalar yaparak alımlayıcıyı icraya çekmeyi başarmıştır. Bunun yanı sıra sanal ortamın icracıya sunduğu imkân ve olanaklar dahilinde icra şekillenebilir.

İcra sırasında alımlayıcı da korku unsurunu tetikleyecek görsellerin kullanımı da icrayı bir adım üste taşıyan hususlardandır. İcra esnasında aktif olmayan dinleyici aslında her an kendi de

¹⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=9rrNsofYd6k&t=443s> (E.T.: 01.02.2024)

icracı olma özelliği taşımaktadır. Bu hususun sebebi icraya ilişkin herhangi bir uzmanlaşmadan ziyade özgün içeriklerin kullanımı insanlar tarafından izlenmesine imkân sağlar.

3.4.Zengin Eden Yatır

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9rrNsofYd6k&t=443s>

Videonun Yayınlandığı Kanalın Adı: Hikaye Saati

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

Anlatıcının Gerçek Adı: Pınar

Kanalın Abone Sayısı: 42,7 B

Yayın Tarihi: 14 Aralık 2022

Videonun Adı: Zengin Eden Yatır

Görüntülenme Sayısı: 14172

Dakikası: 17.24

Konusu: Belirli bir miktar parayla ev yapıp, evin altında yatır çıkması sonucu başa gelen olaylar anlatılmıştır.

“Kanalımıza hoş geldiniz. Sizlerin de yaşadığı bu tarz paranormal olaylar varsa bizlere açıklama kısmında paylaştığım Instagram veya mail adresimiz üzerinden ulaştırabilirsiniz. Şimdi hikâyeye geçelim, keyifli dinlemeler. Merhabalar Pınar Hanım ismim Hakan. Hikâye saatinin en fanatik hayranıyım. Daha önceki hikayemde de belirttiğim gibi her hafta grubumuzdan bir arkadaşımızın evinde toplanıp kahvelerimizi yapıp keyifle hikayelerinizi dinliyoruz. Bu hikayem çocukluğumda dinleyip duyduğum bir olaydır. Benim annem öğretmen, bu nedenle birkaç kez tayin edilmiş. Babam da memur. En son Manisa'nın Salihli ilçesinde yaşarken dedem vefat etmiş. Anneannem de yalnız kalmaktan korktuğu için annem dilekçe vermiş, babam da tayin istemiş, kabul edilmiş, aslen İzmirliyiz.

Anneannem İzmir'in bir ilçesinde yaşıyor. Bizde bu ilçeye taşındık. Anneannem, annemin çocukluğunun geçtiği eski Arnavut kaldırımlı bir sokakta yaşıyor. Dediğim gibi bu sokaklarda eskiden Rumlar yaşamış. Örneğin bir komşumuzun bahçesinde tarihi mermer bir çeşme vardı. Neyse bu mahalleleri bilirsiniz. Komşuluk çok iyi ilişkiler içerisinde olur. Annemin işten arta kalan zamanlarında evimiz hiç boş kalmazdı. Karnımız hiç aç olmazdı. Bizim eski evin yanı başında iki katlı, eski büyük bir ev vardı. Necmiye teyzeler bu evde otururlardı. Bütün olan bir evi bölmüşler. Alt kat müstemilat için ayrılmış. Ayşen teyzeler yaşıyordu. Hafta sonları herkes birbirine çaya giderdi. Bizler de ayrı bir bölümde çocuklarla toplanıp ikramların tadına bakardık. Yanı başımızdaki bu büyük evle ilgili söylentiler vardı. Bu evde kim yaşıyorsa zengin olmuş deniyordu. Bir gün Necmiye teyze ve alt katta oturan Ayşen teyze bize çaya gelmişlerdi. Konu döndü dolaştı bu olaya geldi. Ayşe teyze ve Necmiye teyze birbirlerine bakıp anlatmaya karar verdiler.

Arka bahçeleri ortaktı. Ayşen teyze, bir gece çok fazla misafir ağırlamış, sonra da yorgun düşmüş. Bulaşıkları ertesi gün toparlamaya karar vermiş, gece saat üç gibi de büyük bir gürültüyle uyanışlar korkarak mutfığa gittiklerinde börek yaptığı büyük tepsinin tam ortasında kocaman bir yılan çöreklenmiş duruyormuş. O korkuyla üst kata Necmiye teyzelere koşup hemen olayı anlatmış. Necmiye teyzeyle beraber mutfığa gitmişler. Yılan, hiç yerinden kılmılamıyormuş. Necmiye teyze, bir dua okumuş yılan önce yükselmiş, sonra

da bahçeye doğru yönelip gözden kaybolmuş. Necmiye teyze, Ayşen teyzeye durumu anlatmaya karar vermiş. Evini her daim temiz tut, bulaşık bırakma, her gece banyonun kapısına bir çift terlik, bir de testi ve temiz bir havlu bırak demiş. Ayşen teyze aynen dediklerini yapmış. Her sabah bırakılan testinin boş, terliklerin ıslak, havlunun nemli olduğunu görüp şaşırılmış. Necmiye teyzeye hemen anlatmış, ‘o da hiç korkma sen benim dediklerimi yap, hayır göreceksin’ demiş. Aynı şekilde suyu ve terlikleri bırakmaya devam etmiş. Gece, zaman zaman banyodan su sesleri duyarlar. Korksalar da kalkıp bakmazlarmış. Bir sabah ezandan sonra dayanamayıp bakmaya karar vermiş. Önce iki çocuğuna bakmış kontrol etmiş. Çocukların başucunda onları okşayıp seven beyazlar içinde sakallı, bembeyaz ışıltılı saçan bir adam görmüş. İçi huzurla dolmuş gülümsemiş, yüzüne bakınca ‘sabırlı ol kızım, sabret’ demiş. Sonra gözden kaybolmuş. Bu konuyu Necmiye teyzeye anlatmış, o da ‘sabırlı ol, sen sabırlı olup dediklerimi yapar, evini temiz tutarsan karşılığını alacaksın, bu muhterem zat sana yardım edecek’ demiş. Necmiye teyzeler de mahallenin neredeyse en zenginiydi.

Otobüsleri vardı aradan yıllar geçti. Mahallemizde hem sağır hem de dilsiz Mehmet amca vardı. Akraları Ankara'daydı, kimsesi yoktu, çocukları yoktu. Bütün çocuklara ufak tefek oyuncaklar almıştı. Sonra çok rahatsızlandı. Komşular destek oldular ama herkesin durumu belliydi. Ayşen teyze ve eşi Mehmet amcayla daha iyi ilgilenilebilmek için onu evlerine aldılar. Mehmet Amca yatalak olmuştu. Adamla sabırla ilgilendiler ama ne yazık ki üç ay geçmeden vefat etti. Vefat ettikten sonra tüm mahalle çok üzüldü. Ayşen teyze aynı gece yine uyuyamamıştı. Biraz rahatlamak üzüntüsünün bir nebze de olsa azalması için dua etmiş. Sonra o muhterem zatı beyazlar içinde görebilmek için Mehmet amcanın yattığı odaya gitmiş. ‘Belki tekrar görürüm’ demiş. Yatak boş ama baş ucunda o beyaz ışıltı belirmiş. ‘Sabrettin kızım sağ ol, hurda eşyaları topla fakirlere ver, hayır yap’ demiş. Ertesi gün eşyaları toparlarken pantolonların altında bir zarf ve anahtar bulmuş, zarfın içinde bir mektup varmış. Mehmet amca iyiliklerden dolayı bir teşekkür mektubu yazmış ve evinin tapusunu ve tüm mal varlığını Ayşen teyzeye bıraktığını yazmış. Kızı doktor, oğlu da mühendis oldu, halen görüşürüz. Eve yeni taşınanlar neler yaşadı hiç bilmiyorum. Biz de aynı dönemlerde taşınmıştık. Biraz uzun oldu ama kusura bakmayın İzmir'den selamlar. Hikayemizin sonuna geldik.”¹⁵

İcra içerisinde ürpertici arka fon efekti kullanılmıştır. Bunun yanı sıra rüzgâr sesi gibi çeşitli seslerle icra desteklenmiştir. Anlatım sırasında ses efektlerinin kullanımı icrayı zenginleştiren önemli bir unsurdur. Çünkü alımlayıcıya korku duygusunu hissettirebilmek için efektlerin kullanımı oldukça etkili bir yoldur. İcra içerisinde ses efektlerinin yanı sıra görsel efektlerde kullanılmıştır. Örneğin yanıp sönen ışıklı sakın bir koridor görseli bulunmaktadır. İcra, görsel ve işitsel olarak desteklendiği vakit etkileyici bir duruma bürünmüştür. İcracının kadın olması ve ses tonunu çok iyi kullanması anlatı içerisindeki karakterlerin seslerini çıkartarak sinirli, kızgın, sakın, umursamaz ses tonunun tavırlarını kolaylıkla gerçekleştirmesini sağlamıştır. Korku duygusunu sesiyle bile hissettirmesi icrayı güzelleştirmektedir. Ayrıca icra sırasında çeşitli ses değişikliklerine başvurusu alımlayıcının ürpermesine imkân tanımaktadır.

İcra sırasında alımlayıcı da korku unsurunu tetikleyecek görsellerin kullanımı da icrayı bir adım üste taşıyan hususlardandır. İcra esnasında aktif olmayan dinleyici aslında her an kendi de

¹⁵ https://www.youtube.com/watch?v=VaO_PMmDUMc&t=436s (E.T: 01.01.2024)

icracı olma özelliği taşımaktadır. Bu hususun sebebi icraya ilişkin herhangi bir uzmanlaşmadan ziyade özgün içeriklerin kullanımı insanlar tarafından izlenmesine imkân sağlar.

4. Büyü ile Geleneksel Uygulamalar Aracılığıyla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar

4.1.Çalıştığım Akıl Hastanesine Yatırılan Büyücü Yüzünden Aklımı Yitiriyordum

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ChrpDn91QAA>(E.T (E.T.:04.04.2024)

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Kasvet Paranormal

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Mahlası bulunmaktadır

Kanalin Abone Sayısı: 24,5 B

Yayın Tarihi: 8 Mart 2024

Videonun Adı: Çalıştığım Akıl Hastanesine Yatırılan Büyücü Yüzünden Aklımı Yitiriyordum

Görüntülenme Sayısı: 8402

Dakikası: 28.09

Konusu: Akıl hastanesinde çalışırken tuhaf bir kadınla karşılayarak farklı bir ruh hâline bürünen kadının başına gelen durumlar anlatılmaktadır.

“Kasvet paranormal kanalına abone olun bildirimleri açarak hikâyelerimden haberdar olabilirsiniz, iyi dinlemeler. Aslında hayat kimisi için hayallerindeki gibi olmuyor. Ben de çocukken aynı masallardaki ya da filmlerdeki gibi olduğunu düşünüyordum. Zamanla farkına vardım. Merhaba ismim Aysu. Lise üçe gidiyordum ve babamın vefatıyla birlikte geçimin zor olduğunu anlamıştım. Annem, o zaman ev hanımıydı ve çalışmıyordu. Biz de bir süre sonra haliyle ekonomik sıkıntılar yaşamaya başlamıştık. Annem çalışmaya başlayınca bile hâlâ her şeye yetmediğini fark etmiştim. Her ne kadar annem bana bunu çaktırmamaya çalışsa da ben sonunda bunu anlamıştım ve annemden gizli bir şekilde çalışmaya başlamıştım. Normalde evde hem kendi saçımı hem de annemin saçını yaptığımdan dolayı biraz el yeteneğim vardı.

Ben de bir arkadaşımın tanıdığının yerine gidip işe girdim. Annem çok geçmeden fark etmişti. Haliyle bana her ne kadar kızsada onu ikna etmiştim. Ben ikisini idare etmeye çalışırken okulu bir parça boşlamıştım. Nihayet zaman geçti sınav açıklandı. İki yıllık bir bölüm kazanmıştım. Kendi şehrimi düşünüyorken başka dilde yazdığım bölüm gelmişti. Ev olayını da bir arkadaşımınla birlikte eve çıkarak çözmüştük. Yine asgari ücretle çalışmaya devam ediyordum. Bir gün iş çıkışı evde otururken annem bir haber gösterdi. Şehrimizde bulunan birkaç bakımevi sağlıkçı alacakmış. Annem bana dönüp ‘kızım istersen başvur’ dedi. Umutsuzdum ama yine de annemi kırmayıp başvurumu yaptım. Her şey çok hızlı gelişti. Velhasıl işe alındım. Bir süre böyle geçtikten sonra eski arkadaşım Neriman aradı. Seni çok özledim. Ne kadar zaman geçti? Hadi gel de bir kahve içelim. İş çıkışı Neriman ile eski günleri yad ettik, o da tarih öğretmeni idi. Kendisiyle işlerden konuşurken, benim işimin kötü olduğunu bir sürü hastayla uğraştığımı söylemiştim. Neriman hemen bilmiş bir tavırla ‘canım niye akıl hastanesine gitmiyorsun? Burada biliyorsun

birkaç tane akıl hastanesi var, orada benim çalışan arkadaşlarım da var. Şartları bence senin anlattığından çok daha iyi. Normal hastanedeki gibi sadece sağlık durumlarıyla ilgileniyorsun, ilaçlarını falan veriyorsun hem bak benim o arkadaş mesainin rahatlığıyla bir yandan da dört yıllık hemşirelik okuyor, millet akıl hastanesi deyince korkuyor, halbuki çok rahat' dedi. Ben de dediklerini ciddi manada düşünmüştüm. Açıkçası haklıydı. Nasıl başvuracağımı falan öğrendikten sonra eve gittiğimde anneme bu durumdan bahsettim. Annem de 'sen bilirsin kızım' deyince hemen başvurumu yapmıştım.

Mülakattan geçtikten sonra akıl hastanesinde çalışmaya başlamıştım. Cidden Neriman'ın dediği gibi çok rahattı. Hem yeni birkaç arkadaşım olmuş hem de psikolog bir erkek arkadaşım olmuştu. Adı Burak'tı. O, bir gün işten çıktıktan sonra bizim eve gitmiştik. Yemeğimizi falan yedikten sonra ikimiz de çok yorgun olduğumuzdan dolayı direkt uykuya geçmiştik. O, salonda yatıyordu. Ertesi gün bir de erkenden kalkıp üniversiteye başvuru yapacaktım. Daha alarmlarım çalmadan Burak'ın telefonu çalmıştı. Hastaneden arıyorlardı. Bir şizofren hastasının geldiğini ve kriz geçirdiğini söylemişlerdi. İkimiz de gitmek zorundaydık. Hastaneye girdiğimizde herkesin üstünde bir tedirginlik hissetmiştik. Burak, bana dönüp 'sen sakın ol tamam mı? sakinleştirici al benim odama gel' dedi. Ben de başımı sallayıp 'tamam' dedim. Sonra hemen Burak'ın odasına koşarak gittim. Çünkü sesleri dışarıdan bile duyuyordum. Kadın, avazı çıktığı kadar bağıırıyordu. Benim dışarıdan duymama rağmen beynimin içinde o ses yankılanıyordu. İçeriye girdiğimde Burak kadını sakinleştirmeye çalışıyordu. Kadın sadece 'onlar buraya da gelecek, ben burada duramam, beni buradan götürün' tarzı cümleler kullanıyordu. İğne yapmıştım.

İlacın etkisini göstermesiyle kadın sakinleşince Burak bana bakıp 'özel odaya alalım, ne olur ne olmaz ne yapacağı belli değil, kolundan ve bacağından hafif bağlayalım' dedi. 'Gördüğüm hastalar gibi değil, bir hastanın buraya geldiğinde direkt böyle bir şey söyleyerek kriz geçirmesi tuhaf' dedi. Ben de zaten onun gibi düşünüyordum. Bu kadınla bir farklılık vardı. Kurduğu cümleleri düşündüm ama korktuğu bir şey vardı. Ben de düşünceli bir şekilde 'nasıl yani?' dediğimde Burak, 'ben de onu anlamaya çalışıyorum' dedi. Tam o sırada istemsiz olarak bir anda zihnimde canlanan o kelimeleri söyledim. Ağzımdan birden 'onlar buradalar, onlar buraya da gelecekler' diye bir ifade çıkmıştı. Herkes kadın hakkında konuşuyordu. Ben girince birden herkes çekinir gözle bana doğru bakmıştı. İçlerinden benimle daha samimi olan bakıcı Şeyma çekine çekine konuşmaya başladı. 'Abla yanlış anlama ama bu yeni gelen kadından pek normal şeyler duymadık. Kadını direk komşular ihbar etmiş. Kadının akşamları evinden değişik sesler geliyormuş. Abla kadın cinlerle falan uğraşıyormuş. Büyü, muska falan yapıyormuş, son zamanlarda da bir şeyler olmuş galiba durduk yere bağıırıyormuş' dedi.

Kadının yanına hiç kimse gitmiyormuş. Bazı hurafeler de dolanıyor hatta ama onları ben söylemeyeyim. 'Zamanla varsa gerçekliği ortaya çıkar' dedi. En sonunda Burak sessizliği bozup 'az önce sanki dibimde birileri kısık sesle konuşuyormuş gibi fısıltılar vardı, sen gelince fısıltılar da gitti' dedi. Kadın şizofreni yani 'bu gibi bağıırış, çağırışlar sadece onun gördüğü halüsinasyon da olabilir, sadece normalden daha farklı, yine de sen buna takılma ben halledeceğim' dedi. O gün gece nöbetçiyim. Ben Burak da benim nöbetçi olduğumu görünce kendisi de nöbetçi olmuş. Burak'a dönüp 'ne oluyor?' demeye kalmadan kadının bağıırış çağırışlarını duymuştuk. Hemen bana 'sakinleştirici, al çabuk yanıma gel' dedi. Koşarak odaya gittiğimde kadının sesleri azalmıştı. 'Bakın ben deli değilim. Lütfen bana inanın. Az önce ses çıkarmamın sebebi seninle bu kızı buraya getirmektir ve bunda başarılı oldum. Şimdi size bunu ispatlamak kolay olmayacak ama bunu siz de zamanla göreceksiniz' dedi. Ben başımı sallayıp iğnesini yaptım ve Burak ile birlikte odasına geri döndük. İşimi halletmek için lavabonun önünde elimi yıkarken arkamdan sanki bir anlığına kara bir şeyin beni izlediğini görür gibi olmuştum. Panik ve korkuyla arkamı döndüğümde hiçbir şey yoktu. Normalde bu gibi şeyler başıma gelmediğinden bu son olaylardan etkilendiğini bunları da o yüzden gördüğümü düşünmüştüm. O esnada panikle ve alele acele şekilde Burak'ın yanına döndüm. 'Biraz dinlemem lazım' diyerek uykuya dalmıştım. Ancak çok değişik bir rüya görmeye başladım. Hastanedeydim ama hiç kimse yoktu. Yani hiçbir yerden ses gelmiyordu. Dolanırken o kadını yatırdığımız yerden değişik sesler geliyordu. Ben tam odaya gidiyordum ki birden irkilerek sanki birisi bana dokunmuş gibi uyandım. Biraz durup rüyayı düşünürken acaba devamında ne vardı, neden o odadan sesler geliyordu. Bunları düşünürken birden odaya Burak girdi. Beklemediğimden dolayı korkmuştum. 'Sabah oldu eve gidelim artık, ben senin uyanmanı bekliyordum, benim de uykum var' dedi. Lavaboya giderken aklıma dün gece tuvalette

gördüğüm o gölge gelmişti. Korkumdan dolayı kapıyı sonuna kadar ayırıp elimi yüzümü yıkadım. Ben işimi halletmiş saçımı falan düzeltirken tıpkı Burak'ın dediği gibi kafamın içinde sanki yanımda birileri konuşuyormuş gibi fısıltılar yankılandı. Anlaşılr şeyler değildi. Burak'ın yanına giderken yolumun üstünde olan o kadının odasına bir göz attım. Sanki benim oradan geçeceğimi biliyormuş ya da birisini bekliyormuş gibi yatağına bağdaş kurmuş bir şekilde oturuyor ve hiçbir şey yapmadan camdan bakıyordu. Korktuğumdan dolayı hemen Burak'ın yanına arabaya döndüm.

Eve gidene kadar ikimiz de hiçbir şey konuşmamıştık. İkimiz de hiçbir şey demeden ve yemek dahi yemeden direk kendimizi yatağa attık. Ben uykumdan bir süre sonra yine aynı rüyayı görmüştüm. Yine aynı şekilde hastanede kimse yoktu ve kadının odasından sesler geliyordu. Odanın kapısına doğru yavaş yavaş yürümeye başlamıştım. Tam kapısının önüne geldiğimde o sesler sanki beynimin içinde gibiydi. Kafam patlayacak gibi şişmeye başlamıştı. Son gücümle kapıyı açtığımda bir sürü siyah çarşafılı varlık ortada toplanmış ve bir şey yiyordu. O, orta yere odaklanmışken korkudan tüm kanım çekilmişti. Ortalarında Esmâ kadın yatıyordu. Kadın, paramparçaydı ve her yer kan olmuştu. Kadının gözlerinin içindeki yardıma muhtaçlığı ve korkuyu görebilmiştim.

O şeyler bana döndüğünde yamuk yumuk olan yüzlerinin her yerinden kan damlıyordu. Hepsini bir anda bana dönüp, 'o bizim sen engelleyemezsin' diye seslendiler. En sonunda sesleri o kadar artmıştı ki dibimde gibi olmuş ve zıplayarak soluk soluğa uyanmıştım. Ben uandıktan birkaç dakika sonra Burak da telaşla uyanıp hızlı adımlarla yanıma gelmişti. Kendimize geldiğimizde ne oluyor diye sormuştum. Gördüğüm rüyanın aynısı olduğunu fark etmiştim. Hemen apar topar hazırlandıktan sonra hastaneye gittik. Kadın, sanki bizim geleceğimizi biliyormuş gibi kapının önünde ayakta duruyordu. Gecenin körüydü. Burak odaya girer girmez 'bize ne oluyor? İkimiz de aynı rüyayı gördük ve fısıltı tarzı şeyler duyuyoruz, sen bize bir şey mi yaptın?' diye bağırdı. Kadın gayet sakin bir şekilde doktor 'ben sana hasta olmadığımı demiştim, şimdi bana yardım etmezseniz benimle muhatap olduğunuz sürece benim yaşadıklarımı yaşarsınız. Zannetmeyin ki bu böyle kalır' dedi. Yaşadıklarınız zamanla artacak. Hatta an gelecek kendilerini size gösterecekler. 'Size bu konuda yardım edebilirim ama bana telefonunuzu vermeniz ve benim evime gitmemiz gerekli' dedi. Burak yüksek ve emici bir ses tonuyla 'bu işi unut, bunu yapmam yasal değil, seni buradan izinsiz bir şekilde çıkarmam' dedi.

Kadın alaycı bir sesle sen bilirsin doktor, 'o halde aklını kaçıırırsın sende' dedi. Ben Burak'a yalvarırcasına 'nolur yardım edelim yeter ki bu şeyler son bulsun!' dedim. Burak biraz düşündükten sonra üstündeki ceketini verip 'giy şunu hemen gidip geleceğiz, sonrası beni ilgilendirmez' dedi. Üçümüz birlikte hastaneden gizlice çıkıp arabaya bindik. Kadın, 'benim telefonumdan birisini arayıp çabuk benim evin oraya gelin oraya geliyorum bu işi bitirmeliyiz' dedi. Şehirden biraz uzaklaşıp eski püskü evlerin arasından kadının evine doğru gitmeye başladık. Bir yarım saat sonra orada olmuştuk. Eve geldiğimizde kadın paspasın altından anahtarını çıkarıp değişik bir odaya girdi. Kadın çekmecedeki iki tane muska çıkarıp bize verdi. 'Bunu ben çıkarın demeden çıkarmayın, çıkardığınız an sizi kendi yanlarına alıp kendi alemlerine götürürler' dedi. Burak, bunlardan hiçbir şey anlamıyordu ama ben az da olsa bir şeyler anlayabiliyordum. Yaklaşık on beş dakika sonra kapı çalmıştı. Kadın hemen gidip kapıyı açtı. Kapıda kirli sakallı kırk, kırk beş yaşlarında iri yarı bir adam vardı. İki kişi birlikte odaya geldiğinde adam bize bakıp 'kaybedecek vaktimiz yok, hadi korumaya alıp başlayalım' dedi. Hepimiz yere oturduktan sonra adam yere büyükçe bir çember çizdi ve üçgen şeklinde bir mum yaktı. Bunları yaktıktan sonra ikisi de aynı anda anlamsız dua tarzı bir şeyler okumaya başlamıştı. Onlar okumaya başladıktan yaklaşık 20 dakika kadar sonra ev sanki sallanıyormuş gibi olmaya başladı. Normalde monoton bir şekilde okuyorlardı ama seslerini yükseltmeye başladılar. Onlar her yükseltişinde eşyalar düşüyor, kapılar, pencereler sert bir şekilde çarpıyordu. Ben tam korkudan donup kalmışken Burak bunlara daha fazla dayanamayıp bayılmıştı bile. Burak bayıldıktan sonra dış kapıdan içeriye yaklaşık yetmiş sekiz tane kara kara varlık girmişti. Onlar, içeriye girince adam ve Esmâ kadın da seslerini iyice yükseltti. Âdeta içeride feryat kopuyordu. Onlardan birkaçı tam çemberin içine girdiği anda o üçgen mumun içindeki iki tane beyaz ışık gibi bir şey çıkıp o kara çarşafılları alıp süzülerek üçgenin içine götürüyordu.

Hepsini zorla tek tek götürmüşlerdi. En sonunda bir tanesini kalmıştı. Değişik bir dille konuşuyordu ve kadına bağıırıyordu. Esmâ kadın sakin bir şekilde 'her şey bitti, Allah'ın izniyle her şey bitti' dedi. Tüm

o şeyler kaybolunca Esmâ abla bana dönüp ‘çocuğu uyandır, sizi daha fazla riske atmayalım, dönelim’ dedi. Ben Burak'ın eline yüzüne su çarptıktan sonra her şeyi hızlıca anlattım. Kadın kapıyı kilitledikten sonra aynı şekilde paspasın altına koydu. Arabaya bindiğimizde Burak bir sürü soru sormaya başlamıştı. ‘Evladım, o gördükleriniz bir cindi, eskiden ben insanlara para karşılığı bunları musallat ediyordum, Allah'ın bize yasak kıldığı yoldan gidiyordum ama bu gördüğünüz Ramazan Hoca'yla tanıştıktan sonra bunların yanlış olduğunu anlamış ve bu günden vazgeçmiştim. O şeyler de benim vazgeçtiğimi görünce bana musallat oldular. Ramazan hoca bana yardım edemeden zaten komşularım, beni kötü bildiğinden dolayı hastaneye kaldırttı. Neyse ki her şey bitti Allah'ın izniyle’ dedi. Hastaneye döndüğümüzde sanki hiçbir şey olmamış gibi odasına gitti. Biz de o sırada bunları konuşuyorduk. Normalde bu tarz şeylere inanmayan Burak bile o günden sonra cinlere ve başka bir alemin olduğuna inanmıştı. Bir ay kadar sonra Burak kadını belli periyotlarla kontrol şartıyla taburcu etmişti. Hatta bir süre sonra o eski hayatında yaşadığı bazı şeyleri, yani yaptığı büyüleri cinler alemini anlattı. Dinlerken masal gibi gelse de bu kadın bunları bizzat yaşamıştı. Düşününce anlattıkları imkânsız şeylerdi. Ancak birinci gözden biz şahit olmuştuk. Eğer kanal sahibi kabul eder, sizlerden de yorumlarda talep gelirse Esmâ ablanın anlattığı yahut bizzat yaşadığı o olayları hikâye ettirip onun ağzından gibi anlatabilirim. Teşekkür ederim, sağlıcakla kalın.”¹⁶

Anlatıcı jest, mimik ve ses tonuyla korku duygusunu oldukça kolay hissettirmektedir. Anlatı içerisinde dijital kültüründe tüm imkân ve olanaklarının kullanılması icrayı farklı bir boyuta taşıyarak dinleyiciler tarafından talep edilmesine olanak sağlamıştır. Dinleyici ekseninde düşünüldüğünde ise icra etkileşime açık bir çember gibi düşünülerek katılımın sağlanması desteklenmektedir. Sözlü gelenek içerisinde de icrayı etkileyen dinleyici elektronik kültür ortamına geçildiğinde dinleyiciye farklı roller ve sorumluluklar yüklediği görülmektedir. Dinleyici de icra sırasında yaşanmışlık izlenimi ve inandırıcılık unsuru pekiştirilmek için farklı stratejiler kullanılarak anlatılar icra edilmektedir. Dijital kültür içerisinde aktarılan anlatıların giriş kısmında bu hususa değinilerek anlatılmaya başlanmaktadır.

Sözlü gelenekteki anlatıcılar mahlas kullanırken bu anlatıyı icra eden icracının mahlas kullanmaması dikkat çekmektedir. Anlatı düzleminde imge olarak benzerliklerin yoğun olduğu bu anlatılarda icracının bu farklı tavrı dikkat çekmiştir. Sözlü gelenek içerisinden derlenen memoratlar da doğrudan bu anlatıya rastlanılmamış lakin imge ve sembol bakımından hepsinin beslendiği kaynağın sözlü kültür geleneği olduğu görülmüştür (Çobanoğlu, 2021:226).

4.2.Babaannemi Böyle Bilmezdim

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jpMmNsJcIws>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Hikaye Saati

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

¹⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=ChrpDn91QAA>(E.T (E.T.:04.04.2024)

Anlatıcının Gerçek Adı: Pınar

Kanalın Abone Sayısı: 42,7 Bin

Yayın Tarihi: 31 Ocak 2024

Videonun Adı: Babaannemi Böyle Bilmezdim

Görüntülenme Sayısı: 8326

Dakikası: 12.38

Konusu: Bilime inanan bir gencin babaannesinin geleneksel uygulamaları karşısındaki tavrı anlatılmaktadır.

“Kanalımıza hoş geldiniz. Yeni bir hikayeye daha beraberiz. Hikâyeye geçmeden önce kanalımıza abone olmayı, videoyu beğenmeyi ve yorum yapmayı unutmayın. Sizlerin de yaşadığı bu tarz paranormal olaylar varsa bizlere açıklama kısmında paylaştığınız Instagram veya mail adresimiz üzerinden ulaştırabilirsiniz. Hikâyeye geçelim, keyifli dinlemeler. Merhaba, öncelikle diğer hikayemi yayınladığımız için teşekkür ederim, yorumları okudum. Oğluma şifa dileğinde bulunanlara teşekkür ediyorum. Ben size iki gün önce arkadaşımın babaannesinin yaşadığı bir olayı anlatacağım. İznini alarak onun anlattığı ve hatırladığı kadarıyla anlatmak istiyorum. Yer adı vermeyeceğim çünkü malum rahatsız edilmek istemiyorlar. İsim ve yerleri değiştirerek başlıyorum. Bir evin tek çocuğu olmak bazen yalnızlık olsa da çoğu zaman çok keyifliydi. Bayramlarda ziyarete gitmek, eğlenmek, hasret gidermek, özellikle de yanan bir sobanın başında vakit geçirmek çok keyifliydi.

Psikolojik danışmanlığın yanı sıra rehber öğretmen olarak çalıştığım için ailemin yanına ara tatiller de giderdim. Annemler merkezde otururdu, sonra da hep beraber köye geçerdik. Köyümüz çok güzel yemyeşil bir yerdi. Modern bir köydü çoğunlukla emekli kesim otururdu. Temmuz ayı gelmişti. Annemle konuşup yola çıkmıştım. On iki saat otobüs yolculuğu sonrası memlekete gelmişim. O gece, deliksiz bir uyku çektim. Kahvaltı masasına oturur oturmaz bir telefon geldi. Babaannem ‘kızım geldi mi?’ diye arıyordu. Babam ‘iki güne geliriz, bir şey hazırlama biz getireceğiz’ diye de devam etti. Köye gideceğimiz için annemler alışverişe çıktılar. Annem ve babam memur emeklisi biz de öyle paranormal olaylar hiç konuşulmaz. Hatta inanan bile olmazdı. En azından ben öyle sanıyordum. Hazırlıklarımız bitmişti ve köye yola çıkmıştık. Bir buçuk saat sonra köydeydim. Bir akşam köy evinin terasında çayımızı içerken bir telefon geldi. Babaannem açtı, sonra aniden telefonu kapattı. Hepimiz merakla sorarken babaannem annemi mutfağa çağırdı. ‘Muhtara birileri gelmiş ben bir bakayım’ dediğini duydum.

Gece saat on iki olmuştu ama hala gelen giden yoktu. Annem ve babama sorduğumda ‘bir şey yoktur, gelir lafa dalmıştır’ dediler. Ben telefonumla oyun oynarken uyuyakalmışım. Sabah oldu çardağa indim herkes oradaydı. Babaannemin yüzü tedirgindi. Israrla sordum. ‘Kızım sorma istersen, sen böyle olaylara pek inanmazsın’ dedi. Benim merak duygum iyice artmıştı ‘nasıl yani?’ dedim. Tam anlatacağı sırada muhtarın eşi geldi. ‘Hacı teyzem bize gelir misin?’ dedi. ‘Tamam kızım’ deyip gittiler. Bu kez ben de peşlerinden gittim. Gündüz vaktiydi. Kapıda son model bir araba vardı. Bizim buralarda o arabayı alması biraz zordur. Ben arabayı incelerken muhtar amca beni görmüş oyalamak için konular açtı. Ben ‘babaanneme bakmıştım’ dedim. ‘Kızım, onun yukarıda bir işi var. Gel bahçeden kiraz vereyim’ dedi. Araba kapıdaydı. Babaannem kapıdaydı bir poşet doldurup geldim. Beni görünce şaşırdı. Elimde kirazları görünce de güldü, koluna girdim, birlikte eve geldik, meyve yıkayıp terasa geçtik. ‘Evet şu konuyu bana anlatın artık’ dedim. ‘Gelenler kimdi? Ne oluyor?’ diye sordum. ‘İstanbul’dan gelmişler, onların büyük bir sorunları vardı’ dedi. ‘Sen inanmazsın ama ben yine de anlatayım’ dedi. ‘Gelen kişi çok zengin bir ailenin kızıyla evlenmiş lakin bazı sorunları olmuş, muhtarı bulmuşlar, rica ettiler, ben de baktım’ dedi.

‘Kız gece evlerinin dışına çıkıp bahçesindeki toprağı kazıp yiyormuş’ dedi. ‘Nasıl yani?’ dedim, babaanne, ‘doktor yok mu? Sen ne yapacaksın?’ dedim. Doktora ‘gitmişler ama kullandığı ilaçlar bir işe yaramamış’ dedi. Annem yanıma geldi, ‘kızım sakın ol, babaannen büyücü falan değil, nefesi kuvvetli okuyacak sadece’ dedi. Bizim orada otlar meşhurdur. Hem yemek için hem de tedavi için babaannem bastonu eline aldı. Yayla gibi bir düzeye çıktı. Babamla bir şeyler toplayıp indiler. Muhtar yine babaannemi çağırıyordu. Bir hışımla aşağı indim. Bak ‘kızım ne desem şimdi o zaman sen de gel bizimle ama abdestini al başını da ört’ dedi. Anneme baktı, ‘gelinim sen hallet yolla’ dedi. Ben de denileni yaptım. Abdesti aldım. Uzunca bir kazak giydim ve başımı örttüm.

Muhtarın evinin önündeydim. Arabanın camından kendime baktım. ‘Biz ne yapıyoruz? bunlar kafayı yemiş’ dedim. Kapıda iki adam vardı içeride de dört kişi vardı. Yabancı filmlerdeki kızlar olur ya, üstü başı yırtık, kolları tırnak yarası aynı öyleydi. Babaannem de ‘torunum o benim ben çağırdım’ dedi. Kız kafasını kaldırıp bana gülümsedi sonra da kahkaha attı. ‘Hacı teyzem senin yardımın lazım’ dediler. Kız sinirli bir şekilde babaanneme baktı. ‘Bu cadaloz mu kurtaracak beni, o önce torununa baksın’ dedi. Babaannem de ‘halledeceğim kızım ama bu gece buradasınız’ dedi. Kıza bizim dereden akan bir su getirtti. Sonra da o suyu okumaya başladı. ‘Doktora gittiniz mi?’ dedim, ‘gitmez olur muyuz? Yurtdışına bile gittik. En son Azerbaycan’da bir kliniğe yatırdık. Yattığı odanın camları patlayınca oradan birisi söyledi. Bir alim bulup ona götürün’ dediler. ‘Kaç kişiye gittik ama olmadı. Sonunda hacı teyzeye geldik’ dediler. ‘Babaannem böyle biri değildir, hiç duymadım ben’ dedim. ‘Onun için biz üç gündür gelip gidiyoruz’ dediler. Babaannem okumasını bitirmişti. Kız arada bir kahkaha atıyordu, bazen de susuyordu. Babaannem önce yağlı kâğıda benzer bir şeyler istedi, sonra onları yakıp söndürdü. Ardından kâğıda damlattı. Bu kıza ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Suyun içine bir şeyler attı. Kızın suya bakmasını istedi. Kahkaha atan kız gelmek istemiyordu, ‘gel korkma!’ dedi. Kız baktı öyle. Sonra bir çığlık attı ki suda taşlar da devrilmişti. Babaannem, ‘bu kız en son nereye gitti?’ dedi. ‘Eşiyile Amsterdam’a gitti’ dediler. ‘Nasıl bir yer, ne yapmışlar orada anlatın’ dedi. Babaannemle eve gittik, ‘gece sen gelmeyeceksin’ dedi. ‘Neden?’ dedim. ‘Olmaz’ dedi.

Babam da uzatma ‘Nihal tamam gitmeyeceksin’ dedi. Babaannem biraz uzanmıştı. Ben arada muhtarın evini gözetliyordum. Bir ara o kızın da bizim evin camına baktığını ve kafa salladığını gördüm. Korkmuştum. Babaannem uyanmıştı. Yemeği yiyince babaanneme anlattım. İşte ‘bu yüzden sen gelmeyeceksin’ dedi. Babama da dönüp ‘korkmayın, buraya giremezler’ dedi. ‘Babaannenin annesi nefesi kuvvetli bir hafızdı. Ölmeden kızına yani babaannene el vermişti’ dedi. ‘Eskiden yardımcı olmak için okurdu ama şimdi yapmıyordu. Demek ki durum önemli’ dedi. Ben de kızını anlattım. Babam camdan bile bakmama izin vermemişti. Babam hiç uyumadan beklemiş, bunları sabah öğrendim. Bu kızını ecnebi memleketine götürmüşler. Orada kaldıkları yerin karşı tarafında domuz çiftliği varmış.

‘Yurt dışında normal bunlar’ dedim. ‘Kıza bir kabile musallat olmuş’ dedi. Babaannem devam etti, ‘üç gün boyunca istihareye yattım. Üç gün rüyamda annemi gördüm. Bana yapmam gerekenleri anlattı’ dedi. Babaannem içeri girince kız önce sakinleşmiş sonra hakaret etmeye başlamış. Babaannem okumaya başlamış, içindeki cin çok kuvvetliymiş lakin Allah’ın ayetlerini de çok güçlüymiş.

Babaannem, ‘şimdiki nesle de güç yetmiyor, inanmıyorlar’ dedi ve anlatmaya devam etti. Babaannem okudukça kız kusmaya başlamış, saçının örgütlerinde et parçaları varmış. Kız kusunca rahatlamış ve titremeye başlamış. Kızın eşi bunları görünce delirdi diye bırakmış. Babaannem de son aşamaya geçmiş işlemleri yapınca kızın sağ tarafında bir karartı belirmiş. Babaannem, ‘buradasın konuş!’ demiş. Cin çok tok bir sesle ‘o geldi yanımıza istedi’ demiş. Babaannem Cin’e ‘kızı rahat bırak’ demiş. Babaannem kızın ailesiyle konuşmuş, sonra da sabah erkenden ayrılmışlar. Babaannem öyle para pul için yapmaz. Ama gerçekten anlattıkları inanılmazdı. Kızı ve ailesini görmesem ben de inanmazdım. Babaannem eski toprak böyle şeyleri çok yaşamış, bazen nasihat eder. ‘Şunu yapma, bunu yap’ der, kimileri batıl inanç dese de ben artık babaannemin dediklerini yapıyorum. Yorumlarda babaannemin kim olduğunu falan sormayın lütfen artık yapmıyormuş. Eminim o babaannenin ve annesinin yaşadığı çok olay vardır. Eğer yine

öğrenirsem uygun olanları yazarım. Hikayesini paylaşan kişiye teşekkür ediyorum. Bir sonraki hikâyede buluşuncaya dek hoş çakalın.”¹⁷

Anlatıcının cinsiyetinin anlatıyı nasıl farklı bir yere taşıdığı oldukça önemlidir. Kadın olan bir anlatıcı icra sırasında farklı ses efektleriyle korku duygusunu oldukça kolay hissettirmektedir. Anlatı içerisinde dijital kültüründe tüm imkân ve olanaklarının kullanılması icrayı farklı bir boyuta taşıyarak dinleyiciler tarafından talep edilmesine olanak sağlamıştır. Dinleyici ekseninde düşünüldüğünde ise icrayı etkileşime açık bir çember gibi düşünerek katılımın sağlanması desteklenmektedir. Sözlü gelenek içerisinde de icrayı etkileyen dinleyici elektronik kültür ortamına geçildiğinde dinleyiciye farklı roller ve sorumluluklar yüklediği görülmektedir. Dinleyici de icra sırasında yaşanmışlık izlenimi ve inandırıcılık unsuru pekiştirilmek için farklı stratejiler kullanılarak anlatılar icra edilmektedir. Dijital kültür içerisinde aktarılan anlatıların giriş kısmında bu hususa değinilerek anlatılmaya başlanmaktadır.

Anadolu kültüründe yaşlıların el alma geleneği oldukça yaygındır. Annesinden ya da bir büyüğünden el alan bilgin kişi muhtaç olan kişiye yardım ederek onu derdinden kurtarmaya çalışmaktadır. Sözlü gelenek içerisinde iyi ve kötü olarak sınıflandırılan büyü unsurunun neden yapıldığı anlatının konusunu şekillendirmektedir. İlgili anlatı içerisinde domuz kanı ile büyü yapılan bir kızın deli sanılarak evliliğinin bozulup akıl sağlığını yitirmesi anlatılmaktadır. Gelenek içerisinde kaynanasının kendisini istememesinden dolayı büyü yapılan kızın yaşadığı durumların anlatılması sözlü gelenek ile elektronik kültür içerisinde aktarılan ilgili anlatının bağına ortaya koymaktadır (Çobanoğlu, 2021: 225).

4.3.Yeni Geline Yapılan Büyü

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UVuZogygD2g&t=19s>

Videonun Yayınlandığı Kanalın Adı: Gölge Bayan

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

Anlatıcının Gerçek Adı: Mahlası bulunmaktadır

Kanalın Abone Sayısı: 10.8

Yayın Tarihi: 17.03.2023

¹⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=jpMmNsJcIws> (E.T.:02.05.2024)

Videonun Adı: Yeni Geline Yapılan Büyü

Görüntülenme Sayısı: 3.604

Dakikası: 28.45

Konusu: Anlatı içerisinde Dilek hemşirenin eşi Levent adındaki askerle başına gelen büyü hususu işlenmiştir.

“Dilekle Levent evleneli henüz iki ay olmuştu. Levent, askeri personeldi. Dilek ise bir Devlet Hastanesinde hemşireydi. Bir senelik sevgililiklerinin ardından ailelerin karşı çıkmasını umursamadan evlenmişlerdi. Başta Levent'in ailesi istemiyordu. Sevdığı adamın ailesiyle savaşamazdı. Bu yüzden o gün elinden geldiği kadar kendine hâkim oldu. Bu sakinliğin karşılığında sevdiği adam onu telli duvaklı gelin aldı. Aslında Levent'ten yana bir sıkıntı yoktu. Fakat o annesi yılandan daha zehirli olmalıydı. Zekiymiş öyle bir zamanda konuşuyordu ki ortamı bozmamak adına kimse ağzını açıp tek bir laf edemiyordu. Dilek başta şart koşmuştu. ‘Ne annene ne anneme yakın oturalım’ demişti. Makul ve adil bir istek gibi görünüyordu. O yüzden eşi de ‘tamam’ demişti. Genç çift için çok yorucu bir gün olmuştu. Öyle ki Dileğin kalkacak hali dahi yoktu. O yüzden kocası dışarıdan bir şeyler söylemişti. Akşam yemeğini bu şekilde geçiştirmişlerdi. Yemekten sonra genç kadın işlerini bitirip kanepeye ayaklarını uzattı. Uyuyakaldı.

Çivi çakma sesine benzer bir sesle uykusundan uyandı. Şimdilik duyduğu tek ses televizyondan gelen sestir. Hafifçe gözünü arayınca sol tarafında kalan bahçe kapısının önünden hızla siyah bir şey geçti. İrkilerek doğruldu. Hiç beklemediği bir anda eşi gelmiş, seslenmiş ve omzuna dokunmuştu. Bu ani hareket kadının çığlık atmasına neden oldu. Adam da karısının korkmasından korkmuştu. ‘Dışarıda biri var’ dedi. Kadın parmağıyla bahçeye işaret ediyordu. Adam hemen içeri koştu, beylik tabancasını aldı ve bahçeye çıktı. ‘Kimse yok, rüya görmediğine emin misin?’ dedi. ‘Tamam canım, hadi gidip uyuyalım, yarın benim 24 var’. Odadan çıkarken karısına nöbetinin ne zaman olduğunu sordu.

Genç kadın istemeye istemeye kanepeden kalkıp kocasının ardından gitti. O gece tuhaf rüyalar gördü. Evin içinde sürekli gezen, duvarlara gölgesi düşen ama yüzü hiç anımsanmayan varlıklarla uğraştı. Sabahta midesi bulanıyordu. Alarmin sesi beyninde çınlıyordu. Resmen soğuk terler dökmeye başladı. Kollarının üzerinde hafifçe doğruldu. Birden bayıldı. Gözünü açtığında en yakın hastanenin acilindeydi. Kolundaki seruma baktı. ‘Ne oldu bana?’ dedi. Başında bekleyen kocası hayata dönmüş gibiydi. ‘Bayıldın evde ateşinde 42 derece olmuş’ dedi. ‘Soğuk değildi. Hastanede başka birinden geçmiştir’ dedi.

Serumu bitene kadar o da dinlendi. Bir saatlik telaştan sonra Dilek evine Levent'te birliğine gitti. Görünüşe göre grip oluyordu. Kas ağrıları başladığında fark etmişti. Üç gün kadar dinlenip takip edilmesi iyi olurdu. Kendine zorla da olsa bir şeyler hazırlamaya çalıştı. İlaçlarına da hemen başlamalıydı. Buzdolabını açtığında mesaj gelmişti. Levent, ‘benimkileri istemiyorsun ama bari seninkiler gelsin aklım kalmasın’ yazmıştı. 24 nöbetine kaldığı için korkuyor olması normaldi. Aldığı ilaçlar, hastalığın verdiği yorgunluğu arttırdı. Ortalama her iki saatte bir Levent arıyordu. Konuşmasındaki kesiklik onu endişelendirse de ses etmedi. ‘Nasıl kontrol ediyorum. Telefonu açmazsa annemi ararım’ diyordu. Dileğin son uykuya dalması öğleden sonraydı. Kitap okurken içi geçmişti. Bu sefer onu kaldıran arama değil, telefonuna gelen mesajdı. Genç kadın gözünü yarım yamalak açtı ve mesajı okudu. ‘Duyuyor musun?’ Levent neden böyle bir mesaj atmıştı anlayamadı. Ona cevap yazacaktı ki aşağıdan bir gürültü geldi. Biri sanki cama vurdu? Işıklar kapalıydı ve havada çoktan kararmıştı. Acaba eve hırsız mı girmeye çalışıyordu? Bir deli cesareti geldi ve yataktan kalktı. Aradaki koridor ışığını yakıp aşağıya karanlığın içine indi. Salona ilerlerken aklından bir hesap yaptı. Cama vurulma sesi pencereden gelemezdi. O yüzden cam kapıya ilerledi. Sokak lambasının ışığı arkadan gelince koca güneşlik bir sinema perdesine dönüşmüştü. Anlayabildiği kadarıyla bahçe kapısında bir yetişkin ve elini tuttuğu bir çocuk vardı. Komşumu acaba diye düşünse de neden ön kapıdan gelmediklerini anlamlandıramadı. Karanlıkta korkarak perdeyi tuttu ve birden çekti. Karşısında gerçekten bir kadın ve bir kız çocuğu vardı. Ancak kadının da çocuğun da üstü başı yırtıktı. Uzun beyaz bir elbise

giymişlerdi. İkisinin de saçları uzun, siyah ve dümdüzdü. Kıyafetlerinin önüne baktığında sanki birini öldürmüşler gibi simsiyah lekeler vardı. Sonra ellerindeki ciğeri gördü. Kadın elindeki ciğerden bir ısırik aldı.

Kan ağzının kenarından boynuna aktı. Sonra gözünü dikip Dilek'e bakmaya başladı. Başlangıçta ağlar gibiyken sadece saniyeler içerisinde öfkeli görünüyordu. Genç kadın daha ne olduğunu anlayamadan elindeki ciğeri sertçe cama vurdu. Bir yandan bağılıyor, diğer yandan cama sertçe vuruyordu. Dilek korkudan dona kalmıştı. Ve nihayet cam kırılma sesiyle genç kadın yatağında uyandı. Hemen sağını solunu kontrol etti. Evet, yatağındaydı ve kitap okurken uyumuştı. Etraf karanlıktı. Az önce gördüğü kâbusun etkisiyle korkarak aşağı indi. Fakat bu sefer ışıkları açma işi ileriye gitti. Kırılma sesinin nereden geldiğini anlamak için önce salona gitti. Perdeler oynamıyordu. Sonra yine gözü balkon kapısına ilişti. Burası da sağlam görünüyordu ama içindeki sese bir türlü karşı koyamadı. Perdeyi çeker çekmez, göreceği şeye hazır mıydı bilmiyordu. Eli ayağı titriyordu.

Gördüğü manzara tam kapının önünde kocaman bir karaciğer ve siyah bir köpek vardı. Önündeki ciğeri afiyetle yerken oluşan harekete baktı. Kıpırmızı gözleriyle ona hırladı ve kaçıp karanlığın içinde kayboldu. En azından bahçedeki siyah şeyi anlamış oldu. Gördüğü varlık iki ayağı üstündeydi. Kocasıyla telefonda tartışıyor. Gerekirse çıkıp gelmesini istiyordu. Ancak kocasının işi maalesef buna müsaade etmiyordu. Levent geldiğinde Dilek kapının önünü temizliyordu. Kadının yüzü kireç gibiydi. Genç adam karısına şöyle bir baktı. 24 saattir hiç uyumamıştı. Şimdi onun çenesini çekecek gibi de değildi. Birkaç gün geçmişti. Cuma günü olmuştu, genç kadın iş başı yaptı, rapor uzatabilirdi aslında ama evde oturmaktan iyiydi. Raporu uzatmama fikrini eşiyle paylaşınca Levent'te bir şey söylemedi. 'Bir şey olursa da zaten hastanedeyim' diye düşündü. Sıkıcı bir günün ardından nihayet gece kısmına geçmişti. Bir yaşlı adam normal seyrinde aracıyla giderken hızlanmış ve alt geçitte iken kontrolünü kaybetmişti. Ardından diğer arabalara çarpıp durmuştu. Ancak sorun burada bitmiyordu. Araç o durduktan sonra yanmaya başlamıştı. Kalbi gelene kadar bir kez durmuş. Ambulanstaki yoğun çabalar sonucunda tekrar çalıştırılmıştı. Adama bir yandan müdahale ediliyor. Diğer yandan işlemi yapılıyordu. Epey uğraşmalar da adamı geri döndüremediler artık yapacak son şey makinalardan ve serumların onu ayırmaktı. Bu iş Dilek'e kalmıştı. Herkes çıkmıştı. Dilek adamın kolundaki damar yolunu çözüyordu. Bir an arkasından rüzgâr estiğini hissetti, içeri birinin girdiğini düşünüp arkasına döndü.

Ortalık gayet normal görünüyordu. Bana öyle geldi herhalde diye aklından geçirip adama bakmak üzereyken bileğinden biri yakaladı. Panikle o tarafa bakınca az önce ölü olan adamın olduğunu gördü. Feri kaçmış bakışları öfkeliydi, ağzını açar açmaz kanla karışık kusarak ortalığı inletecek şekilde bağırdı. Arkadaşları yanına geldiğinde genç hemşire yerde oturuyordu. Dizlerini yüzünü gömmüştü, titreyerek ağlıyordu. Kimseye anlatamadı. Halüsinasyon görmüştü. Arkadaşının samimiyetine güveniyordu fakat daha kendisini inandıramamıştı. Dalgın halde birden kalktı. Odadan çıktı. Hiçbir şeye elini sürmeden kendini yumuşacık yatağa bıraktı. Gözünü karanlıkta açtı. Tekrar kendi kendine 'of akşama kadar uyumuşum' dedi. Saati görmek için telefonu aldı, fakat şarjı bitmiş ve kapanmıştı. Eliyle alnını tuttu, başı çatlıyordu en az on saat uyumuş olmalıydı. Hemen Levent'e bakmak için koridora çıkıp elektrik düğmesine bastı. Işık yanmıştı ama çok cızıldı. Genç kadın yavaş yavaş merdivenlerden indi.

Aşağıdan kulağına vızıltı ve rüzgâra benzeyen sesler geliyordu. Alt kata vardığında içeride bir sürü mum yandığını ve üzerinde siyah örtüler olan kişilerin bir çember oluşturduğunu gördü. Bozuntu ve rüzgâra benzeyen seslerin de çemberden geldiğini fark etti. Aralarından görebildiği kadarıyla yerde bir erkek yatıyordu. Aklından hemen kocası geçti fakat ağzını açıp bir şey diyemiyordu. Çemberde bir tanesi yerini değiştirdi. Yerdeki erkek figürünün yanında dizlerinin üzerinde durdu. Elindeki cisme baktı kocaman bir bıçaktı. Onu havaya kaldırdığı gibi dönüp bu sefer Dileğin yüzüne baktı. İşin boyutunu o zaman anladı. Çünkü bakan kişi kendisiydi. Kendisinin korkunç bir versiyonuydu. Sivri dişli, kırmızı gözlü bir versiyonuydu. Varlık bağıarak elindeki bıçağı yerde yatana sertçe saplamaya başladı.

Defalarca sapladığı için etraf kan gölüne dönmüştü. Varlık hırsını almış gibiydi. Nefes nefese genç kadına bakıp sırtarak bıçaktaki kanı yaladı ve kalktı. Dilek'in gözüne çarpan şey, çoktan ölmesi gereken adamın birden ayağa kalkmasıydı. Başının olması gereken yerde bir keçi kafatası vardı. Gözleri de insan

gözü değil, keçi gözlüydü. Yarı karanlıkta bile vücudundaki kanlar ve yaralar ayırt edilebiliyordu. Karnından çıkmış, sallanan bağırsağını tuttu. Üzerine yürümeye başladığı an tekrar kendini duvara vurmaya başladı. Yukarı kaçacak kadar mecali yoktu. Suratına yediği tokat Dileği kendine getirdi. Gözlerini kocaman açarak Levent'e baktı. Eşine bir süredir bitmeyen kâbusları anlattı. Adam ne diyeceğini bilemedi.

'Annemi çağırayım bari diyebildi' sadece. Genç adamın bir an gözü karardı. Her ne olursa olsun kötü dediği kişi onun annesiydi. 'Senin hastalığının benim annemle ilgisi yok' dedi. Öfke içinde sadece ceketini alarak kendini dışarı attı. Dilek arkadaşını aradı. Arkadaşı konunun büyüyle alakalı olduğunu düşünüyordu. Her ne kadar Dilek tam tersine inansa da zorla da olsa arkadaşının ısrarı ile bir hocaya gittiler. Hoca kocasının tarafından demişti. 'Kaynanası zamanında evlenmenize de karşı çıkmış yedirerek büyü yapmış' dedi. Dilek sinirden deliye dönmüştü. Hoca 'biz büyüü iptal edeceğiz. Gerisini de Allah'a bırakacağız. Çünkü Rabbinin intikamı çok çetindir'. Günlerce süren çalışmalar sonucunda Dilek duasını yaptı. Yavaş yavaş gördükleri kesildi. Levent ile de arası düzeldi. Kaynanasının durup durmayacağını merak ediyor ve korkuyordu. Bilmiyordu, sadece Rabb'e güveniyordu. Bir önceki gece Levent nöbette idi. O yüzden eve sabah gelmişti. Karısının da iş günü başlayacaktı. Çiçeği burnunda çift akşam görüşmek üzere vedalaştı. Dilek uzun bir zamandan sonra ilk kez huzur içinde işine gitti."¹⁸

İcra içerisinde ürpertici arka fon efekti kullanılmıştır. Bunun yanı sıra rüzgâr sesi gibi çeşitli seslerle icra desteklenmiştir. Anlatım sırasında ses efektlerinin kullanımı icrayı zenginleştiren önemli bir unsurdur. Çünkü alımlayıcıya korku duygusunu hissettirebilmek için efektlerin kullanımı oldukça etkili bir yoldur. İcra içerisinde ses efektlerinin yanı sıra görsel efektlerde kullanılmıştır. Örneğin yanıp sönen ışıklı sakın bir koridor görseli bulunmaktadır. İcra, görsel ve işitsel olarak desteklendiği vakit etkileyici bir duruma bürünmüştür. İcracının kadın olması ve ses tonunu çok iyi kullanması anlatı içerisindeki karakterlerin seslerini çıkartarak sinirli, kızgın, sakın, umursamaz ses tonunun tavırlarını kolaylıkla gerçekleştirmesini sağlamıştır. Korku duygusunu sesiyle bile hissettirmesi icrayı güzelleştirmektedir. Ayrıca icra sırasında çeşitli ses değişikliklerine başvurusu alımlayıcının ürpermesine imkân tanımaktadır. Dilek adında hemşire ile asker olan Levent evlenmiştir. Levent'in yirmi dört saat nöbeti olmasından ötürü evde kendi başına kalan Dilek biraz vakit geçirdikten sonra uykuya dalmıştır. Burada yalnızlık imgesi öne çıkmaktadır. Korku anlatılarında oldukça sık işlenen yalnızlık imgesi anlatı içerisindeki karakterin başına birtakım kötülükler geleceğinin habercisidir. Rüyasında pencereye gelen bir kadın ve kız çocuğu ellerinde ciğer var ve kadın ciğeri yedikçe her yerden kanlar fışkırıyor. Rüya imgesi ve kan imgesi anlatı içerisinde korku unsurunu alımlayıcıya hissettiren imgeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer taraftan rüyada ciğer yenmesi, kötü bir şeylerin olacağının habercisidir. Dilek kabustan uyandığında evin kapısının önünde bir ciğer bir de gözleri kapkara olan siyah bir köpek vardı. Köpek ciğeri alıp gitti. Köpek imgesi anlatı içerisinde yarattığın köpek şekline girdiğini düşündürmesi bakımından

¹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=UVuZogygD2g&t=19s> (Erişim: 04.08.2023)

önemlidir. Çünkü cin gibi olağanüstü yaratıklar insanlara farklı kılıklara girerek gözükür yahut musallat olur.

Akşam eşi geldiğinde durumu izah eden Dilek eşini bir türlü inandıramadı. Daha sonra bir gün hastane nöbetindeyken nöbet sırasında bir hasta uyanarak kan kustu. Dilek çok korkmuştu. O kan kusan kişi kadını oldukça ürpertmişti. Başına gelen tüm bu hususları düşündüğünde birden aklına kendisini sevmeyen kaynanasının bir şeyler yedirerek büyü yaptırmış olması ihtimali geldi. Anlatının bu kısmında kan imgesi ve büyü imgesi karşımıza çıkmaktadır. Anadolu kültüründe insanın aniden değişik tavırlar takınması, öfkelenerek huzursuzluk çıkarması büyü ihtimalini akla getirmektedir. İnanişâ göre yabancı veya sevmeyen birinin elinden hiçbir şey yenilip içilmez. Çünkü insanlar haset duygusu içerisinde çeşitli büyüler yaptırıp yedirerek insanlara zarar verebilir.

4.4.Kayınvalidemden El Aldım

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jogVa5aKf4s&t=6s>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Hikaye Saati

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

Anlatıcının Gerçek Adı: Pınar

Kanalin Abone Sayısı: 42.1

Yayın Tarihi: 08.02.2024

Videonun Adı: Kayınvalidemden El Aldım

Görüntülenme Sayısı: 7.871

Dakikası: 15.56

Konusu: 1945’li zamanlarda yeni gelin olan bir kıza kaynanası tarafından yapılan papaz büyüünün ebe ana tarafından nasıl bozulduğu anlatılmaktadır.

“Kanalımıza hoş geldiniz. Bir an önce kanalımız abone olmayı, videoyu beğenmeyi ve yorum yapmayı unutmayın. Sizlerin de yaşadığı bu tarz paranormal olaylar varsa bizlere açıklama kısmında paylaştığınız Instagram veya mail adresimiz üzerinden ulaştırabilirsiniz. Şimdi hikâyeye geçelim, keyifli dinlemeler. Merhaba Pınar Hanım, geçen gün hacı teyze adlı hikâyeyi paylaşmışsınız. Biz öncelikle yayınladığımız için çok teşekkür ederiz. Hikâyeyi paylaşan arkadaşım dinleyince çok duygulandı, seslendirmeye hikâyeyi bambaşka bir yere taşımışsınız. Babaannesinin yanından geldiği gibi babaannesinin bir hikayesini paylaştı. Babaannesinin bu işlere nasıl başladığını anlattı. Bu hikâye 1940’lı yıllarda geçiyor. Babaannenin dilinden anlatmaya başlıyorum. Kerpiçten evlerin olduğu bir dönemdi. Evler çok kalabalık, etrafta koşutan çocuk doluydu. Karadeniz Bölgesi çay hasat zamanlarının sonuydu. Yaşım 13’tü. Telefonun, televizyonun ne olduğunu bilmediğimiz dönemlerdi. Ağabeylerim evlenmişti. O zamanlar evlilikler çok erken yaşta olurdu.

Yan köyümüzde bir düğün oluyordu. Katırlarla o köye gitmiştik. O zaman atlar sadece zenginlerde olurdu. Oraya gidip geldikten bir hafta sonra bana görücü geldi. Şu an çocuk sayılabilecek yaşlar o zamanlar için normaldi. Damadın yüzünü görmek falan da yoktu. Babamıza karşı gelmek gibi bir durum da yoktu. O zamanlar araştırma, soruşturma derken sonunda verip evlendirdiler. Eşimi düğün günü görmüştüm. İlk 6 ay öyle pek dışarı çıkmadım. Kayıinvalidem eşini genç yaşta kaybetmiş lakabı ebe kadındı. 6 sene geçmiş ve ikinci çocuğum olmuştu. Ev düzenine iyi alışmıştım. Eşimle tarla tapan işleriyle ulaşırdık. Kayıinvalidem gençliğinden beri ebe kadın olarak bilinir. Eşi şehit düşmüş kimseyle evlenmemişti. Köylere gider, doğumlara yardım ederdi. Kimseyle arası kötü olmayan bir kadındı. Gittiği yerlerde bir gece kalıp gelirdi. Bir gece bir kapı sesiyle uyandık. Kayıinvalidem, doğum varmış, fazla uzakta değilmiş. ‘Ben doğuma gideyim, gelmezsem merak etmeyin’ dedi. Sabah ezanı okunmuştu. Kalktığımda bahçede yere çökmüş, kayıinvalidemi gördüm, eşime seslendim, ‘koş Mahmut! annene bir şey olmuş’ dedim. Kollarından tutup içeri aldık, iyiydi ama çok bitkindi. İlk gün ne yedi, ne de içti. Sadece yattı. ‘Ebe anam ne oldu sana?’ dedim. ‘Ah kızım başıma bir iş geldi ama bu işin aslı başkadır’ dedi. ‘Akşam o peçeli kadınlarla yürüdük. Önümüzdeki dağı aştık, ev yok bir şey yok. Beni götürdüler. Önümüzde bir kurbağa bunun doğurması lazım dediler. Besmele çekip ellerimi sıvadım. Nasıl olduğunu bile bilmeden doğmuştu. Suyun içinden çıktım’ dedi. Yanıma gelen kadın, ‘ebe ana önündeki önlüğü aç!’ dedi. Önümdeki önlüğü açtım ki parıl parıl altınlar ‘bunlar nedir? ben istemem’ dedim. ‘Al!’ dediler, tekrar koluma girdiler. ‘Bak evin orada artık git’ dediler. ‘Bahçeden içeri girdim, dizlerim tutmadı, sabaha kadar bekledim, bağırsam başıma bir şey mi geldi? diye korkarsınız’ dedi. Amacımız bir kanıt görmektir, hayal mi gördü, ne oldu anlamak istiyordum. Örtüsünün içine baktık ki soğan kabukları doluydu. O günden sonra kayıinvalidem çok değişmişti. Gençliğinde hafız olma şerefine erişmiş bir kadındı. Geceleri hiç uyumamaya başladı. Sürekli ‘eve bana yardım et!’ diye insanlar gelirdi, doğum var diye kar kış fırtına demeden katır üstünde giderdi. Ona çok da saygı duyarlardı. Yıllar geçmişti.

Kayıinvalidem yaşlanmıştı, yatağa düşmüştü. Evimiz hasta görmeye gelenlerle dolup taşıyordu. ‘Bak kızım zamanım azaldı, seninle konuşmam lazım’ dedi. ‘Ben hem ebeyim. Hem de insanlara yardımcı oluyorum ama sadece doğuma gitmiyorum. Onların kötülüğüne uğrayan bazı insanlara yardım ediyorum’ dedi. Bunları ilk kez duymuştum. O gün doğum yaptırdığı cinler ‘yardım ettiğin insanlar var ama daha fazlası olacak. Kapına gelenleri geri yollama, bu duaları oku bunları yap’ deyip gitmişler. Kadına rüyasında ölen bir hüddam el vermiş, ‘Allah’ın ayetlerini oku korkma!’ demiş. O gün bugündür de çok kişiye yardım etmiş. Bunları ‘anlatıp buraya kadarmış’ dedi. Geçen gece o cinler geldiler. Yine Kur’an okuyup namaz kıldık, seni gösterip ‘el verme zamanın geldi’ dediler. ‘Allah yolunda bu ilmi kullandım sen de kullan’ dedi. Bana el vermişti, ben üzülümüşüm ama hiç korkmamıştım.

Kayıinvalidem bu olaydan 40 gün sonra vefat etmişti. Bir gece bir rüya görmüştüm. Eşimi anlatmam gerekiyor artık dedim. Sabaha kadar karanlıkta oturup Kur’an okudum. Hayvanları sayarken bahçeden bir ses duydum. Eşimle birileri konuşuyordu, ben de elimi yıkayıp dışarı çıktım. ‘Hoş gelmişsiniz’ diye buyur ettim. Yaşlı bir karı kocaydı. ‘Ah kızım ebe ana da ölmüş’ dedi ve söze devam etti, kocana söyledik de gitmeyin, ‘hanımına anlatın’ dedi. Kadın çaresiz gözüküyordu. Bu kadının torunu evlenmiş, gittiği yerde üç ay kalmış geri getirmişler. Kızın efsunlu olduğunu söylemişler. Kız önceleri böyle değilmiş, şehre götürmüşler, baş tabibe götürmüşler, faydası olmamış. ‘Ben dua okuyabilirim’ dedim. ‘Ebe ananın gelinisin sen oku rabbim şifasını verirse kurtulur’ dediler. Uzak yoldan gelmişlerdi. ‘Bu gece misafirim olun’ dedim. Yemek yedikten sonra yataklarını serdim. O gece rüyamda yemyeşil bir derenin kenarında ebe ana oturuyordu. Yanına koşup olanları anlattım gülümsedi. ‘Sana yardım edecek tek şey Kur’an’dır. Korkma sen de onlarla git’ dedi. Sonra yanına iki tane orta yaşlarda kadın geldi. Bir tek genç bir kız vardı. ‘Bak bu kızı gördün mü? Bu kız da seninle gelecek’ dedi. ‘Dediklerimi unutma bu ayetleri de oku şifa Allah’ı tandır’ dedi. Uyanmıştım. Sabah hayvanları doyurduk ebe ananın tesbihini alıp yola çıktık. Yol tam üç saat sürmüştü, bir köye gelmiştik. Küçük kerpiçten evler vardı. Bizi gelen teyzenin gelini karşıladı. Kızı sorduğumda ahırdan bozma bir yer gösterdiler. Oraya girdiğimde üstü başı perişandı. Ayakları bağlı bir kız gördüm. Yüzüne baktım adı Fatma’ydı. Yüzüne korkmuş bir şekilde bakıyordu ama ‘bu kızı çıkarım buradan’ dedim, ‘kız saldırıyor o yüzden bağladık’ dediler. Siz ‘çözün’ dedim. ‘Kızı yıkayalım bir şeyler yesin’ dedim. O zamanlar gömme banyolar vardı, suyu ısıtırken kızı bahçeye çıkardım. ‘Anlat bana korkma ne oldu sana?’ dedim. ‘Bilmiyorum belirli zamanlarda geliyorlar sonra beni dövüyorlar’ dedi.

Dinlediklerimden sonra içimde hem üzüntü hem de cesaret olmuştu. Babaannesiyile konuşmuşum. Akşam ezanından sonra kızın yanakları kızarmaya başladı. ‘Ayaklarımın altı yanyor gelecekler’ diyordu. Oradakilere ‘dışarı çıkın girmeyin’ dedim. Kur’an-ı açıp okumaya başladım. Kız da camdan bakıyordu. Bu arada ‘birdenbire geldiler demeye’ başladı. ‘Yanıma otur, korkma!’ dedim. Kız ‘camda!’ diyerek sırtıma saklanmıştı. Cama baktığımda birkaç göz görmüştüm. Korkuyla heyecan birleşmişti. O an ‘Rabbim yardım et!’ diye dua ettim. Kapıdan içeri rüyamda gördüğüm genç kız girdi titreyen ellerimden tuttu ‘devam et’ dedi ve camdan çıkıp gitti. Fatma yere kapanmıştı duaları okuyup camdan baktığımda kaçışan gölgeleri

görmüştüm. O gece okuyarak geçmişti. Sabah ezan saati olmuştu. Herkes uyanmıştı, kız uyuyordu. Kız uyanmıştı, sonra elimden öpmeye başladı. ‘Anlat şimdi ne oldu sana?’ dedim. Kızı bir yere gelin vermişler.

Kaynanası aslen Rum asıllıymış lakin saklamışlar. ‘Cinler seni nereye götürüyor?’ diye sordum. ‘Karşı tepedeki mağaraya götürüyor’ dedi. ‘Oraya bakalım’ dedim. Yanımıza iki köpek alarak mağaraya çıktık. Mağarada mumlar yakılmıştı. Rumlar çıkarmış oraya ama Rumların çoğu gitmiş, kalanlarda Müslüman oldu dediler, içerisi kasvetli bir yerdi. Sonra köye inmiştik. Abdest almış, namaz kılmıştım. Üzerimde çok büyük bir yorgunluk vardı. Az uyumuştum. Uyandığımda kız yanıma saklanmıştı, hemen doğruldum. ‘Ne oldu?’ dedim, ‘bana çok kızdılar. Sizin gitmenizi istediler. Yoksa bu güvercin gibi kafanızı koparırız’ demişler. Bahçeye koştum, köşede kafası kopmuş bir güvercin vardı. ‘Kedi mi parçaladı acaba?’ diye düşünürken kedilerin bile oraya bakıp gidemediğini gördüm. Buna çok sinirlenmiştim. Kıza, ‘korkma!’ dedim. Sen ‘bu odadan çıkma!’ dedim. Ailesinin yanına indim. ‘O gece odasına girmeyin, hatta komşunuza gidin’ dedim, onlar da ‘tamam’ dediler. Kıza da ‘geldiklerinde bana haber ver’ dedim. Yanıma lamba ve mum istedim. Akşam olmuştu, gelmelerini bekliyordum. Köpeklerin havlama sesleri birden çoğalmıştı. Kız ‘geliyorlar!’ demeye başladı. Camdan yüzü belli olmayan kişilerin geldiğini gördüm. Heyecandan ellerim titriyordu, Kur’an okumaya başladım, birden kapı açıldı içeri ebe ana ve rüyamda gördüğüm o iki kadın girmişti. Kız şok olmuş ve görünce bayılmıştı. Okudukça dışarıdan bağırma ve çığlık sesleri geliyordu. Okumam bitmişti. O iki kadın cinin birini yakalamıştı. Burada elimizde dediler. Cini ebe ananın önüne getirdiler. ‘Bu kızdan ne istiyorsunuz’ dedi. Cin de ‘bunu bize kaynanası verdi’ dedi. Kaynanası papaz büyüü yaptırmıştı. Sebebi onların dinine geçmediği için oğlunu kızdan soğutmak için böyle bir büyü yaptırmış. Kızın kıyafetinden bir parçasını kesip kullanmış yediklerine de domuz kanı akıtmıştı. ‘Yapılacak belli o kadını bulup bu duaları oku’ dedi. Birden her şey yok olmuştu. Rüya mıydı bunlar derken cama koştum.

O kız kapının dışındaydı, sabah olmuştu. Ailesiyle konuştum. Ah vah derken ‘o köye gideceğiz’ dedim tamam dediler. Yaşlı ninesi, dedesi ve ben katır üstünde iki saat gitmiştik ve sonunda kayınvalidesinin evinin önündeydik. ‘Her şeyi biliyoruz, büyüü de biliyoruz yaptıklarını da ya anlat ya da köyün ortasında her şeyi ben anlatırım’ dedim. Kadın ‘yok öyle bir şey iftira bunlar’ dedi. Elinden tuttum. ‘O zaman evinin altındaki damın sağındaki kapıdan girelim’ dedim. Evin karşısında eski bir mezarlık vardı, oraya götürdük. ‘Çabuk kaz çıkar’ dedim. Kızın içinde eşyaları olan kan dolu bir kutu çıkarmıştı, ‘hiç korkmadın mı, ne istedin?’ dedim. ‘Uzatma istediğini verdim işte ne bunları ne de kızlarını istemiyorum’ dedi. Kızın ninesi elime uzandı, ‘kızım bizi kurtar’ dedi. Mezarlıktan uzaklaşmıştık. Dönüş yoluna giderken bir yer gördüm. Önce ayetleri okudum, sonra da büyü malzemelerini yaktım. Eve gelirken gözüm kızı götürdükleri mağaraya çarpmıştı. ‘Oraya bakalım’ dedim içeri tekrar girdim. Öncelikle bütün yanıp sönmüş mumları yere indirdim. Sonra mağaranın önünde Kur’an okudum. Eve gelmiştik, yorulmuştuk. Kız çok rahatlamıştı. O gece rüyamda ebe anamı görmüştüm. ‘Hayırlı olsun kızım. Bu bela bitmiştir’ dedi. ‘Sabah ailesine söyledim, ben de bitti artık rahatlayın’ dedim. Sonunda evime geldim. ‘Seni seçmeleri boşuna değil. Allah şifanın kaynağıdır’ dedi. O gün bugündür yardım ettiğim birçok insan oldu ama artık ben de yaşlandım. Bu işleri bıraktım bu işleri şifa kaynağı Allah’tır. Kur’an Allah’ın kelamıdır. Atasözü dinleyin. Allah sizi sevdiklerinize bağışlasın babaannenin hikayesi böyle Pınar Hanım bu işi artık yapmıyor, hikâyeyi seslendirebilerseniz çok sevinirim, teşekkür ederim.”¹⁹

Videonun giriş kısmında sayfaları hızla açılan bir kitap var ve elinde mum olan gözleri kapalı bir kadın mumu söndürmektedir. Ayrıca ürpertici rüzgâr efektiyle video desteklenmiştir. Videonun başında yer alan ilgili husus alımlayıcıya hikâyenin korku unsurlarını barındıracağı izlenimi yaratmaktadır. İcra başladığı andan itibaren ekranda sadece ufak bir ateş yanan karanlık bir oda görseli bulunmaktadır. Anlatıcının bu tarz bir görselle anlatıyı desteklemesi dijital kültürün imkan ve olanaklarını bir arada kullanması icrayı zenginleştirmiştir. 1945’li yıllarda babaannem başından geçen bir olayı anlatıyor. Anlatı gerçek bir zemine oturtulmak için bu şekilde bir giriş yapılmıştır. Memorat türünün örneklerine bakıldığında gerçeklik unsurunun anlatı içerisinde mutlaka işlendiği

¹⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=jogVa5aKf4s> (E.T.: 04.05.2024)

görülmektedir. Kayınvalidem hafız ve kendi annesinden el aldığı için civardaki kadınlara doğum yaptırıyordu. Bunun yanı sıra cinlerin kötülüklerine uğrayanları da düzeltiyordu. Kültürümüzde el almış kişiler insanlara yardımcı olma gayesiyle birtakım uygulamalar sergilemektedir. Örneğin sağlıkla alakalı düşünüldüğünde omzun uydurulması, beldeki fıtığın bulunması gibi hususlarda el alan kişilere de başvurulduğu görülmektedir.

Yeni gelin olan bir kıza kaynanası tarafından papaz büyüü yaptırılmış. Kızın kaynanası kız Müslüman diye oğlunu kızdan soğutmak için kızın kıyafetlerinden bir parça kesip yediklerine de domuz kanı akıtmış. Anlatının bu kısmında papaz büyüü imgesi, kötü kaynana imgesi ve domuz kanı imgesi göze çarpmaktadır. Anadolu da insanların huzurunu kaçırmak gayesiyle yapılan çeşitli büyülerin söylentiler mevcuttur. Papaz büyüünde ise çiftlerin birbirinden soğuyarak ayrılması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda inançsal olarak düşünüldüğünde de hem büyü hem de domuz hoş karşılanmamaktadır. Ebe anaya yardım için gelen bu geline çeşitli ayetler okutulup eşyalarının olduğu her şey yakıldı. Büyü yapılan mağaranın önünde Kur'an okundu. Okunulan bu Kur'an sayesinde kız huzura erdi. Burada papaz büyüünün nasıl bozulduğu işlenerek korku unsuruyla bağdaştırılmıştır. Bir büyüü bozabilmek için ateşin kutsallığına inanılıp büyü yapılan her türlü eşya yakılmaktadır.

5.Fal ve Falcılıkla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar

5.1.Falcı Kızla Bu Kadar Samimi Olmamalıydım!

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nFzVksKSIWw>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Hikaye Saati

Anlatıcının Cinsiyeti: Kadın

Anlatıcının Gerçek Adı: Pınar

Kanalin Abone Sayısı: 42,7 B

Yayın Tarihi: 4 Haziran 2024

Videonun Adı: Falcı Kızla Bu Kadar Samimi Olmamalıydım!

Görüntülenme Sayısı: 7510

Dakikası: 14.45

Konusu: Ece'nin falcılık yapan bir arkadaşı yüzünden başına gelen korkutucu olaylar anlatılmaktadır.

“Sizlerin de yaşadığı bu tarz paranormal olaylar varsa bizlere açıklama kısmında paylaştığım Instagram veya mail adresimiz üzerinden ulaştırabilirsiniz. Keyifli dinlemeler. İsmim Ece, 25 yaşındayım. Bu olay üniversitenin ilk yılında başıma geldi. Farklı bir bölümden bir kızla tanışmıştım. O ikinci sınıftaydı. Kantinde arkadaşına tarot bakarken gördüm. Benim de tarot falına karşı bir merakım vardı. Gidip selam verdim. ‘Bana da bakar mısın?’ diye sordum, ‘olur bakarım, otur’ dedi. Masaya oturdum ve sıramı beklemeye başladım. Diğer arkadaşına baktıktan sonra bana geçti. ‘Nerelisin? Hangi bölümdesin?’ gibi sohbetten sonra bakmaya başladı. Nasıl bakıldığını da az çok bilirdim ama tarot başka hiçbir şeye benzemiyordu. O, zamandan net tarihler veriyordu. Bir hafta sonra şu olacak, iki hafta sonra bu olacak. Neredeyse saat bile söyleyecekti. Bu kadar kendinden emin bakan birini görmemiştim. Bu arada kızın bana söylediklerini de paylaşmak istiyorum. Ben yurttan kalmaya başlamıştım. Kız bana iki hafta sonra eve çıkacağımı söyledi. Açıkçası buna pek inanmamıştım çünkü evde kalmak istemiyordum. Ailem de izin vermezdi hem de iki hafta içinde ev bulup taşınmak gerçekten imkansızdı. Bir hafta sonra bir sağlık sorunu yaşayacağımı söyledi. Eve çıkma olayının da bununla bağlantılı olacağını söyledi. Sınıftan bir arkadaşımın tartışma yaşayacağını kısa süre sonra şehir dışına gidip geleceğini söyledi. Neyse ben okuluma derslerime başladım. Yurttan gidip geliyordum. Bir gün okuldan döndüğümde yurttaki kızlardan birinin benim yatağında oturduğunu gördüm. Yatağımı düzenleyip gitmişim, kendisi yetmedi gibi eşyalarını da üzerine koymuş. Mürekkepli kalemin ağzını açık bırakmış ve çarşafımı mahvetmiş farkında bile değildi. Arkadaşlarla sohbet etmeye devam ediyor. Görünce çıldırdım. O kadar sinirlendim ki bir anda kendimi kaybettim.

Kızla birbirimize girdik. Bu yaşadığım olaydan sonra da artık yurttan kalmak istemedim. Konuyu ailemle de konuştum. Oda değiştirmek de bir çözüm olabilirdi ama onu hiç görmek istemiyordum. Ailem de başıma daha fazla bir şey gelmesin diye eve çıkma teklifimi kabul ettiler ve tam da tarotçu kızın söylediği gibi iki hafta sonra eve taşındık. Zaten söylediği her şey çıkmıştı. Hatırlamadığım daha birçok şey söylemişti. Hepsini çıkmıştı. Sonra bir gün onu kantinde yine otururken gördüm. Arkadaşıyla birlikte sohbet ediyordu. Selam verip bende oturdum. ‘Sen de gel istersen, bugün misafirim ol’ dedim. Hatta ‘gel kal bu gece’ dedim. ‘Tamam gelirim’ dedi. Ben kıza evin adresini, konumunu gönderdim. Akşam onu beklemeye başladım. Saat altıya doğru geldi, ‘kapıyı açar açmaz tarot kartlarını’ sordum. ‘Hep çantamda zaten’ dedi. İçeri geçip önce yemek yedik, ardından bana detaylı bir tarot bakmasını istedim. Bu sefer bir sene sonra iki sene sonra yaşayacaklarımı söyledi. Ne zaman evleneceğimi, kaç çocuk sahibi olacağımı, hepsini söylemişti. Ben yine aynı soruyu sordum. ‘Bu kadar net sonuçları nasıl görüyorsun?’ diyerek bana da öğretmesini istedim. ‘Bu senin bildiğin gibi bir mevzu değil, şaşırabilirsiniz ve korkabilirsiniz’ dedi. Yoksa ‘işin içinde cinler mi var?’ dedim ‘evet’ dedi. Bazılarını kendim görüyorum, bazılarında onlar fısıldıyor. Ben çocukken annem çok fal bakardı. Ben de ondan öğrendim. Kahve falı bakardı tarotu ben sonradan kendim geliştirdim. ‘Anneme fısıldayan cinler zamanla bana da fısıldadılar’ dedi. Hikayesi çok dikkatimi çekmişti. O gün sabaha kadar onunla sohbet etmiştik. Merak ettiğim ne varsa sormuştum. Sonra biz onunla çok sıkı iki dost olduk. Okulda sürekli beraberdik. Haftanın iki üç günü de gelip bende kalıyordu ama bir gün öyle bir olay yaşadık ki. Artık onun bir daha gelmesini istemedim. O salonda yatıyordu. Ben de kendi odamdayım. Evdeki bütün sular kendiliğinden açıldı. Banyo, tuvalet, mutfak suyu sonuna kadar açılmıştı. Mutfaktaki su lavaboyu doldurup halıya taşmıştı. Uyandığında hiçbir yerde su yoktu. ‘Hani nerede su?’ dedi. ‘Buraya taşmıştı, halı ıslaktı’ dedim. ‘Benim çok uykum var, ben yatıyorum’ dedi. Nasıl olduğuna inanmadım. Ben kapatmıştım. Diğer gün de aynı şeyi yaşadım. Bu kez o kız yoktu. Evde tek başımaydım. Sular açılmıştı korkudan dizlerim titreye titreye kapattım. Başka bir anda o arkadaşına tarot baktırıyordum. Sordum ‘bana beş tane kart çekmemi’ söyledi. 5 tane kart çekip önüne koyuyorum, sırayla açıyor. Hepsini de şeytan kartı çıktı. ‘Şeytan çıktı!’ diyorum çünkü ‘şeytan burada!’ dedi. Birden ağzı yüzü değişmeye başladı. O rüyamdan o kadar etkilendim ki o kızla bir daha görüşmemem gerektiğini anladım. Bir akşam evde yalnızken banyoya girdim. Ben duş alırken banyonun kapısı yavaş yavaş açılmaya başladı. Ben de nefesimi tutup beklemeye başladım. Yapabileceğim hiçbir şey yoktu. O anda çıplak olduğum için dua okumak da istemedim. Kapı yavaş yavaş açılırken birdenbire sertçe

kapandı. Ben de üzerime havluyu alıp banyodan çıktım. Banyoya bir daha adım atmak istemiyordum. Uzunca bir dönemde gerçekten girmedim.

Okulun kütüphanesinde banyo vardı. Bir süre orayı kullandım. Okulda gördüğünde bile selam vermiyordu. Kantinde beni gördüğü halde yanımdan gelip geçiyordu. Bu süreçte yaşadığım olayların seviyesi de artmaya başladı. Evdeki eşyaların yeri değişiyordu. Okuldan eve geldiğimde eşyalarımı bulamıyordum. Çok başka alakasız yerlerden çıkıyordu. Son günlerde uyuduğum sırada evin içinde gezinen ayak sesleri duymaya başladım. Bazen bu ayak sesleri yanıma kadar yaklaşıyordu. Sesin sahibi, bazen yatağımın başına kadar gelip durur, beni izlerdi. Gözlerimi açmaz uyuyor numarası yaparsam kurtulurum diye düşünürdüm. Gerçekten de öyle olurdu. Bir müddet sonra ayak sesleri uzaklaştı. Çok zor bir süreçti. Aileme de bir şey anlatamıyordum. Eve çıkmamı bile zor kabullenmişlerdi. Şimdi ev değiştirmek istediğimi söyleyemezdim. Ben kendi çapımda hoca araştırmaya başladım. İlahiyat fakültesinde olduğunu öğrendiğim bir hocanın yanına gittim. Ondan yardım istedim. Kapıyı başında takkesi elinde tespihiyle açmıştı. Yüzü ay parçası gibiydi. Burnu estetik gibi çok yakışıklı bir adamdı. ‘Bana durumumun o kızla ilgili olduğunu’ söyledi. ‘O kızın yanında dört tane cini varmış. Bu cinler sana musallat olmuşlar’ dedi.

Senden uzaklaşmasının sebebi de suçunu bilmesi dedi. Başına gelenleri en başından biliyormuş. Bir daha o kızla sakın görüşme dedi. Muska yapıp boynumda taşımamı istedi. Bir ay sonra tekrar gel tekrar seni görmem gerekiyor dedi. O muskayı taktıktan sonra her şey yoluna girmişti. Allah bir daha yaşatmasın dedi. Adama âşık olmuşum. Böyle cinlerle, safsatalarla uğraşan bir insanla evlenmemi ailem uygun görmedi. Ailemin ne dediğini öğrendikten sonra bir daha konuşmak istemedi. Hikayem böyle okuduğunuz için teşekkür ederim. Hikayemizin sonuna geldik. Hikayesini paylaşan kişiye teşekkür ediyorum. Bir sonraki hikâyede buluşuncaya dek hoşça kalın.”²⁰

İcracının kadın olması anlatım içerisinde farklı sesleri kolaylıkla kullanarak icrayı şekillendirmesine imkân tanımıştır. Özellikle korku duygusu söz konusu olduğunda anlatımı destekleyen farklı unsurların icra içerisinde kullanımı oldukça önemlidir. Halk arasında sıklıkla karşımıza çıkan fal uygulaması insanlara gaipen bilgi verilme amacıyla öne çıkartılmıştır. İnsan içindeki merak duygusuna yenik düşüp merakının peşinden giden bir varlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Anlatı içerisinde kullanılan fal ve falcılıkla ilgili imgeler anlatıyı zenginleşmiştir. Fal ve falcılıkla ilgili akla gelen imgelerden biri muskadır. Toplum içerisinde muska yapan insanlar hoş karşılanmamaktadır. Bunun nedeni bireye yapılan kötü niyetli davranışlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İnanç düzleminde de muskanın tutacağı görüşü oldukça yaygındır. Muska yapan kişiye iyi niyet besleyip hoşgörülle yaklaşılmaz.

Sözlü gelenek içerisinde derlenen metinlere bakıldığında bu anlatının imge, sembol ve benzer davranışlara tekabül eden örnekleri mevcuttur. Özellikle memorat türünde oldukça yaygın olan fal ve fal baktırma imgesi dijital platformlarda da yeni hüviyetlere bezenerek farklı anlatılara evrilse de geleneğin o özgün imgelerini bünyesinde barındırdığı her an tüketilmeye daha da açık hala gelmektedir (Çobanoğlu, 2021: 233).

²⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=nFzVksKSIWw> (E.T.:05.06.2024)

5.2.Her şeyi Bilen Falcı Selma Yüzünden Başımıza Gelmeyen Kalmadı

URL: https://www.youtube.com/watch?v=ggGDXXIrH_s

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Caner Yücel

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Caner Yücel

Kanalın Abone Sayısı: 5,88 B

Yayın Tarihi: 15 Mart 2023

Videonun Adı: Her şeyi Bilen Falcı Selma Yüzünden Başımıza Gelmeyen Kalmadı

Görüntülenme Sayısı: 1414

Dakikası: 13.13

Konusu: Falcılık yapan Selma'nın akrabalarının ve kendisinin başına gelen olaylar aktarılmaktadır.

“Adım Zeynep Adanalıyım. 2004 yılıydı. Babam tır şoförlüğü yapıyordu. Yurt dışında kapıldığı bir virüs yüzünden yaşamını yitirdi. Ben de üniversite sınavına çalışıyordum. Teyzemin de eşi yıllar önce vefat etmişti. Teyzemin Selma adında bir kızı vardı. Daha lise yıllarında fal bakmaya başlamıştı. Arkadaş ortamlarında, akrabalara bakarken herkes onun her söylediğinin çıktığını iddia ediyordu. Söyledikleri klasik bir falcının söylediği üç vakte kadar kısmet para yolculuk falan değildi. Hiç haberinin olmadığı bir paradan veya uzak ülkelerdeki akrabalarından haberler veriyordu. Bir komşumuza yastık altındaki altınlarını kocasının bir bar kadınıyla yediğini söyledi. Kadın hemen koşup altınlarına baktı. Altınlar yoktu. Akşam evlerinde kıyametler koptu. Adam, en sonunda itiraf edip evi terk etti. Bir akrabamıza da Almanya'dan gelen bir akrabasının burada ameliyat olacağını ama iyileşeceğine haber verdi.

O kadının hiçbir şeyden haberi yoktu. Bir hafta sonra Almanya'dan misafirlerinin geleceği haberini aldı. Yengesi gelmişti. Türkiye'de ameliyat oldu. Ancak kadın ameliyat sonrası yoğun bakımda vefat etti. Her söylediği şey çıktığı için Selma'nın mahallede ve akrabalar arasında ünü giderek yayılıyordu. Bunu nasıl yapıyordu, aklımız almıyordu. Önceleri eğlence amaçlı yaptığı bu işi giderek ticarete bindiriyordu. Selma en sonunda evde para karşılığı fal bakmaya başladı. Ben ve annem onun bu işi yapmasını hayretle ve endişeyle izliyorduk. Çünkü yaptığı doğru değildi. Gelecekte haber vermek caiz değildi. Çok büyük bir günahı. Annem de ben de Kur'an meali okurduk. İçki, kumar, dikili taşlar ve fal okları şeytan işi, iğrenç şeylerden ibarettir. Maide suresi ayetlerinde bunu okuyunca ikimiz de birbirimize bakmıştık. Selma'nın fal bakması bir türlü içimize sinmiyordu. Bir gün annemle Selma'yı uyarmaya karar verdik. Teyzemlere gittik. Selma yine fal bakıyordu. Annem Selma'yı beklemeden konuya girdi. Teyzeme ayeti okudu. Teyzem çılgına dönmüştü. ‘Kızım ayıp bir iş mi yapıyor?’ namusuyla evinde para kazanıyor’ dedi. Bağırışları duyan Selma da odasından çıktı ve üzerimize doğru birkaç adım atarak hiddetle ‘siz de akıl vermeye geldiniz değil mi? Bu kadar para kazanmanın yolunu sizde bulsanız, günahına sevabına bakmazsanız’ dedi. Annem de ben de hiçbir şey söylemeden çıktık. İkisi de parayı görünce gözü dönmüştü. Annemle kendi küçük hayatımıza devam ettik. Üniversite sınavına çalışmaya devam ettim. Annem de dikip evin geçimini sağlıyordu. Selma'nın ünü gün geçtikçe artıyordu. Şehir dışından gelenler yurt dışından izne gelen gurbetçiler derken bir gün kulağımıza bir şey çalındı. Selma büyü yapmaya da başlamıştı. Bunu duyduğumuzda çok üzülmüştük. O yıl ben Çukurova Üniversitesi diş hekimliğini kazanmışım. Kıt kanaat geçiniyorduk. Diş hekimliği çok pahalı bir okuldu. Ama Selma ve teyzem bolluk hatta zenginlik içinde yaşıyorlardı. Mahalleden bahçeli büyük bir ev ve lüks bir araba satın aldıklarını duymuştuk. O yılın yarı

tatilinde evde annemle otururken bir haber geldi. Teyzem ölmüştü. Akrabalar aramışlardı. Aradaki kırgınlığı bir kenara bırakıp cenazeye gittik. Selma annesinin öldüğünden mi yoksa başka bir şeyden mi bilinmez. Ağzını bıçak açmıyordu. Korku ve panik havası vardı. Cenazede gerekeni yapıp taziye için gelenleri karşılayarak yemek yaptık mevlit okuttuk. 3 gün sonra evimize döndük. Aradan bir hafta kadar geçti. Bir gece kapımız kırılırcasına çalındı. Annem korkuyla kalkıp ‘kim o?’ dedi. Kapıdaki Selma’yı içeri aldığımızda Selma perişan haldeydi. Girer girmez annemin kollarında bayıldı. Alıp koltuğa yatırdık. Sanki günlerdir yıkanmamış, saçını taramış gibiydi.

Kıyafetleri pis, dişleri sapsarıydı. Bir saat kadar sonra ayılıp kendine geldi. Önce anlatmadı. Uyumak istedi. Kahvaltıda bize her şeyi anlatmaya başladı. ‘16 yaşındayken bir gece bir cinle tanıştığını, Hoca’nın kendisine başkaları hakkında bir şeyler anlattığını Fal bakarken bunları kullandığını ve giderek onunla bağlantısının güçlendiğini’ söyledi. Annem de ben de ‘besmele çeke çeke’ onu dinliyorduk. Zamanla kendisine büyü yapmayı da öğrettiğini ve teşvik ettiğini söylüyordu. Annemle nefesimizi tutarak dinlemiştik. Selma gözümüzün içine baka baka ‘annemi o cin öldürdü!’ dedi. Annemle ben kalbimizi tutuyorduk artık. ‘Aman yarabbi’ dedim. Selma anlatmaya devam etti. Hoca bana âşık olmuştu. Geceleri beni rahatsız ediyordu. Annem sürekli odama gelip beni onun elinden kurtarıyordu. ‘Cin, en sonunda anneme göründü ve onun kalp krizi geçirmesine sebep oldu’ dedi. Annem titremeye başlamıştı. Ben de ‘peki sen neden bu haldesin şimdi?’ dedim. Annem öldükten sonra o beni iyice köşeye sıkıştırmıştı. Her an her saniye ensemde bitiyordu. Artık onun dediklerini yapmak istemiyordum. O da bana acı vermeye başlamıştı.

‘Dün gece odamda uyurken üzerime geldi. Daha önceden bildiğim unutmadığım bazı duaları okudum ve ondan kurtuldum. Sonra kendimi buraya attım işte’ dedi. Annem, peki ‘şimdi nerede dedi?’ Beni buraya kadar takip etti ama içeri giremedi. Aylardır ilk defa rahat bir uyku uyudum dedi. Annem de ben de çok korkmuştuk. Selma’nın başımıza bir bela getirmesinden de onun başına bir şey gelmesinden de çok korkuyorduk. Annem ona ‘tövbe etmesini ve hak yoluna dönmesini’ söyledi. Selma bir hafta kadar evden dışarı adımını bile atmadı. Her şey normal seyrinde ilerliyordu. Ancak bir gece uyurken garip sesler duymaya başladım. Selma’nın inleme sesleri geliyordu. Korkudan kalkıp bakamadım bile. Bir süre sonra inleme sesleri kesildi. Sonra bir kapı sesi. Korkudan yatağımda tir tir titriyorum. Kalkıp ne olduğuna bakamıyordum bile. Dış kapının sesi duyulunca yorganı üzerimden attım ve dikilip dinlemeye başladım. Kapı geri kapanmıştı, annem olamazdı. Gece vakti ne işi olurdu dışarıda? En sonunda dayanamadım ve yataktan kalktım. Annemin odasına baktım, uyuyordu. Selma solumda yattığı kanepede yoktu. Kapıya doğru yöneldim. Selma sokağın ortasında öylece duruyordu.

Korkudan ne yapacağımı şaşırmıştım. ‘Selma!’ dedim. Beni duymuyordu. Az sonra Selma nereden geldiği belli olmayan bir darbeye yere kapaklandı. O darbeyi yiyip yere düşünce, ben de istemsizce çığlık attım. Selma öylece yerde hareketsiz yatıyordu. Annem koşup geldi. Selma’yı gösterdim. Tam o anda görünmeyen bir varlık Selma’yı saçlarından tuttu ve ışık hızıyla sürükleyerek götürdü. Annem ve ben buna gözlerimizle şahit olduk. İkimiz de korkudan birbirimize sarıldık. Annem beni içeri çekti ve kapıyı kapattı. Birbirimize bakıp korkudan ağlıyordum. Ne yapacağımızı şaşırmıştık. Bu o Cin’in işiydi. Bir süre sonra kapımız çaldı. Annem açmamakta kararlıydı. Sesini çıkarmadan bana şiddetle hayır der gibi kafa sallıyordu. Biraz bekleyip etrafı dinledik.

Az sonra dışarıdan bir ağlama sesi gelmeye başladı. Anneme ‘Selma anne bu’ dedim. Tam kapıyı açacaktım ki annem elimi tuttu. Hiç ses etmeden beni dışarıyı gören oturma odamızın penceresine götürdü. Yavaşça perdeyi açtı. Evet, yerde diz çökmüş ağlayan biri vardı. Selma’ya benziyordu. Anneme ‘Selma değil mi?’ dedim. Annem ellerini açıp Felâk suresini okumaya başladı. Daha başlar başlamaz o kapımızdaki varlık çığlık atarak uzaklaştı. Nas suresini de okuduktan sonra annemin dili hiç durmadı. Sürekli ayet okuyup dua ediyordu. Bir saat kadar sonra ortalık sessizleşti. Sonrasında evimizin etrafından değişik sesler duyulmaya başladı. Çocuk sesi, fısıltılar, konuşmalar geliyordu. Annem sabaha kadar sürekli dilinden ve elinden Kur’an-ı düşürmedi. Sabah ezanıyla annem de ben de derin bir ‘oh!’ çektik. Namazımızı kıldık. Uyanıp sokağa çıktık. Selma’yı merak ediyorduk. Sokaklara, metruk binalara, bahçelere baktık. Evinin kapısı açıktı. İçeri girdiğimizde o korkunç manzarayla karşılaştık. Selma’nın boynu kırılmıştı. Cansız bir şekilde yerde yatıyordu. Evin içinde pis bir koku vardı. Her yer leş gibiydi. Tavandan duvarlara is bulaşmış gibi bir görüntü vardı. Hemen evden çıktık ve polisi aradık. Selma’yı otopsi için götürdüler. Üç gün sonra bize teslim

ettiler. Gömüp görevimizi yerine getirdik. Annem bir hoca buldu. Evimizi biz kendimiz, Kur'an ve dua ile korumaya almışız. Hoca, bize birer muska yazdı. 'Korkmayın size işemez' dedi. O gün bugündür rahatız Allah'a şükür. Selma, işlediği günahların bedelini korkunç bir şekilde canıyla ödedi. Bize ise hayatımız boyunca kurtulamayacağımız büyük bir korkuyla yaşamak kaldı."²¹

Anlatıcının erkek olması anlatıyı şekillendiren bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir anlatı içerisinde en az metin kadar önemli olan icracının cinsiyeti, yaşı, kimliği, etnik mensubiyeti anlatıyı icra ederken performansı doğrudan şekillendiren hususlardandır. Dijital kültür içerisinde kendisine yer edinmeye çalışan modern anlatıcılar aynı sözlü gelenek anlatıcıları gibi çeşitli mahlaslar kullanarak tüketicinin karşısına geçmektedir. İnsanları bir beklenti içerisinde sokarak gelecekte bir istek duyma durumunu teşvik eden fal geleneği inanç düzleminde belirli birtakım çatışmalara sebep olsa da yine de oldukça rağbet gören bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Memorat anlatılarında da sıklıkla konu edinen fal imgesi korkuyu destekleyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplum tarafında müdahale edilemeyen durumları beraberinde getiren ilgili uygulama bireysel bir deneyimi içeriyor gibi gözükse de derin yapısında toplumsal bir düzenin iskeletini göstermektedir.

Sözlü gelenek içerisinde daha kısa bir formda bulunan memorat türü dijital kültürün bağlamına evrildiğinde daha uzun bir zaman diliminde anlatıldığı görülmektedir. Bunun sebebi dijital kültür içerisinde daha ayrıntılı unsurlarla icranın gerçekleşmesi ekonomik ve tüketim odaklı bir anlayışın benimsenmiş olması durumundan kaynaklanmaktadır. İnsanlar falı aracı kılarak farklı varlıklarla iletişime geçip içerisinde bulunduğu sıkıntılı durumu aşmaya çalışsa da zihinsel bir buhranın içerisinde kalmaktadır. Fal ve falcılıkla ilgili pek çok anlatı bulunmaktadır. Anlatılar içerisinde fal baktıran yahut fala minnet duyan insanlar bir şekilde cezalandırılıp dua yahut çeşitli tılsımlı sözler vasıtasıyla kurtulmaya çalışmaktadır.

Fal baktırma sonucu bireyin deneyimlediği her türlü olumsuz olay memorat anlatılarında dolaylı olarak işlenmektedir. Gündelik yaşamla bu kadar bağlantılı olan anlatılar insan zihninin işleyiş biçim ini de karşımıza çıkarması bakımından son derece elzemdir. Sözlü gelenek içerisinde fal ve fal baktırma geleneğiyle ilgili memoratlar derlendiğinde dijital kültür içerisinde tüketilen söz konusu anlatının varyant bir memorat olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Genç yaşında bir arkadaşının isteği üzerine fal bakan bir kızın fal bakarken söylediği çoğu şeyin çıkması üzerine baktıran

²¹ https://www.youtube.com/watch?v=ggGDXXIrH_s (E.T.: 01.03.2024)

kişinin intiharı olayının anlatıldığı memorat dijital kültür ortamında da dikkat çekici unsurlarla bezenerek ilgisinin önüne çıkartılmıştır (Çobanoğlu, 2021: 234).

5.3.İstanbul Kadının Falcılık Yaparken Yaşadığı Korkunç Olaylar

URL: https://youtu.be/Zo_iJEnXm9w?si=XxF1XZhyUocrwnnB

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Erkan Gunn

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Erkan Gunn

Kanalin Abone Sayısı: 132.000

Yayın Tarihi: 24.02.2021

Videonun Adı: İstanbul Kadının Falcılık Yaparken Yaşadığı Korkunç Olaylar

Görüntülenme Sayısı: 40.292

Dakikası: 22.08

Konusu: Özden adında bir kadının İstanbul’da bulunan kafe içerisinde bir çifte kahve falı bakmasıyla anlatı gelişmeye başlamaktadır.

“Merhaba dostlarım yeni gelen videolardan haberdar olmak için kanalıma abone olup videolarımı beğenerek bana destek olabilirsiniz, iyi dinlemeler. Merhaba, ben Özlem yaşadığım şeyleri anlatmak oldukça güç. Başıma gelen şeyleri başkalarının başına gelmemesi, yaşadıklarımın ders alınması için anlatıyorum. Bunları elimden geldiğince aktarmaya çalışacağım. İstanbul’da kendi halinde yaşayan mütevazı bir ailenin kızıyım. Evimizin yakınlarında küçük bir kafe işletiyordum. Biraz çekicilik katması içinde camına kahve falı bakılır yazdım. Kahve içmeye gelenlerle sohbet ediyor, fal baktırmak isteyenlere de kafamdan bir şeyler sallıyordum. Aslında biraz biliyordum ama müşteri memnuniyeti açısından biraz da kendimden bir şeyler katarak anlatıyordum.

Aradan biraz zaman geçti, kafeye bir çift geldi. Biraz tuhaf tipteki kadın kahve sipariş edip, fal baktırmak istediğini söyledi. Kafede bana yardımcı olan Semra abla fal için geldiklerini işaret edince ben de yanlarına gittim. Kadının yanında oturan adam bana çok dikkatli bakıyordu. Ben de kadının kıskançlığını biraz olsun dindirmek için falda çıkan şekilden adamı tarif ederek onu çok sevdiğini söyledim. Ertesi hafta bahsettiğim adam yine geldi tek gelmişti. Bu sefer yanıma gelerek ‘geçen gün kız arkadaşımın falına baktınız ancak benim falıma bakmadınız bir fal borçlusunuz’ dedi. Ben de ‘buyurun bakalım’ dedim. Falda kadının adı çıkınca adam, ‘o kadının ismini duymak bile istemiyorum’ dedi. ‘Neden?’ dedim, ‘ayrıldık, bıktım artık her gün falcılara, hocalara, büyücülere gitmekten’ dedi.

Kafenizin ayrı bir ambiyansı, huzuru, ferahlığı var. Halbuki ‘gittiğimiz medyumları, hocaları bir görseniz’ dedi. Hakan ile bu konuşmalarımız giderek arkadaşlığa dönüştü. Haftada iki üç defa kafeye geliyor. Bazen beni alıp gezmeye götürüyordu. Arkadaşlığımız aşka dönüşmüştü. Çok mutluyduk. Aradan 2 hafta geçmişti. Hakan’ın eski sevgilisi Nihal kafeye geldi. Çok sinirliydim. Hakan’la biraz sohbet edip, onu uğurladım. O gün akşam eve gittim. Annem ve babamla biraz vakit geçirdikten sonra odama girdim. Uyuya kalmışım rüyamda bir yılan evimizin etrafında dolaşıyor ve giderek büyüyordu. Ben ona taş attıkça tıslıyor ve etrafa zehir saçıyordu. Sabah ezanıyla uyandığımda kitap hala elimde ve oturur pozisyondaydım.

Rüyada yılan görmek düşmandı, düşmanımın kim olduğu da belliydi. Sabah olup da dükkânı açtığımda içeri girer girmez, sanki tokat yemişim gibi. Başım ağrımaya başladı, kafamı kaldıramıyorum. Semra abla gelip bana bir kahve yaptı. Ama nafile en iyisi eve gidip yaratmaktı. Semra ablaya ‘sen bugünlük idare et’ dedim ve eve gittim. Akşama kadar uyuyamadım sanki uyuduğum anda yan apartmanda davullar çalıyordu. Gözlerimi açınca sesler kesiliyordu akşamı zor ettim. Kafeye geri döndüm ancak baş ağrım gitmemişti. Semra ablaya bir yaramazlık var mı? diye sordum. Ben de baş ağrısından eve geri dönün, uyudum, gece bir ara uyandım. Başımın ağrısı biraz geçmiş çok terlemiştim. Hemen kalkıp banyoya gittim. Duşa girip biraz rahatlarım diye düşündüm. Duştan çıkınca sırtımda bir ürperti oluştu. Sanki hemen arkamda biri varmış da bana dokunuyormuş gibiydi. Banyonun havalandırmasına baktım, kapalıydı kapı da kapalıydı ensemden sırtıma doğru sanki soğuk bir esinti geliyordu üzerime havluyu aldım. Başıma da bir havlu alırken aynaya baktım, ayna buğuluydu. Tam aynayı sildiğim anda arkamdan bir gölge geçti. Ani bir refleksle arkamı döndüm ama bir şey yoktu. Hemen üstümü giyinip odama gittim. Fal işleriyle uğraştığım için biraz bilgi sahibiydim bu konuda evet biri bana ya da muska ya da büyü yapmıştı.

Muhtemelen bir şeyler bana musallat olmuştu. Bunu kimin yaptığını da tahmin etmek çok zor değildi. Acaba ne yaptı bunu öğrenmek için birine danışmam lazımdı. Geçen sene bana kahve içmeye geldiğinde tanıştığım bir kadın vardı. Sigortacıydı. Bana arkadaşıyla gittikleri muskacı kadının yardımcı cinleri olduğunu, aradıkları kişinin nerede olduğunu hemen bulduğunu söylemişti. Gittikleri mu sıkacağı kadının yardımcı izinleri olduğunu, aradıkları kişinin nerede olduğunu hemen bulduğunu söylemişti. O zamanlar saçma bulmuştum ama şimdi bana neler olduğunu anlamam lazımdı. Sigortacı kadın, kafeye kartını bırakmıştı. Sabah kahvenin kapısını açar açmaz yine bir baş ağrısı yakaladı beni gözümü açamıyordum. Zar zor da olsa kadının kartını buldum. O sırada Semra abla geldi, hemen kafeden çıktım. Dışarı çıkıp temiz hava alınca biraz kendime geldim. Beni görünce hemen tanıdı. Birer kahve içip sohbet ettikten sonra mevzuya girdim. Hakan ve Nihal ile nasıl tanıştığımızı, Nihal’in nasıl biri olduğunu, daha sonra neler yaşadığımı hepsini anlattım. ‘Sıla Hanım arkadaşlarının önünde küçük düşen Nihal’in böyle bir şeye başvurduğunu ve iş yerimde muska olduğunu söyledi. ‘Nereden anladınız? Dedim. İş yerine girdiğinde yüzüne tokat gibi vuran baş ağrılarından’ dedi. İş yerine gittiğimde biraz sağı solu aradım, iş yerimin kapısının önünde muska benzeri bir şey buldum.

Semra Abla ‘benim baş ağrımın olduğu günün öncesinde Nihal’in buraya gelerek, beni sorduğunu’ söyledi. Senin ‘zaten baş ağrın vardı bir de bununla seni meşgul etmek istemedim’ dedi. Semra abla muskayı alıp hemen yaktı. Başımın ağrısı biraz da olsa geçmişti. Akşam olunca kafeyi kapatıp eve gittim. Bütün gün koşturmacadan belim kopmuştu. Hemen duşa girdim, duştan çıkarken arkamda bir şeylerin olduğunu hissedebiliyordum. Bu sefer aynaya bakmaya korkmuştum. Hemen bornozumu alıp odama koştum. Üzerimi giyinip beklemeye başladım. Tüylerim diken diken olmuştu. Yapılan her neyse iş yeriyle sınırlı değildi. Odada bir gariplik vardı sanki bazı eşyaların yerleri değişmişti. Anneme gidip ‘odama girip girmediğini sordum. Ben girmedim kızım ama arkadaşın geldi, senin kırmızı hırkanı alacakmış. Sen söylemişsin onu alıp gitti’ dedi. Annemin tarifi Nihal’e benziyordu. Tekrar odama gittim demek buraya kadar girdi mutlaka buraya da bir şeyler bıraktı. Dikkatlice etrafıma bakınıyordum. Birden odada tuhaf bir koku olduğunu fark ettim. Pencereyi açıp odayı biraz havalandırdım. Etrafı aramaya başladım. Her yere baktım ama bir şey bulamadım. Yatağıma uzanıp uyumaya çalıştım.

Gece bir anda sırtında bir el hissettim, kafamı çevirdiğimde yanımda Hakan’ın yattığını gördüm, gözleri açık bana bakıyordu. Hemen dönüp ne yapıyorsun sen burada ne işin var, nasıl girdin odama dedim. Hakan eliyle boğazımdan tutup beni yere savurdu. Hemen kalkıp lambayı yaktım, Hakan yoktu, kaybolmuştu ya da o şey Hakan değildi, korkmamaya çalışıyordum ama elimde değildi. ‘Rüya mı gördüm acaba?’ dedim. Yorganım yatağıma dağılmıştı. Aynaya baktım boğazımda kırmızı bir iz vardı. Allah’ım az önce ben ne yaşadım bana musallat oldular. Şimdi ne yapacaktım. Yatağımanın yanına sindim öylece beklemeye başladım. Sabahı zor ettim. Sigortacının yolunu tuttum, yaşadıklarımı anlattım. Sıla hanım sana bir adres vereceğim, başındaki dertten seni ancak o kurtarır dedi. Adresi alıp yarın gidelim deyip cebime koydum, kafeye döndüm. Kafede işleri hallettikten sonra eve gittim. Ne yapacağımı bilmiyordum ya yine gelirse duşa girmem lazımdı. Sanki her an bir yerden bir şeyler çıkacak gibi tedirgindim. Gece yatağıma girip beklemeye başladım. Uyumaktan korkuyordum. Odada hala tuhaf bir koku vardı. Uykusuzluk ve

yorgunluktan mı öyle yoksa o kokudan mı bilmiyorum ama uykuya yenik düşüp uyumuşum. Sabaha karşı ellerim yastığının altına bağlanmış gibi uyandım. Hareket edemiyordum. Uyku felci gibi bir şeydi. Gözlerim yarı açık karşımda yine Hakan'ın vücuduna bürünmüş bir yaratık vardı, ses çıkaramıyor, hareket edemiyordum. Titriyordum ama tepki veremiyordum. Kalbim hızlı, hızlı çarpıyordu. Bedenim kaskatı kesilmişti olanların rüya olduğunu umuyordum. Bir süre sonra uyandım. Öylece yatağımda kalakaldım. Tanımadığım şeytan ruhlu bir insanın bana bunları yapabileceğine inanmıyordum. Ne yazık ki başıma gelmişti. Birden çöktüm, yerden ayağa kalktım. Bu yaptıklarına karşı elim kolum bağlı oturmuyacaktım. Hava daha aydınlanmamıştı. Sabah olunca Sıla'nın verdiği adrese gittim kenar mahalle sayılabilecek bir yerde müstakil bir evdi kapıyı çaldım. Yaşlı bir kadın açtı.

Biraz oturduktan sonra 'anlat bakalım' dedi. Ben de olanı biteni anlattım. Nihal'in nasıl bir kız olduğunu Hakan'dan sonra da dün gece başıma gelenleri ağlayarak anlattım. Sonra bir ara ben ağlarken kendi sessiz kaldı. Sağına soluna bakarak kafasını salladı. 'Şimdi ne yapmamı istersin?' dedi. 'Sana yapılanların daha beterini yapıp, buraya getiririz' dedi. Çok tuhaf bir kadındı, tiki varmış gibi sürekli kafasını sağ tarafa doğru çeviriyordu. 'Benim yardımcılarım var onlar alır getirirler deyince kadının yardımcılarının cinler olduğunu anladım. Bana yapılanın beteri gelsin başlarına' dedim. Eve gidip geceyi beklemeye başladım. Saat gece yarısını geçtikten sonra inanılmaz bir baş ağrısı peyda oldu. Bayılmak üzereydim, sağa sol sendeliyordum.

Yatağı, dolabı tutarak yürüyordum. En sonunda bayılmışım, gözlerimi araladığımda yatağımin kenarına yaslanmış oturuyordum. Ama yine kıpırdamıyorum, yanı başımda da Semra abla oturuyor. Bana hiç bakmıyordu. Gözlerini tek bir noktaya odaklamış bir robot gibiydi. Biraz sonra uyandım Semra abla yoktu. Geçen günkü rüya değilse bu da rüya değildi. Sabah oldu kafeye uğradım. Yine o kadının evine gittim. 'Bana bir torbanın içinde kâğıda sarılı bir şeyler verdi. Suyu odanda bulundur. Bu kâğıdı da yanından hiç ayırma' dedi. 'Nihal'e ne yaptın?' dedim. 'Bırak artık o düşünsün yakında haberlerini alırsın' dedi. Kafeye döndüm Hakan oradaydı, birkaç gündür hiç arayıp sormamıştım. Oturduk, birer kahve içtik. Sonra bana neden bu kadar tuhaflaştığımı sordu. Nihal yüzünden dedim. Konuşarak hafta sonu mutlu bir şekilde Ağva'da bir otele gittik. Otele vardığımızda kadının verdiği su ve kâğıdı evde unuttuğumun farkına vardığım an huzursuzlandım. Aklıma hep o gece yaşadığım şeyler geliyordu. Birden kendimi tutamadım ve ağlamaya başladım. Ne yapacağımı bilmiyordum. Öğleden sonra toparlandık. Akşama doğru İstanbul'a doğru yola çıktık. Ertesi gün iş vardı, ben de Semra ablaya bu aralar çok yüklemiştim. Geri dönerken Hakan yolu karıştırdı. Farklı bir yola girdik. Bir köy yoluydu. Yolda rastladığımız köylüler yolu tarif etmişlerdi ama biz hep aynı yere çıkıyorduk. Akşam olmuştu. Hakan'a tuvaletimin geldiğini söyledim. Mağara gibi dağ oyukları vardı. Oraya gittik. Ben mağaralardan birine girdim. Arkamdan Hakan geldi. Mağaranın içine ay ışığı vuruyordu. Hakan'ın gözleri parlıyor. Sanki biraz farklı bakıyordu. Ben dışarı çıkmasını söyledim ama beni dinlemedi. Üstüme geliyordu, gözü dönmüştü. O kibar düşünceli insanların eser yoktu. Beni hırpalıyor, hatta taciz ediyordu. Bunu yapan Hakan olamazdı. Gözlerinin önüne perde inmiş gibiydi. Hiç konuşmuyor. Sadece üzerime doğru yürüyordu. Hakan'ın bu yaptığının büyüünün etkisiyle olduğunu biliyordum. Kendine gelmesi için yalvardım ama beni dinlemedi, sonra kendine geldi. Uykudan uyanmış gibiydi. Kaçarak uzaklaştı, perişan olmuşum. Hakan beni orada bırakıp arabaya binip gitti. Uzun bir süre geri gelmesini bekledim. Orada o karanlık mağarada yapayalnız kalmıştım. Korkudan tir tir titriyordum. Sonra gelmeyeceğini anlayınca yola doğru çıktım. Kaç arabaya el ettiysem durmadı. Yorgunluktan yolun ortasına bayılmışım. Gözümü açtığımda hastanedeydim. Sağ olsun yaşlı bir çift beni yolda bulup hastaneye getirmişler. Biraz toparladıktan sonra beni eve bıraktılar. Günlerce evden çıkmadım ama Hakan hala ortalarda yoktu.

Nihal'in iş yerine gittim. Hakan ve Nihal'i sarmaş dolaş oradan çıkarken gördüm. Nihal'in üstünde benim odamdan aldığı kırmızı hırka vardı, çok mutlulardı. Oracıkta kalakaldım. Şuursuzca ne kadar yürüdüğümü bilmiyorum. Kendime geldiğimde muskacı kadının evindeydim. 'Bana baktı olanları biliyorum' dedi. 'Bilinçaltın getirdi' dedi. Kendime gelince kırmızı hırkamı giymiş dedim. İşte bütün meselede burada 'Nihal senin hırkana büyü yaptırmış. Hakan'ı kendisine aşık etmiş, sana da düşman etmiş' dedi. 'Bana Nihal'in benden aldığı kırmızı bir hırkayı geri getirip Hakan'dan herhangi bir şey getirmemi istedi'. Bir plan yapmam lazımdı. Hırkayı alsam Hakan anlayacaktı. Önce Hakan'dan bir şeyler almam

lazımdı. O nasıl olsa beni gördüğünü Nihal'i söyleyemezdi. Ertesi gün Hakan'ın çalıştığı iş yerine gittim, beni görünce afalladı, kalkıp yanıma geldi. Ceketinin iç cebindeki mendili çıkartmadan aldım. Dönüp arkamı gittim arkamdan öylece bakakaldı. Nihal'in iş yerine gittim, oturduğu sandalyenin arkasında benim kırmızı hırkam asılı duruyordu. Aynı ofiste beraber çalıştığı 3 arkadaşı daha vardı içeri girdim. Nihal beni görünce afalladı. 'Ne arıyorsun burada?' dedi. Ben de 'hırka mı!' dedim. Arkasından hırkayı alıp havaya kaldırdım. Arkadaşınız bir hırsız ve aynı zamanda bir büyücü. Dikkat edin kendinize dedim. Hırkayı alıp çıktın. Nihan ne yapacağımı şaşırmıştı. Benden böyle bir davranış beklemiyordu. Mendili ve hırkayı büyücü kadına götürdüm bana 'şimdi evine git ve benden haber bekle' dedi. Eve döndüm. Ertesi gün kafeye gittim kendimi artık işime vermem ve her şeyi unutmam lazımdı. Bir hafta kadar sonra. 'Büyücü kadın bana telefon açtı, gel hırkanı al' dedi. Gidip hırkamı aldım. 'Ne oldu?' dedim. 'İstersen Nihan'ın evine git olacaklara şahit ol' dedi. Ben de 'adresini bilmiyorum' dedim. Elime bir kâğıt verdi, adrese gittim, giriş katıydı içeriden sesler geliyordu, cesaret edip, kapıyı çalamadım. Balkonlarına atladım perdenin aralığından içerisi görünüyordu evde Nihal'in ev arkadaşları da vardı Hakan'ın elindeki tasmayı Nihal'in boynuna takarken gördüm Nihal köpek gibi dört ayağı üzerinde duruyordu. Hemen oradan ayrıldım. Eve gittim. Nihal'in iş yerinin yakınlarında bekledim. Nihal işten çıktığında yanında Hakan da vardı. Nihal'in o bakımlı bebek gibi kızın saçları birbirine girmişti. Sırtında bir kambur varmış gibi yan yan yürüyordu. Hakan'ın da kafasında saç kalmamış, hepsi dökülmüştü. Nihal'in yanında o da kamburlaşmıştı. Bir ay kadar sonra Semra abla elinde bir gazeteyle geldi. Gazetede Hakan ve Nihal'in fotoğrafları vardı. İntihar etmişlerdi. Hikâyeye bu kadar arkadaşlar dinlediğiniz için teşekkür ederim. Sizleri çok seviyorum. Kanalıma hala abone değilseniz abone olup bildirimleri açarak yeni gelecek videolardan haberdar olabilirsiniz. Yeni videolarda görüşmek üzere hoşça kalın."²²

Youtube yahut çeşitli iletişim platformları üzerinden insanların başından geçen gerçek olayları toplayarak anlatıldığı belirtilmektedir. Gerçeklik olgusunu alımlayıcıda bu şekilde oluşturarak icranın farklı kesimler tarafında da izlenmesini sağlamaya çalışmaktadır. Video içerisindeki anlatı ürkütücü bir şimşek çakma sesiyle başlar. Ürkütücü fon müziği icra sırasında anlatım yapılırken anlatıyı destekleyen bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Memoratlardan elde edilen bilgiler doğrultusunda insanların bilinmeyen sesler duydukları ve bu seslerin kendilerini tedirgin ettikleri görülmektedir. Arka planda kullanılan her türlü efekt icrayı doğrudan etkileyerek korku hususu özelinde ilgili icrayı şekillendirmektedir (Sözen; 2017: 482).

Merhaba adım Özlem, başımdan geçen şeyleri farklı insanların ders çıkarması için anlatmak istiyorum. Anlatının ilgili giriş ifadesi anlatının gerçek bir zemine oturtularak bireyde yaşanmışlık hissiyatı oluşturmaktadır. Memorat türünün önemli bir özelliğini gösterdiği için önemlidir. İstanbul'da evimizin yakınlarında küçük bir kafe işletiyorum. Ayrıca içerisinde eğlence maksadıyla kahve falı da bakıyordum. Kafe'ye bir çift gelmişti. Kızın ricası üzerine fal baktım. Sonra ki hafta erkek arkadaşı olan Hakan isimli beyefendi kendi başına gelmeye başladı. Belli bir süre sonra Hakan ile arkadaşlığımız aşka dönüştü. Hakan'ın eski sevgilisi Nihal de durumu öğrenince kafeye gelip küfürler savurdu. Burada kahve falı imgesi bulunmaktadır. Kültürümüzde

²² https://youtu.be/Zo_iJEnXm9w?si=XxF1XZhyUocrwnnB (E.T.: 04.08.2023)

eğlence amacıyla bakılsa dahi fal baktırma geleneği özellikle kadınlar için nasip, evlilik, doğum ve ölüm gibi hayati konularda bireylere sembolik işaretler göstermektedir. İnsanlarda bu sembollere çeşitli anlamlar yükleyerek yaşantılarını şekillendirmeye çalışmaktadır.

Akşam olup uyuduğumda rüyamda evimin etrafında giderek büyüyen bir yılan gördüm. Ben taş attıkça tıslıyor ve zehir saçıyordu. Burada yılan imgesi mevcuttur. Rüyada yılan görmek insanlar tarafından pek hayra yorulmaz. Türk kültüründe yılan aynı akrep gibi zehirli ve kötücül bir varlık olarak insana daima zarar verecek bir hayvan olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanda korku unsurunu oluşturacak imgeler arasında yılan da bulunmaktadır. Başım çok ağrıyordu. Uyuyacağım vakitse davul sesine benzer sesler geliyordu. Birden ses kesildi ve banyoya girmiştım. Çıktığımda sırtımda bir yük hissettim. Aynanın buğusundan bakarken hızlıca bir gölgenin geçtiğini gördüm. Davul sesi imgesi ile ayna imgesi karşımıza çıkmaktadır. Uyku sersemi insan uyumadan önce zihninde birtakım şeyleri çok fazla kurup yattığında uykudan kalktığı vakit sersem bir şekilde doğaüstü varlıkların çeşitli sesler çıkardığına ilişkin çıkarımlarda bulunabilmektedir. Ayna imgesinde ise zihninde kurduğu tasavvurlar yahut kötü fikirlerden ötürü kendini korkuya ve ürpertiye teslim ederek gördüğü şeyin esiri olduğu düşüncesine kapılmaktadır. Halbuki o gördüğü şeyler insanın zihninin kendisine kurduğu tuzaktan başka bir şeyi ifade etmemektedir. Bireyde stres ve kaygı her türlü korkuyu tetikleyerek bilinçaltından çıkıp somutlaşmasını sağlamaktadır. Hemen arkamı dönüp baktığımda ise kimsecikler yoktu. Biraz fal işleriyle uğraştığım için bu iç huzursuzluğunun sebebini büyüye yorarak birinin bana büyü yaptırıp yaptırmadığını düşünmeye başladım. Nihal'in bana muska yaptırdığını düşünüyordum ama emin olmak için bir müşterimin yardımıyla muskacı bir kadına danıştım. Muskacı kadın işyerime girdiğim an kuvvetlenen baş ağrılarımın sebebinin yapılan muskadan kaynaklı olduğunu söyledi. İç huzursuzluk imgesi, muska imgesi, baş ağrısı imgesi karşımıza çıkmaktadır. İnsan inanç düzleminde yahut toplum tarafından kabul görmeyecek işlerde uğraştığı vakit o işlere aşına bir duruma gelerek herhangi bir sıkıntı da durumun neyden kaynaklandığını hızlıca anlamaktadır. Büyü yapılan kişi hem psikolojik hem de fiziksel olarak sancılı ve huzursuz bir dönem geçirdiği için toplumsal düzlemde büyü yapılması hoş karşılanmamıştır. İnanç düzleminde de büyü, fal gibi insanın geleceğine ilişkin unsurları irdelemesi şirk unsuruna kadar gidebileceği için yasaklanmaktadır.

Ertesi gün yanımda kafede çalışan Semra abladan Nihal'in kafeye gelerek beni sorduğunu öğrendim. Muskacı kadın muskayı yakınca baş ağrım biraz olsun geçti. Yapılan büyü yahut kötü niyetli muska kişinin evine veya işyerine konulduğu vakit iç huzursuzluğun yanı sıra ilgili ortamın bereketinin kaçacağına inanılmaktadır. Akşam olup eve gidince duşa girdim. Duştan çıktığım vakit

arkamda bir şeyler olduğunu hissettim lakin bu sefer aynaya bile bakamadan odaya koştum. Bu yapılan her neyse işyeriyle sınırlı değildi ve tüylerim diken diken olmuştu. Anneme odama girip girmediğini sordum. Bir arkadaşın kırmızı hırkanın almak için girdi. Senin haberin olduğunu söyledi. Annemin tarifine göre bu Nihal'di. Odama da bir şeyler bırakmış olabilir düşüncesiyle iyice ürperdim. Büyü yapılan kişinin ya saç teli ya bir eşyası ya da sık kullandığı herhangi bir materyal üzerinde büyü yapılmaktadır. Yapılan büyü sonrası eğer o büyü yapılan muska yahut eşya bulunup yakılmazsa kişinin işleri ters giderek hayatında olumsuz anlamda birtakım düşünceler meydana gelip işlerini bir türlü düzeltmeyeceği inancı yaygındır.

Dikkatlice etrafıma baktım. Oda da değişik bir koku olduğu için hemen pencereyi açıp havalandırdım. Ama bir şey bulamadım. Gece ise Hakan'ın odada olduğunu ve bana gözlerini dikip baktığını gördüm. Aniden boğazıma yapışınca hemen lambayı yaktım. Hakan kaybolmuştu. Yahut o şey Hakan değildi. Korkmamak için kendimi çok zor tutuyordum. Aynadan boğazıma baktığımda kırmızı bir iz bulunuyordu. Allah'ım musallat oldular galiba diye kafayı yiyecektim. İnsan kılığına girmiş cin imgesi, musallat imgesi burada dikkat çeken imgelerdendir. Cinler insanlar ile aynı ortamda bulunarak dünya üzerinde belirli yerleri mesken tutmuşlardır. İyi niyetli cinlerin yanı sıra kötü niyetli cinler bulunmaktadır. İnsan gözündeki perdeden ötürü kıyamet vaktine kadar cinleri ve diğer doğaüstü varlıkları görebilecek görme yetisine sahip değildir. İnsana musallat olan cinler ise mutlak surette bir büyü'nün yahut falın müdahalesi sonucu kışkırtılmıştır. Normal şartlarda her varlık kendi aleminde yaşantısına devam ettiği için herhangi bir müdahale olmadığı takdirde kolay kolay musallat olma durumu gerçekleşmez. Ertesi gün tekrar işime gidip eve döndüm. Ama aşırı tedirgindim. Ya duşa girince tekrar gelirse, her an her yerden bir şeyler çıkacak korkusu içerisindeydim. Gece oldu odamdaki o garip koku hala gitmemişti. Yorgunluktan uykuya dalmışım. Koku ve belirsizlik imgesi bulunmaktadır. Anlatılar içerisinde yer alan aşırı tedirginlik ve belirsizlik durumu alımlayıcıyı korkuya sevk eden hususlardandır.

Sabaha karşı uyandığımda ellerim yastığın altında bağlanmış gibi bir hisle uyandım. Hiçbir şekilde hareket edemiyordum. Gözlerin yarı açık bir vaziyette uyku felci gibi bir şey geçiriyordum. Hiçbir şekilde hareket edemiyordum. Hakan ise bana tecavüz ediyordu. Bütün bedenim kaskatı kesilmişti. Bedenin uyku durumunda kaskatı kesilmesi imgesi bulunmaktadır. Anlatılar içerisinde genellikle karabasan olarak nitelendirilen ve insanın karnına oturup nefesini kesen kötücül varlığa benzeyen kişi ilgili anlatı içerisinde kızın sevgilisin kılığına giren cindir. Yahut kızla birlikte kendisine de büyü yapılmıştır. Sabah olanların rüya olduğunu ümit ederken hepsinin gerçek olduğunu görünce buz kesip şok geçirdim. Nihal'e gününü göstermek için sigortacı bir müşterimin

yönlendirmesiyle tiki varmış gibi sürekli kafasını sallayarak cin yardımcılarının olduğunu söyleyen bir kadına gittim. Bir daha kimse onun yüzüne bakamasın diye söyledim. Kadın bir torbada bana biraz su ve kâğıda sarılı bir şeyler verdi. Suyu odandan çıkarma! Kâğıdı ise yanından ayırma asla dedi. Okunmuş su ve kâğıda yazılı dua imgesi göze çarpmaktadır. Muska yazan, büyü yapan insanlar Anadolu kültüründe pek çok hoş karşılanmamaktadır. Okunmuş su ise suyun kutsallığından yola çıkılarak insana yardımcı olmaya çalışılmaktadır. Animistik inançta çeşitli kültlerin yanı sıra su kültü de önemli bir husustur. Su insan için hayati ve şifalı bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Biraz zaman geçtikten sonra artık her şeyden soğumuştum. Hakan ile Nihal'i beraber gördüm. Nihal'in üzerinde benim kırmızı hırkam vardı. Büyücü kadına tekrar gittiğimde Nihal benim hırkamla Hakan'a da büyü yaptırmıştı. İkisinin de işini bitirmek için büyücü kadın düğüm atılmış bir ipe üfleterek onlara ait birer eşya getirmemi istedi. Hakan'dan mendilini Nihal'den ise kırmızı hırkamı alarak büyücü kadına götürdüm. Eşya üzerine büyü yaptırma imgesi göze çarpmaktadır. Bireyin sık kullandığı eşyalara büyü yapıldığı vakit o eşyalar mutlak surette kişinin psikolojisini etkileyerek yaşantısındaki gelişmelerin sekteye uğramasına neden olacağı inancı bulunmaktadır. Özellikle büyü gibi kutsal olanla iletişim sağlanan bir durumda insanın yapacak pek fazla bir şeyi kalmamaktadır. Fark edip büyü yapılan eşyayı yakıp ortadan kaldırmadığı sürece iç huzursuzluğuna çare bulamayabilir.

Biraz zaman geçtikten sonra Hakan'ın Nihal'e bir tasma takıp köpek gibi gezdirdiğini gördüm. Hakan, kel olmuş kamburu çıkmıştı. Nihal ise kamburu çıkmış bir cadıya dönmüştü. Birkaç ay sonra ikisinin de intihar ettiğini haberlerden okudum. İnsan tipinden yaratık tipine dönüşme imgesi bulunmaktadır. İnsan büyü yaparak muhatabı karşısında zafer elde ettiğini düşünse dahi büyü bir olumsuz bir uygulama döner dolaşır bireyin kendi ayaklarına takılır inancı yaygındır. Büyü vasıtası ile insan beter bir duruma düşerek her şeyine zarar gelebilmektedir. Anadolu coğrafyasında yapıldığı bilinen pek çok büyü çeşidi bulunmaktadır.

6.İnsanlar Tarafından Tam Olarak Net Bir Şekilde Tanımlanamayan Varlıklarla Kurulan İletişim Şekilleri ve Gerçek Yaşamda Birey Tarafından Deneyimlendiğine İnanılan Olaylar

6.1.Gurbetçi Gençlerin Emirdağı' nda Yaşadığı Esrarengiz Olaylar

URL: https://www.youtube.com/watch?v=CP0kG1hXI_w&t=6s

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Kara Geçit

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Mahlası bulunmaktadır

Kanalın Abone Sayısı: 64.000

Yayın Tarihi: 25.01.2024

Videonun Adı: Gurbetçi Gençlerin Emirdağı'nda Yaşadığı Esrarengiz Olaylar

Görüntülenme Sayısı: 15.743

Dakikası: 19.37

Konusu: Belçika'dan Türkiye'ye gelerek Eskişehir'de tatil yapma gayesi bulunan gençlerin Emirdağı'nda yaşadıkları sıra dışı olaylar anlatılmaktadır.

“Merhaba arkadaşlar, kara geçit kanalına hoş geldiniz. Paylaştığımız hikayelerden haberdar olmak için kanalımıza abone olabilirsiniz. Görüşlerinizi yorumlarda belirtmeniz bizleri daha iyi yerlere taşımaları açısından önemlidir. Hepinize teşekkür ediyorum, iyi dinlemeler. Merhaba ben Burak. Belçika, Brüksel'de doğmuş gurbetçi bir ailenin oğluyum. Her sene Türkiye'ye gelip akrabaları ziyaret ederiz. Bundan dört yıl önce kardeşim, kuzenlerim ve arkadaşlarımla çıktığımız Türkiye tatilinde başımıza olmadık bir olay geldi. O günleri hatırladıkça hâlâ korkuyor ve tedirgin oluyorum. Gelelim hikayemize dört yıl önceydi. Belçika, Brüksel'de kuzenlerim ve arkadaşlarımla çok güzel bir grup olmuştuk. Kardeşim Hasan, kuzenlerim Hamza ve Hüseyin ile beraberdim. Bunların dışında Lübnanlı arkadaşlarımız Mehdi ve onun küçük kardeşi Hüseyin de bizimle beraberdi. Hüseyin, o yıl sınıfta kaldığı için moral olsun diye Türkiye tatili için yanımıza aldık.

Hep beraber yaz için bir tatil planladık, Türkiye'ye gidecektik. İstikamet Eskişehir'di. Ana vatana ilk kez tek başımıza gelip bir tatil yapacaktık. O sıra benim aklıma bir şey geldi. ‘Gelin yarın erkenden bizim köye gidelim’ dedim. Bizim köy, Emirdağı’na bağlı bir köydü. İsmi bende kalsın. ‘Sabah erken kalkar gideriz’ dedik. Sonra uyuduk. Ertesi gün saat on civarı dolmuşa binip otogara geldik.

Oradan bilet alıp yolumuzu Emirdağı'na çevirdik. Bir günlüğüne araba kiraladık. ‘Muhabbet sohbet derken Hamza ortaya bir laf atıp köyün girişindeki yıkık okula gidelim’ dedi. ‘Gece karanlığında nasıl zevkli olur’ dedi. ‘Ben olmaz cin falan olur’ dedim. Beni de ikna ettiler. Arabayı park ettik. Ama içime bir korku düştü. Bismillah deyip okulun bahçe kapısından girdik. Burası çok korkunç görünüyordu. Buraya hep gündüzleri gelirdik, ilk defa gece gelmiştik ve bu kadar korkunç zifiri karanlık olduğunu bilmiyordum. Yavaş adımlarla onları takip ediyordum. Okulun giriş kapısına geldik. Her taraf yıkık döküktü. Telefon ışıklarıyla etrafa baktık. Yer neredeyse yıkılacak haldeydi. Köşede bir oda vardı. Kapısı kapalıydı. Kapıyı zorla açtık. Kapıyı açarken çıkan gıcirtı yüzünden hepimiz gerildik. Öyle rahatsız edici bir ses çıkıyordu ki en sonunda girmeyi başarmıştık. İçeride bir kazak vardı. Çok eski, neredeyse dokunulsa parçalanacak bir kazaktı. Mehdi eline alıp dokundu. Arkadan Hamza ve Hüseyin korkunca elinden fırlattı. Birbirimize fırlatıp gülüyorduk. Fırlatırken kazaktan bir kağıt düştü. İçinden üçgen gibi bir şey çıktı. Kağıtta garip garip şeyler yazıyordu. Arapça değildi. Çünkü kendisi Arap olduğu halde yazılanları anlamamıştı. Orada çok fazla uğraşmadan çıkıp arabaya bindik. Saate baktığımızda gece bir olmuştuk, arabaya geçtik. Arabanın içinde plan yapıyorduk. ‘Emirdağ’a gidip otelde kalırız. Yarın arabayı teslim edip Eskişehir’e geri döneriz’ dedik. Ama planladığımız gibi olmadı. Arabayı çalıştıracağım anda bir ağlama sesi duydum. Birbirimize baktık. ‘Benim duyduğum sesi siz de duydunuz mu?’ dedim. Hepsini birden ‘evet!’ dediler. Ses az öteden geliyordu. Sesin geldiği yöne dikkat kesilmişti. ‘Korkmaya başlayınca boş verin gidelim artık buradan’ dedim. Tam çalıştıracağım, ses daha da yüksek gelmeye başladı. Umursamayıp arabayı çalıştırdım ve ilerlemeye başladım. Ama biz ilerledikçe seste bizimle geliyor ve giderek de yükseliyordu. Sonunda arabayı durdurdum. Durduğum yer mezarlıktır. Ses mezarlıktan geliyordu. Ben daha çok korkmaya başladım. Elim ayağım titriyordu. ‘Bir çocuğun sesi bu kadar çıkmaz ve gecenin bu saatinde mezarlıkta bebek ne gezsinsin?’

diye sorgulamaya başladım. Etrafımıza baktık. Mehdi'nin kardeşi kendi kendine bağırmaya başladı. Çocuk korkudan ne yapacağını şaşırmişti. Bir yanda bağırış sesi bir yanda da bebek ağlama sesi kafama tak etti. Arabayı çalıştırmaya başladım. Araba iki adım yürüyüp geri duruyordu. Birkaç kere denedim. Şebeke çok zayıftı. Ne yapacağımızı şaşırmiştık. En sonunda 'Mehdi çocuğun ağladığı yere gidelim' dedi. 'Belki birileri falan vardır veya denk geliriz' dedi. 'Tamam' deyip mezarlığa doğru yürümeye başladık. Biz yürüdükçe ses daha da çok gelmeye başladı. Korkudan arka arkaya yürüyorduk. Arkamdan bağırış ve çığlık sesleri gelmeye başlayınca arkamı döndüm.

Arkadaşlarım ve kardeşim hiçbiri yoktu. Kaybolmuştu. O kadar yakın yürüyorduk ki bu olamazdı. 'Neredesiniz?' diye birkaç kez seslendim ama yalnız kalmıştım. Odaklandım ve yürümeye devam ettim. Ses, boş bir mezarın içinden geliyordu. Yavaşça kafamı uzatıp mezarın içine baktım. Mezarda bir karış boyunda değişik bir şey vardı. Hayvan desen değil, bebek desen bebek değildi. Üstelik de çok pis kokuyordu. Göz göze geldik. Birden boğazıma bir şeyler yapıştı. Nefes alamıyordum. Beni mezarın içine doğru çekerek mezara sokmaya çalışıyordu. İçimden tek bildiğim sureyi okudum. Fil suresini okurken daha bitirmeden başım dönmeye ve bilincim kapanmaya başladı. Sanırım bayıldım ama etrafımda olup bitenleri algılayabiliyordum. Birkaç tane küçük fare kadar varlık gelip sağımı solumu topladılar. Fare olmadıklarına eminim çünkü değişik sesler çıkarıyorlardı. Beni mezarın içine doğru sürüklemeye çalıştılar. Ama ben içimden Fil suresini okumaya devam edince uzaklaştılar. Ne kadar süre öyle kaldığımı hatırlamıyorum. Bir süre sonra bir köylü geldi. Beni kaldırıp biraz suyla yıkadı ama kafam çok ağrıyordu. Amca bana baktı. Gözlerimi açtığımı görünce 'iyi misin oğlum?' dedi. 'İyiym' dedim. 'Ne oldu sana? Böyle' dedi. 'Bilmiyorum amca' dedim.

Senin yaşlarında beş genci daha bu mezarlıktan çok kötü vaziyette topladım. 'Ne oldu size böyle anlamadım' dedi. 'Benim evdeler merak etme güvendeler' dedi. Amcanın evine gittik. Kardeşim, kuzenler, Mehdi ve Hüseyin herkes oradaydı. Ağlayarak önce ben sonra diğerleri anlatmaya başladı. Hamza ve Hüseyin sabaha kadar dayak yemişler. Ağız ve burunları dağılmıştı. Mehdi ve Hüseyin de aynı şekildeydi. Onlar boyut değiştirdiğini ve başka bir aleme geçtiğini zannetmiş. Nefessiz kalıp tam ölecekken dua etmeye başlamışlar. 'Adam dinledikten sonra öyle şeylerle uğraşılmaz, başınıza bela alırsınız' dedi. Sonra dönüp bizi süzdü. En sonunda 'şu küçük çocuğu bana vereceksiniz' dedi. 'İzin verirseniz size bir tane Hüddam getireceğim masraflarını ben karşılayacağım sizi bu dertten kurtaracak' dedi. Hepimiz birbirimize bakıyorduk. Mehdi'nin gözleri ateş saçmaya başladı. Beş kişi o adamı öyle bir dövdük ki hayatı boyunca unutamazdı. Oradan çıktık. Saat sabah beş olmuştu koşmaya başladık. 'Allah'a şükür kurtulduk ya gerisi önemli değil' dedik. Yola çıkmaya karar verdik. Uzakta bir tane büyük kamyon gördük. Bizim bu Afyon Emirdağı'nda mermer ocakları meşhurdur. Bir kamyon durdurduk. Adam bize bakıp şaşırıldı. 'Hepimiz bir yandan kurban olayım abi vallahi çok zor durumdayız. Bizi buradan al güvenli bir yere götür. Ne istersen veririz' dedik. 'Adam önce ellerimize bakıp olmaz' dedi. 'Vallahi abi durum sandığın gibi bir şey değil' dedim. Emirdağı'na varıp ilk olarak camiye gittik. Hocam! diye bağırarak içeri girdik. Hoca korktu 'durun çocuklar ne oluyor?' dedi. 'Hocam bize yardım et' dedik. Hoca bizi imam odasına aldı ve 'buyurun anlatın çocuklar' dedi. Başından sonuna yaşadığımız olayı anlattık. Ellerini açıp bir şeyler okumaya başladı, sonra teker teker yanına çağırıp başımıza elini koyarak okudu, üfledi. İçimizde hâlâ bir korku vardı. Hasan 'yine gelir mi hocam' dedi. 'Musallat falan olmamışlar size şükredin. Ama çok fena korkutmuşlar ve hırpalanmışlar. Şimdi şükür namazı kılın' dedi. Üstümüze yeni kıyafetler verdi. Beraber abdest aldık, namaz kıldık hocaya teşekkür ettik. Duş alıp yemek yedik ama benim içimde sanki her şeyi yeniden başlayacakmış gibi bir his oluştu. Bir daha gelecekler bize işkence çektirecekler gibi şeyler düşünüyordum. Hatta kısa kısa halüsinasyonlar görüyordum. O hissiyat sadece ben de yoktu. Çok korkuyorduk. 'Eskişehir'e varalım başka bir hocaya yine gideriz' dedim. Eskişehir'de ismi Yusuf olan bir hoca bulduk.

Gece olmadan gitmemiz lazımdı. Artık bizim için gece vakti çok korkutucuydu. 'Hocaya olan biteni anlattık. Size musallat olmamışlar, rahat olabilirsiniz' dedi. Okuyup üflemeğe başladı. Hocam, 'kazağın içinde bir kağıt vardı o yırtılınca başımıza olaylar gelmeye başladı' dedim. 'Onlar sizi korkutmuşlar' dedi. 'O kağıt benim bildiğim kadarıyla sadece eskiden yapılmış bir boşanma büyü'sü' dedi. 'Siz onu yırtınca büyü bozulmuş ve onlar da sizinle oynamak istemişler. Artık böyle işlere kalkışmayın. Gece vakti tekinsiz yerlere özellikle mezarlığa sakın gitmeyin' dedi. Belçika'ya dönünce olanlardan hiç kimseye bahsetmedik. Hiçbir

zaman da bizi rahatsız etmediler. Allah'a şükür. Siz de tekinsiz yerlerde dolaşmayın. Hikayemiz bu kadar arkadaşlar. Sizlerin de paylaşmamızı istediğiniz hikayeleriniz varsa yorumlar kısmından bize ulaşabilirsiniz. Teşekkürler.”²³

Merhaba adım Burak. Belçika’da doğmuş bir gurbetçi ailenin oğluyum. Her sene Türkiye’ye gelip akrabaları ziyaret ederiz. Ama 4 sene önce tatilde yaşadığımız şeylerden hala korkuyorum. Eskişehir’e tatil için gelmiştik ama Emirdağı’ nın bir köyüne piknik için geceleyin alkol alıp yola koyulduk. Köyün gidişindeki yıkık okula gidip biraz eğlenelim derken müdür odasında bir kazak bulduk. İçinden bir kâğıt çıktı. Ne olduysa her şey o kâğıttan ve kazaktan sonra oldu. Okuldan çıkıp arabaya geçtik. Ağlayan bir bebek sesi geliyordu. Arabayı sürdüm. Fakat sesle bizle beraber geliyordu. Arabayı durdurdum. Durduğum yer ıssız karanlık bir mezarlıktı. Gecenin bu kör vaktinde bu bebek sesinin gelmesi çok korkunçtu. Etrafa bakıp arabaya bindik. Araba sürekli durunca mezarlığa yürümeye başladık. Arka arkaya yürürken birden arkamda kimsenin olmadığını fark ettim.

Ses boş bir mezarın içinden geliyordu. Mezarda çok pis kokan küçük bir şey vardı. Birden boğazıma yapışmasıyla nefes nefese kaldım. Beni mezarın içine çekiyordu. İçimden Fil suresini okuyunca etrafımdaki fare kulaklı varlıklar kayboldu. Bir tane köylü amca bizi kurtarmıştı. Kuzenlerimin hepsi dayak yemişti. Yaşlı köylü amca deli misiniz siz bunlarla uğraşılmaz size hüddam getireceğim bu dertten kurtulacaksınız deyince korkudan hemen oradan uzaklaştık. Bizim Afyon Emirdağı’nda mermer ocakları meşhurdur. Yoldan geçen bir kamyon şoförü vasıtasıyla camiye gidip şükür namazı kıldık. Ardından imama kendimizi dua ettirdik. Benim için de bir daha gelecekler ve tekrar bize işkence edecekler düşüncesi hâkim olunca halüsinasyonlar görmeye başladım. Sonra Eskişehir’e internetten bulduğumuz hocaya gittik. Musallat olmamışlar. Gece vakti tekinsiz yerlere gitmeyin. Siz o kağıdı yırtıp boşanma büyüsünü bozunca onlarda sizi bunaltmış. O günden sonra alkolü bırakıp namaza başlayınca bir daha böyle bir şey yaşanmadı.

6.2.Ağrı’da Askerlik Yapan Askerin Yaşadığı Olaylar

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YKJehDDnGyA&t=10s>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Kasvet Paranormal

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Mahlası bulunmaktadır

²³ https://www.youtube.com/watch?v=CP0kG1hXI_w (E.T.: 06.05.2024)

Kanalın Abone Sayısı: 24.4

Yayın Tarihi: 03.04.2024

Videonun Adı: Ağrı’da Askerlik Yapan Askerin Yaşadığı Paranormal Olaylar

Görüntülenme Sayısı: 4.195

Dakikası: 19.48

Konusu: Ağrı’da askerlik yapan bir askerin görev yerinde karşılaştığı garip olaylar konu edilmektedir.

“Merhaba, dostlarım korku ve gerilim hikayesi paylaştığım kasvet paranormal kanalına abone olup bildirimleri açarak hikayelerimden haberler olabilirsiniz. İyi dinlemeler. Merhabalar ben kanalınıza iki hafta önce rastladım. Başıma böyle şeyler gelmemiş olsaydı inanmazdım. Ancak şahidim. Ben de paranormal bir olay yaşadım ve bunu anlatmak istiyorum. Ben askerim. İlk görev yerim Ağrı şehriydi. Ağrı gibi doğu yerlerinde çoğunlukla askerler daha disiplinli ve sıkı bir yönetim içerisinde bulunuyorlar. Özellikle nöbet konularında diğer illerde bir haftada üç gün nöbet tutuluyorsa doğu yerinde bu beş ya da altı olabiliyor. Bir de benim zamanımda terör olayları olduğundan dolayı nöbet konusunda komutanlar çok katı ve acımasız oluyorlardı. Bir gün akşam nöbetindeyken yan kulübedeki arkadaşımın yanlışlıkla içi geçmiş ve uyumuş. O sırada gelen komutan, bunu görünce cezalandırmış. Ben de çoğunlukla sorumlu olduğumdan beni severlerdi. Nöbetler aynı vardiya gibi değişirdi. Birkaç ay boyunca akşam nöbetinde hiçbir sıkıntı çıkmamıştı. Geceleri severdim. Yani gökyüzüne bakıp yıldızları gördüğümde rahatlıyordum.

O gün nöbet yerinde biraz süre geçtikten sonra ufak tuvaletim gelmişti. Normalde görev yerini terk edip tuvalete gitmem yasaktı. Sıkıştığım için dışarıda bir ağacın altına gitmeye karar verdim. Yan kulübedeki arkadaşıma, ‘ben iki dakikaya geleceğim bir şey olursa bana bağır’ diyerek çıktım. Tam tuvaletimi yaparken arkamda bir tıkırtı sesi duydum. O an hemen yanımda bir şeyin acı sesi geldi. O an üstümü başımı düzelttim ve arkamı kontrol etmeye başladım. Hiçbir şey yoktu. Koşa koşa nöbet kulübüme döndüm ve arkadaşıma olanları anlattım. Yirmi kişi kadar oraya gidip bakmaya başladık. Fakat hiçbir şey görememiştik. Bu durum beni biraz tedirgin etmişti. Yan kulübedeki Malatyalı nöbet yerinden ayrılmadan ‘komutanım bir şey mi oldu?’ dedi. ‘Kardeşim ayıptır söylemesi tuvaletimi yapıyordum. O sırada değişik bir ses duydum. Haliyle tedirgin oldum. Ama bizim diğer nöbetçiler de baktı bir şey yokmuş’ dedim. Sabaha doğru nöbet görevini bitirip yatakhaneye geçtim. Nöbetten dolayı çok yorulmuş, uykusuz kalmıştım. Uyandığımda soluk soluğaydım ve terlemiştim. Birisi sanki bana dokunmuştu. Bundan dolayı uyanmış olabilirdim. Bir yandan da etrafa baktım. Bir şeyler atıştırıp sohbet ederken saat yaklaşmıştı. Hemen kıyafetlerimi giyip erkenden nöbet yerine geldim. Ama içimde tarif edemediğim ve anlamlandıramadığım bir burukluk vardı. Sanki dışarıda bir şey olacaktı başıma bir şey gelecek gibi hissediyordum. Ben de daha fazla buna dayanamadığımdan kulübenin önüne çıkıp yan kulübeye seslendim. Malatyalıya denk gelmişti. Onunla sohbet ettikten sonra kulübeye geçtim. Fakat uzak bakış açımda taşların arasında siyah bir gölgenin sallandığını görür gibi oldum. Hemen kulübeden dürbünümü alıp o alana uzunca baktım ancak hiçbir şey yoktu.

Nöbet bitip izin aldıktan sonra eve doğru gitmeye başladım. Eve gelmeme rağmen hâlâ huzursuz ve tedirgindim. Güzel bir duş alıp televizyonun karşısına geçip telefonda bir yemek söyledim. O sırada da hava kararmıştı. Balkona çıktım. Tam o anda evin içinden adım sesleri geldiğini duydum. Çantam ve silahımda haliyle oturma odasında idi. Hemen ses çıkarmadan oturma odasının kapısının deliğinden koridora bakmaya başladım. Hızlıca koridordan bir şey geçmişti. O an damarlarımı korku sarmış olsa da korkumu kontrol edip sakin ve temkinli bir şekilde kapıyı açtım ve yavaş yavaş yürümeye başladım. Tüm odaları kontrol ettim. Kimse yoktu. Televizyonun sesini biraz açtım. Sabahlayıp kafamı dağıtacağtım. Üç gündür evdeydim. Yemek yedikten sonra evde boş boş takılırken, aklıma alkol almak gelmişti. Belki ‘biraz içmek

beni rahatlatır, gevşetir' dedim. Eve geri döndüğümde benim evin altı üstüne getirilmişti. Dinlendiğim sırada koridordan benim bulunduğum odaya doğru adım sesleri gelmeye başladı. Hemen yastığın altındaki makineyi alıp beklemeye başladım. Ayak sesleri durmadan oturma odasına kadar gelip bir anda durdu. O şey kapının oradan tekrar koridora doğru yürümeye başlamıştı. Ben bunları düşünürken o ses on dakika kadar devam etti. O gece rüyamda tuvaletimi yaptığım o ağacın altında ufak kara kara şeyler vardı.

Olayın içerisinde resmen kendimi görebiliyordum. Onların olduğu yere küçük abdestimi yapmıştım. O şeylerden birisi bağırması ve biri de arkama geçmişti. Bu tıpkı benim, geçen ki yaşadığım şeyler gibiydi. O an da zaten sırlıslıkla bir şekilde soluk soluğa uyanmıştım. Bu rüya pek hayra alamet bir şey değildi. Annem bu gibi konularda biraz bilgili olduğundan dolayı onu arayarak başımdan geçen şeyleri tek tek anlattım. 'Annem biraz düşündükten sonra sana cinler musallat olmuş olabilir' dedi. 'Normal abdestini al camiye git namazını kıl. Sonrasında da imama durumu anlat sana yardım eder' dedi. İşe yarar belki gayesiyle caminin yolunu tuttum. Sonra namazımı kıldım. İmama aynı anneme anlattığım gibi tüm her şeyi anlattım. 'Dinledikten sonra sen onların ağacının altına tuvaletini yapmışsın. Bundan dolayı sana musallat olmuşlar. Ancak şimdi ben sana bir dua vereceğim. O ağacın yanına git. Sana verdiğim kâğıdı yanına alıp o ağacın yanında yakarak tam sönmesine yakın vereceğim suyla söndür. İmam dua okumaya başladı. Duası bittikten sonra elini yüzüme sürdü. En sonunda ben sana bir muska vereceğim boynundan çıkarma' dedi. Hocanın söylediklerine sebepsizce güveniyordum ve inanıyordum. Sonra helallik alıp hemen eve gittim. Tüm eşyalarla birlikte o ağacın yanına gidip çakmakla kâğıdı yaktım. Tam sonuna gelmişken suyu çıkarıp söndürdüm. Ancak çok değişik bir şekilde aniden ateş büyüdü ve bir anda büyüdüğü gibi de eski haline döndü. Hepsinden Allah razı olsun. Hikâyenin sonuna geldik. Dostlarım hikayelerin devamı için abone olmayı, videoyu beğenmeyi ve yorum atmayı unutmayın. Bir başka hikâyede görüşmek üzere hoşça kalın."²⁴

İcra sırasında diğer anlatılarda olduğu gibi icra ürpertici fon sesi ile desteklenerek anlatı içerisindeki korku imgelerinin yanı sıra işitsel düzeyde de desteklendiği görülmektedir. Herkese merhabalar İsmim Oğuzhan. Youtube kanalınıza birkaç hafta önce rastladım. Başıma böyle anormal şeyler gelmemiş olsaydı anlatılan şeylere asla inanmazdım. Lakin kendimde anormal bir olay yaşadım ve bunu anlatmak istiyorum. Anlatının giriş kısmında yer alan ilgili ifade de gerçeklik algısı işlenerek alımlayıcıların olayı gerçekten bir insanın başından geçtiği düşüncesine imkân tanımaktadır. Normal şartlarda diğer anlatı türlerine bakıldığında bu ayırım pek fark edilmeksen memorat anlatısı düzleminde yaşanmışlık hususuna dair izler mutlaka bulunmaktadır.

Ben bir askerim. İlk görev yerim Ağrı'ydı. Birkaç ay önce akşam nöbeti tutmaya başladım. Sonra birden nöbet sırasında tuvaletim gelmişti. Normalde görev yerimi terk edip tuvalete gitmem yasaktı. Sıkıştığım için dışarıda bir ağacın altına gitmeye karar verdim. Ağacın altında tuvaletimi yaparken arkamdan bir tıkırtı sesi duydum. O an ani bir refleksle hemen yanımda bir ses işittim. Korkudan aceleyle üstümü başımı düzelterip arkamı kontrol ettim. Ağaç imgesi ve ses imgesi karşımıza çıkmaktadır. Türk kültüründe ağaç önemli bir kült olarak karşımıza çıkmasının yanı sıra ruhu olduğuna inanılan önemli bir imgedir. İnsanlar ağaca dileklerini dileyip çaput bağlar. Ağaçlara zarar gelmemesi için çeşitli uygulamalarda bulunulur. Ağaca zarar verilmesi ise toplumda hoş

²⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=YKJehDDnGyA> (E.T.: 06.05.2024)

karşılanmaz. Ses imgesiye belirsizlik hususunu bünyesinde barındırdığı için hissiyat bağlamında düşünüldüğünde bireye ürperti ve huzursuzluk verdiği görülmektedir. Hemen koşa koşa nöbet yerime gelip durumu arkadaşlara anlattım. Oraya baktıklarını fakat hiçbir şey görmediklerini söylediler. Bu durum beni biraz daha tedirgin etmişti. İkinci vaktine doğru uyandığımda kan, ter içinde alnımdan soğuk soğuk terler aktığını gördüm. Etrafıma baktım sanki biri bana dokunmuştu. Uyanmamın sebebinin etrafta gözükmeyen birisinin dokunma hissiyatından olduğunu düşündüm. Bu durumdan sonra içimde tarif edemediğim ve bana huzursuzluk veren bir his vardı. İkinci vakti uyku imgesi ile huzursuzluk imgesi ön plana çıkmaktadır. Anadolu kültüründe ikinci vakti uyunmayacağına ilişkin büyükler çeşitli sözler söylemektedir. Sağlık açısından da doğru bulunmayan bu durum toplum tarafından da hoş karşılanmamaktadır. Huzursuzluk imgesi ise korku anlatılarında sıklıkla karşımıza çıkan imgeler arasındadır. Bireyi huzursuz hissettiren şey ise ortamda anlamlandıramadığı birtakım varlık yahut durumların meydana gelmesindendir.

İçim sıkıldığı için nöbet yerinden dönerken taşların arasında siyah bir gölgenin sallandığını görür gibi oldum. Arkadaşımı çağırdım. Fakat o hiçbir şey göremeyince psikolojik olduğunu düşünüp eve gitmek için izin aldım. Eve gitmeme rağmen içimdeki huzursuzluk ve tedirginlik durumu asla gitmiyordu. Eve geldiğimde evin içinde adım sesleri geliyor koridordan ise hızlıca biri geçer gibi olmuştu. Bundan ötürü kafam dağılsın diye dışarı çıkıp kendime alkol aldım. Alkolü aldıktan sonra birkaç saat içinde birden benim bulunduğum odaya doğru adım sesleri gelmeye başladı. O adım attıkça adım sesleri zihnimin içinde yankılanıyordu. Birden başım döndü sonra sızmışım. Belirsizlik imgesi ve alkol imgesi karşımıza çıkmaktadır. Alkol kullanımı toplumda hoş karşılanmaz. İslami düzlemde ise haram kabul edildiği için insanı kötülüğe sevk eden her türlü şeyin ve her türlü şerrin başı alkoldür, düşüncesi yaygındır. Etraftan bilinmeyen ve görülmeyen bir varlık tarafından seslerin duyulması belirsizlik imgesini ve korku imgesini birbirine bağlayarak bireyde ürpertiye sebep olur. Sızdığım vakit rüyamda nöbet tuttuğum ve tuvaletimi yaptığım ağacın altında kara kara kediye benzeyen yaratıklar vardı. Ben o şeylerin olduğu yere küçük abdestimi yapmıştım. Daha sonra bu rüyayı anneme anlattığımda bana cinlerin musallat olduğunu en iyisi bu durumu bilen birine sormak gerektiğini söyledi. İmam ise bana onların mesken tuttuğu bir ağacın altına tuvaletimi yaptığım için musallat olduklarını belirterek içinde dua yazılı bir muska verdi. Ayrıca o ağacın altına giderek verdiği kâğıdı yakmamı ve kâğıt tam sönerken suyla kâğıdı söndürmemi söyledi. Tüm bunları yaparsam Allah izin verirse hiçbir şeyim kalmayacağını da belirterek dua etti. İmamın söylediği her şeyi yaptım. Allah razı olsun.

Anlatının son kısmında kara kedi imgesi, musallat imgesi ve muska imgesi karşımıza çıkmaktadır. Sokakta kara kedi görüldüğü vakit hemen kara bir şeyin tutularak dua edilmesi gerektiği söylenir. Anlatı içerisindeki kara kedi imgesi farklı kötücül bir yaratığı işaret etmektedir. Musallat olunma imgesi ise doğrudan doğaüstü güçlerle ve özellikle cinle ilişkili olduğu için insan kendisinin zarar göreceği düşüncesiyle korunma ihtiyacı hisseder. Bu korunma duygusuyla içerisinde çeşitli duaların olduğu muskayı boynuna takarak yanından hiç ayırmamaya çalışır. Muskadaki önemli husus kendi irade ve gücünün dışındaki varlıklardan korunma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Anlatının en son kısmında ise duanın yanı sıra ağacın altında yakılıp suyla söndürülmesi gereken bir kâğıt bulunmaktadır. Bu uygulamadan hareketle memoratlarda da Şamanistik unsurlarla İslami unsurların iç içe geçmiş bir yapıda olduğu görülmektedir.

6.3.Adana’da Eşi Öldükten Sonra Mezar Bekçiliği Yapan Adamın Yaşadığı Korkunç Olaylar

URL: <https://youtu.be/Ew9Cr6poowY?si=6Hw9QTV0ZcgEO3sS>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: Erkan Gunn

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Erkan Gunn

Kanalin Abone Sayısı: 132.000

Yayın Tarihi: 15.02.2021

Videonun Adı: Adana'da Eşi Öldükten Sonra Mezar Bekçiliği Yapan Adamın Yaşadığı Korkunç Olaylar

Görüntülenme Sayısı: 1.094.097

Dakikası: 23.34

Konusu: Mezarlık Bekçisi anlatısında Adanalı bir genç olan Memduh’un elim bir kaza sonucunda hamile eşi ve kayınvalidesini kaybettiğinde onların vefatlarından sonra gömüldüğü mezarlıkta işe başladığında yaşadığı ürkütücü olaylar, verdiği tepkiler ve büründüğü ruh hali anlatılmaktadır.

“Adım Memduh, Adanalıyım. Başımdan geçen olayları sizlere ibreti alem için anlatmak isterim. İmalatçı olduğumuz için çok para kazanamıyorduk. Ama namerde de muhtaç olmuyorduk Allah'a şükür. Abim de bir yerde mobilya ustası olarak çalışıyordu. Sadece kendi evini geçindirebiliyordu. Askerliğime üç ay kala maalesef çalıştığım iş yeri kapandı. Ben de biriktirdiğim bir miktar para ile İngilizce kursuna gitmeye karar verdim. Amacım askerden sonra Antalya'ya çalışmaya gitmek ve orada kendimi geliştirebilmektir. Belki de bir yat imalathanesi kurmaktır. Bahar aylarında İngilizce kursuna gitmeye karar verdim. Üç ay kadar kursa gittikten sonra askere gidecek, oradan da direkt Antalya'ya gidecektim. İngilizce kursuna ilk

başladığım gün İpek'e âşık oldum. Yıllarca hayalini kurduğum, mutlu olabileceğime inandığım biriydi. Üç ay kadar İpek ile arkadaşlığımız oldu.

Askerden gelir gelmez İpek ile buluştum. Arkadaşlığımız aşka dönüşmüştü. Birkaç hafta sonra Antalya'ya gittim. Orada bir iş buldum ve çalışmaya başladım. İki yıl kadar çalıştıktan sonra İpeği istemek için Adana'ya döndüm. Allah'a şükür. Kazasız belasız isteme faslı gerçekleşti. Bir yıl kadar daha çalışıp düğün için gereken parayı topladım. Adana'ya dönüp anlı şanlı bir düğün yaptık. Artık evimi geçindirebilmek için Antalya'ya dönmem şarttı. Orada çalışmaya devam ettim. Eşim hamileydi, bir bebeğimiz olacaktı. Sabaha karşı Adana garına indiğimde telefonum çaldı. Annem telefonda ağlıyordu. Hemen evine gel oğlum dedi ve telefonu kapattı. Babamı aradım açmadı. Kayınvalidem evde İpek ile kalıyordu. Onu aradım telefonu kapalıydı, kimi aradıysam açmadı. Bir müddet sonra annem ve babam geldi. İpek, doğmamış evladım ve kayınvalidem evde çıkan yangında feci şekilde yanarak ölmüşlerdi.

Karnındaki bebeğimi toprağa verdik, yanına da kayınvalidemi defnettik. Aylar geçmesine rağmen hâlâ kendime gelememiştım. İki ay kadar işsiz gezdikten sonra siyasete atılmış ve belediyede güzel bir pozisyona gelmiş olan bir arkadaşım vardı. 'Başıma gelen olayları duymuş, beni arayarak gayet kibar bir şekilde bana iş teklif etti'. 'Ben de olur' dedim. Mezarlık görevlisi işi için bir ay kadar sonra işe başladım. İşe başladığım bu mezarlık, İpeğin ve doğmamış evladımın yattığı mezarlıktı. İlk bir kaç gün benim gibi görevli olan Uğur ile beraber çalıştık. 'Geceleri nasıldı acaba?' Gece çalışanlardan altmış yaşlarında Garip adında bir abimiz vardı. Beraber çalışmaya başladık. Aradan bir ay kadar geçmişti. Garip Abi ile güzel bir ekip olmuştuk. Sonra beni gece vardiyasına aldılar. Gece vardiyasında ilk gün etraflı kolaçan etmek için dışarı çıktım. Mezar soyguncusuna veya izinsiz define karşı tetikte olmamız gerekiyordu. Mezarlıkta elimde el feneriyle yürürken ileride ağaçların arasında birinin olduğunu gördüm. Ses çıkarmadan ne yaptığını öğrenmek için feneri kapatarak yanına yaklaştım. Sanki benim geldiğimi anlamış gibi hızla ağaçların arasına girerek kayboldu. Feneri açarak peşinden koştum ama bir daha göremedim. Kimdi o adam, gece vakti tek başına mezarlıkta ne işi vardı? Kıpırdamadan belli bir noktaya bakıyordu. Belki de benim gibi yakınımı kaybedip, kafayı sıyırmış biriydi. Bir hafta sonra bekçi kulübesinde otururken pencereden mezarların arasında birini gördüm. Hemen feneri alıp dışarı çıktım. Nöbet arkadaşım peşimden geldi. Oraya doğru koşarken adam kayboldu.

Uğur biraz korkarak kulübeye geri döndü. Ben elimde fenerle mezarların arasında hızlıca yürüyordum. İleride boş bir mezar vardı kazılmış ama henüz biri görülmemişti. Oraya yaklaşırken kalp atışlarımın hızlandığını fark ettim. Elimden geldiğince mezarın içine bakmaya çalıştım ama tam yanından geçerken mezarın başında birinin olduğunu fark ettim. Çok karanlıktı, biri miydi yoksa bir şey miydi? Dönüp bakamadım. O an için yüreğim yetmedi. Kalbim çarpa çarpa koşar adım oradan uzaklaştım. Kulübeye döndüğümde Uğur ne olduğunu sordu. Ben de yok bir şey dedim. Yüzün bembeyaz olmuş korktun mu? dedi. Ben de 'ne korkacağım hem neden korkayım ki' dedim. 'Gece vakti mezarlar arasında dolaşılmaz bilmez misin sen' dedi. 'Neden ??' diye sorunca 'korkuturlar' dedi. Güldüm ama aklıma o mezarın başındaki garip varlık geldi. 'Acaba gerçekten böyle bir şey var mıydı?' Arkadaşıma dönüp 'sen kaç yıldır bekçisin' dedim. 'Dokuz yıldır dedi, neden hala korkuyorsun? Alışmış olman lazım' dedim. 'Benim gördüklerimi sen görseydin değil dışarı çıkmak mezarlığa bir daha giremezdin' dedi.

İçimi bir korku kaplamıştı. Sonra arkadaşşıma dönüp 'neler gördün biraz anlatsana' dedim, anlatamam dedi. Neden dedim, bu işi bırakır gidersin dedi. O zaman anladım ki hikaye falan değil. Kim korkutuyor dedim. Elbet karşına çıkar bir gün dedi. Aslında belki de karşına çıkmıştı. Bana ne kadar etki edebilirdi ki benim tek amacım borçlarımı ödeyip evi de yaptırıp bu dünyadan sessiz sedasız eşimin ve doğmamış evladımın yanına gitmekti. Öbür tarafa hak ve borç ile gitmek bana yakışmazdı. Allah bu kederi vermişse bu canı taşıyıp verdiğine de aldığına da boyun eğmekten başka çaremiz yoktu. Ertesi sabah eşimin mezarını ziyaret ettim. Hemen yan tarafına bir mezar daha kazınmıştı. Oysa oraya ben gömülmeyi hayal etmişim. Belli ki buralar birilerinin gömülmesi için hazırlanıyordu. Eşimin mezarının etrafını temizledim, çiçekleri suladım ve ayrıldım. Eve gittikten sonra yatağıma uzandım. Eşimin yanındaki mezarı düşünürken kim gömülecek acaba erkek mi deyip kıskanıyordum. Zar zor uykuya daldım. Rüyamda eşimin mezarının yanında tuhaf bir yaratık duruyordu. Hatta eşimde mezardan kalkıp mezarın yanında duran şeyden

korkuyordu. Akşama doğru uyandığımda hala rüyanın etkisindeyim. Bir şeyler atıştırıp tekrar mezarlığa gittim. Nöbet değişimi yaptıktan sonra eşimin mezarının olduğu yere doğru gittim.

Yanımdaki boş mezarın dolup dolmadığını öğrenmek istedim. Karanlık çökmek üzereydi. Etraf loş bir ışıkla görülebiliyordu. Mezarın yanına yaklaştığımda tıpkı rüyamda gördüğüm gibi bir yaratık mezarın başındaydı. Korkudan ne yapacağımı şaşırmıştım. Ne yaklaşabiliyordum ne de oradan gidebiliyordum. Rüyamda eşimin ondan rahatsız olduğunu görmüştüm. ‘Ne yapabilirim de onu oradan uzaklaştırabilirim’ dedim. Of! Allah’ım çıldıracağım, korkudan yerimde duramıyordum. Karanlık iyice çökmüştü. Biraz ileri gidip kendimi göstermeye karar verdim. Eğer ‘peşime düşerse kulübeye doğru kaçırım’ dedim. Biraz ileri doğru gittim ve beni görmesini sağladım. Beni fark ettiğinde kafasını kaldırıp bana baktı. Sanki kalbimdeki damarlar titremeye başlamıştı. Korkudan adımlarım hızlanmaya başladı. Çapraz istikamete giderken son bir kez başımı çevirip oraya baktım bakışlarını üzerimden çekmemişti. Beni takip ediyordu. Başımı çevirdim. Önüme baktığım anda karşımda belirdi. Dona kalmıştım. Arkama baktım orada bir şey yoktu. Üç metre ötesindeydi. Alnımdan soğuk terler dökülüyordu.

Karşılıklı olarak bir süre birbirimize baktık. Ne tarafa dönsem o tarafa yöneliyordu. Anlaşıldı kaçacak yerim yoktu. Bir süre kulübeye dönmediğim için beni merak eden Uğur arkamdan Memduh diye seslenince ani bir refleksle arkama döndüm. Geri dönüp baktığımda o kaybolmuştu. Arkadaşım korkmuş bir şekilde ‘ne öyle boş boş bakıyorsun?’ diye sordu. Ben de ‘görmediysen bırak boş ver’ dedim. ‘Neyi?’ dedi. Sessizce kulübeye yürüdüm. O yaratığı düşünmeye başladım. Karanlık olduğu için teferruatlı hatırlayamıyorum ama siyah pelerin giymiş bir insan gibiydi. Korkutucu görünüyordu. Yüzü bembeyaz, gözleri zindan karasıydı. Ayrıca mezarlıkta gece vakti karşımıza çıkmasına rağmen bir şey yapmaması da düşündürücüydü. Kulübeden sürekli eşimin mezarının olduğu yere doğru bakıyordum. Ama o tarafa her baktığımda kalbim titriyordu. Birden o tarafta bir karartı gördüm. Ara ara ışıklandırma vardı ama bazı yerler karanlıktı. Işığın vurduğu yerlerde bir karartı olmuştu. Hemen dışarı çıktım. Uğur beni görünce o da çıktı. Bir yere odaklanıp yürümeye başladım. Uğur arkamdan ‘dur nereye gidiyorsun? Yine ne gördün? dur artık’ diyordu.

Odaklandığım yere doğru ağır adımlarla giderken eşimin mezarının yanından geçiyordum. Mezara doğru gayri ihtiyari döndüm ama bir şey dikkatimi çekmişti. Geri dönüp baktığımda mezar taşında bir boşluk oluşmuştu. Eşimin ölüm ve doğum tarihleri tam ortalı bir şekilde yazıyordu ama şimdi alt tarafında boşluk oluşmuştu. Başımı tekrar karartının olduğu yere doğru çevirdim. Yan yana on tane yeni kazılıp hazırlanmış boş mezarın yanından geçtim. En sonuncusunun başında yine o gözleri zindan karası, yüzü asık mahluk vardı, ayaklarını yerde çivilenmiş gibi olduğum yerde kaldım. Hareket edemedim. ‘Boşluğun oluşması, toprağın çökmesi miydi?’ Biraz daha yaklaştığım da ayağım kaydı ve yandaki boş mezara düştüm. Sanırım kafamı vurmuşum. Kendime geldiğimde mezarın içindeydim. Başımı kaldırdığımda o mahluk başımda dikiliyordu. Öldüğümü zannettim.

Uğur, ‘Memduh’ diye seslenerek yaklaşıncı o mahluk bir anda yok oldu. Uğur’un sesi yakınlardan geliyordu, doğruldum, etrafıma bakındım. Mezardan çıkmak için zıplayınca Uğur elindeki feneri bana doğrulttu. ‘Korkma daha ölmedim’ dedim. Uğur, benim sesimi duyunca ‘Allah belanı vermesin, ne işin var o çukurda’ diye bağırmaya başladı. Biraz güldüm ama çok korkmuştuk. Kulübeye doğru yürüdük, sağa sola bakınıyordum, hala tedirgindim. O yaratığın yüzü gözümün önüne geliyordu. Çok korkunç görünüyordu ama bir şey yapamıyordum. Ben de sanki inatla onu karşılamak için mezarlar arasında geziniyordum. Normal zamanda belki burayı terk ederdim ama gördüğüm rüyada eşimin o şeyden rahatsız olması beni sürekli buraya itiyordu. Kulübeye vardığımda sabaha kadar bu mahlukun ne olabileceğini düşündüm. Sabah olunca nöbeti devredip eve gittim. Duş alıp yatağa uzandım. Uykuya dalmadan önce sanki o şeyin odamda gezindiğini hissettim. O kadar yaşantıma girmişti ki rüyamda bile yine mezarlıktaydım ve onunla karşılaşıyordum. Ancak bir ara rüyamda eşim mezarından kalkıyor ve mezar taşına bakıyordu. Akşama doğru uyandığımda eşimin neden mezarından kalktığını düşünmeye başladım. Bir anda beynime dank eden bir ses beni sarstı. Sonra aklıma mezar taşı geldi acaba mezar taşının çökme sebebi de bu muydu? Yoksa o mahluk mezarı mı kazdı diye düşündüm. Gece nöbetinde benimle Garip Abi vardı.

Gecenin ilerleyen saatlerinde Garip Abiye rüyalarımı anlattım. Garip Abi biraz düşündükten sonra eşimin mezar taşına doğmamış oğlumun da ismini yazdırmamı söyledi. ‘Garip Abiye geceleri mezarlıkta bir şeyler görüyorum. Sen de görüyor musun?’ diye sordum. Hiç şaşırmadı. ‘Evet sonunda sen de gördün demek’ dedi. Yüzünü bana doğru çevirdi, korkup korkmadığımı anlamaya çalışıyordu. ‘O, mezar bekçisi’ dedi. ‘Nasıl abi o biz değil miyiz?’ dedim. ‘Biz mezarlık bekçisiyiz. Onlar mezar bekçisi’ dedi. ‘Peki iyiler mi, kötüler mi dedim bilmiyorum’ dedi. Bir keresinde faizci, milleti evinden barkından eden bir tefecinin mezarında görmüştüm. Hatta o adamın gömüldüğü günün gecesi yer ayağımızın altından kayıp gidecek zannettik. Deprem falan değildi. O adamın mezarının üstünde de bir yaratık vardı. Kendi kendime dedim ki demek ki kötülerin mezar bekçisiymiş. Sonra on dört yaşında melek gibi bir kız defnettiler. Garibim iki yıl boyunca lösemi tedavisi görmüş, sonra vefat etmiş o meleğin mezarında da gördüm ama en son bir yıl kadar önce gördüm. Bir adam getirip gömdüler. O günün gecesi sanki kıyamet koptu, mezarlıkta fırtına gürültüsü vardı ama dışarı çıkıldığında yaprak kımıldamıyordu. Bağırma sesleri geliyordu, dışarı bakıyordum kimse yok. En son yeni gömülen adamın mezarına doğru yaklaştım. Mezarın başında yine o vardı, beni yaklaştırmadı. Sabaha kadar o mevtanın bağırma seslerini duydum.

Sabah olunca onun kim olduğunu sordum. Soruşturdum. Mezarlık yetkililerini ve tanıdık birkaç kişiyi aradım. Adam meğerse hoca kılığına girmiş bir sapıkmış. Muska yazacağım tütsü yakacaksın diye kadınları, kızları ağına düşürüyormuş. Üstelik bunları din satarak yapmış. İşte o malum varlık bunun mezarında bekliyordu. Yani anlayacağın Allah tarafından görevlendirilmiş bir mahlukmuş. Bugüne kadar işe yeni başlayanları biraz korkutması dışında bir zararını görmedik dedi. Abi rüyamda eşimin mezarının başında duruyordu. ‘Eşim de ondan korkmuş olacak ki mezarından kalktı bunu nasıl açıklayacaksın?’ dedim. ‘O cehennem zebanisi de olabilir cennet meleği de olabilir’ dedi. Eve gidip biraz dinlendim, bir ara koltukta uyuya kalmışım rüyamda eşimin yanındaki mezara beni gömüyorlardı. Herkes gittikten sonra yine o mahluk mezarın başında duruyordu. Tam mezarın içine girecekken aniden uyandım. Nefes nefese kalmışım hatta bir ara boğulduğumu hissettim terlemişim. Duş alıp işe gittim. Eşimin yanındaki mezarın üstünün kapalı olduğunu gördüm. ‘Kim gömüldü?’ diye sormak için mezarlık görevlisine gittim. Görevli, ‘mezara kimsenin gömülmediğini ancak satın alındığını söyledi’. ‘Kim almış deyince Memduh Özalp almış’ dedi. ‘Bu benim adım’ dedim. ‘O da gülererek aramızda para topladık senin için aldık abi’ dedi. ‘Neden?’ dedim. Şaşırmış bir şekilde ‘oraya gömülmeyi çok istiyordun zaten senden başka oraya gömülmeyi hak edecek kimse de yok’ dedi sevinçten ağlamak üzereydim. Teşekkür ederim. Hemen nöbet kulübesine koştum. Garip abi beni görünce boynuma sarıldı. O gece mezarın başında yine mezar bekçisi vardı. Bakalım iyi mi yoksa kötü bir kul olduğumuzu ölünce öğreneceğiz. O günden sonra mezar bekçilerini ara ara gördüm. Giderken arkadaşlarıma eşimin mezarına bakımsız bırakmamalarını tembihledim. Başka da elimden bir şey gelmezdi. O günden bugüne her mezar ziyaretimde hem eşime hem de yatacağım mezara bakar dururum, o mezar bekçisine de selam ederim. Hikâye bu kadar arkadaşlar dinlediğiniz için teşekkür ederim. Sizleri çok seviyorum. Kanalıma hala abone değilseniz abone olup bildirimleri açarak yeni gelecek videolardan haberdar olabilirsiniz. Yeni videolarda görüşmek üzere hoşça kalın.”²⁵

Bireyin gündelik yaşantısı içerisinde tükettiği herhangi bir içerik, unsur yahut gösterimin icra düzleminde mahiyetini sağlayan en önemli kıstaslardan biri ilgi içeriğin artistik bir düzlemde sunulup sunulmadığıdır. (Gülüm, 2020: 138). Çözümlemeye çalışılan mezarlık bekçisi anlatısına bakıldığında hem içeriksel düzlemde hem de Youtube’un imkân ve olanakları doğrultusunda ilgili içeriğe talep artmış içeriğin cazibesi güçlenerek korku konulu çeşitli anlatılar çeşitlenmiştir. İçerik üreticisi yahut performans düzleminde düşünüldüğünde icracının kullandığı

²⁵ <https://youtu.be/Ew9Cr6poowY?si=6Hw9QTV0ZcgEO3sS> (E.T.: 04.08.2023)

her türlü strateji, alımlayıcıyı icraya dâhil ederek estetik hüviyetteki performans odaklı deneyimin ortak bir parçası haline getirmektedir. Ayrıca estetik hüviyetteki performansa dayalı deneyimin bir parçası olmaya oldukça hevesli olan alımlayıcıların, platformun yorum kısmında icraya ilişkin fikir ve görüşlerini belirtmekten asla çekinmediği görülmektedir. İcra esnasında performe edilen deneyimin uğursuzluğu, bağlam seçimleri, icra içerisindeki ani tepkiler, olay örgüsündeki sıçrayışlar, olayı aktaran icracının büründüğü kimlik ve tavrı belli şekillerde somutlaşarak çeşitli duygu değişimlerine sebep olmaktadır (Gülüm, 2020: 138).

Videoda icra sırasında ürkütücü ses efektiyle beraber kasvet ve ürpertici ruh halini yansıtacak mezarlık görsellerinin anlatıyla gösterilmesi hikayeyi sinematik bir evrene taşıyarak icranın dikkat çekmesini kolaylaştırmıştır. Dijital platformlar bünyesinde içeriklendirilen kültürel mahiyetli deneyimlerin hepsi çeşitli mesajlar içermektedir. Burada önemli olan estetik hüviyetteki ilgili icranın nasıl bir mesaj içerdiği ve içerdiği mesajın dinleyiciler tarafından kolaylıkla algılanabilir olması hususudur.

Mezarlık Bekçisi anlatısı, korku unsuru düzleminde bireye estetik bir haz vermesinin yanı sıra yaratıcı bir deneyimin kapılarını açmaktadır. Çünkü hem korku türüne ilgisi olan insanları bir arada toplama başarısı göstermektedir. Hem de bireye bunu farklı, yaratıcı ve özgün bir şekilde deneyimleme imkânı sunmaktadır. Ayrıca ilgili icranın altındaki yorumlara bakıldığında icranın alımlayıcı özelinde önemli bir değerinin olduğu açıkça görülmektedir. İcra, icra sırasında sesini değiştirdiği için icrayla korku unsurları bağdaşıp icra ürkütücü performans odaklı bir içeriğe dönüşmektedir. Videonun altındaki yorumlara bakıldığında bazı alımlayıcıların anlatının kurgusal düzlemde değil de gerçek hayatta yaşandığı düşünülerek anlatı kahramanına baş sağlığı diledikleri görülmektedir.

Mezarlık Bekçisi anlatısının icra düzlemindeki niteliğine bakılabilmesi için anlatıdan bazı örnekler verilebilir. Selamünaleyküm ismim Memduh, Adana'da doğdum. Başımdan geçen olayları insanlara ibret olsun diye anlatmak isterim. Anlatı içerisinde yaşanmışlık izlenimi veren gerçek mekân adları ve tarihler verilmiştir. Memorat türü bireyin bizzat başından geçen olayları anlatması yahut bir dinleyicinin birinci elden dinleyerek aktarmasıyla vücuda gelen bir türdür. Eşimin vefatından sonra bir akraba vesilesiyle mezarlıkta gece bekçiliğine başladım. Bir gece mezarları dolaşırken ağaçların arasında birisini gördüm. Gece gece hiç kıpırdamadan bir noktaya bakıyordu. Feneri kapatarak hızlıca oraya yöneldim Lakin yetişemedim. 1 hafta sonra bahçe kulübesinde birini gördüm. Burada yaratık imgesi göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra Anadolu kültüründe gece mezar gezmek hoş karşılanmamaktadır. Gündüz gözüyle gidilerek mezar temizlenip dua okunur, kurtlar

kuşlar su içip nasiplensin diye mezarın başına ufak bir kabın içerisine su konmaktadır. Vefat eden kişinin kılık kıyafeti muhtaçlara verildiğinde ölen kişinin çıplak kalmayacağı inancı vardır. Ayrıca mezara çiçek açılarak kabrin cennet bahçesine dönüşeceği inancı yaygındır. Mezarlık içerisinde boş bir mezar vardı. Dikkatli baktığımda mezarın başında birinin olduğunu fark ettim. Zifiri karanlıktı. Biri miydi yoksa bir şey miydi dönüp bakamadım. Alel acele mezarın olduğu yerden hızlıca uzaklaştım. Karanlık imgesi ve yaratık imgesi burada da karşımıza çıkmaktadır. İnsan karanlıktayken kendini asla huzur içinde hissedip rahatça hareketler sergileyemez. Mezarın başında bulunan yaratık ise ne olduğu belirsiz olduğu için huzursuzluğu körükleyerek korku unsurunu pekiştirmektedir.

Arkadaşım Uğur, gece vakti mezarların arasında fazla dolaşmaman gerektiğini söyledi. Rüyamda eşimin mezarının başında tuhaf bir yaratığın olduğunu gördüm. Eşimin mezarının yanı boş mu diye kontrol etmek için bakmaya gittiğimde rüyamdaki garip yaratık mezarın yanındaydı. Çıldıracaktım. Korkudan delirmek üzereydim. Havada iyice kararmıştı. Beni fark etsin etmesi için etrafında dolaşırken başını kaldırıp bakınca kalbimdeki tüm damarların kan pompalayışını hissettim. Ne tarafa dönsem o da o tarafa dönüyordu. Sonra Uğur gelince kayboldu. Anadolu’da gece vakti mezar yahu kabir ziyaretleri yapıldığına pek rastlanmamıştır. İnsanın hava aydınlanınca yapacağı her işi yapması hem psikolojik hem de fiziksel sağlık için önemlidir. O yaratığı düşünmeye başladım. Zifiri karanlık olduğu için detaylı anlatamam. Ama siyah bir pelerini vardı. Yüzü bembeyaz, gözleri cehennem zindanı karasıydı. Nöbet tuttuğum kulübeden sürekli eşimin mezarının olduğu yere doğru bakarak düşünüyordum. Birden orada bir karartı gördüm. O tarafa giderken sanırım toprağın çökmesiyle aniden kazılı boş bir mezara düştüm. Başımda o mahluk dikildiği için öldüm sandım. Uğur’un sayesinde düştüğüm boş mezardan çıktım. Yaratığın neye benzediğini tasvir etme imgesi ve boş mezar imgesi gözümüze ilişmiştir. Kültürümüzde kötücül varlıklar kara gözlü, büyük vücutlu dev gibi tasvirlerle anlatılmaktadır. Boş mezar imgesi ise başlı başına bir korkuya düşüren unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Sebebi ise ölüm olgusunu insanın beşer olduğunu somut bir şekilde gösteren önemli imgelerdendir.

Akşam olup eve geldiğimde tam uykuya dalacağım vakit odamda o mezarlıktaki mahlukatın gezindiğini hisseder gibi oldum. Durumu mesai arkadaşım Uğur’a sorduğumda o mahlukatın mezar bekçisini olduğunu söyledi. Uyku imgesi ve mezar bekçisi imgesi karşımıza çıkmaktadır. Bireyin herhangi bir mahlukatla karşılaşması genellikle uyku halinde ya da akşam üstü tenya bir yerde bulunmasıyla gerçekleşmektedir. Biraz zaman geçtikten sonra mezarlığa defnedilmek için bir adam getirdiler. Adamın defin işleri tamamlanmıştı lakin sabaha kadar bağırma ve çılgınlıklarıyla mezarlığı

inlettiği halde mahlukat asla yanına kimseyi yaklaştırmadı. Sabah sorduğumda meğer adam imam kılığına girerek sapıklık yapan biriymiş. Çığlık imgesi ve mahlukat imgesi göze çarpmaktadır. Korku anlatılarında karşımıza çıkan en yaygın hususlardan biri şüphesiz anlatıyı destekleyen çığlık ve bağırma sesidir. Anlatı içerisinde yer alan mahlukatlarla özdeşleşen ses efekti dinleyicilerde huzursuzluk oluşturarak delirdiğini düşündürecek düşüncelere kapılmasına neden olmaktadır.

Günlerden bir gün uykuya daldığım bir vakitte bir mezarın içine girerek nefes nefese kalmıştım. Boğulur gibi hissedip aniden uyandım. İşe giderek eşimin yanında kendime ayırdığım mezar satılmıştı. Eşim ve doğmamış bebeğimin mezarlarında yine o mahlukatları gördüm lakin iyi mi kötü mü olduklarını emrihak vaki olunca öğrenecektik. Artık korkmuyordum. O mezar bekçisini de selam olsun. Boğulma imgesi karşımıza çıkmıştır. İnsan bunaldığı vakit üzerindeki tüm haklarından feragat ederek kendi alanına çekilmektedir. Anlatılarda ise bu durum bireyin bunalması, sıkışması, herhangi bir mahlukat tarafından saldırıya uğrayarak psikolojik ve fiziksel zararın ortaya çıkmasına sebep olur.

6.4.Kule’ deki Gece Bekçisi

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0agxKFiHye4&t=19s>

Videonun Yayınlandığı Kanalin Adı: SonGulyabani- Mehmet Berk Yaltırık

Anlatıcının Cinsiyeti: Erkek

Anlatıcının Gerçek Adı: Mehmet Berk Yaltırık

Kanalin Abone Sayısı: 19.000

Yayın Tarihi: 28.11.2021

Videonun Adı: Kuledeki Gece Bekçisi

Görüntülenme Sayısı: 3.947

Dakikası: 12.44

Konusu: Anlatı içerisinde gece bekçisi olarak çalışmaya başlayan karakterin başına gelen olaylar anlatılmaktadır.

“Ben müziksiz anlatıyorum. Siz arkaya dilediğiniz müziği yahut atmosfer sesini açabilirsiniz ama ateş çıtırtısı sabit. Tarihin üç farklı dönemi Osmanlı krallık ve sosyalist idare devirlerinin de izlerini bir arada barındıran bir Balkan şehrinde merkeze tepeden bakan Zindan Kule' de adlı bir kule de gece bekçisi olarak işe başvurmuştum. Kabul edileceğimi pek zannetmesem de güvenlikçi sertifikamın yanı sıra tarih mezunu oluşum, İngilizce bilmemin yanı sıra köyüm dolayısıyla üçüncü bir dile de aşina olmam sebebiyle diğer

adaylara göre öne çıkmış olmalıydım. Şehre tepeden bakan Zindan Kule' ye daha önce on kez lise yıllarımda gezi düzenlendiği için gitmiştim.

Turistler dolaşıp biraz para bırakmıştı. Burası aslında tarihi bir mekandır. Onca savaşa, kentsel dönüşüme direne bilmiş bazı ahşap ve taş binaları geride bırakıp iki tarafı da sık ağaçlıktı. Yolu tırmanarak ulaştım. Zindan Kule'nin karanlık bir tarihçesi olduğundan turistlerin buraya böylesine süs muamelesi göstermeleri biraz tuhaf geliyordu. Zindan Kule'yi kimse önemsemezdi. Çünkü hep göz önündeydi. Onun kanlı geçmişini, kötü şöhretini herkes bilirdi. Kuşakları aşan atalardan torunlara geçen hikayeler vardı. Bunu bilmek için açık tarih kitapları okumaya gerek yoktu. Şehrin günlük muhabbetleri arasında gecenin bir vakti insanlara ilginç konulardan bahsetmek. Hatta biraz korkutmak istenildiğinde anlatırlardı ve öğrenirdiniz.

Zindan Kule'nin tarihi eskiye uzanıyordu. Romalılar zamanında burada şehrin kalesi olduğu tahmin ediliyordu ama kalenin temelleri arasında Roma izleri kaybolup gitmişti. Osmanlı'nın gelişiyle büyüyen şehrin kalesi olan bu yere, suçlular ve sürgünler kapatıldığı için zindan kuşağı adını almıştı. Osmanlı öncesi Bizans sonrası küçük krallıklar zamanından kalma bir taş kulesi vardı. Yeniçerilerin ve ormandaki haydut çetelerinin gözetlediği bir kule olarak karşımıza çıkar. Osmanlı döneminde daha da yükseltilmiş en üst katına rutubetten kemikleri sızlatacak taş hücreler inşa edilmişti. Bağımsızlık isyanları sırasında köylüler ve haydutların kesik başlarının, sarkan cesetlerinin sergilendiği bu taş duvarlar, yeni ve milli krallıklar zamanında da korkutucu şöhreti taşımayı, tıpkı Osmanlı zamanından kalma Zindan Kule ismiyle birlikte sürdürmüştü.

Zindan Kule, İkinci Dünya Savaşı yıllarında partizanları, savaşın akabinde Nazi işbirlikçilerini, sosyal iktidar zamanında da rejim muhaliflerini yürütmeye devam etmiş. Adı hep Zindan Kule olarak kalmıştı. Seksenli yıllara kadar cezaevi olarak kullanılıp bu karanlık vasfını devam ettirmiş. Doksanların başında yeni idarenin sembolü olmaktan çıkmış. Temsilen kapatılmıştı. Dünyaya açılma dönemiyle birlikte turistlerin ilgisini çekecek, yeni yapılar ve merkezlerin öne çıkmasıyla 2000'lerin başında müzeye dönüştürülmüştü. O tarihten beri turistlerin gelişi bile Osmanlı zamanından kalma bu ismi taşımasının önüne geçmemişti. Aksine turistler Zindan Kule için geliyorlardı. Türkiye'ye gelenler ismin aşinalığıyla cazibesine kapılıyordu. Turistleri ise daha çok korku turizmi boyutu çekiyordu. Ülkücü tarihi boyunca onca sorgu, işkence, ibret, savaşçı ve idam görmüş bu yerin hayaletleri de hayli meşhurdur. Hava karardıktan sonra hâlâ zincir şakırtıları, kampçı şaklamaları, çığlık ve ağlama sesleri hatta ayak seslerinin çınladığı söylenirdi. Zindan Kule'nin avlusundaki tek katlı turistik bilgilendirme ofisine gelindiğinde müzeler, müdür ve iki memurla burada tanıştım. Bunlardan biri bana binanın haritalarını belirleyip peşine takarak tüm hücreleri dolaştırdı. İdlib'deki zil dallarda Osmanlı zamanından kalma paslı zincirler vardır. Osmanlılar bazı duvarların yapımında Roma'da ve Bizans'tan kalma lahit parçalarını kullanmıştı. Bizimkiler ise Osmanlı'dan kalma mezar taşlarını kullanmışlardı.

Almanların geldiği dönem yapılmış sığınaklar, sosyalist idare zamanında nükleer sığınaklara dönüştürülmüştü. Yeni tesisat hücrelerden bozulma tuvaletler kamera ve ışık aksamına rağmen insanı geçmişin bir döneminde bir mahkûm gibi hissettiren soğuk duvarları vardı. Mesela alt hücrelerde görülen yeniçeri kılıkli hayaletle dolaşan Türk adını vermişlerdi. Kesik başını gövdesinden ayırarak yukarıda tutup korkuttuğu anlatılıyordu. Kuzey duvarlarında üzerinde eski bir halk şarkısını mırıldanarak dolaşan haydut kılıkli hayaletle Meçhul voyvoda adını takmışlardı. Söylentilere göre her adımında kırık boynu sallanıyor ve boynundan sarkan kopuk kurgan ayan beyan görünüyordu. Kalenin üst katlarındaki odalardan birinde şapkasıyla dolaşan Alman üniformalı bir subay görülüyordu. Kalenin ilk kattaki odalarından birinde beyazlar içinde bir kadın görülüyordu. Kimine göre hapsedilmiş bir partizan kimine göreyse yetmişlerde kapatılan bir muhalifin hayalidi. Ama her an kanlı canlı karşınıza çıkabiliyorlardı.

Meçhul zincir şakırtıları ve çığlıklarla dolaşan ayak sesleri ise bu nefretler galerisinin tuzu biberiydi. Tüm hücreleri, koşulları hatta eskiden yakıt kazanı bulunan daireleri gezmiştik. Bununla birlikte buralarla ilgili acayip söylentiler mevcuttu. Özşener, Almanların sonra da Rusya'dan gelen bazı bilim adamlarının birtakım deneyleri burada yaptığını ancak tüm kanıtların yok edildiğini anlatıyordu. Binlerce sorgulamaya tanıklık etmiş bu duvarlara yapışıp kalan bir karanlık vardı. Kulenin ahşap girişle birlikte gıcırdayan merdivenlerin yukarıdaki ilk katını görememişim. Metrelerce dönüp duran merdivenleri

yorgunluğuna degecek olsa da burada meçhul bir hayaletin dolaşıp durması sebebiyle hiçbir bekçi geceleri yaklaşımadan geçirdi. Eski dönemlerde bile bu kulede geceleri kimsenin nöbet tutmaması Zindan Kule'nin adının yaşamasında bu hayaletinde pay sahibi olduğunu belirtiyordu.

Zindan Kule' de o gün akşam vakti başlayacaktı. Gece nöbeti sırasında okuyacağım romanı seçip Youtube da birkaç video izledikten sonra hazırlandım. Hava karardı. Zindan Kule' ye ulaştım. Ofisteki memurlarla ayaküstü konuştuktan sonra tek tek açık ışık ve kapı kalmadığını kontrol için ilk saat devresini çıktım. Bu haliyle bile bana aşırı sessiz ve ürkütücü görünmüştü. Asırlık kale de hiçbir yer, alt katı kadar rahatsız etmemişti. Ofise döndüğümde hava çoktan kararmıştı ve memurlar gitmişlerdi. Ana kapı Osmanlı'dan kalma paslı kilitlerle doluydu. Kontrol edip ofise geçerek pencere kenarındaki masama oturup ışığı açtım. Eğlenceli olsun diye aldığım roman, korku temalı terk edilmiş bir kale hakkındaydı. Gözlerim pencereden karanlığa gömüldü. Gözüme çarpıp duran uğursuz kuleyi seyrettikçe içim sıkılıyordu. Stres altında olduğumun farkındaydım.

Kulenin üst katındaki hücrelerden birinin ışığı yanıyordu. Avludan geçerken kapalı olduğunu gördüğüme emindim. 'Açık mı kalmıştı yoksa beni uyardıkları şekilde maceracı bir turist kendisi içeriye girip kuleye mi çıkmıştı?' Bazı turistler, özellikle Youtube yayıncıları heyecanlı videolar çekebilmek için içeriye saklanabiliyorlardı. Bu nedenle yukarıyı kontrol etmek zorundaydım. El fenerini alıp kulenin alt katına girdiğim zaman yukarıdaki hücrelerden gelen öfkeli adım seslerini duyunca aklımdan bin türlü şey gelip geçti. Anlatılan hayalet hikayelerinin, her biri sanki yukarıda beni bekliyordu. 'Demir merdivenlerden gıcır mı yoksa çığlık mı? duydum'. Korka korka tırmandım. En üst kata vardığımda diğer hücrelerin ışığını sönmük buldum. Sadece en uçtaki odanın ışığı yanıyordu.

Kuleye çıkıp çıkmadığımı hatırlamıyordum. Arada sırada öfkeli adımlarla dolaşıp merdivenleri sonsuza dek aranılan bu kulenin kapana kısılmış hayaletinin çığlıklarını duyarlar mı acaba? Ben kuledeki gece bekçisiyim. Bu korkunç kulenin pençesinden çıkamamış, sonsuza kadar lanetli ruhlarından biri ve belki de kulenin en son hayaletiyim. Sizler için yazılıp okundu. Seyahat esnasında saat kulesinde ve yine yakınlardaki sığınak müzesinden ilhamla yazdım. Gerçek veya kurgu hikâye hikayedir. Her ne kadar sürçü lisan etik ise af ola."²⁶

İcra sırasında arka fonda icracı ateş çıtırtısı kullanarak icrayı desteklemektedir. İcra içerisinde farklı seslerin kullanımı memoralarda korku unsurunu destekleyen önemli bir husustur. Anlatıcı anlatıyı icra ederken görsellerden ziyade jest ve mimikleriyle anlatıyı bütünleştirmiştir. Gece bekçisi işine başvurduğum. Şehre tepeden bakan zindan kuleyi daha önce bir kez gidip görmüştüm. Bu kulenin tarihi Roma döneminde şehrin kalesi Osmanlı döneminde ise suçluların ve sürgün verilenlerin mekânı hâline gelmişti. Bu sebeptendir ki Zindan Kulesi adını alarak 2000'lerin başında müzeye dönüştürülmüştü. Burada anlatı içerisindeki mekânın tarihi hakkında bilgi verilmesi anlatının gerçeklik zeminine oturtulmasına imkân tanımıştır. Zindan Kulesi'nin eski bir geçmişi olsa da ölüleriyle beraber ölmeyenleriyle de anılan bir yerdir. Buranın hayaletleri epeyce meşhurdur. Anlatının bu kısmında hayalet imgesi kullanılarak icra sırasında alımlayıcıya korku kültürüne ilişkin ipuçları verilmiştir. Her anlatıda olduğu gibi korku türüne ait anlatılarda da hayalet imgesi sıklıkla kullanılan bir imge olarak karşımıza çıkmaktadır.

²⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=0agxKFiHye4> (E.T.: 04.08.2024)

Havanın kararmasıyla beraber zincir şakırtıları, kamçı şaklamaları, çığlık ve ağlama sesleri hatta ayak seslerinin duyulduğu söylenirdi. Ürpertici ses imgesiyle anlatı içerisindeki diğer korku imgeleri ilişkilendirilip alımlayıcıya huzursuz bir atmosfer hissettirmeye çalışılmıştır. Zindan Kulesi'nin yapımında Osmanlılar, Roma ve Bizans dönemine ilişkin parçaları kullanarak çeşitli mezar taşlarını oluşturmuşlardır. Anlatı içerisinde yer alan tarihi mekâna ilişkin bilgilerin verilmesi alımlayıcıda korku unsurunun yanı sıra anlatının dış dünyayla ilişkisini güçlendirmektedir. Gündüz bekçisi bana kuleyi gösterirken hayaletlerinin de isimlerinin olduğunu söyledi. Örneğin Yeniçeri Kılık Hayalet Dolaşan Türk adını vermişlerdir. Kesik başını gövdesinden yukarı tutarak bekçileri korkuttuğu için bu ismi almıştı. Duvarların üstünde eski bir halk şarkısını mırıldanarak dolaşan haydut kılık Hayalet Meçhul Voyvoda adını takmışlardı. Söylentilere göre her adımında kırık boynunu sallayıp boynundan sarkan organ görülüyor. Anlatının bu kısmında hayaletlerin nasıl görüldüğüne ilişkin tasvirlerin detaylandırılması korku unsurunu pekiştirerek anlatıyı güçlendirmektedir.

Zindan Kulesi'nin üst katlarında ise şakağında kan iziyle dolaşan üniformalı bir Alman subayı görünüyordu. Alt katlarında ise beyazlar içinde hapsedilmiş bir kadının hayaleti vardı. Hiçbirinin fotoğrafı yoktu lakin güçlü bir tasvirle sanki kanlı canlı her an karşımıza çıkabilir hissiyatı verilmişti. Bu tasvirlerin yanı sıra meçhul ayak sesleri ve zincir sesleri ise yaşanan dehşetin tuzu biberiydi. İcra sırasında hayaletlerin özellikleri ve tasvirlerinin verilmesi çıkan seslerin icracı tarafından perfore edilmesi alımlayıcının zihninde ilgili duygunun hissedilmesine yardımcı olmaktadır. Zindan Kulesi'nde her yeri görmüştüm. Görmediğim tek yer karanlığa uzanan sessiz merdivenlerdeki ilk kattı. Burada meçhul bir hayaletin dolaşması sebebiyle hiçbir bekçi gece vakti buraya yaklaşmadığını anlattı. Meçhul hayalet imgesi dinleyicide korku unsurunun yanı sıra merak unsurunu da beraberinde getirmiştir. Gece nöbetini tutmak için anahtarları teslim aldım. Işıkları kontrol etmek için çıktığımda alt kattan şöyle bir geçtim. Kule çok ürperticiydi. Pencereden ürpertici karanlığı seyrettikçe gözümün çarpan uğursuz kule içimi sıkıyordu. Bakarken birden kulenin en üst katındaki hücrelerinden birinin ışığının yandığını gördüm. Korkum canlandı. Avludan geçerken kapalı olduğuna emindim lakin gerçekten açık mı kalmıştı yoksa bir turist gezmek için içeri mi girmişti emin olamadım. Karanlık imgesi anlatılar içerisinde kullanılan bir imgedir. Bunun yanı sıra Anadolu inancında akşam ezanından sonra hava kararacağı için zarar gelmemesi için dışarı çıkmak doğru bulunmaz.

Kule de ışığın açık olduğu kata bakmak için elime feneri aldığımda duyduğum gıcırtilar çok ürperticiydi. Titreye titreye kuleye çıktım. Üst kata geldiğimde uçtaki odanın ışığı yanıyordu. Sonra

aniden düşündüm. Kemerimin boğazımda ne işi vardı. Neden kendimi bu oda da asmıştım. Kapana kısılmış hayaletimin çılgınlıklarını duyan var mı acaba. Ben kuledaki gece bekçisiyim. Korkunç kulenin pençesinden kaçamamış hayaletlerinden biriyim. Anlatı sonunu oluşturan bu kısım ürperti imgesiyle korku imgesini birbirine bağlayan önemli kısımlardandır.

SONUÇ

İlgili çalışma da işlenen temel konu, geleneksel kültür ortamında yüz yüze alışık bir şekilde alımlanan efsane formunun dijital platformlar bünyesinde üretimsel, aktarımsal ve tüketimsel hususlar özelinde geçirdiği kültürel değişimdir. Gündelik yaşamda alımlanan farklı bağlamlar özelinde düşünüldüğünde gelenek kültürünün çağcıl bağlamlarda yaratıcı bir düzlemde yeniden yorumlanması oldukça önemlidir. Çünkü modern dünya düzleminde bireye sunulan teknolojik imkân ve olanakların temel dayanaksal yaratım noktasını şüphesiz yaratıcılık unsurunun özü oluşturmaktadır. Günümüz dünyasında alımlanan tüm içeriksel formlar, geleneksel kültür halesinin sözlü anlatı ayağında yaratılan anlatılarının güncellenmiş şekilleridir. Bu nedenle hangi anlatı formu olursa olsun mutlak surette yolu sözlü anlatı geleneğine düşmektedir. Ana referans noktamız sözlü kültür bünyesinde yaratılan anlatı geleneğidir.

Gelenek kültürü, bir toplumun farklı, yaratıcı ve otantik performansların dışavurumlarının kaynağını oluşturmaktadır. İki muhatap arasında anlaşmayı sağlayan temel kavram olan iletişim tarihi, günümüze geleneğe değin pek çok değişim ve dönüşüme tabi olmuştur. İletişim insan yaşantısının özünü oluşturduğu için anlatı geleneği de bağlamsal ve araçsal olarak çağın ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yorumlanmasını sağlayarak yoğrulmasına ön ayak olmuştur. Toplum yahut toplulukların kültürü içerisinde dünyayı algılama şekillerinin deneyimsel düzlemde nasıl şekillenerek ilerlediğini yansıtarak kültüre bakılarak değişim olgusunun zaman ve bağlam düzleminde somutlaşmasını sağlamak gayesi için ayna görevi gören performans kavramı, gündelik hayatın farklı bağlamlarda sunulmasıdır. Performansa dayalı deneyimlerin ve kültürel bağlamların çözümlenmesi alenen kültürel değişime hangi hususların ev sahibi olduğu gösterir. Dijital kültür özelinde sanal icrayı şekillendiren performans, bireyin deneyimsel cihazlarını özgün kültürel deneyimlerle araçsallaştıran büyüleyici yansımadır.

Youtube, Instagram, Twitter gibi dijital iletişim teknolojilerine bakıldığında karşımıza tüm kültürel deneyimsel dışavurumlar, imgesel kodlar, imaj ve içerikler aidiyet duygusunu yoğurarak bireyin kimlik bilincini şekillendirmektedir. Dijital iletişim teknolojilerinin özgün ve farklı üretimin, yaratımın ve yorumlama hususunda bireye sunduğu imkân ve olanakların hepsi ilgili iletişim teknolojisinin temel iskeletini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem düzleminde temel kavramlarında biri olan korku evrensel tepkidir. Lakin ilgili korkunun oluşumuna sebebiyet veren hususlar toplumun inançsal, siyasi ve kültürel davranış kalıplarıyla ve imgesel kodlarıyla şekillenmektedir.

Sonuç olarak;

1. Tüm bağlam ve bağlamın bünyesinde yeşeren grupların dijital düzlemde dönüşeme uğradığı görülmektedir. Bağlamla beraber anlatı geleneği de eş zamanlı bir şekilde dönüşüp değişime uğrayarak anlatıcı, dinleyici ve bağlam özelinde yeni bir kimliğe bürünmüştür.

2. Youtube platformu üzerindeki memoratlar incelendiğinde; Yalnızlık, karanlık, çılgılık, rüya, şeytani kıkırdama, donuk bakış, ölüm, insan silüetine bürünen cin, ayna, dua, musallat olma, gassallık, mezarlık, el alma, boş mezar, karabasan, kahve falı, yılan, baş ağrısı, ürpertici ses, belirsizlik, eşkıya, bir bedende üç başı olan gelin, tekinsiz davranışlar, yol, terk edilmiş köy, cevşen, alkol, ayın, sırrı öğrenme, cin düğünü, cin çıkartma, camisizlik, ayağın ters olması, gözün perdesinin inmesi, gece, nefesi kuvvetli teyze gibi imgeler tespit edilmiştir.

3. Dijital platformlar bünyesinde içerik üreten üreticiler, toplumun ihtiyaçlarını da şekillendirmektedir.

4. Dijital iletişim teknolojinin geniş yelpazesi farklı, çağcıl bağamların ve anlatıların don değiştirmesine neden olmuştur.

5. Dijital platformların sacayağını bu üç unsur şekillendirmektedir. İçerik üreticisi (icracı), üretilen ve yaratılan performansa dayalı içerik (icra), kullanıcılar (alımlayıcı).

6. Modern bir şekilde çağın ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yorumlanan folklorik mahiyetli deneyimler bireysel ve toplumsal düzlemde aidiyet hissinin pekişmesine olanak tanımaktadır.

7. Anlatı geleneğinin şekillenerek çeşitlenmesine ön ayak olan medya platformları, bellek türlerine özgü imge, kod ve şekillerin yeniden içeriklendirilenmesine de oldukça büyük katkıda bulunmaktadır.

8. Farklı iletişim platformlarında dolayımlanan davranış kalıbı, imge, şekil ve anlatıların çeşitlenmesi kültürel belleğin içeriklenmesi ve şekillenmesinde hayati rol oynamaktadır.

KAYNAKÇA

- Abalı, İ.** (2018). Sanal Kültür Ortamında Yeniden Yaratılan Geleneksel Türk Anlatı Kahramanları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Eğitim Dergisi*, 7(4), 2430-2451.
- Aktulum, K.** (2014). Folklorik İmgelem: Bir Toplumsal İmgeler Rezervuarı Olarak İmgelemin Epistemolojik Temellerine Giriş. *Milli Folklor*. 26(101), 277-290.
- Alptekin, A. B.** (2018). *Efsane ve Motifleri Üzerine*. Akçağ Yayınları, Ankara.
- Assmann, J.** (2018). *Kültürel Bellek Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik*. (Çev.) Ayşe Tekin, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Balaban, T.** (2013). *Amasya Efsane, Menkabe ve Memoratları (Derleme İnceleme- Metin)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Ankara.
- Bauman, R.** (2008). Tür, Performans ve Metinlerarasılığın Üretimi. (Çev.) Işıl Altun ve Yeliz Özay, *Milli Folklor*. 20(78), 114-122.
- Bayat, F.** (2005). *Türk Şaman Metinleri Efsaneler ve Memoratlar*. Ötüken Mitoloji, İstanbul.
- Ben-Amos, D.** (1997). Şartlar ve Çevre İçinde Folklorun Bir Tanımına Doğru. (Çev.) Metin Ekici, *Milli Folklor*, s. 5(33), 74-87.
- Ben-Amos, D.** (2007). Halk Bilgisinin (Folklorun) Bağlamı: İmalar ve Beklentiler. (Çev.) Metin Ekici, *Milli Folklor*, s. 19(76), 232-243.
- Birgül, M. T.** (2021). *Sosyal Medyanın Dijital Kültür Ve Dijital Kimlik İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara.
- Boyer, P., & Wertsch, J.** (2015). *Zihinde ve Kültürde Bellek*. (Çev.) Yonca Aşçı Dalar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Brockman, J., (Ed.).** (2013). *Kültür Önde Gelen Bilim İnsanları Toplum, Sanat, İktidar ve Teknolojiyi Tartışıyor*. (Çev.) Ferhat İyidoğan, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Burkovik, Y., & Tan, O.** (2006). *Korkacak Ne Var! Korkunun Psikolojisi*. Timaş Yayınları, İstanbul.

- Carlson, M.** (2014). *Performans Eleştirel Bir Giriş*. (Çev.) Beliz Güçbilmez, Dost Kitabevi, İstanbul.
- Connerton, P.** (2019). *Toplumlar Nasıl Anımsar?* (Çev.) Alaeddin Şenel, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Crowley, D., & Heyer, P.** (2019). *İletişim Tarihi Taş Devri Sembollerinden Sosyal Medyaya*. (Çev.) Berkay Ersöz, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Çakmak, T.** (2017). *Kültürel Bellek Kurumlarında Dijitalleştirme ve Dijital Koruma Politikaları*. Hiperyayın, İstanbul.
- Çapak, G.** (2020). *Medyanın Korku Kültürü Yaratımındaki Rolü: Dijital Gazete Haberleri Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Çelikten, H.** (2019). *Aşıklık Geleneği ve Kültür Değişimleri*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Çetindaş, D.** (2016). Modern Türk Edebiyatında Memaratlar Ve Büyü İnancılarının Bir Örneği: Sadık Yemni Romanları. *IV. Kazan Uluslararası Halk Kültürü Sempozyumu*, (s. 269-276). Kazan-Ankara.
- Çıralı, H.** (2014). *Dijital Hikâye Anlatımının Görsel Bellek ve Yazma Becerisi Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çobanoğlu, Ö.** (2019). *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*. Akçağ Yayınları, Ankara.
- Çobanoğlu, Ö.** (2021). *Türk Halk Kültüründe Memaratlar ve Halk İnancıları*. Akçağ Yayınları, Ankara.
- Eliade, M.** (2019). *Kutsal ve Kutsal Dışı*. (Çev.) Ali Berkay, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Fidan, S.** (2016). *Aşıklık Geleneği ve Medya Endüstrisi İlişkisi Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Fulford, R.** (2019). *Anlatının Gücü Kitle Kültürü Çağında Hikâyecilik*. (Çev.) Ezgi Kardelen, Kolektif Kitap, İstanbul.

- Gans, J. H.** (2020). *Popüler Kültür ve Yüksek Kültür*. (Çev.) Emine Onaran İncirlioğlu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Goffman, E.** (2020). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu* (Çev.) Barış Cezar, Metis Yayınları, İstanbul.
- Gök, B. & Kırık, A. M. & Akşit, M.** (2019). Y ve Z Kuşağının YouTube Kullanım Alışkanlıkları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, s. 10, 77- 89.
- Gülüm, E.** (2016). Çağdaş Görsel Kültür ve Halkbilimi Araştırmaları. *III. Uluslararası Genç Halkbilimciler Sempozyumu*. 104-114.
- Gülüm, E.** (2017). *Gelenek Kültürü Kökenli Dijital Anlatım ve Gösterimler*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gülüm, E.** (2018). Dijital İletişim Teknolojileri Aracılı Bir Folklorik Deneyim Alanı Olarak Sanal Ortam. *Milli Folklor Dergisi*, (119), 127-139.
- Gülüm, E.** (2019). Geleneksel Kültür, Medya Müzeciliği ve Youtube. *Folklor Edebiyat Dergisi*, (99), 491-500.
- Gülüm, E.** (2020). *Teorik ve Pratik Boyutlarıyla Sanal Ortam Folkloru*. Grafiker Yayınları, Ankara.
- Gülüm, E.** (2020). Alevi-Bektaşî İnanç Belleğinin Sosyal Medya ile İmtihanı: YouTube'daki Semah Kayıtları. *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, 13(32), 1390-1405.
- Gülüm, E.** (2021). Kanonik İmge, Kültürel Bellek ve Sözlü Edebiyat Arasındaki Simbiyotik İlişkilerin Belirginleştirilmesi, Açıklanması ve Değerlendirilmesi. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, s. 21(1), 211-229.
- Gürcan, A. G.** (2015). *Performans Sanatı*. Tekhne Yayınları, İstanbul.
- Güven, U. Z.** (2018). Kültür, Gündelik Hayat ve Teatrallik İlişkisi Açısından Performans Antropolojisi. *Antropoloji Dergisi*, s. 36, 103-123.
- Güzel, Ö., (Ed.).** (2021). *Anadolu Halk Kültüründe İnanış ve Ritüeller Teoriden Pratiğe Köken ve Yansımalar*. Nobel Akademik Yayınları, Ankara.
- Halbwachs, M.** (2019). *Kolektif Bellek*. (Çev.) Zuhale Karagöz, Pinhan Yayıncılık, İstanbul.

- Hallaç, A.T.** (2017). *Memorat Türü ve Adana Memoratları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Hallaç, A.T.** (2018). Memorat Kavramının Tanımlarındaki Belirsizlik ve Bir Tanım Denemesi. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, S.2(2), 181-211.
- Hallaç, A.T.** (2018). Memorat Türünde Sınıflandırmalar ve Alt Kategoriler Üzerine. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, S. 1(2), 149-167.
- Hallaç, A.T.** (2022). *Türk Dünyasında Alkarısı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- Honko, L.** (2018). Memoratlar ve Halk İnançlarının İncelenmesi (A. T. Hallaç, Çev). *Uluslararası Folklor Akademik Dergisi*, S.1(2),257-272.
- İlhan, E.** (2018). Türkiye’de YouTube Yayıncılığı ve YouTuber Olmak. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, s. 47, 142-166.
- İlhan, M. E.** (2015). Folklorik Bağlamda Anlatı: Gelenek, Dil ve Yorum. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, s. 4(2), 738-747.
- İlhan, M. E.** (2015). Gelenek ve Hatırlama: Belleğin Kültürel Olarak Yeniden İnşası Üzerine Bir Tartışma. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, s. 10(8), 1395-1408.
- İlhan, M. E.** (2016). *Yazılı Kültür Bağlamında Hatırlama ve Kültürel Bellek: Örnek Bir Okuma Olarak Ahmet Hamdi Tanpınar*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- İlhan, M. E.** (2018). *Kültürel Bellek Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Hatırlama*. Doğu Batı Yayınları, İstanbul.
- İnceelli, A.** (2005). Dijital Hikâye Anlatımının Bileşenleri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, s. 4(3/18), 132-142.
- Kelav, C. S.** (2019). *Korku Filmlerinde Belirsizlik İmgesi: The Conjuring Filminin Psikanalitik Yöntemle Analizi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Kepez, S. B.** (2020). *Yaşayan Geleneksel ve Modern Masal Anlatıcıları: Bağlamsal Kurama Göre İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara.
- Kuyumcu, M.** (2017). *Çağdaş Dünyanın Yeni Kitle İletişim Araçları: Youtube Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Küçükyıldız Gözelce, D.** (2022). Türkiye Sahası Efsane ve Memoratlarında Cin Tasavvuru. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (30), 719-757.
- Lefebvre, H.** (2020). *Mekânın Üretimi*. (Çev.) Işık Ergüden, Sel Yayıncılık, İstanbul.
- Mutlu, E.** (2016). *Globalleşme, Popüler Kültür ve Medya*. Ütopya Yayınevi, Ankara.
- Nazlı, E.** (2021). *Z Kuşağının YouTube ile Kurduğu İlişki ve İçerik Tüketimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Nergiz, R.** (2023). Kırgızistan’da Bir Memorat Örneği “Albastı” ve Feminist Bakış Açısı. *Folklor Akademik Dergisi*. Cilt:6, Sayı:1, 403 – 410.
- Ocak, Y. A.** (2012). *İslam Yahut Türk İnançlarında Hızır Yahut Hızır- İlyas Kültü*. Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- Oğur, Ü.** (2023). *Kültürün Dijitalleşme Süreci ve Siber Uzamda Halk Anlatılarının Dönüşümü: YouTube Örneği*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Oğuz, M. Ö.** (2007). Folklor: Ortak Bellek veya Paylaşılan Deneyim. *Milli Folklor*, 19(74), 5-8.
- Oğuz, M. Ö., Özünel Ölçer, E., Teke Gürçayır, S., Erdal, T., & Nalcioğlu Baki, S.** (2018). *İnternet Folkloru: Netlore ve Netnografi*. Geleneksel Yayıncılık, Ankara.
- Ong, W. J.** (2018). *Sözlü ve Yazılı Kültür Sözü Teknolojileşmesi*. (Çev.) Sema Postacıoğlu Banon, Metis Yayınları, İstanbul.
- Ökmen, Y. E.** (2021). *Gelenekselden Dijitale Hikâye Anlatıcılığı: Youtube Örneği*. Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Özdemir, M., (Ed.).** (2019). *Dijital Kültür Tradijital- Medya- İnternet- Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları (21. Yüzyılda Kültür Yorumları)*. Arı Sanat Yayınları, Artvin.
- Özdemir, N.** (2006). Sanal Dünyanın Köy Monografileri. *Milli Folklor*, s. 18 (72), 23-46.

- Özdemir, N.** (2013). Halkbilimi >Kültürbilimi ve Medya. *Milli Folklor*, 49(13), 87-92.
- Özdemir, N.** (2012). *Kültür Ekonomisi ve Yönetimi Seçki*. Hacettepe Yayıncılık, Ankara.
- Özdemir, N.** (2018). *Medya Kültür ve Edebiyat*. Grafiker Yayınları, Ankara.
- Özdemir, N.** (2021). *Kültür Bilimi Araştırmaları E Kitap*. Akademi Kültür, Ankara.
- Polat, İ.** (2020). *Türk Masal ve Efsanelerinde Olağanüstü Güçler ve Varlıklar Türkiye Sahasının Demonoloji ve Diabolojisi*. Selenge Yayınları, İstanbul.
- Polat, İ.** (2020). *Türk Kültüründe Kehanet Geleneği ve Haza Nüsha-yı Mülheme*. Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Polat, İ.** (2020). *Memorat Yapı, Tasavvur ve Metinler*. Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Powers, B. R. & McLuhan, M.** (2020). *Global Köy 21. Yüzyılda Yeryüzü Yaşamında ve Medyada Meydana Gelecek Dönüşümler*. (Çev.) Bahar Öcal Düzgören, Scala Yayıncılık, İstanbul.
- Propp, V. Y.** (1998). *Folklor / Teori ve Tarih*. (Çev.) Tolga Tanyel, Necdet Hasgöl, Avesta Basın Yayın, İstanbul.
- Raunig, G.** (2016). *Bilgi Fabrikaları Yaratıcılık Endüstrileri*. (Çev.) Aslı Çetinkaya, Otonom Yayıncılık, İstanbul.
- Robins, K.** (2013). *İmaj Görmenin Kültür ve Politikası*. (Çev.) Nurçay Türkoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Saltıkalp, A.** (2020). *Yeni Medyada Gerçekliğin Kurgulanması: Youtube Kanalları Üzerine İncelemeler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Sipahi, A.** (2006). *Türk Halk İnançlarında Büyü ve Büyü ile İlgili Uygulamalar*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Sözen, M.** (2017). Anlatımsal Bir Öge Olarak Sinemada Ses Efektleri: Tanımlamalar, Filmler, Çözümlemeler, *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı:61, s.488.
- Svendsen, L.** (2021). *Korkunun Felsefesi*. (Çev.) Murat Erşen, Redingot Yayınları, İstanbul.

- Turan, B.** (2019). *Zonguldak Havalisinde Maden Folklorunda Memoratlar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Türkmen, T.** (2020). *Sosyal Medyada Tanınırlık ve Sanal Kimlikler; Youtuber'lar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, E. C.** (2021). *Postmodern Dijital Tüketim Kültürü Bağlamında Youtuber Folklorunun Performans Merkezli Analizi: Oğuzhan Uğur Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Youtube,** (2020) *Isparta'nın İslam Köyü'nde Yaşanan Korkunç Olaylar*. [Erişim: 04.08.2023, <https://www.youtube.com/watch?v=n14kpyLI2BI>]
- Youtube,** (2021) *İstanbul'da Kadının Falcılık Yaparken Yaşadığı Korkunç Olaylar*. [Erişim: 04.08.2023, https://youtu.be/Zo_iJEnXm9w?si=XxF1XZhyUocrwnnB]
- Youtube,** (2021) *Adana'da Eşi Öldükten Sonra Mezar Bekçiliği Yapan Adamın Yaşadığı Korkunç Olaylar*. [Erişim: 04.08.2023, <https://youtu.be/Ew9Cr6poowY?si=6Hw9QTV0ZcgEO3sS>]
- Youtube,** (2021) *Üç Gelin Değirmeni*. [Erişim:04.08.2023, <https://www.youtube.com/watch?v=2GXUWCzDCbE&t=42s>]
- Youtube,** (2021) *Alkarı*. [Erişim: 04.08.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=Xz7SCzZQLOs>]
- Youtube,** (2021) *Kuledeki Gece Bekçisi*. [Erişim: 04.08.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=0agxKFiHye4>]
- Youtube,** (2023) *Yeni Geline Yapılan Büyü*. [Erişim: 04.08.2023, <https://www.youtube.com/watch?v=UVuZogygD2g&t=19s>]
- Youtube,** (2024) *Kayınvalidemden El Aldım*. [Erişim: 04.05.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=jogVa5aKf4s>]
- Youtube,** (2024) *Yengemin Başına Gelen Olaylar*. [Erişim: 04.05.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=SDBIQbDrUt4>]

Youtube, (2024) *Çalıştığım Akıl Hastanesine Yatırılan Büyücü Yüzünden Aklımı Yitiriyordum!* [Erişim: 04.04.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=ChrpDn91QAA>]

Youtube, (2024) *Tuzcu Baba.* [Erişim: 04.05.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=SDBIQbDrUt4>]

Youtube, (2024) *Uyumak İçin En Yanlış Zamanı Seçtim.* [Erişim: 06.05.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=RuMY0xMvz5s>]

Youtube, (2022) *Kayseri'deki Evimiz Eski Bir Ermeni Evi Olduğu İçin Paranormal Olaylar Yaşadık.* [Erişim: 06.05.2024, https://www.youtube.com/watch?v=e68V_OnW6p0]

Youtube, (2024) *Babaannemi Böyle Bilmezdim!* [Erişim: 02.05.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=jpMmNsJcIws>]

Youtube, (2024) *Ağrı'da Askerlik Yapan Askerin Yaşadığı Paranormal Olaylar.* [Erişim: 06.05.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=YKJehDDnGyA>]

Youtube, (2022) *Öğretmen Olarak Atandığım Bitlis'in Köyünde Ezanlar Okunmuyordu.* [Erişim: 06.05.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=bV3EiDfxluM>]

Youtube, (2024) *Gurbetçi Gençlerin Emirdağın'da Yaşadığı Esrarengiz Olaylar.* [Erişim: 06.05.2024, https://www.youtube.com/watch?v=CP0kG1hXI_w]

Youtube, (2024) *Falcı Kızla Bu Kadar Samimi Olmamalıydım!* [Erişim: 05.06.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=nFzVksKSIWw>]

Youtube, (2022) *Bolu'da Çiftliğimize Dadanan Alkarısıyla Yaşadığımız Paranormal Olaylar!* [Erişim: 05.06.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=th1bjHgNlFU>]

Youtube, (2023) *Alkarısının Asıl Hikayesi Buymuş!* [Erişim: 05.05.2024, https://www.youtube.com/watch?v=a51HD_xe_U&t=937s]

Youtube, (2021) *Hamileyken Musallat Olan Alkarısı Yüzünden Korkunç Olaylar Yaşadım!* [Erişim: 01.03.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=TdF5cmnEMWQ>]

Youtube, (2023) *Her şeyi Bilen Falcı Selma Yüzünden Başımıza Gelmeyen Kalmadı!* [Erişim: 01.03.2024, https://www.youtube.com/watch?v=ggGDXXIrH_s]

Youtube, (2020) *Ardıçlar Köyünde Evliya Ruhu.* [Erişim: 01.02.2023,
<https://www.youtube.com/watch?v=KjGPMcWiG38>]

Youtube, (2019) *Nöbette Gördüğüm Şehit Askerler.* [Erişim: 01.02.2023,
<https://www.youtube.com/watch?v=9rrNsofYd6k&t=443s>]

Youtube, (2022) *Zengin Eden Yatır!* [Erişim: 01.01.2024
https://www.youtube.com/watch?v=VaO_PMmDUMc&t=436s]

EKLER

YOUTUBE'DAKİ KORKU

KANALLARININ LİSTESİ	ABONE SAYISI	VİDEO SAYISI	
1. GECE YARISI RADYOSU	22,6Bin Abone	309 video	
2. DUNGANGA	20,5Bin Abone	133 video	
3. HAN KARDEŞLER	23, 8Bin Abone	152 video	
4. KASVET PARANORMAL	23,8Bin Abone	327 video	4 Adet
5. CİN OTAĞI	37,4Bin Abone	549 video	
6. PRESTİJ TV	24,5Bin Abone	172 video	
7. JANUS	19 Bin Abone	205 video	
8. GEHEİME AGENDA	42,7 Bin Abone	431 video	
9. SİYAH MUM	6,26 Bin Abone	93 video	
10. GİZEMLİ GERÇEKLER	3,24 Bin Abone	43 video	
11. CANER YÜCEL	5,87 Bin Abone	115 video	1 Adet
12. KARA GEÇİT	61,4 Bin Abone	447 video	1 Adet
13. ERKAN GUNN	127 Bin Abone	794 video	5 Adet
14. VESVESE	43,9 Bin Abone	494 video	1 Adet
15. SON GULYABANI MEHMET BERK YALTIRIK	18,2 Bin Abone	275 video	3 Adet
16. HİKAYE VAKTİ	1,16 Bin Abone	3 video	
17. HİKAYE SAATİ	40,6 Bin Abone	194 video	9 Adet
18. GÖLGE BAYAN	10,8 Bin Abone	234 video	1 Adet